

ספר

השֵׁת־פְּכוֹת הַנֶּפֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

מִלְקַט וּמְיַסֵּד עַל הַדְרָךְ הַקְדוֹשׁ הַיֵּשֵׁן, שֶׁכֵּל אָדָם בְּכָל מָה
שֶׁעָבַר עָלָיו וְכָל מָה שֶׁחָסַר לוֹ הֵן בְּצַרְכָּיו הַגִּשְׁמִיִּים וְהֵן
בְּעִבּוֹדַת ה', עַל כָּלֵם יִשְׁפֹּד לְבוֹ וְנִפְשׁוּ כַּמּוֹם נֹכַח פְּנֵי ה'
בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, כְּמִבּוֹאֵר בְּהַקְדָּמָה וּבַפְּתִיחַת הַסֵּפֶר
מִתּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים וּגְמָרָא וּמְדַרְשִׁים וְזוֹהַר הַקְדוֹשׁ,
וּבַפְּנִים הַסֵּפֶר מְסַפְּרֵי לְקוּטְמֵי מוֹהַר"ן וּמְסַפְּרֵי לְקוּטְמֵי הַלְכוֹת
מִתְלִמְדוֹ הַקְדוֹשׁ, וְכֵן צְדִיקִים לְבִרְכָה, שֶׁחֲדָשׁוּ הַדְרָךְ
הַיֵּשֵׁן הַזֶּה. כִּי נָתַן מִהוֹדוֹ עָלָיו לְהַכְנִים דַּעְתוֹ הַקְדוֹשָׁה בְּכָל
הַנוֹפְלִים וְהַיּוֹרְדִים, שִׁיחֲזָקוּ עֲצָמָם בְּתַפִּילָה וְתַחֲנוּנִים תְּמִיד
כְּמִבּוֹאֵר בְּלְקוּטְמֵי תַנְיָנָא סִימֵן ז' מְעַנְיֵן הַתְּלִמִּיד שֶׁהוּא
בַּחֲנִינַת יְהוֹשׁ"ע, רְאֵי שִׁירֵי תְבוֹת יְקוּמוֹן הַקִּיצוֹ וְרַנְנוֹ שׁוֹכְנֵי
ע'פֶר, עֵין שֵׁם מָה שֶׁמִּבּוֹאֵר בְּעֵנֵין הַרְבֵּ וְהַתְּלִמִּיד, שֶׁהֵם
בַּחֲנִינַת מוֹשֶׁה וְיְהוֹשֻׁעַ.

התודה והברכה
למכון תורת הנצח על הסיוע הרב

עיצוב כריכה: ש. א. 052-7679250

יוצא לאור ע"י

"נחלי אמונה"

קירוב רחוקים והפצת תורת ברסלב

טל: 054-8422903

www.emuna4u.co.il

"שימחת עולם"

הפצת משנתו של רבי נחמן מברסלב

טל: 050-4122456

הַקְדָּמָה

מִי הָאִישׁ הַחַפְּזֵי חַיִּים, מִי הַחֵס עַל נַפְשׁוֹ בְּאַמְתּוֹ, מִי הַחַפְּזֵי לְזִכּוֹת לַעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, שְׁעַל יְדָה מְקַבְּלִים עֵקֶר הַחַיּוֹת, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב תְּפִלָּה לֵאלֹהֵי חַיִּי, וְעַל יְדָה מְשַׁפְּיעֵינ חַיּוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת, כְּמוֹבָא בְּסֵפֶר "לְקוּטֵי מוֹהַר"וֹן" חֶלֶק א' סִימָן ט' יָשִׁים לְבוֹ לְהַדְּבָרִים אֲשֶׁר נִקְבְּצוּ וּבָאוּ בְּסֵפֶר הַזֶּה, אֲשֶׁר יִדְבַר בְּהֵם מִמַּעַלְת הַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת בְּמָקוֹם מִיְחָד, לְשַׁפֵּד שֵׁם נַפְשׁוֹ וְלְבוֹ כַּמִּים נִכַח פְּנֵי ה' וְלִבְקָשׁוֹ עַל כָּל מוֹה שְׁיִחְסֹר לוֹ לְהֵאָדָם, הֵן בְּצַרְכָּיו הַגְּשָׁמִיִּים וְהֵן בְּעַבְדַּת הַשֵּׁם וְרַק עַל־יְדִידָה יְכוּל לְהוֹשִׁיעַ בְּכָל דְּבָר. כִּי תִדְרֹךְ הַקְדוֹשׁ הַזֶּה הוּא תִדְרֹךְ הַיְשָׁן שֶׁדָּרְכוּ בָּהּ אֲבוֹתֵינוּ וּנְבִיאֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְדוֹשִׁים זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה מֵעוֹלָם. כְּמוֹ שְׁמֻצֵינוּ אֶצֶל אָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׁאָמַר הַפְּתוּב: וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרָם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ כִּי לֹא הִמְטִיר וְכוּ' וְאָדָם אֵין וְכוּ', וּפְרָשׁ רַש"י: וּבְשִׁלְיָשִׁי שְׂכֵתוֹב בּוֹ תוֹצֵא הָאֶרֶץ, לֹא יֵצְאוּ, רַק עַל פְּתַח הַקְּרַקַע עֲמֹדוֹ, עַד שֶׁבֵּא אָדָם הָרֵאשׁוֹן וְהַתְּפִלָּל עֲלֵיהֶם, וַיִּרְדּוּ וַצְּמַחוּ הָאֵילָנוֹת וְהַעֲשָׂבִים.

וְכֵן אֶצֶל גַּח מוֹבָא בְּזוֹהַר חֲדָשׁ: תְּנוּ רַבְּנָן, מַה הַשִּׁיב הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְנַחַח כְּשִׁיֵּצֵא מִן הַתְּבָה וְרָאָה כָּל הָעוֹלָם חָרִב וְהַתְּחִיל לְכַבּוֹת עֲלָיו וְאָמַר: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם נִקְרָאתָ רַחוּם הִיָּה

לֶךְ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתַי. הַשִּׁיבוּ הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, רַעֲיָא שְׂמַיָא,
 בְּעֵן אִמְרִית דָּא וְלֹא בּוֹמָנָא דְאִמְרִית לֶךְ, כִּי אוּתְךָ רְאִיתִי צְדִיק
 לִפְנֵי בְדוּר הַזֶּה וְאֲנִי הִנְנִי מִבִּיא אֶת הַמִּבּוּל מִיָּם וְכוּ', כֹּל הָאִי
 אִמְרִית לֶךְ בְּדִיל דְּתִיבְעִי רַחֲמִין עַל עֲלָמָא וּכְעַן דִּיתְאָבִיד
 עֲלָמָא פְתַחְתָּ פּוּמְךָ לְמַלְלָא קְדָמִי בְּבַעֲנִין וּבְתַחֲנוּנִים. כִּיּוֹן דְּחָזָא
 נַח כְּךָ הַקְרִיב עֲלוּוִין וְקַרְבָּנִין וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵינוּ וְכוּ',* וַיֵּרַח ה'
 אֶת רִיחַ הַנִּיחּוּחַ זֶה רִיחַ תְּפִלָּתוֹ וְכוּ', עֵינֵי שָׁם.

וְכֵן מְצִינוּ אֵצֶל אַבְרָהָם, בְּשֹׁאֵמֵר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְאַבְרָהָם
 וְעַקַּת סָדָם וְעַמְרָה כִּי רָבָה, מִיָּד וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר וְכוּ',
 וְהִרְבֵּה דְבָרִים נֶגַד הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתַפְלָתוֹ אוּלַי יֵשׁ חַמְשִׁים
 צְדִיקִים וְכוּ' אוּלַי יַחֲסֹרֶן וְכוּ', וְגַם דְּרָשׁוּ חַכְמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה,
 עַל הַפְּתוּב: וַיִּשְׁפֹּם אַבְרָהָם בְּבִקְרֵי אֵל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם,
 שְׂתַקֵּן "תְּפִלַּת שְׁחֵרִית". וְכֵן אָמַר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְאַבְרָמָה,
 הִשָּׁב אִשְׁתְּ הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וַיִּתְפַּלֵּל בְּעַדְךָ וְכוּ' וַיִּתְפַּלֵּל
 אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וְאָמַר חַכְמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, בְּמִדְרָשׁ רַבָּה
 שָׁם, כִּיּוֹן שֶׁהִתְפַּלֵּל אַבְרָהָם הֵתֵר הַקָּשֶׁר הַזֶּה.

וְכֵן מְצִינוּ אֵצֶל אֱלִיעֶזֶר עֲבָדוֹ, בְּלִכְתּוֹ לְבַקֵּשׁ הַזּוּג שֶׁל יִצְחָק בְּנוֹ
 פִּרְשׁ שִׁיחָתוֹ לִפְנֵינוּ וַתְּפַרְךָ בְּתַפְלָתוֹ, וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקֵי אַדוּנִי
 אַבְרָהָם הִקְרָה נָא לִפְנֵי הַיּוֹם וַעֲשֵׂה חֶסֶד וְכוּ', וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ
 זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שָׁם שְׂאֵמֵר, רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם:

*רועה שוטח, כעת אתה אומר זאת ולא בעת שאמרתי לך "כי אותך...", כל זה אמרתי לך
 בגלל שתתפלל על העולם, וכעת שנאבר העולם פתחת פיך לדבר לפני בבקשה ובתחנונים. כיון
 שראה נח כך, הקריב עולות וקרבתות וקם והתפלל לפניו וכו'.

הַתְּחִלָּתָ - גְּמוּרָה, הֵינּוּ שֶׁפָּעַל אַבְרָהָם בְּתַפְּלוֹתָו וּבְקִשְׁתּוֹ שֶׁתִּתֵּן לוֹ
אֵת יִצְחָק לְמֵאָה שָׁנָה, גְּמוּר עִמּוֹ חֶסֶדּוֹ לְמִצְאָה הַזּוּגָה לְבָנוֹ.

וְכֵן מְצִינּוֹ אֵצֶל יִצְחָק, וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה, וּדְרָשׁוּ חַכְמֵינוּ
זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, שֶׁתִּקְנֶן "תְּפִלַּת מְנַחָה" וְאָמְרוּ שֵׁם בְּמִדְרָשׁ
רַבָּה, צָפְתָה רַבְּקָה שְׂמֹחָה בְּתַפְּלָה, אָמְרָה: וַדַּאי אָדָם
גָּדוֹל הוּא מִיָּד שֶׁאֵלֶּה עָלָיו מִי הָאִישׁ הַלְלוּהָ הַהוּלָף בְּשָׂדֵה
לְקִרְאָתָנּוּ. וְאַחֲרֵיכֵן כְּשֶׁרָאָה רַבְּקָה עֲקָרָה כְּתִיב, וַיַּעֲתֵר יִצְחָק
לָהּ לְנִכַח אִשְׁתּוֹ, וּדְרָשׁוּ חַכְמֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, שֶׁשִּׁפְּדָה תְּפִלוֹת
בְּעֵשָׂר, דִּבְרַר אַחֲרֵי שֶׁהִפְּדָה אֵת הַגְּזֵרָה בְּתַפְּלוֹתָו.

וְכֵן מְצִינּוֹ אֵצֶל יַעֲקֹב כְּתִיב, וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם, וּדְרָשׁוּ חַכְמֵינוּ
זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, שֶׁתִּקְנֶן "תְּפִלַּת עֶרְבִית" וּפְרִשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנָי
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָמַר, אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמֵרָנִי וְכוּ' וְנָתַן לִי
לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ וְכוּ'. וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה,
בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שֵׁם, נִמְלַךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא שִׁיחָתָן שֶׁל אָבוֹת
וַעֲשָׂאָן מִפְתָּח לְגֵאֲלָתָן שֶׁל בְּנֵים. וְעוֹד אָמְרוּ בְּמִדְרָשׁ רַבָּה, כָּל
הָאַרְבַּע-עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁהָיָה יַעֲקֹב בְּבֵית לָבָן לֹא שָׁכַב בְּלֵילָה וּמָה
הָיָה אוֹמֵר, חֲמִשָּׁה-עֶשְׂרֵה שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שֶׁבְּתַהֲלִים כִּי יַעֲקֹב עָסַק
בְּזוֹה בְּיוֹתֵר לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל לֵילָה כְּמוֹכָא. וְכֵן
כְּשֶׁשָּׁלַח הַמַּלְאָכִים אֶל עֵשָׂו אָמַר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ הַצִּילֵנִי נָא מִיָּד
אֲחִי וְכוּ'.

וְכֵן כָּל הָאִמְהוּת הַקְדוֹשׁוֹת עֶסְקוּ בַתְּפִלָּה וּתְחַנּוּגִים. וְאָמְרוּ
 בַּמְדָּרָשׁ לָמָּה נִתְעַקְרוּ הָאִמְהוּת בְּשִׁבְלֵי שְׁהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 מִתְאַוֶּה לַתְּפִלָּתָם. וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (מְדָרַשׁ רַבָּה פְּרָשָׁת
 וַיְרֵא) עַל שָׂרָה בְּשִׁנְלִקְחָה לְבֵית אַבְיִמֶלֶךְ כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה הַיְתָה
 שָׂרָה שְׁטוּחָה עַל פְּנֵיהָ וְאוֹמְרַת רַבּוֹן הָעוֹלָמִים וְכוּ', וּבִרְכָה
 כְּתִיב, לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ וּדְרָשׁוּ חַכְמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, זֶה עֶמֶד בְּזוּיַת
 זוֹ וּמִתְפַּלֵּל זוֹ עוֹמֶדֶת בְּזוּיַת זוֹ וּמִתְפַּלֵּלֶת. וּבִרְחַל מְצִינוּ שְׁאִמְרָה,
 דְּנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע בְּקִלִּי וְכוּ' נִפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתְּלוּ וְכוּ'
 וּפְרָשׁ רַש"י בְּקִשׁוֹת הַחֲבִיבוֹת לְפָנָיו וְכוּ' וְכֵן כְּתִיב בַּהּ וַיִּשְׁמַע
 אֱלֹהֵי אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ. וְעוֹד כְּתִיב בַּהּ רַחַל מִבְּפֶה עַל
 בְּנֵיהָ וְכוּ'. וּבְלֵאָה כְּתִיב, וְעֵינַי לְאֵה רַפּוֹת, וּדְרָשׁוּ חַכְמֵינוּ זְכוּרָנָם
 לְבִרְכָה, שֶׁהֵיטָה בּוֹכָה וּמִתְפַּלֵּלֶת שְׁלֵא תִפֵּל בַּחֲלָקוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ.

וְכֵן כָּל הַשְּׁבֻטִים כָּלֵם הָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה כְּמוֹבָא. וְכִשְׁשָׁלַח יַעֲקֹב אֶת
 בְּנֵימִין עִמָּהֶם אֶל יוֹסֵף אָמְרוּ חַכְמֵינוּ ז"ל (בַּמְדָּרַשׁ רַבָּה מִקְטָן), אָמַר
 לָהֶם יַעֲקֹב, הֲרֵי הִפְסַף וְהֲרֵי הִדּוּרֹן וְהֲרֵי אַחִיכֶם וְכוּ', אֲמָרִין לָהּ
 צְלוֹתְךָ אֲנִי בַעֲנִי, אֲמַר לָהֶן אִם צְלוֹתֵי אֲתוֹן בַּעֲנִי וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם
 רַחֲמִים וְכוּ', מִי שֶׁעֲתִיד לֹמַר לְיִסּוּרִים דֵּי הוּא יֹאמַר לְיִסּוּרֵי דֵּי.

וְכֵן כְּשֶׁהָיָה יוֹסֵף בְּבֵית הָאִסּוּרִים הִרְבֵּה לְהַתְּפַלֵּל לְפָנָי הַשָּׁם
 יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׁאֵנוּ מִתְפַּלְלִים מִי שֶׁעָנָה לְיוֹסֵף בְּבֵית הָאִסּוּרִים
 הוּא יַעֲנֵנוּ. וְכֵן כְּשֶׁלָּקַח יוֹסֵף אֶת בְּנֵימִין כְּתִיב, וַיֵּגֶשׁ אֵלָיו יְהוּדָה,
 וּדְרָשׁוּ חַכְמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, מְצִינוּ הַגֵּשָׁה לַתְּפִלָּה.

וְכֵן אֲבוֹתֵינוּ כִּשְׁהָיוּ בְּמִצְרַיִם כְּתִיב, וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם
 וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוּדָה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שְׁוֹעַתָם אֶל
 הָאֱלֹהִים. וְכֵן עַל הַיָּם כְּתִיב, וַיִּצְעְקוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל ה'. וְאָמְרוּ
 בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (פָּרַשַׁת בְּשַׁלַּח), יוֹנְתִי בַחֲגִוִי הַפְּלַע וְכו'. הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת
 קוֹלְךָ, הַשְּׁמִיעֵנִי קוֹל לֹא נֹאמֵר אֶלָּא הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלְךָ, אוֹתוֹ
 הַקּוֹל שֶׁכָּבֵר שְׁמִיעֵתִי בְּמִצְרַיִם, כִּי הַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מֵתְאַוֶּה
 לְתַפְלָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכו', עֵינַי שָׁם.

וְכֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, יָדוּעַ בְּדַבְרֵי חֲכָמֵינוּ זְכוֹרָנָם
 לְבָרְכָהּ, בְּמָה עֵסֵק כָּל יָמָיו בְּתַפְלָה וְתַחֲנוּנִים עַל עֲצֻמוֹ וְעַל
 יִשְׂרָאֵל. חֲטָאוּ בְּעֵגֶל - וַיַּחַל מֹשֶׁה וְכו', וְכַתִּיב: וַאֲתַנַּפֵּל לִפְנֵי
 הַשֵּׁם אַרְבָּעִים יוֹם וְכו'. וּבְמִדְרַשׁ רַבָּה דְרִישׁוּ עַל הַפְּתוּב וַיַּחַל
 מֹשֶׁה, שְׁלֵמֵד אוֹתוֹ הַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא אֵיךְ לְהַתְּפִיל לִפְנָיו וְאָמַר
 לוֹ: אָמַר כֶּךָ, עֲשֵׂה אֶת הַמָּר מִתּוֹק וְכו'. אָמַר מֹשֶׁה לִפְנֵי
 הַקְדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא: לֹא כֶּךָ אָמַרְתָּ לִי בְּמַרְה, הֲוִי מֵתַפְּלֵל וְאָמַר
 עֲשֵׂה אֶת הַמָּר מִתּוֹק, אַף עֲכָשׁוּ חֲלֵי מְרִירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְרָפָא
 אוֹתָם הֲוִי וַיַּחַל מֹשֶׁה. וְכַתִּיב בְּזוֹהַר חֲדָשׁ: מֵהוּ וַיַּחַל, מִלְּמַד
 שֶׁהַתְּפִיל עֲלֵיהֶם עַד שֶׁאֲחֻזְתּוֹ חֲלַחְלָה. רַבֵּנּוּ אֲמַרְיִנּוּ, עַד שֶׁנִּתְּנָן
 נִפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא דְכַתִּיב, וְאִם אִין
 מְחַנֵּי נָא, (וְעֵין גַּם בְּמַסְכַּת בְּרֻכּוֹת ל"ב). חֲטָאוּ בְּמַרְגְּלִים וַיִּתְּפִיל
 מֹשֶׁה, בְּמֵתְאוּנָנִים וַיִּצְעַק מֹשֶׁה וְכו', וְכֵן בְּמַרְיָם כִּשְׁנִצְטְרַעָה
 כְּתִיב, וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' "אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ". וְכֵן כִּשְׁנִצְנָגוֹר

עָלְיוֹ שְׁלֵא יִכְנַס לְאַרְצָן כְּתִיב, וְאַתְחַנֵּן אֶל ה' וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (פְּרָשַׁת בְּרָכָה) שֶׁהַתְּפִלָּל תִּקְמָ"ו תְּפִלוֹת כְּמִנְיָן וְאַתְחַנֵּן, וְאִיתָא שְׁאִם הָיָה מִתְּפִלָּל עוֹד תְּפִלָּה אַחַת הָיָה נֶעְנֶה. וְעַיִן שָׁם בְּמִדְרַשׁ כִּמְהַ תְּפִלוֹת שֶׁהַתְּפִלָּל מוֹשֶׁה בְּיוֹם הַסְּתַלְקוֹתָיו. וְכֵן עַל יְהוֹשֻׁעַ הַתְּפִלָּל יְהוֹשֻׁעַד מַעֲצַת מְרַגְלִים.

וְכֵן כָּלֵב בְּשִׂרְאָה שֶׁמוֹשֶׁה לֹא הַתְּפִלָּל עָלָיו הִלְךְ וְהִשְׁתַּטַּח עַל קַבְרֵי אָבוֹת לְהַתְּפִלָּל שְׁלֵא יִהְיֶה נֶסֶת בַּעֲצַת מְרַגְלִים. וְכֵן אַהֲרֹן בַּעֲת הַנֶּגֶף בְּמַעֲשֵׂה קִרְחַת, וַיִּקַּח אֶת הַמַּחְתָּה, וְהִרְבֵּה אֹז מְאֹד לְהַתְּפִלָּל לִפְנֵי ה' יִתְפַּרֵּךְ כְּמוֹ שְׁאֵנוּ מִתְּפִלָּלִים מִי שֶׁעָנָה לְאַהֲרֹן בַּמַּחְתָּה וְכו'.

וְכֵן פִּינְחָס בְּקוֹמוֹ מִתּוֹד הַעֲדָה כְּתִיב, וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיִּפְלֵל, וְכֵן יְהוֹשֻׁעַ בְּשִׁהְבּוֹ אֲנָשֵׁי הָעַי מִיִּשְׂרָאֵל, וַיִּקְרַע יְהוֹשֻׁעַ שִׁמְלוֹתָיו וַיִּפֹּל עַל פָּנָיו אֶרְצָה וְכו' וַיֹּאמֶר אֲהֵה ה' אֱלֹהִים וְכו'.

וְכֵן בַּיָּמֵי הַשּׁוֹפְטִים בְּשִׁחְטָאוֹ יִשְׂרָאֵל, וַיַּחַר אַף ה' בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנְתַּנֵּם בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם. מֶה עָשׂוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל, וַיִּזְעְקוּ אֶל ה' עַד שֶׁרַחַם עֲלֵיהֶם וְהַעֲמִיד עֲלֵיהֶם שׁוֹפֵט וְהַצִּילֵם, וְכֵן הָיָה בְּכָל שׁוֹפֵט וְשׁוֹפֵט. וְכֵן שֶׁמְשׁוֹן הַגְּבוּר בְּשִׁנְקָרוֹ פָּלְשָׁתִים אֶת עֵינָיו, וַיִּאֲסְרוּהוּ בְּנַחְשָׁתִים וַיִּקְרָא שֶׁמְשׁוֹן אֶל ה' וַיֹּאמֶר זְכַרְנִי נָא וְחֻזְקִי נָא אֶךְ הַפַּעַם וְכו'.

וְכֵן חָנָה כַּאֲשֶׁר ה' סָגַר רַחֲמָהּ, וְתַתְּפִלֵּל אֶל ה' וּבְכַה תִּבְכֶּה וְכוּ' וְהָיָה כִּי הִרְבֵּתָהּ לְהַתְּפַלֵּל, וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ זְכוּרֹנִם לְבָרְכָהּ, בְּ"מִדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב": מִכָּאֵן שְׁכַל הַמְרַבָּה בַתְּפִלָּה הוּא נִעְנָה. וְכֵן אָמְרוּ בְּמִסְכַּת יוֹמָא כ"ט, צְדִיקִים - כֹּל זְמַן שְׁמַרְבִּין בַּתְּפִלָּה, תְּפִלָּתָם נִשְׁמַעַת. וְכֵן כְּתִיב אֵצֶל חָנָה: וְאֶשְׁפָּד אֶת נַפְשִׁי לִפְנֵי ה' וְכוּ' אֶל הַנְּעַר הַזֶּה הַתְּפַלֵּלְתִּי וְכוּ' וְתַתְּפִלֵּל חָנָה וְתֹאמַר וְכוּ', וְדָרְשׁוּ חַכְמֵינוּ זְכוּרֹנִם לְבָרְכָהּ, בְּ"שׁוֹחֵר טוֹב" הַתְּחִילָה סוֹדֶרֶת דְּבָרִים עִם וְדוּיִים.

וְכֵן בִּימֵי שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא כִּשְׁנֵיבָרְו הַפְּלִשְׁתִּים עַל יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל קִבְּצוּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל הַמְּצַפְתָּה וְאֶתְפַּלֵּל בְּעַדְכֶם אֶל ה' וַיִּקְבְּצוּ הַמְּצַפְתָּה וַיִּשְׁאָבוּ מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי ה'. (וּפְרָשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים שְׁשֻׁפְּכוּ לָפֶם כְּפִיּוֹם) וַיִּזְעַק שְׁמוּאֵל אֶל ה' בְּעַד יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲנֵהוּ ה'. וְכֵן כָּל הַנְּבִיאִים עָסְקוּ הַרְבֵּה בַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שְׁמֻצִינוּ אֵצֶל אֱלֹהֵינוּ שְׁאֵמַר, חִי ה' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לִפְנֵינוּ, וּפְרָשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים אֲשֶׁר אֲנִי רָגִיל לַעֲמֹד לִפְנֵינוּ בַתְּפִלָּה. וְכֵן כְּשִׁמַּת בְּנֵה שֶׁל הַצְּרַפִּית כְּתִיב, וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי תִשָּׁב נָא נַפְשׁ הַיֶּלֶד וַיִּשְׁמַע ה' בְּקוֹל אֱלֹהֵינוּ. וְכֵן בְּהַר הַכְּרִמָּל כְּשִׁקְבֵץ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֶת נְבִיאֵי הַפֶּעַל וְרָצָה לְגַלוֹת לָהֶם שֵׁישׁ אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב, וַיִּגַּשׁ אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ יִצְחָק וַיִּשְׂרָאֵל הַיּוֹם וַיִּדַע כִּי אֵתָה אֱלֹהִים וְכוּ' עֲנֵנִי ה' עֲנֵנִי. וְכֵן עַל כָּל הַנְּפִשִׁים שְׁעָשָׂה אֱלֹהֵינוּ, אָמְרוּ חַכְמֵינוּ זְכוּרֹנִם לְבָרְכָהּ: וְאֵלִישַׁע כִּי עָבַד בְּרַחֲמֵי

הוא דַעְבֵד. וְכֵן בְּיוֹנֵה הַנְּבִיא פְתִיב וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה מִמְעֵי הַדָּגָה וְכוּ'. וְכֵן בַּחֲבִקוּק פְתִיב, תְּפִלָּה לַחֲבִקוּק הַנְּבִיא עַל שְׁגִיזוֹנוֹת וְכוּ' וְכֵן עַל כָּל הַנְּבִיאִים דְּרָשׁוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פֶּרֶשֶׁת וַיֵּרָא: וְתַפְלַת צְדִיקִים יִשְׁמַע - אֵלֹו נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל. וְעַיִן יִרְמְיָה כ"ו, פְּתִיב שָׁם: "וְאִם נְבִיאִים הֵם וְכוּ' וּפְגַעוּ בָהּ צְבָאוֹת".

וְכֵן דְּוֹד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, הוּא עֶסֶק בְּיוֹתֵר כָּל יָמָיו בַּתְּפִלָּה וְתַחֲנוּגִים וּזְעָקוֹת וְשׁוּעוֹת לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּלְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שְׁזָכָה לְחַבֵּר מְזֵה סֵפֶר תְּהִלִּים הַקְדוּשׁ שֶׁפָּלוּ מֵלֹא צְעָקוֹת וְשׁוּעוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְחֲכָמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, דְּרָשׁוּ בְּזֵהָר חֲדָשׁ פֶּרֶשֶׁת נֹחַ, וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב זֶה דְּוֹד שְׁבָא מִיְהוּדָה שְׁאָמַר אָנֹכִי אֶעֱרַבְנֹו, שֶׁהִיָּה קוֹרָא תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּעוֹרֵב וְכוּ', דְּבָר אַחֵר שֶׁהִיָּה הוֹלֵךְ בְּתַרְסִים (לְהַתְּבַדֵּד שָׁם וּלְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ לִפְנֵי יִתְבָּרַךְ) כְּעוֹרֵב דְּכְתִיב, וְדוֹד עוֹלָה בְּמַעֲלָה הַיִּזְתִּים עוֹלָה וּבֹכָה וְרֹאשׁ לֹו חֲפוּי וְכוּ'.

וְכֵן שְׁלֹמֹה בְּנוֹ כְּשֶׁבְּנָה אֶת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ פְּתִיב בְּמַלְכִים-א ח', וַיַּעֲמֵד שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבַּח ה' נֶגֶד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׁ בְּפִיו הַשְּׁמַיִם, עַיִן שָׁם כָּל תְּפִלָּתוֹ בְּאַרְיִכוֹת. וְכֵן חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּחִלּוֹ פְתִיב אֲצִלוֹ, וַיִּסַּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל וְכוּ'.

וְכֵן בְּדִנְיָאֵל כְּאִשֶּׁר הִצְרִיךְ לְהַגִּיד לְנְבוּכַדְנֶצַּר פְּתָרוֹן הַחֲלוֹם כְּתִיב, אֲדִין דְּנִיָּאֵל לְבֵיתָהּ אֹוּל וְלַחֲנַנְיָה מִיִּשְׂאֵל וְעִזְרִיָּה

מִלְתָּא הוֹדַע וְרַחֲמִין לְמַבְעָא מִן קָדָם אֱלֹהֵי שְׁמַיָּא עַל רוּחַ דְּנָא
 וְכוּ', וְכַאֲשֶׁר גָּזַר דְּרוּחַשׁ הַמְּלֹךְ אֲשֶׁר כָּל אִישׁ שְׁיִתְפַּלֵּל מִן כָּל
 אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים עַד הַדָּשׁ יָמִים יִשְׁלַךְ לְגַב הָאֲרִיּוֹת כְּתִיב שָׁם,
 וְדִנְיָאֵל עַל לְבִיטָה וְכוּיִן פְּתִיחֵן לָהּ בְּעִלְיָתָה נִגְדַּר יְרוּשָׁלַם וְזִמְנִין
 תְּלָתָא בְיוֹמָא הוּא מְצִלָּא וּמוֹדָא קָדָם אֱלֹהֵהּ, וְגַם כְּשֶׁנְּשַׁלְךְ לְגַב
 הָאֲרִיּוֹת הִרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׁאֲנוּ מִתְפַּלְּלִים מִי
 שְׁעֵנָה לְדִנְיָאֵל בְּגַב הָאֲרִיּוֹת וְכוּ'. וְכֵן שׁוּעַ וְצַעֲקָא לְפָנֵי הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ עַל חֲרַפְנֵי יְרוּשָׁלַם כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (דְּנִיָּאֵל ט') וְאַתְנָה אַתְּ פְּנִי
 אֶל אֲדָנִי הָאֱלֹקִים לְבַקֵּשׁ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּצוּם וְשִׁק וְאַפְרַ
 וְאַתְפַּלְּלָה לָהּ אֱלֹהֵי וְאַתְוֹדָה וְאַמְרָה אָנָּה ה' וְכוּ' הִפְּהָ אֱלֹהֵי
 אֲזַנְךָ וְשָׁמַע וְכוּ' וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר בְּתַפְּלָה וְכוּ'. עֵינֵי שָׁם כָּל תְּפִלָּתוֹ
 בְּאַרְיִכוֹת.

וְכֵן חֲנַנְיָה מִיִּשְׁאֵל וְעוֹזְרִיהַ כְּשֶׁנְּשַׁלְכוּ לְתוֹךְ כְּבִשָּׁן הָאֵשׁ כְּתִיב
 בְּזִהַר (אַחֲרֵי דָף ג"ז), מֵאֵן שְׁזִיב לְאֵלִיִן עַל דְּהוּי מְצַלָן קְמוּ
 קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ', עֵינֵי שָׁם וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִים מִי שְׁעֵנָה
 לְחַנְנִיָּה מִיִּשְׁאֵל וְעוֹזְרִיהַ כְּתוּבָה כְּבִשָּׁן הָאֵשׁ הוּא יַעֲנֵנוּ.

וְכֵן בְּעוֹרָא כְּתִיב, וְאַקְרָא שָׁם צוּם עַל הַנְּהַר וְכוּ' לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ
 דְּרַךְ יִשְׂרָהּ וְכוּ' וְנִצְוִמָה וְנִבְקֶשָׁה מֵאֱלֹקֵינוּ וְכוּ' וַיַּעֲתֵר לָנוּ.
 וְכֵן כְּשֶׁנְּשָׂאוּ יִשְׂרָאֵל נָשִׁים נְכָרִיּוֹת צָעֲקָא עוֹרָא מְרָה עַל זֹאת:
 בְּשִׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹקֵי פְּנֵי אֵלֶיךָ וְכוּ', עֵינֵי עוֹרָא ט' כָּל
 תְּפִלָּתוֹ בְּאַרְיִכוֹת. וְכֵן מְרַדְּכִי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה צָעֲקוּ

והתפללו הרבה להשם יתברך, כמבאר במגילת אסתר ובמדרש רבה אסתר ובתרגום שני.

ובן אחר־כך באו אנשי כנסת הגדולה וסדרו לנו כל התפלות שיתפלל כל אדם להשם יתברך בשחרית במוסף במנחה וערבית, וכן כל חכמינו וזרוננו לברכה, הקדושים התנאים והאמוראים הרבו מאד להתפלל לפני השם יתברך כמבאר במסכת ברכות תפלות התנאים שסדרו לעצמם להתפלל אחר תפלת שמנה עשרה, וכן סדרו לנו הרבה תפלות בפרטיות על כל דבר ודבר, כגון תפלת הדרך וכן תקנו כשנכנס האדם למד את גרנו יאמר: יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שתשלח ברכה בכרי הזה (כבא מציצא מ"ב), וכשנכנס האדם למרחץ יאמר: יהי רצון מלפניך שתכניסני לשלום ותוציאני ותצילני מאור הזה וכיוצא בו לעתיד לבוא (ברכות ס'), וכן כשנכנס האדם להקזיז דם יאמר: יהי רצון מלפניך שיהיה עסק זה לי לרפואה וכו' (שם), וכן כשנכנס לברך יאמר: יהי רצון מלפניך שתכניסני לברך הזה לשלום (שם), והחליטו ואמרו הלואי שיתפלל האדם כל היום בלו.

ובן אחר־כך באו כמה צדיקים ועסקו בתפלה הרבה וחברו תפלות ופיוטים הרבה, עד שבא האר"י הקדוש, זכר צדיק לברכה, ותלמידיו הקדושים וחברו לנו גם כן כמה תפלות כמו הספר "שערי ציון" וכו' ואחר־כך בא הבעל־שם־טוב הקדוש

זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה, וְעַסַּק הַרְבֵּה בְּהַתְּבוּדוֹת וּבַפְּרִישוֹת וְגִלְהָה גִּדְּלָה מַעֲלַת הַתְּפִלָּה בַּיָּדוּעַ בַּסְּפָרִים הַקְדוּשִׁים, שְׁנַתִּיפוּ עַל יְסוֹד חֲכָמַת הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקְדוּשׁ, זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה.

וְעַיִן בַּסֵּפֶר "סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה טוֹב" לְהַרְבֵּה הַצְּדִיק מוֹרְנוּ הַרְבֵּה רַבִּי צְבִי מוֹיֶדְמֶשׁוֹב שֶׁכָּתַב שֵׁם, אִין לָךְ מִבְּחַר הָעֵת לְהַתְּבוּדוֹת כִּי אִם בְּשַׁעָה זֹאת אַחֲרֵי חֲצוֹת לִילָה לַעֲמֹד וּלְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ הָאֲמֻלָּה אֲשֶׁר נִתְּרַחֲקָה בַּעֲוֹנוֹתֶיהָ מִמְּקוֹר הַחַיִּים, וַיַּחֲפֹשׂ בְּשַׁעָה זֹאת כֹּל מַה שֶּׁעָבַר, וַיְדַבֵּר מֵעַל לִבּוֹ בְּעֶבֶד לִפְנֵי רַבּוֹ בְּפִשׁוּמֵי יָדַיִם וְרַגְלָיִם בְּדַבָּרִים רַפִּים לֵאמֹר כִּבְּנֵי לִפְנֵי אָבִיו, וּבְכֹל לִשׁוֹן אֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּתַפְּלָה בְּלִשׁוֹן הַמְּדִינָה שֶׁמְדַבֵּר בְּלִשׁוֹנָה וְשׁוֹמֵעַ, לְמַעַן יְרוֹיץ דְּבָרוֹ מִהֶרָה מִכָּאֵב לֵב אֲשֶׁר בּוֹאֵב עַל עֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו וַיִּבְקֹשׁ מִחִילָה וּסְלִיחָה, וּכְדַבְּרֵי הַזֶּה־רַשָׁת נִשְׂא דָף קב"ד מוֹדַחְרִיב כִּי מִקְדָּשָׁא לָא אֲשַׁתָּאֵר לָנוּ אֵלָא וְדוּי דְּבָרִים בְּלִבְדֵּי וַיִּבְקֹשׁ מֵאֲלֻקָּיו שִׁיעֲזֹרְהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ וְלִירְאָתוֹ בְּלֵב שְׁלָם וַיֵּאֲרִיךְ בַּעֲנֵינָן זֶה וּבּוֹדָאֵי זֶה נִבְחַר מִכָּל הַתַּעֲנִיתִים וְכוּ' עַיִן שֵׁם, וּמִכֵּי אֵשׁ גַּם בֵּן בְּשֵׁם סֵפֶר "בֵּית מְדוֹת" כְּתִיבֵת יַד הַמֵּיחֶס לְהֵאֲרִי, זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה, שֶׁצְרִיךְ הָאָדָם לְהַתְּבוּדַת בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵי וַיְדַבֵּר לֵאלֹהֵי יִתְבָּרַךְ רַבּוֹת, כֹּאֲשֶׁר יְדַבֵּר הָעֶבֶד אֶל רַבּוֹ וּבֵן עִם אָבִיו, עַד כָּאֵן לִשְׁנוֹ.

וְכֵן כָּל תְּלֻמִּידֵי הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב, הַקְדוּשׁ זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה, הִלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עַד שֶׁפָּא נִכְדוּ הוּא אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ

מען שְׁרִיט [אֶפְלוּ אִם נוֹפְלִים לְתוֹךְ בּוּץ, צוֹעְקִים וְצוֹעְקִים וְצוֹעְקִים] (שיחות ה"ז), וְכֵן עוֹד דִּבֵּר מְזֶה בְּכַמָּה וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת. וְכֵן גַּם עַל צָרְכֵי הָאָדָם הַגִּשְׁמִיִּים הַזֹּהִיר מְאֹד, שִׁיתְּפַלֵּל הָאָדָם עַל כָּל דְּבַר שִׁיחֶסֶר לוֹ הֵן דְּבַר גָּדוֹל וְהֵן דְּבַר קָטָן כְּמוֹ בְּסֵפֶר "לְקוּמֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן י"ד עַל פְּסוּק טוֹב ה' לְכַל, וּפְרַשׁ שֵׁם טוֹב ה' לְכָל הַדְּבָרִים הֵן לְרַפּוּאָה וְהֵן לְפְרִנְסָה וְכִיּוּצָא. בְּשִׁמְאָמִין כֶּךָ בּוֹדָאי יִהְיֶה עֵקֶר הַשְׁתַּדְּלוּתוֹ בְּתֵר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (הֵינּוּ רַק לְהַתְּפַלֵּל אֵלָיו יִתְּבַרַךְ עַל כָּל דְּבַר וְדְבַר) וְלֹא יִרְדֹּף אַחֵר תַּחְבּוּלוֹת רַבּוֹת כִּי אֵינָם מוֹעִילִים כְּלָל. וּמַעֲט מוֹעֲט מוֹעִילִים אֵינּוּ יוֹדֵעַ מֵהֶם וְאֵינּוּ יָכוֹל לְמַצָּאם אֲבָל לְקַרְא לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ הוּא זֶה טוֹב וּמוֹעִיל לְכָל דְּבַר שֶׁבְּעוֹלָם וְזֶה יָכוֹל לְמַצָּא תְּמִיד, כִּי הוּא יִתְּבַרַךְ בְּנִמְצָא תְּמִיד עֵין שָׁם. וְאָמַר שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל כָּל הַשְּׂפָעֶתוֹ וְהַצְּטַרְכוּתוֹ רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְעַל כָּל הַדְּבָרִים הֵן דְּבַר גָּדוֹל הֵן דְּבַר קָטָן יִתְּפַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ, כִּי אִם לֹא אֵף שֶׁהַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ נוֹתֵן לוֹ כָּל מֵה שֶׁצָּרִיךְ הוּא כְּמוֹ בְּהִמָּה שֶׁהַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ נוֹתֵן לָהּ גַּם בֵּן כָּל הַצְּטַרְכוּתָהּ בְּלֹא תְּפִלָּה. וּבַפְּרָט לְעִנּוּן עֲבוֹדַת הַשֵּׁם בּוֹדָאי אֵין שׁוּם עֲצָה רַק תְּפִלָּה. וְאָמַר, שֶׁהַתְּפִלָּה הוּא עֲצָה כְּלָלִית וְשָׂרֵשׁ לְכָל הָעֲצוֹת הַמוֹבָאִים בְּסִפְרֵי הַקְדוּשִׁים, כִּי אִמְנָם סִפְרֵי הַקְדוּשִׁים מְלֵאִים עֲצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלְאוֹת עַל כָּל דְּבַר וְדְבַר בְּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, עֲצוֹת ה' אֲשֶׁר לְעוֹלָם יַעֲמֵדוּ. אֲבָל הָעֲצוֹת בְּעֲצָמָם קָשָׁה מְאֹד לְקִימָם, וְעַל כֵּן עֵקֶר הָעֲצָה הִיא רַק תְּפִלָּה

והתבודדות. ואמר שמקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש
ישראלי כי אם על ידי התבודדות.

וגם חזק אותנו מאד שלא יפל האדם בדעתו כלל בשרואה
לפעמים שנעשה לבו מטמטם מחמת גדל הדחקות
והיסורים העוברים עליו בגשמיות וברוחניות או מחמת מרדתו
במשא ומתן ואינו יכול לדבר את כל אשר עם לבבו, כי יקר
מאד בעיני השם יתברך כל דבור ודבור שזוכה האדם לדבר
לפניו יתברך מתוך עצם דחקו ועניותו בגשמיות ורוחניות. ואמר
אפלו כשאין האדם זוכה לדבר לפניו יתברך רק דבור אחד
ואפלו רק רבוננו של עולם בלבד גם זה יקר מאד אצלו יתברך.
ולמד דעת אותנו אשר בעת שרואה האדם שהוא רחוק מאד
מהשם יתברך ולבו מטמטם מאד ואינו יכול לפתח את פיו,
מכרח האדם לחפש בעצמו נקודות טובות הנמצאים בו עדן
ויחיה עצמו בהם ולהודות להשם יתברך עליהם, ועל ידי זה
יפתח פיו ויוכל להתפלל ולפרש שיחתו לפניו יתברך כראוי
כמבאר ב'לקוטי מוהר"ן' חלק א' סימן רפ"ב על פסוק אזמרה
לאלקי בעודי עין שם

וכן הוא בגשמיות גם כן כשעוברים על האדם צרות ויסורים
שונים והם אוטמין את לבבו, עד שקשה וכבד לו אפלו
להתפלל ולפרש שיחתו וצערו לפני השם יתברך, אז דוקא צריך
האדם לחפש ולמצא את ההרחבות שהשם יתברך מרחיב לו

בתוך צרותיו והטובות שעשה עמו עד הנה ולהודות להשם
 יתברך עליהם ועל־ידיהוּה בודאי יפתח לבבו ויוכל להתפלל
 ולצעק להשם יתברך פראוי.

וְעַיִן ב' לקוטי הלכות" הלכות פלאי בהמה הלכה ד' שנה הוא
 בחינת לעולם יהיה אדם מודה על העבר ועל־ידיהוּה ויכל
 להיות וצועק לעתיד לבוא בחינת לך אִזְבַּח וְזָבַח תֹּוֹדָה וּבָשָׂם ה'
 אָקָרָא, וּמִפְרֹשׁ בָּזָה מָה שֶׁפְּתוּב אֶצֶל דָּוִד מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ
 מִפְּנֵי אֲבִשָׁלוּם בְּנֵו ה' מָה רַבּוּ צָרֵי וְכוּ', כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהִתְחִיל
 לְזַמֵּר הַמִּזְמוֹר וְלִהְיוֹדוֹת לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ מָה שֶׁאֲבִשָׁלוּם בְּנֵו רֹדֵף
 אַחֲרָיו, כִּי סֵתֵם בְּרָא מֵרַחֵם עַל אָבִא, עַל־יְדֵי הָיָה יֻכָּל לְצַעֵק
 פְּרָאוֹי אַחֲר־כֵּךְ ה' מָה רַבּוּ צָרֵי וּבִלְאֵי הַעֲצָה הַזֹּאת הָיָה קִשָּׁה לוֹ
 אִז לְצַעֵק לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ פְּרָאוֹי, עַיִן שֵׁם וְעַיִן לְקַמֵּן בְּפָנִים הַסֵּפֶר
 הַזֶּה אוֹת מַט.

וְאָמַר אֲשֶׁר עָקַר הַכְּלִי זֵינ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי לְנִצָּחַת אֶת יַצְרוֹ
 הָרַע הוּא רַק הַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדָה וְעַל־יְדֵי כָּל דְּבוּר
 וְדְבוּר שֶׁל תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדָה הוּא מְנַצֵּחַ הַרְבֵּה, כַּמּוּבָן כָּל זֶה
 ב'לקוטי מוהר"ן חלק ראשון סימן ב'. וְאִף־עַל־פִּי שְׂמֵחַמַת שְׂאִין
 רַגַע בְּלֹא פְּגַע בְּוֹדָאֵי הָיוּ צָרִיכִין לְקַיֵּם אִין רַגַע בְּלֹא פְּגַע וּבְקִשָּׁה,
 אִף־עַל־פִּי־כֵן גַּם מְעַט הַדְּבוּרִים שְׂזוּכָה הָאָדָם לְדַבֵּר לְפָנָיו מִתּוֹךְ
 עֵצִים דְּחָקוּ וְעִנְיֹותוֹ בְּאִיזָה פַּעַם בְּיוֹם וְנוֹשָׂא עֵינָיו לְמָרוֹם וּפּוֹרֵשׁ
 כְּפָיו לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ גַּם זֶה יִקָּר מְאֹד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכַמְבָּאָר גַּם

בזהר הקדוש פָּרַשְׁת בָּלֶק עַל פְּסוּק: תִּפְלֵה לְעֵי כִי יַעֲמָה, כְּמֹה
 וְכִמֹּה יִקָּר אֶצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תִּפְלֵת הָעֵי אֶפְלוּ הָעֵי הַמִּתְפַּלֵּל
 עַל צָרְכָיו הַגָּשְׁמִיִּים עַל חֶסְרוֹן פְּרִנָּתוֹ וְכִי־צֵא עֵינַי שָׁם.

וְעֵינַי בְּ"לְקוּמֵי הַלְכוֹת" הַלְכוֹת תִּפְלֵת הַמִּנְחָה הַלְכָה ז' שְׁמִבְאֵר
 שָׁם, שְׁפָל שָׁפָן וְכָל שָׁפָן כְּשֶׁאֵדָם מְרֻגֵשׁ עֲנִיּוֹתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ
 בְּמַעֲשָׂיו הָרָעִים, וּבְכַרְט כְּשֶׁנּוֹפְלִין עַל הָאָדָם שְׁנֵי מִינֵי הָעֲנִיּוֹת
 שֶׁהוּא עֵי מִן הַדַּעַת מְרַבּוּי קְלִקּוּלָיו הָעֲצוּמִים וְגַם הוּא עֵי
 וּמְחַסֵּר פְּרִנָּסָה מְאֹד וְהָעֲנִיּוֹת וְחֶסְרוֹן פְּרִנָּסָתוֹ מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מְאֹד,
 וְכִשְׁמִשְׁכִּיל עַל דְּרָכָיו וּמִטָּה לְבוֹ לְהִרְמוֹזִים וְהַפְּרוֹזִים שֶׁהַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ קוֹרֵא אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, וְרוֹאֵה שְׂאִין לוֹ שׁוֹם תְּקוּהָ, כִּי
 מִיָּמִין וּמִשְׂמָאל אֵין סוּמָךְ. מַעֲשָׂיו מְקַלְקְלִים מְאֹד וּפְרִנָּסָתוֹ
 דְּחוּקָה, וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו צוֹעֲקִים לָחֵם וּפְרִנָּסָה וּמְלַבּוֹשִׁים וְשֹׂאֵר
 הַצְּטֻרְכוֹת הַהִכְרָחִיִּים, וְכִשְׁהוּא מִתְגַּבֵּר מִכָּל זֶה וְשׁוֹפֵךְ שִׁיחוֹ
 לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ עֲצָם עֲנִיּוֹתוֹ וְדַחְקוֹ בְּכַחֲנֵת תִּפְלֵה לְעֵי
 כִּי יַעֲמָה וְכו' זֶה יִקָּר מְאֹד אֶצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכִמּוֹ שְׁכַתוֹב: כִּי
 לֹא בָּזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֲנוֹת עֵי וְלֹא הִסְתִּיר פְּנָיו מִמֶּנּוּ וּבִשְׁוֹעוֹ אֱלֹו
 שְׁמַע, מְבַלְבֵּל שְׂרָאוּי לְבַזוֹתוֹ וְלִשְׁקִצוֹ וְלִהְסִתִּיר פְּנָיו מִמֶּנּוּ, אֲךְ
 רַבִּים רַחֲמָיו וְאִינּוֹ מְבַזֵּהוּ וְאִינּוֹ מְשַׁקֵּצוֹ וְכו', עֵינַי שָׁם דְּבָרָיו
 הַמְתוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְתַכִּין לְגַפְשָׁךְ עַד כְּמֹה צְרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק עֲצָמוֹ
 בְּעֵינָיו זֶה שֶׁל הַתְּבוּדָּרוֹת וְשִׁיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּכָל מַה שֶׁעוֹבֵר

עָלָיו.

וּפַעַם אַחַת אָמַר שְׂיִכּוּלִין לְהַכִּיר בְּאַחַד אִם יֵשׁ לוֹ הַתְּבוּדָדוּת, הֵינּוּ כִּי עַל-יְדִידוּהָ נִתְגַּלָּה עַל פָּנָיו בּוֹשָׁה וְיִרְאָה גְדוּלָּה מִהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ. וְלֹא לַחֲנָם מִתְאַר הַפִּיטָן אֶת מִרְאֵה הַכֶּהֱן הַגְּדוֹל בְּצֵאתוֹ מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים כִּי יוֹשֵׁב בְּפֶתֶר לְחַלּוֹת פָּנָיו מִלֶּדֶ, מִרְאֵה כֹהֵן. וּמִכָּל זֶה תִּבְיֵן לְנִפְשָׁךְ מַעֲלַת הַמִּתְבוּדָד וְהַיּוֹשֵׁב בְּפֶתֶר לְשַׁפָּךְ לָבוֹ וּנְפִשׁוֹ כַּמַּיִם נִכַּח פָּנָיו הַשֵּׁם. גַּם גְּלָה לָנוּ, שְׁעַקֵּר הַזְּמַן לָזֶה הוּא בְּלִילָה, שְׂאֵז בְּלִילָה יִתְבוּדַד הָאָדָם בֵּינוֹ לְבֵינֵינוּ קוֹנֵנוֹ וַיִּפְרַשׁ לְפָנָיו הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ אֶת כָּל לָבוֹ וַיַּחֲפֵשׂ הָרוּחַ טוֹבָה הֵינּוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שְׂיֵשׁ בּוֹ עֲדִין וְלִכְרָרֵם מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה וְעַל-יְדִידוּהָ יִזְכֵּר תְּמִיד תְּכִלִּיתוֹ הָאֲחֵרוֹן לְעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שְׂמִבְּאֵר בְּלִקּוּמֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִימֵן נ"ד עַל פְּסוּק אֲזַכְּרָה נִגְנַנְתִּי בְּלִילָה עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה וַיַּחֲפֵשׂ רוּחִי, עֵינֵי שָׁם.

וְכֵן הַזְּהִיר מְאֹד לְעַסֵּק הַרְבֵּה בְּאֲמִירַת תְּהִלִּים וּשְׂאֵר תְּחִנּוֹת וּבִקְשׁוֹת וְלִמְצֵא אֶת עֲצֻמוֹ בְּתוֹךְ כָּל הַמְּזֻמּוֹרֵי תְּהִלִּים שְׂאֹמֵר, כִּי רַק עַל עֲנָן מְלַחֶמֶת הַיָּצֵר נִתְיַסַּד כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים וְעָקְרוֹ נֶאֱמַר בְּשִׁבִיל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שְׂיִנְצַל מִמְּלַחֶמֶת הַיָּצֵר הָרַע וְחִילוֹתָיו שֶׁהֵם עָקֵר הָאוֹיְבִים וְהַשּׁוֹנְאִים שֶׁל הָאָדָם שְׂרוּצִים לְהַזְרִידוֹ לְשֵׂאֵל תְּחִתִּיּוֹת חֵם וְשָׁלוֹם.

וְכֵן הַזְּהִיר מְאֹד לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, הֵינּוּ שְׂבִכָל מְקוֹם שְׂיִלְמַד הָאָדָם יִתְחִיל לְהַסְתַּכֵּל עַל עֲצֻמוֹ כַּמָּה הוּא רְחוּק מִכָּל זֶה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים וַיִּשְׁפָּךְ עַל-יְדִידוּהָ אֶת לָבוֹ לְפָנָיו

יִתְבָּרַךְ וַיִּפְרֹשׂ עַל־יְדֵיזוֹהָ אֶת נִגְעֵי לִבָּבוֹ וּמִכְאוּבֵי נַפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹת הַעֵת מִכֹּל מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְאָמַר שְׁנַעֲשֵׂה מִזֶּה שְׁעֵשׂוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעַלָּה. וְאָמַר שְׁעֵדוֹן לֹא עָלוּ שְׁעֵשׂוּעִים כְּאֵלֶּה לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ אֵלֹהֵי הַשְּׁעֵשׂוּעִים שְׁנַעֲשִׂין מִן הַתְּפִלוֹת אֵלֹהֵי שְׁעוֹשִׂין מִן הַתּוֹרוֹת. וּבּוֹדָאֵי יִזְכֶּה עַל־יְדֵיזוֹהָ לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְחַיֵּי עוֹלָם.

וְכֵן אָמַר פְּעַם אַחַת לְתַלְמִידוֹ הַרַב הַצַּדִּיק הַקְדוֹשׁ רַבִּי נִתָּן, זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָּהּ, בַּעַל הַמַּחְבֵּר סִפְרֵי "לְקוּמֵי הַלְכוֹת" הַג"ל בְּתַחֲלַת הַתְּקַרְבוֹתוֹ אֵלָיו וּזְכוּנוֹ לְבִרְכָּהּ, בַּעֲת שֶׁנִּכְנַס אֶצְלוֹ פְּעַם אַחַת לְבָדוֹ וְסִפֵּר אִזּוֹ לְפָנָיו אֶת כָּל לְבוֹ. וְצוּהָ אִזּוֹ עָלָיו אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנּוּ, זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָּהּ, כְּמָה הַנְּהַגוֹת וְדַבֵּר עִמּוֹ אִזּוֹ הַרְבֵּה דְבָרִים הַמְּשִׁיבִים אֶת הַנֶּפֶשׁ לְהַחְיֹתוֹ וּלְחַזְקוֹ בְּעַבְדוֹת הַשֵּׁם. וּבְתוֹךְ דְּבָרָיו לָקַח אוֹתוֹ אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנּוּ, זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָּהּ, בִּידוֹ הַקְדוֹשָׁה סָבִיב כְּתַפְּיוֹ וְאָמַר לוֹ בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "אוֹן וַיִּמְעַר אִזּוֹ זַעֲהָר גִּיט אִזּוֹ מְעַן רַעַט זִיד אוֹיִם דָּאִם הָאָרֶץ פֶּאֶר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִזּוֹ וַיֵּא פֶּאֶר אִיִּין אִמְתָּן גּוּמָן פְּרִיִּינְד" [וְהֵלְאָה מוֹב מְאֹד כְּשֶׁמְשִׁיחִין אֶת לְבוֹ לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ לְפָנַי חֵבֵר מוֹב אִמְתִּין]. וְהַדְּבוּרִים הָאֵלֹהֵי נִכְנְסוּ בְּלֵב תַּלְמִידוֹ הַקְדוֹשׁ מוֹרְנוּ הַרַב רַבִּי נִתָּן, זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָּהּ, פֶּאִישׁ בּוֹעֶרֶת מִמֶּשׁ וְהִבִּין תַּכְּפָּ אֲשֶׁר רַק עַל־יְדֵי עֲצָה זֹאת בּוֹדָאֵי יִזְכֶּה לְכָל מַה שְּׁצַרִּיד בְּעַבְדוֹת הַשֵּׁם, כִּי כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שְׁיִסְבֵּב הַיֵּצֵר הָרַע בְּדַעְתּוֹ וְכָל מִינֵי מַנְיַעוֹת

שִׁימְנַעְנוּ בָּלֶם יִסְפֹּר לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּיִבְקֹשׁ מֵאִתּוֹ רַחֲמִים
וְתַחֲנוּנִים עַל כָּל דְּבַר שְׂעִיזָהוּ לְהִיּוֹת פְּרָאוֹי לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי
בְּאֵמֶת.

וְגַם סֵפֶר מוֹרְנוּ הֶרֶב הַצְּדִיק רַבִּי נָתָן, זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה, כִּי
בְּעַת שְׂדִבְר עִמּוֹ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ, זְכַר צְדִיק וְקָדוֹשׁ
לְבִרְכָה, מִמְּעַרַת אֱלֹהֵי שָׁמַיִם בְּעַת הַיּוֹתוֹ בְּאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל,
אָמַר לוֹ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ, זְכַר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבִרְכָה, שְׂאֹז, בְּעַת
עֲמִידָתוֹ שָׁם, נִצְטִיִּיר בְּעֵינָיו מַעֲמַד אֱלֹהֵי שָׁם לְהַתְּפַלֵּל
וְלְהַתְּבוֹדֵר שָׁם. וּבָזָה הַלְּשׁוֹן אָמַר לוֹ: "אֵיךְ הָאֵב מִיר אוֹיִם
גִּימָאֵלֵט אֵט דָּא אִיז גִּישְׂמָאֵנִין אֱלֹהֵי אוֹן הָאֵט זִיךְ אוֹיִם גִּירַעַט
דָּאֵם הָאֵרֶץ פֶּאֶר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ"*. וְסֵפֶר מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי נָתָן, זְכַר
צְדִיק לְבִרְכָה, שְׂאֹז נִתְעוֹרֵר וְנִתְחַדֵּשׁ וְנִתְחַזַּק בְּיוֹתֵר לְעַסֵּק תְּמִיד
לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דְּבַר שְׁחָסֵר בְּעִבּוּדַת
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הִבִּין אֹז מִדְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים הָאֵלּוּ, שְׁגַם אֱלֹהֵי
לֹא זָכָה לְמִדְרַגָּתוֹ, שְׂלֹא טַעַם טַעַם מִיָּתֵהּ וּקְבוּרָהּ, רַק עַל־יְדֵי
תְּפִלָּה וְהַתְּבוֹדוֹת, כִּי הִלֵּא כָּבֵד אָמַר, אֲשֶׁר כָּל הַצְּדִיקִים לֹא
כָּאוּ לְמִדְרַגָּתָם, רַק עַל־יְדֵי הַתְּבוֹדוֹת בְּתְּפִלָּה וּבִקְשָׁה לְפָנָיו
יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה מוֹרְנוּ הֶרֶב רַבִּי נָתָן, זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה, אֲשֶׁר מִמֶּשׁ
נִתְקִים בּוֹ: לֹא מֶשׁ מִתּוֹךְ הָאֵהֶל, אֵהֶלוּ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁל
רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ אֹר הָאוֹרוֹת וְכוּ' בְּעַל 'לְקוֹפְטֵי מוֹהֲרָן' זְכַר צְדִיק

* צִירַתִּי לְעַצְמִי אֵיךְ שְׂכָאן עִמַּד אֱלֹהֵי וְהַשִּׁיחַ אֵת לְבוֹ לְפָנָי ה' יִתְבָּרַךְ.

לְבָרְכָהּ, הוּא קִבֵּל דַּעְתוֹ הַקְדוּשָׁה בְּשִׁלְמוֹת נִפְלָא יוֹתֵר מִכָּל תְּלִמְיָדוֹ הַצְדִּיקִים, וְזִכְרוֹנָם לְבָרְכָהּ, כִּי אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ הַקְדוּשׁ, וְזָכַר צְדִיק לְבָרְכָהּ, הַאִיר בּוֹ הָאֶרֶת דַּעְתוֹ הַקְדוּשָׁה כַּמְאֹר הַגָּדוֹל כַּמְאֹר הַקָּטָן וְאָמַר עָלָיו אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ, וְזָכַר צְדִיק לְבָרְכָהּ, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ יוֹתֵר מִכָּלֵם וְהוּא לָמַד וְלָמַד וְעָשָׂה וְקִיַּם כֹּל דְּבָרֵי אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ הַקְדוּשׁ וְזָכַר צְדִיק לְבָרְכָהּ, בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת וְגִלָּה לָנוּ דְרָכִים יְשָׁרִים בְּכָל הַמְדוּת טוֹבוֹת וּבִפְרָט בְּעֵנֵן תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת כִּפִּי אֲשֶׁר קִבֵּל מֵאֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ הַקְדוּשׁ, וְזָכַר צְדִיק לְבָרְכָהּ, וְחִדֵּשׁ חֲדוּשִׁים נוֹרְאִים וְנִפְלְאִים לְחִזֵּק אֶת כָּל אָדָם בְּעִבּוֹדַת הַשֵּׁם הֵלֵא הִמָּה כְּתוּבִים עַל סִפְרֵי "לְקוּמֵי הַלְכוֹת" הַקְדוּשִׁים שֶׁחִבֵּר אוֹתָם עַל כָּל אַרְבַּעַה חֻלְקֵי שְׁלֹחַן עֶרֶוֶד בְּפִקְדַת אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ, וְזָכַר צְדִיק לְבָרְכָהּ. וְגַם חִבֵּר סֵפֶר "לְקוּמֵי תְּפִלוֹת" הַכֹּלֵל בָּהֶם תְּפִלוֹת תְּחִנּוֹת וּבִקְשׁוֹת רְצוּיִים וּפְיוּסִים, וְדוּיִים וְהַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹל לְנֶפֶשׁ כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּעֲזֹר הָאָדָם אֶת עֲצָמוֹ, לְזַכֵּר אֶת אַחֲרִיתוֹ אֲשֶׁר יִסְדָּם עַל יְסוּד הַמְּאֻמְרִים הַקְדוּשִׁים שֶׁבְּסֵפֶר "לְקוּמֵי מוֹתֵר" בְּפִקְדַת אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ, וְזָכַר צְדִיק לְבָרְכָהּ.

וְאָמַר פַּעַם אַחַת עַל הַתְּפִלוֹת הָאֵלוּ לְשׁוֹן הַכְּתוּב: תְּכַתֵּב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן, וְעַם נִבְרָא יְהִלֵּל יְהוָה, הִינּוּ שֶׁהַתְּפִלוֹת הָאֵלֶּה נִכְתְּבוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן, וְעֵתִיד לְהַבְּרָאוֹת עִם, שֶׁיְהִלְלוּ יְהוָה בְּהַתְּפִלוֹת הָאֵלֶּה, וְהַפְּלִיג מְאֹד בְּמַעֲלָתָם. וְכַתֵּב בְּהַקְדָּמָה לְסֵפֶר "לְקוּמֵי"

תְּפִלוֹת" בְּזֶה הַלְשׁוֹן: תְּפִלוֹת כְּאֵלוּ עֲדִין לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם וְכוּ'. וְהִזְהִיר מְאֹד לְעֶסֶק בָּהֶם תָּמִיד, עֵינַי שָׁם. וּפְעַם אַחַת אָמַר - עֲכָשׁוּ, שִׁיִּצְאוּ הַתְּפִלוֹת הָאֵלֶּה בְּעוֹלָם, עֲתִידִים לִתֵּת דִּין וְחֻשְׁבוֹן עַל כָּל יוֹם וְיוֹם, שְׂאִין אוֹמְרִים אוֹתָם. וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּתַב שָׁם בַּהֲקֻדְמָה, שְׁגַם מְזֶה אֵל יִנַּח הָאָדָם אֶת יָדוֹ, דִּהְיֵנוּ לְעֶסֶק בְּכָל יוֹם בְּהַתְּבוּדוֹת לְשִׁפּוֹךְ שִׁיחוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּפָרְטֵי פָרְטִיּוֹת עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שְׂרוּאָה שֶׁחָסַר לוֹ בְּאוֹתוֹ הָעֵת וְלַעֲשׂוֹת בְּעֶצְמוֹ מִהַתּוֹרָה תְּפִלוֹת בְּלִשׁוֹן שְׂמֻדְבָּרִים בּוֹ, וְרַק עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְהוֹשִׁיעַ בְּכָל דָּבָר, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בְּכַתָּב בְּפָרְטִיּוֹת כָּל הַצְּמֻרְכוֹת הָאָדָם, וּבְפָרְט לְפִי הַשְּׁנוּיִים שֶׁנַּעֲשִׂים בְּאָדָם בְּכָל עֵת וְזָמַן, עֵינַי שָׁם.

וְעֵינַי בְּ"שִׁיחוֹת-הֶר"ן" (סִימֹן רכ"ט), שְׂכַתָּב שָׁם: בְּתַחֲלָה הָיָה זֶה עֶקֶר הַתְּפִלָּה מִה שְׂכָל אֶחָד הָיָה מְדַבֵּר מִה שְׂבָלְבוּ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִשׁוֹן שְׂהָיוּ מְדַבְּרִים בּוֹ, אֶךְ אַחֲר־כֵּן רָאוּ אֲנִישֵׁי-כְּנַסְת־הַגְּדוּלָּה וְכוּ' וְתַקְּנוּ סֵדֶר הַתְּפִלָּה, וְכַמְבָּאֵר בְּהַרְמַב"ם הַלְכוֹת תְּפִלָּה, עֵינַי שָׁם. אֶךְ עַל כָּל פְּנִימֵי מְדִינָא זֶהוּ עֶקֶר הַתְּפִלָּה. עַל כֵּן גַּם עֲכָשׁוּ שְׂמַתְפַּלְלִים סֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁתַּקְּנוּ אֲנִישֵׁי-כְּנַסְת־הַגְּדוּלָּה, טוֹב מְאֹד לְהָאָדָם לְהִיּוֹת רְגִיל לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּפִלוֹת תְּחִנּוֹת וּבִקְשׁוֹת מְלָבוּ בְּלִשׁוֹן שְׂמַבִּין בּוֹ, שִׁיִּזְכְּהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעַבּוֹדָתוֹ, כִּי זֶה עֶקֶר הַתְּפִלָּה, בְּנוֹפֵר לְעֵיל וְכוּ', עֵינַי שָׁם. וְהִנֵּה מִמִּילָא מוּכָן מְזֶה, אֲשֶׁר כֵּן גַּם עֲכָשׁוּ,

שְׁזָכִינוּ שֶׁסִּדְרוּ לָנוּ הַצְדִּיקִים שְׂאֲחֵרִיהֶם תְּפִלוֹת נִזְרָאוֹת כְּאֵלֶּה, אִף־עַל־פִּיכֵן אֵל יִסְתַּפֵּק הָאָדָם עִצְמוֹ בְּזֶה לְבַד, אִךְ צָרִיךְ לְהִרְבּוֹת מְאֹד לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מְלִבּוֹ בְּלִשׁוֹן שְׂמִיכֵן בּוֹ כֹּל דְּבַר בְּפִרְטוּיּוֹת, שְׂרֹאָה שְׁחָסַר לוֹ בְּאוֹתוֹ הָעֵת, הֵן בְּרוּחָנִיּוֹת הֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת.

וְרֹאֵה רְאִינוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּעַת הַתְּפִשְׁטוֹת הַחֹשֶׁךְ הַנּוֹרָא מְאֹד שְׂרָבִים מַעֲמָנוּ נִתְרַחֲקוּ מְאֹד מְאֹד מֵעֲבוֹדַת ה' וְנִשְׁטַפּוּ בְּזֶרֶם מֵי הַיַּדוּנִים שֶׁל עוֹלָם הַשְּׁפָל הַזֶּה וְנִמְבָּעוּ בֵּינָן מִצוּלָה וְאִין מְעַמֵּד כְּמוֹ שְׂפִתוֹב "מְטַבְּעֵתִי בֵּינָן מִצוּלָה וְאִין מְעַמֵּד", וְהַכֹּל רַק מַחֲמַת אֲשֶׁר אֵינָם מְשִׁימִים עַל לִבָּם הָעֵצָה הַקְדוּשָׁה שְׂפִתוֹב אַחַר זֶה "וְאִנִּי תְּפִלְתִּי לָךְ ה' וְכוּ", וְרַבִּים אֵינָם יוֹדְעִים שׁוֹם דְּרָךְ אִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּזֶה.

וְהֵן אֲמָנָם מִי שְׂמִשִּׁים לְבוֹ וְעֵינָיו בְּסַפְרֵי אֲדוּנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְדוּשׁ וְתַלְמִידוֹ הַקְדוּשׁ מוֹרְנוּ הַרְבֵּי רַבִּי נִתָּן, יִזְכֵּר צְדִיק לְבִרְכָה, בּוֹדְאֵי יִמְצֵא בָהֶם דְּרָךְ אֵמֶת וְיִצִּיב וְנִכּוֹן אִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּעֵנֵן הַקְדוּשׁ הַזֶּה. אִךְ דְּבָרֵיהֶם הַקְדוּשִׁים הַמְדַבְּרִים מַעֲנִין זֶה מְפֹזְרִים בֵּין דְּרוּשֵׁיהֶם הַקְדוּשִׁים וְלֹא כֹּל אָדָם יְכוּל לְמַצֵּא מְבַקְשׁוּ בְּגִנְלָה וְגַם הֵלֵא הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֵינָם מְצוּיִים וְשִׁכְיָחִים בְּיַד כֹּל אִישׁ. לְזֹאת שְׂמָנוּ אֵל לְבַבְנוּ לְקַבֵּץ בְּסֵפֶר הַזֶּה מֵאֲמָרִים רַבִּים מִסַּפְרֵי אֲדוּנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְדוּשׁ, יִזְכֵּר צְדִיק לְבִרְכָה, וּמִסַּפְרֵי "לְקוּמֵי הַלְכוֹת" הַקְדוּשִׁים מִתְּלִמִּידוֹ הַקְדוּשׁ הַמְדַבְּרִים

מַעֲנֵן מַעֲלַת אֲמִירַת תְּהִלִּים וּמַעֲלַת הַמַּתְבוֹדָד וְשׁוֹפֵד לְבוּ כַּמּוֹס
נֶכַח פְּנֵי ה' וְדַרְכִּים יִשְׂרָיִם הַנְּחֻצִּים לְכָל אִישׁ לְדַעַת, אִיךְ
לְהַתְנַהֵג וּלְחַזֵּק עֲצָמוֹ בְּזֶה.

וְקָרָאנוּ שֵׁם הַסֵּפֶר הַזֶּה "הַשְּׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ" כִּי כֵּל מְדַבֵּר אִיךְ
שְׂצִירֵךְ כָּל אָדָם לְשִׁפְךָ לְבוּ וּנְפֹשׁוּ לְפָנֵי הַשָּׁמַיִם, וְרַק זֶה
הוּא הַעֲצָה הַפְּלִילִית עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר הֵן בְּרוּחַנִיּוֹת וְהֵן
בְּגִשְׁמִיּוֹת. וּכְמַטַח כַּאֲשֶׁר יִשִּׁים הָאָדָם אֶת עֵינָיו וּלְבוּ עַל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה הַכְּתוּבִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה, יִתְעוֹדֵר לְכָבוֹ לְהַרְגִּיל עֲצָמוֹ לִילָךְ
בְּדַרְךְ הַקְדוּשׁ הַיֵּשֵׁן הַזֶּה שְׂדָרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם וְעַתִּיד
לְהַתְחַדֵּשׁ כְּשִׁיבּוֹא מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, כִּי רַק הוּא יִמְשִׁיךְ בְּעוֹלָם הַדְּרָךְ
הַזֶּה שְׂיִלְכּוּ בּוֹ כָּל בְּאֵי עוֹלָם כְּמוֹ שְׂמִבְּאֵר ב' לְקוֹיְטֵי הַלְכוּת"
הַלְכוּת רֵאשִׁי-חֹדֶשׁ הַלְכָה ה' וּכְמוֹ שְׂמִבְּאֵר ב' לְקוֹיְטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק
א' סִימֵן ב', שְׂעַקֵר כְּלֵי זֵינוּ שֶׁל מְשִׁיחַ הוּא הַתְּפִלָּה וְכָל
הַמְּלַחְמוֹת שְׂיַעֲשֶׂה וְכָל הַכְּבִישוֹת שְׂיִכְבֹּשׁ הַכֹּל מִשָּׁמַיִם. וְגַם כָּל
הַגְּאֻלָּה הַעֲתִידָה תְּלוּיָה בְּזֶה כְּמוֹ שְׂפִתוֹב: "בְּבִכֵי יִבּוֹאוּ
וּבְתַחֲנוּנִים אוֹכִילֵם". וְהַשָּׁמַיִם יִתְפָּרֵךְ יִרְחַם עָלֵינוּ שְׂנֹכַח בְּאֵמֶת
לִילָךְ בְּדַרְךְ הַקְדוּשׁ הַזֶּה עַד שְׂיִקְיָם בְּנוֹ מִקְרָא שְׂפִתוֹב:
"וְהִבִּיאוּתִים אֶל הַר קְדֹשִׁי וְשִׂמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי" בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

הַנְּהַגוֹת אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְדוֹשׁ מוֹחֵרֵנוּ וְצַ"ל, בְּעֵינֵינוּ
הַתְּבוֹדְרוֹת כְּפִי מַה שְּׁכַתוּב בְּסִפּוּרֵי שְׁבַחֵיו הַקְדוֹשִׁים:

בְּסִפּוּר "שְׁבַחֵי הַר"ן" בְּתַחֲלָתוֹ, בְּסִפּוּרֵי הַנְּהַגוֹתָיו וַיִּגְעַתוּ
בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם כְּתוּב, עֵקֶר עִבּוּדָתוֹ אֲשֶׁר עַל יְדֵה זָכָה
לְמַה שְּׁזָכָה הָיָה רַק רַבּוֹי הַתְּפִלוֹת וְהַתְּחִנּוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת וְהַרְצוּיִים
וְהַפְּיוּסִים שֶׁהָיָה רְגִיל מְאֹד לְהַתְּפַלֵּל וְלְהַתְּחַנֵּן לְפָנָיו יְתִבְרַךְ. וְהָיָה
מְרַצָּה וּמְפַיֵּס אוֹתוֹ יְתִבְרַךְ בְּכַמָּה מִיְּנֵי תְּחִנּוֹת וּבְקָשׁוֹת שְׁיִזְכְּהוּ
בְּרַחֲמָיו לְקָרְבוֹ לְעִבּוּדָתוֹ יְתִבְרַךְ. וְעֵקֶר מַה שֶּׁהוֹעִיל לוֹ הָיָה
הַתְּפִלוֹת בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכֶּנּוּ הַמְּדַבֵּר בִּיְנֵינוּ, שֶׁהָיָה רְגִיל מְאֹד לִיְחַד לוֹ
אֵיזָה מְקוֹם שְׁמַצָּא שְׂאִין שֵׁם בְּנֵי אָדָם וְהָיָה מְפָרֵשׁ שְׂיַחַתוֹ לְפָנָיו
הַשֵּׁם יְתִבְרַךְ בְּלִשׁוֹן שְׁמֵדְבָרִים בּוֹ, הֵינּוּ בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכֶּנּוּ. וְהָיָה
מְרַצָּה וּמְפַיֵּס אוֹתוֹ יְתִבְרַךְ וּמְבַקֵּשׁ וּמְתַחַנֵּן לְפָנָיו יְתִבְרַךְ בְּכַמָּה
וּכְמָה מִיְּנֵי מַעֲנוֹת וְאַמְתְּלָאוֹת שְׂרָאוֹי לוֹ יְתִבְרַךְ שְׂיִקְרָבוֹ לְעִבּוּדָתוֹ
יְתִבְרַךְ וְהָיָה רְגִיל בְּזֶה מְאֹד מְאֹד. וְהָיָה מְבַלְּהַ יָמִים וְשָׁנִים עַל
זֶה. גַּם הָיָה מְטַמֵּין עַצְמוֹ עַל גְּבֵי בֵּית אָבִיו תַּחַת הַגַּג שֶׁהָיָה שָׁם
כְּמוֹ חֹדֶר בְּמַחְצָה שֶׁל קִנִּים שְׁמַחְזִיקִין שָׁם תְּכֵן וּמִסְפּוֹא, וְשָׁם
הָיָה מְטַמֵּין עַצְמוֹ וְהָיָה אוֹמֵר תְּהִלִּים וְהָיָה צוֹעֵק בְּלַחַשׁ לְהַשֵּׁם
יְתִבְרַךְ, שְׁיִזְכְּהוּ לְקָרְבוֹ אֵלָיו יְתִבְרַךְ.

וְהַכֹּלל שְׁכָל הַמִּינֵי בְּקָשׁוֹת שְׁבַעוּלָם שְׁנִמְצָאִים בְּאֵיזָה סִפּוּר
שֶׁהָיָה מְצוּי בִּיְנֵינוּ הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לְכָל לֹא הֵנִיחַ שׁוּם

תחנה ובקשה שלא אמרה כמה וכמה פעמים, הן תהלים וספר "שערי ציון" והבקשות הנדפסים בהסדורים הגדולים ושאר מיני בקשות ותחנונות ואפלו התחנונות הנדפסים בלשון אשכנז - כלם לא הניח מלאמרם. והיה רגיל לומר כל התחנונות שאחר מעמדות הנדפסים אחר כל יום ויום והוא היה רגיל לומר כל התחנונות כלם של כל הימים בפעם אחד. גם היה רגיל לפעמים לומר בתהלים רק הפסוקים המדברים מתחנונות ובקשות וצעקה להשם יתברך. והיה אומר רק פסוקים אלו והשאר לא היה אומר והיה אומר כל הפסוקים האלו מכל ספר תהלים בפעם אחד.

ומלבד כל זה העקר היה מה שהיה מתפלל מעצמו, דהינו מה שהיה רגיל לדבר מלבו לפני השם יתברך בלשון אשכנז, שהיה מתפלל וטוען לפני השם יתברך בכמה מיני טענות ותחנונות ובקשות שאמר מדעתו ומלבו כנ"ל, שזוכהו השם יתברך לעבודתו. וזהו העקר מה שהועיל לו לזכות למה שזכה. כך שמענו מפיו הקדוש בפרוש.

וכמה פעמים היה מדבר לפני השם יתברך דברי תחנונות ובקשות מלבו ונודמן לו בתוך דבוריו טענות יפות ותפלות נכונות ומסדרות והוטבו פעיניו, והיה פותכם אצלו לזכרון, למען יהיה רגיל להתפלל אותם גם אחר-כך, וכן היה רגיל בענין זה לדבר בינו לבין קונו הרבה מאד מאד, וכך תפלותיו היו, שזוכה להתקרב להשם יתברך, והיו לו טענות

גְּדוּלוֹת לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הָיָה נִדְמָה לוֹ תְּמִיד, שְׂאִין מִסְתַּפְּלִין עָלָיו כְּלָל וְאִין שׁוֹמְעִין כְּלָל, רַק אֲדַרְבָּא, נִדְמָה לוֹ, שְׁמַרְחִיקוּן אוֹתוֹ מִעֲבוּדְתּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מִינֵי הַרְחָקוֹת וּכְאֵלוֹ אִין רוּצִין בּוֹ כְּלָל וּכְלָל. כִּי הָיָה רוּאָה, שְׁחוּלְפִין וְעוֹבְרִין כְּמָה וְכְמָה יָמִים וְשָׁנִים, וְעַדִּין הוּא רְחוּק מֵהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא זָכָה עַדִּין לְשׁוּם הַתְּקַרְבוּת, עַל כֵּן נִדְמָה בְּעֵינָיו שְׂאִין שׁוֹמְעִין דְּבָרָיו כְּלָל וְאִין מִסְתַּפְּלִין עָלָיו כְּלָל, רַק אֲדַרְבָּא, מַרְחִיקוּן אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי הַתְּרַחְקוֹת מִעֲבוּדְתּוֹ יִתְבָּרַךְ. אִךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן הָיָה מְחֻזַּק עֲצָמוֹ מְאֹד וְלֹא הֵנִיחַ אֶת מְקוֹמוֹ. וְכְמָה פְּעָמִים הָיָה שְׁהִיָּה נּוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ מִחֻמַּת זֶה שְׁרָאָה, שֶׁהוּא מִתְּפַלֵּל וּמַעְתִּיר וּמַפְצִיר כָּל כַּף שְׂיִתְקַרֵּב לְעַבּוּדַת הֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ וְאִין מִסְתַּפְּלִין עָלָיו כְּלָל. וּמִחֻמַּת זֶה נִפֵּל לְפַעְמִים בְּדַעְתּוֹ וְלֹא הָיָה מְדַבֵּר עוֹד כָּל כַּף בֵּינוֹ לְבֵין קוּנְוֹ אִיזָה יָמִים. אַחֲרַיִךְ נִזְכָּר בְּעֲצָמוֹ וְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעֲצָמוֹ עַל שְׁהִרְהַר אַחַר מְדוּתָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי פְּאַמַּת בּוֹדְאֵי הֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ חֲנוּן וְרַחוּם וְכוּ' וּבּוֹדְאֵי הוּא רוּצָה לְקַרְבוֹ וְכוּ', וְחֹזֵר וְנִתְחַזַּק בְּדַעְתּוֹ וְהִתְחִיל שׁוֹב לְהַעְתִּיר וּלְדַבֵּר לְפָנֵי הֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ כַּנֵּ"ל וְכֵן הָיָה כְּמָה פְּעָמִים.

עוֹד כְּתוּב שֶׁם סִימֵן קי"ו. בְּכַפֵּר אוֹסִיאַטִין סְמוּךְ לְעִיר מְעַדְעוּדוֹקַע שֶׁם הָיָה דֵר חֲמִיו זְכוּרָנוֹ לְבִרְכָה, וְשֵׁם הָיָה עֶקֶר גְּדוּלוֹ. וְשֵׁם הוֹלֵךְ נִהַר גְּדוּל וְעָלָיו גְּדָלִים קְנֵה־סוּף הַרְבֵּה לְמָאֵד מְאֹד. וְהָיָה דְרָכּוֹ בְּקֶדֶשׁ שֶׁל אֲדוּנְגוֹ מוֹרְגוֹ וְרַבְּנּוֹ, זָכָר צַדִּיק

לְבָרְכָהּ, שֶׁהִיא לֹקַח לְפַעֲמִים סְפִינָה קַטָּנָה וְשָׂט עִמָּה בְּעֲצֻמוֹ
 לְתוֹךְ הַנְּהַר הַגָּל אֶרֶץ-עַל-פִּי שְׁלֵא הָיָה יָכוֹל הַיָּמֵב לְהַנְהִיג סְפִינָה
 זֹאת, אֶרֶץ-עַל-פִּי-כֵן הָיָה שָׂט עִמָּה עַד אַחֲרֵי הַקְּנֵה-סוּף עַד
 הַמָּקוֹם שְׁלֵא הָיוּ רוֹאִים אוֹתוֹ עוֹד. וְשֵׁם עֲשָׂה מָה שֶׁעֲשָׂה
 בְּתַפְלָה וְהַתְּבוּדוֹת אֲשֶׁרֵי לוֹ, כִּי בְּאִמַּת זָכָה לְמָה שְׂזָכָה בְּנִרְאָה
 בְּחוּשׁ מִסְפָּרָיו הַקְּדוּשִׁים.

וּבְסֵפֶר "חַיִּי-מוֹתֵר"ן" פָּתַב, שֶׁהִיא רְגִיל לְקַחַת סוּם מִבֵּית
 חוֹתְנָו וְרַכֵּב עָלָיו לְאִיזָה יַעַר, וְשֵׁם יֵרֵד מִן הַסּוּם וּקְשָׁרוֹ
 לְאִיזָה אֵילָן, וְהוּא הַלֵּךְ לְתוֹךְ הַיַּעַר לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ, לְהַתְּבוּד
 שֵׁם כְּדָרְכּוֹ. וְכִמְהָ פַעֲמִים הַתִּיר עֲצֻמוֹ הַסּוּם וּבָרַח לְמָקוֹמוֹ לְבֵית
 חוֹתְנָו. וּכְשָׁרָאוּ שֵׁם שֶׁהַסּוּם בָּא לְבָדוֹ, הָיוּ דוֹאֲגִים וּמִתְּפַחְדִים
 מְאֹד, כִּי אֲמָרוּ, שְׂבוּדָאֵי נָפַל מִהַסּוּם חֵם וְשְׁלוֹם. וְכִמְהָ פַעֲמִים
 נָפְלוּ עָלָיו גְּשָׁמִים גְּדוֹלִים בְּעַת שֶׁהִיא בַּיַּעַר, וְאַחֲרֵיכֵן בָּא לְבֵיתוֹ
 שְׁעָה בְּלֵילָה אוֹ יוֹתֵר. וְעַיִן לְקַמֵּן (בְּפָנִים הַסֵּפֶר, אוֹת כ"ח) שֶׁהֶעֱתַקְתִּי
 שֵׁם מִשִּׁיחוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת, אֲשֶׁר בְּמָקוֹם שְׂגָדְלִים עֲשׂוּבִים, הֵינּוּ
 בְּשָׂדֶה אוֹ בַּיַּעַר, טוֹב מְאֹד לְהַתְּבוּד שֵׁם.

עוֹד שֵׁם סִימָן קנ"ד אָמַר, עֵקֶר מָה שֶׁהִגִּיעַ לְמִדְרַגְתּוֹ הוּא רַק
 עַל-יְדֵי עַיִן פְּרָאסְטִיק שֶׁהִיא מְדַבֵּר הַרְבֵּה וּמְשִׁיחַ הַרְבֵּה
 בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנּוֹ וְאָמַר תְּהִלִּים הַרְבֵּה בְּפִשְׁטוּת וְעַל-יְדֵי-זוֹהַ דִּיקָא
 הִגִּיעַ לְמָה שֶׁהִגִּיעַ. וְאָמַר אִם הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ יַעֲשֶׂה
 מִמֶּנִּי מָה שְׂאֲנִי עֲתָה (דְּהֵינּוּ חֲדוּשׁ פְּוָה) הָיִיתִי מוֹדְרִו כָּל כֵּךְ

בַּעֲבוּדָתִי, עַד שְׁמָה שְׁהֵייתִי עוֹשָׂה וְעוֹבֵד הַשֵּׁם וְתַבְרַךְ בַּשָּׁנָה
 בְּלֵא הֵייתִי עוֹשָׂה בְיוֹם אֶחָד, וְהָיָה מִתְנַעֲנֵעַ מְאֹד אַחַר מַעֲלַת
 הָעֲבוּדָה בְּבַחֲיִנַת פְּרֹאסְמִיק בְּאֵמֶת וְאָמַר אִי אִי פְּרֹאסְמִיק. גַּם
 אָמַר שְׂדֵבֵר עִם כַּמָּה צְדִיקִים גְּדוֹלִים וְאָמְרוּ גַם כֵּן שְׁלֹא הִגִּיעוּ
 לְמַדְרַגָּתָם כִּי אִם עַל־יְדֵי עֲנִין פְּרֹאסְמִיק שְׁעֵסְקוּ בַּעֲבוּדָתָם
 בַּפְּשִׁיטוּת גָּמוּר בְּהַתְּבוּדוֹת וְשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵו וְכוּ', וְעַל־יְדֵי־
 זֶה הִגִּיעוּ לְמָה שְׁהִגִּיעוּ אֲשָׁרֵי לָהֶם.

עוֹד שָׁם סִימָן קס"ב. רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, אֶרְעֶלְפִי שֶׁהָיָה לוֹ
 חֶדֶר מִיחָד בְּהַפְּפֵר שֶׁיֵּשֵׁב בּוֹ לְבָדוּ, אֶרְעֶלְפִי־כֵן הָיָה
 הוֹלֵךְ עַל־פִּי רַב עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּתוֹךְ אֵיזָה יַעַר וְכִיּוֹצֵא וְהָיָה
 מִתְּבוּדֵד שָׁם הִרְבֵּה. וּפְעַם אַחַת הִלְכְּתִי עִמּוֹ בְּקַהֲלַת־קִדְשׁ
 מְעֻדְעוּדוּקָע שֶׁהָיָה דָר שָׁם בְּתַחֲלָה, וְהִלְכְּתִי עִמּוֹ אָנָּה וְאָנָּה אֵצֶל
 הַשָּׂדוֹת וְהַהָרִים וְנָטָה יָדוֹ עַל פְּנֵי הַשָּׂדוֹת וְהַהָרִים, וְאָמַר לִי עַל
 כָּל אֵלוֹ הַשָּׂדוֹת וְהַהָרִים שְׂאֵתָה רוּאָה סְבִיב הָעִיר וְעַל כָּל
 הַמְּקוֹמוֹת הַסְּמוּכִים לְהָעִיר סְבִיב בְּכֻלָּם הִלְכְּתִי וְסַבְּבֵתִי כַּמָּה
 וְכַמָּה פְּעָמִים, הֵינּוּ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּמִתְּבוּדֵד שָׁם בְּכֻלָּ הַמְּקוֹמוֹת
 הַנ"ל. וְסִפֵּר לִי שֶׁשָּׂם עַל רֹאשׁ הָהָר יֵשׁ מְקוֹם גְּבוּהָ מְאֹד, וְשָׁם
 בְּרֹאשׁ גְּבוּהוֹ יֵשׁ בְּתוֹכוֹ כְּמוֹ בְּקַעָה וְהָיָה עוֹלָה עַל רֹאשׁ גְּבוּהָ
 הָהָר וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַבְּקַעָה שֶׁבְּתוֹכוֹ וְשָׁם הָיָה אוֹהֵב מְאֹד
 לְהַתְּבוּדֵד כַּמָּה פְּעָמִים. וְלִפְעָמִים הָיָה הוֹלֵךְ בְּמְקוֹמוֹת אַחֵרִים
 כַּנ"ל, וְכֵן זֶה הָיָה בְּקַהֲלַת־קִדְשׁ מְעֻדְעוּדוּקָע שֶׁכָּבַר הָיָה צְדִיק

מִפְּרָסֶם בַּעַת שְׂדֵר שָׁם. חוּץ מֵה שְׁהִיָּה מְרַבָּה מְאֹד בְּהַתְּבוּדוֹת
 בַּעַת שְׁיִשְׁב בְּהַכְּפָר וְכִנ"ל. וְכֵן בְּתַחֲלָה לְשִׁישְׁב בְּמַעֲזִיבוֹ וְגַם
 אַחֲר־כֵּן בַּעַת שְׁיִשְׁב בּוֹלְאִמִּיפְאֲלֵעַ וּפְהָ קַהֲלַת קִדְּשׁ בְּרַסְלָב בְּכָל
 יוֹם וַיּוֹם הָיָה מִתְּבוּדַת הַרְּבָה, וְכִמְהָ פְּעָמִים שְׁהִיָּה מִתְּבוּדַת כָּל
 הַיּוֹם כְּלוֹ.

וְכִסְפָּר "חַי מוֹהֲר"ן דָּף י"ז כְּתַב, פְּעַם אַחַת אַחַר שְׁנַעֲשֶׂה
 מִפְּרָסֶם נִסְעַ רַבִּי שְׁמַעוֹן עִם רַבְּנֵי זְכוּרֹנוֹ לְבִרְכָה, דְּרָךְ
 כְּפָר אוֹסִיִּאִמִּין שְׁשָׁם יָגַע רַבְּנֵי זְכוּרֹנוֹ לְבִרְכָה, בַּעֲבוּדַתוֹ הַגְּדוֹלָה
 בְּבֵית חוֹתְנוֹ שְׁהִיָּה דֵר שָׁם, וְנִסְעַ עִמּוֹ דְּרָךְ הַשְּׂדוֹת וְכִיִּזְצֵא וְהָיָה
 רַבְּנֵי זְכוּרֹנוֹ לְבִרְכָה, מִתְּנַעֲנַע מְאֹד וְאָמַר, כִּמְהָ הָיָה טוֹב לְפָנַי
 בְּכֹאֵן, כִּי בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה הִרְגַּשְׁתִּי טַעַם גֵּן עֵדֶן. כִּי שָׁם
 בְּאֵלוֹ הַדְּרָכִים הָיָה רִגִּיל לִילָךְ וְלִהַתְּבוּדַת וְהָיָה מִצֵּד וּמִתְּנַעֲנַע
 מְאֹד. וְאָמַר הֲלֹא כֹאֵן הָיָה טוֹב לְפָנַי מְאֹד וְלִמְהָ לִי הַפְּרָסוֹם שֶׁל
 עֵכָשׁוּ. גַּם עוֹד פְּעַם אַחַת סִפֵּר בְּפָנַי שְׁבִהוּתוֹ בִּימֵי נְעוּרָיו
 בְּשְׁהִיָּה מִתְּבוּדַת בְּאִיזָה מְקוֹם בֵּיעַר אוֹ בְּשֵׂדָה, בְּשַׁחֲזוֹר מִשָּׁם הָיָה
 כָּל הָעוֹלָם חֲדָשׁ בְּעֵינָיו וְנִדְּמָה לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא עוֹלָם אַחַר לְגַמְרִי,
 וְלֹא הָיָה הָעוֹלָם נִרְאָה בְּעֵינָיו כְּלָל כְּאִשֶּׁר מְקַדֵּם.

עוֹד שָׁם בְּ"שִׁיחוֹת הַר"ן" סִימָן קס"ג. סִפֵּר לִי אִישׁ אֶחָד
 מְבּוֹלְאִמִּיפְאֲלֵעַ שְׁבִהוּתוֹ יוֹשֵׁב רַבְּנֵי זְכוּרֹנוֹ לְבִרְכָה
 בּוֹלְאִמִּיפְאֲלֵעַ, פְּעַם אַחַת בְּקוּץ הַתְּפִלָּל רַבְּנֵי זְכוּרֹנוֹ לְבִרְכָה,
 בְּכַקֵּר הַשְּׁכָם וְאַחֲר־כֵּן שָׁלַח אֶת בְּתוֹ הַיְלָדָה שָׂרָה תַּחֲיָה וְקִרְאָה

אותו לבוא לרבנו זכרוננו לברכה. ואמר לו רבנו זכרוננו לברכה, לך עמי למיל, והלך עמו חוץ לעיר. והלך בין העשבים וכו', אחר-כך הלכו יותר ובאו סמוך להר אחד (שקורין מאגילא) שהיה שם סמוך לעיר ושאל אותו מה זאת, וספר לו האיש ענין אותו המאגילא. ואמר לו שילך עמו לשם ונכנס לשם. וכשנכנס לשם לא נראו לחוץ כלל, כי ההר הנ"ל היה חלול בתוכו ועמק קצת בתוכו. ונכנס לשם רבנו, זכרוננו לברכה, עם האיש הנ"ל. וישב רבנו זכרוננו לברכה, שם על הארץ. ולקח מבית יד שלו ספר "שערי ציון", והתחיל לומר ובכה מאד מאד. והיה אומר להלן מדרג לדרג ובכה הרבה מאד מאד בלי הפסק. והאיש עמד אצלו והחזיק הצופיך שלו, ועמד משתומם וראה בכיתו הגדולה מאד. ושהה זמן הרבה בזה וכאשר פסק מלכבות צוה על האיש הנ"ל שילך ויסתפל בחוץ היכן היום עומד. ויצא וראה שפבר פנה היום והשמש נומה לשקע. וכל כך התמהמה בבכיתו קרוב ליום שלם בקוץ בלי הפסק וכו'.

עוד שם סימן קס"ד. גם פשיצא לקהלת קדש אומאן שהיה סמוך מאד להסתלקותו כמו חצי שנה וכבר זכה למעלה עליונה שלא זכה בה אדם מעולם פמבאר פבר, גם שם היה לו התבודדות הרבה מאד. ופעם אחת נכנס הבעל הבית שדר רבנו זכרוננו לברכה, אצלו בשכנות שם באומאן. ושם היה לרבנו זכרוננו לברכה, חדר מיוחד שהיה לבעל-הבית תפיסת יד בו.

וּנְכַנֵּם הַבַּעַל הַבַּיִת פְּתָאם לְאוֹתוֹ הַחֹדֶר, וּמֵצֵא אֶת רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ
 לְבִרְכָה, שֶׁהִיָּה שׁוֹכֵב בְּפִשׁוּט יָדַיִם וְרַגְלַיִם עַל הָאַרְץ. אֶף-עַל-פִּי
 שֶׁהִיָּה אִזּוֹ חֲלוּשׁ מְאֹד מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר אֲשֶׁר חִיּוּתוֹ הִיָּה בְּנִים
 וּכְמַעַט שְׁנֵנוּעַ בְּכָל עֵת, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא עֹזב דְּרָכּוֹ הַטּוֹב עַל-פִּי
 פְּשִׁיטוֹת עַד הַשְּׁעָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁנִּסְתַּלַּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה אֲשֶׁרִי
 לוֹ.

וְשִׁמְעֵתִי שְׁאֵמֵר בְּסוֹף יָמָיו, אִם הִיִּיתִי יוֹדֵעַ מִקֶּדֶם בִּימֵי נַעֲוִירִי
 כְּמוֹ שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ עֵתָה מַה שְׁיִכְוֹלֵן לְזִכּוֹת עַל-יָדַי
 הַתְּבוּדוֹת לֹא הִיִּיתִי מְאֹבֵד וּמִפְסִיד אֶת גּוּפִי הַיָּקָר כֹּל כֶּף
 בְּתַעֲנִיתִים וְסִגּוּפִים.

וְהַכֹּלָל בִּי לְעוֹלָם לֹא נָח וְלֹא שָׁקַט אֶפְלוּ בִימֵי גְדֻלָּתוֹ אֶף-עַל-
 פִּי שְׁזָכָה בְּהַשְׁגוֹת אֱלֹהוּת לְמִדְרָגָה גְּבוּהָה וְעִצּוּמָה
 וְנוֹרָאָה מְאֹד, אֶף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִסְתַּפַּק עֲצָמוֹ בְּזֶה וְטָרַח וַיַּגַּע
 בְּכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה וְכוּ' וְהִרְבָּה בְּתַפְלוֹת וְתַחֲנוּנִים וּבְהַפְצָרוֹת
 וּבְקִשּׁוֹת רַבּוֹת וּבְנִעְנוּעִים וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד, עַד
 שֶׁבָּא לְהַשְׁגָּה וּמִדְרָגָה יוֹתֵר עֲלִיוֹנָה. וְאַחֲרֵי-כֵן תִּכְּף מִשְׁזָכָה לְזֹאת
 הַהַשְׁגָּה וְהִיָּה קָצֵת בְּשִׁמְחָה, וְאַחֲרֵי-כֵן תִּכְּף מִשְׁזָכָה לְזֶה שֶׁכַּח
 כֹּל הָעֵבֶר וְחֹזֵר וְהַתְּחִיל מִחֲדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁמִּתְחִיל לִילֵךְ בְּקִדְשׁת
 יִשְׂרָאֵל, וְלַפְעָמִים הֵינּוּ שׁוֹמְעִין מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּפִרוּשׁ שְׁאֵמֵר
 בְּלִשׁוֹן הַשְּׁתוֹקְקוֹת וְכִסּוּפִים אִידָּ זֹכִים לְהִיּוֹת יְהוּדִי, וְאֵמֵר זֹאת
 בְּתַמִּימוֹת גְּדוֹל כְּאֵלוֹ לֹא הַתְּחִיל עֲדוּן כָּלֵל וְהִרְבָּה לְהַפְצִיר אֶת

הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּרַצוֹנִים וְכַסּוּפִים וּמַעֲנוֹת, עַד שְׂזָכָה לְהַמְדִּירָהּ
הַגְּבוּהָהּ מִמֶּנּוּ.

וְכֵן הָיָה כָּל פַּעַם עַד שְׁבַסּוּף הַגִּיעַ לְמַדְרַגָּה גְבוּהָהּ כִּזּוֹ שְׂאֵי
אֶפְשָׁר בְּתוֹךְ הַגּוֹף לְהַשִּׁיג יוֹתֵר בְּשׂוּם אַפֶּן, וְעַל כֵּן הָיָה
מְבָרָח לְהַסְתַּלֵּק אֹז. וְאָמַר בּוֹ הַלְשׁוֹן: "אֵיךְ וּוְאֵלֵּט שׁוֹיִן גִּיגְעָרִין
דָּאָם הַעֲמִדִיל אֹיִם גִּימְאָהֶן, וּוְאֲרִין אֵיךְ קָאֵן אֹיִף אֵיִין מַדְרַגָּה
גִּיט שְׂמַעְהוֹן" [הַיִּיתִי כְּבָר פּוֹשֵׁט אֶת בְּתַנְתִּי, כִּיּוֹן שְׂאֵינִי יָכוֹל
לְעַמֵּד עַל מַדְרִיגָה אַחַת], וְאֶפְ-עַל-פִּי שְׂזָכָה לְמָה שְׂזָכָה אֶפְ-עַל-
פִּי-כֵן הָיָה הַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת שֶׁלּוֹ בִּינּוֹ לְבִין קוֹנּוֹ בְּרוּחַ גְּמוּכָה
וּבְלֵב גִּשְׁבָּר בְּפְשִׁיטוֹת וּבְתַמִּימוֹת כְּמוֹ שְׂכְתוּב בְּסִפְר 'חַיִּי
מוֹהַר"ן, אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת שָׂאֵל אוֹתוֹ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּעוּרִים
הַקְּטַנִּים אֵיךְ לְהַתְּבוּדֵר וְלִמַּד אוֹתוֹ לֹכַר לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ:
רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם: רַחֵם עָלַי וְכו' כִּי הִיתְכֵּן שְׂעֵבְרוּ יְמֵי בְּהַבֵּל כְּזֶה
וְכו' בְּשִׁבִיל כְּךָ נּוֹצַרְתִּי (וּבְלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֵנּוּ הִיתְכֵּן אוֹ עַם זָאל מִיר אוֹזִי אֶעֱק
גַּעְהוֹן דִּיא וְעֵלֵט בֵּין אֵיךְ דַּעַן פּוֹן דַּעֲסַט וְעַגִּין בְּאַשְׂאֶפִין גִּיּוֹאֲרִין וְכו'). אַחֲרֵ-
כֵּן, בְּאַיִזָּה עַת, עָמַד זֶה הָאִישׁ אַחַר כְּתִלֵי רַבְּנוֹ וְזָכְרוֹנוֹ לְבִרְכָּהּ,
וְשָׁמַע שְׂרַבְּנוֹ, וְזָכְרוֹנוֹ לְבִרְכָּהּ בְּעֶצְמוֹ שְׂפָךְ אֶת לְבוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם
יִתְבַּרְךָ בְּדַבּוּרִים כְּאֵלּוּ.

וְכֵן אַחַר שְׂאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוֹ וְרַבְּנוֹ, זָכַר צְדִיק לְבִרְכָּהּ, אֶת
הַמְּאָמַר תְּעִיתִי בְּשָׂה אוֹבֵד וְכו' בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן" חֵלֶק א'
סִימָן ר"ו שְׂפָרַשׁ שָׁם, שְׂהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ דְּרַכּוֹ לְקָרוֹת אֶת הָאָדָם

תִּכְפֹּף בְּשִׂרְיָאָה שֶׁהוּא תוֹעָה מִדְרָךְ הַשְּׂכָל, יֵשׁ שֶׁקּוֹרְאוֹ בְּרִמּוּזָה וַיֵּשׁ בְּקִרְיָאָה מִמֶּשׁ וַיֵּשׁ שְׂבוּעֵט בּוֹ וּמִכְהוֹ, כִּי אוֹרִיָּתָא מִכְרֹזַת קִמְיָהּ עַד מְתֵי פְתִיִים תֵּאָהֱבוּ פְתֵי. וְהַתּוֹרָה הִיא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֶצְמוֹ, שֶׁהוּא קוֹרָא אוֹתָם וּמִבְקָשָׁם שִׁיחֲזְרוּ אֵלָיו, וְעַל כֵּן בְּשַׁעֲדִין לֹא נָטָה הַרְבֵּה מִדְרָךְ הַיִּשְׂרָאֵל, אִזּוֹ אֶפְשָׁר לוֹ בְּקָל לְשׁוּב, מִחֲמַת שֶׁהוּא מִכִּיר עֲדִין אֶת קוֹל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה וְרָגִיל בּוֹ, כִּי זֶה סְמוּךְ הָיָה אֶצְל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהָיָה שׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ קוֹל הַתּוֹרָה וְעֲדִין לֹא שָׁכַח אֶת הַקּוֹל וְעַל כֵּן אֶפְשָׁר לוֹ בְּקָל לְשׁוּב. וְהוּא כְּמִשְׁלַל הַרוּעָה כְּאִשְׁרָאֵל שֶׁהָאֶחָד תוֹעָה מִהַדְרָךְ אִזּוֹ תִּכְפֹּף הוּא קוֹרָא אוֹתוֹ, וּכְשֶׁהִשָּׂה עֲדִין לֹא תָעָה הַרְבֵּה מִהַדְרָךְ אִזּוֹ הוּא מִכִּיר הַקּוֹל וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו תִּכְפֹּף, אֲבָל כְּשֶׁכָּבַר נָטָה הַרְבֵּה מִהַדְרָךְ אִזּוֹ כָּבַר שָׁכַח אֶת קוֹל הַרוּעָה וְאִינּוֹ מִכִּיר בּוֹ, וְגַם הַרוּעָה מִתִּיַּאֲשׁ עוֹד מִלְּבַקְשׁוֹ מִחֲמַת שֶׁזֶה זְמַן רַב שֶׁהִלָּךְ וְתָעָה מֵאֲתָו. כֵּן כְּשֶׁכָּבַר הָאָדָם הָאֲרִיךְ זְמַן חַס וְשְׁלוֹם בְּרִשְׁעוֹ וְנָטָה וְתָעָה הַרְבֵּה מִדְרָךְ הַיִּשְׂרָאֵל לְאֵלוֹ הַדְרָכִים הַמְקַלְקְלִים וְהַתּוֹעִים אִזּוֹ קָשָׁה לוֹ לְשׁוּב וְכוּ'. וְזֶה תְּעִיתִי כְּשֶׁהוּא אוֹבֵד, הֵינּוּ שְׂתַעֲיִתִי מִדְרָךְ הַיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁהוּא אוֹבֵד הַנוֹטָה מִהַדְרָךְ כַּנֶּל, עַל כֵּן אֲנִי שׁוֹאֵל מִלְּפָנֶיךָ בְּקָשׁ עֲבֹדֶךָ כִּי מְצוּוֹתֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי, הֵינּוּ שֶׁתִּמְהַר לְבַקְשָׁנִי תִּכְפֹּף כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי זֹכֵר וְלֹא שָׁכַחְתִּי עֲדִין אֶת קוֹל מְצוּוֹתֶיךָ וְכוּ', עֵינַי שָׁם. וְכָתוּב בְּסֵפֶר "חֵי מוֹהֵר"ו' שֶׁבְּשַׁעֲהָ שְׁגָלָה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִנּוּ, זָכַר צִדִּיק לְבִרְכָתָהּ, אֶת הַמְּאֵמֶר הַזֶּה, אָמַר לְתַלְמִידוֹ הַקְדוּשׁ הַרַב

רבי נתן, וְכֵן צָדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָהּ, שְׁזֶה הַמַּאֲמָר הוּא עֲכָשׁוּ
בְּעֵתִים הֵלְלוּ הַהִתְבּוֹדוֹת שָׁלוֹ:

וְאִם יָדַעַתְּ וְשָׁמַעְתָּ קֶצֶת מִגְּדֹל נִפְלְאוֹת יַגִּיעַתּוֹ וְטִרְחָתּוֹ
בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם מִימֵי גְעוּרָיו מִמּוֹשׁ (פִּמְבָּאָר קֶצֶת בְּסִפְרִים
"שִׁיחֹת הַר"ן" וְ"חֵי מוֹהַר"ן") וְגִדְל נִפְלְאוֹת הַשְּׁגָתּוֹ הַקְדוּשָׁה
וְהַנּוֹרָאָה וְהַנִּפְלְאָה מְאֹד, פִּידוּעַ וְכַמוֹכֵן קֶצֶת לְכָל מַעֲנֵן בְּסִפְרָיו
הַקְדוּשִׁים אֲשֶׁר זָכוּ הָעוֹלָם לְהַגִּיט מֵהֶם. לְבַד מִשְׁאָר חֲבֻרָיו
הַקְדוּשִׁים אֲשֶׁר לֹא זָכוּ הָעוֹלָם לְהַגִּיט מֵהֶם כְּמוֹ הַסִּפְרִים אֲשֶׁר
פָּקַד לְשַׁרְפָם וְהַסִּפְרֵי הַגְּנוּזֵי שְׁלוֹ בְּבַחֲיִינַת וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר
כִּי טוֹב לְגַנּוּ כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה. לְבַד מִתְּעַלּוֹמוֹת חֲכָמָה
שְׁזָכָה לְהַשִּׁיג אֲשֶׁר לֹא זָכִינוּ לִידַע מֵהֶם אֲפִלּוּ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה
וְהַיְדִיעָה לְבַד, וְאַחֲרֵי כֵן אֵלֶּה נִכְנָס בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם בְּתַמְיּוּמוֹת
אִמְתִּי כֵן עַד שֶׁהִתְבּוֹדַד לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ תְּעִיתִי כְּשֶׁה
אוֹבַד וְכוּ, וּבְאִפְנֵי הַמִּבְּאֵר בְּמַאֲמָר זֶה הַנִּלְ וּבְוִדְאֵי אִם תִּתְבּוֹנֵן
בְּזֶה תִּתְפַּלֵּא מְאֹד עַל גְּדֹל תְּמִימוֹת צְדָקָתּוֹ שֶׁל רַבְּנּוּ וְכַרוֹנּוּ
לְבָרְכָהּ, אֲךָ בְּאִמְתִּי הֲלֹא פָּסוּק זֶה עֲצָמוֹ אָמַר דָּוִד הַמְּלֶכֶה, עָלָיו
הַשְּׁלוֹם, בְּסוֹף תְּמַנְיָא אִפִּי שֵׁישׁ בּוֹ סוּדוֹת נוֹרָאִים וְנִשְׁגָּבִים מְאֹד
וְכֵן בְּכָל מְזֻמּוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁכָּלֵם מְלָאִים סוּדוֹת נוֹרָאִים וְנִפְלְאִים
מְאֹד, וּמִי לֹא יָדַע וַיֵּאֱמֵן גְּדֹל מַעֲלַת וּמְדִרְגַת דָּוִד הַמְּלֶכֶה, עָלָיו
הַשְּׁלוֹם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָמַר עַל עֲצָמוֹ תְּעִיתִי כְּשֶׁה אוֹבַד וְכוּ, כִּי
לְגַדְלָתּוֹ יִתְבַּרַךְ אֵין חֶקֶר, וְכֵן גְּדֹל בְּכִיָּתּוֹ שֶׁל אֲדוֹנָיו מוֹרְנוּ וְרַבְּנּוּ,

הַשְׂתַּפְכוּת הַקְדָּמָה הַנֶּפֶשׁ לַה

זכר צדיק לברכה, לפני השם יתברך אי אפשר לבאר ולספר כלל, אך בקצרה אעתיק כמה דברים משיחותיו הקדושות.

בספר "שבחי-הר"ן" כתב שספר, אשר כל למודו בא לו ביגיעה גדולה. ובתחלה היה לומד משניות, ולא היה מבין למודו, והיה בוכה הרבה מאד לפני השם יתברך, שיאיר עיניו בתורתו, עד שזכה שיוכל ללמוד משניות. וכן אחר-כך בשלמד גמרא, בתחלה לא היה מבין גם כן, והיה בוכה גם כן הרבה מאד, עד שזכה להבין, וכן אחר-כך בשנתגדל והתחיל לעסק בלמוד הזהר הקדוש וכתבי האר"י, זכרונו לברכה, היה בוכה גם כן הרבה מאד לפני השם יתברך, עד שזכה להבין בכל מקום שלמד על-ידי תפלתו ובכיתו כנ"ל, עין שם. ומזה נראה, אשר גם מימי ילדותו היה רגיל הרבה מאד לבכות לפני השם יתברך על כל עבודה בעבודת השם.

וכן כתוב בספר "חיי-מוהר"ן", שבהיותו עדין ילד קטן כבן שש שנים, היה מתגעגע מאד לקבל שבת בקדושה גדולה פראוי. והלך למרחץ בערב שבת סמוך אחר חצות היום מיד ומבל את עצמו בוריוות ובא תכף לביתו ולבש בגדי שבת ונכנס לבית-המדרש והלך אנה ואנה ורצה להמשיך עליו קדשת שבת ונשמה יתרה. והיה חפץ לראות איזה דבר, אך לא ראה כלל. ובתוך כך התחילו לכנס אנשים לבית-המדרש, ובא איזה איש חשוב ועמד אצל שלהנו שמתפלל, שקורין בלשון אשכנז שמענדר, והתחיל

לומר שיר־השירים, והלך הוא זכרוננו לברכה, והכנים ראשו למטה בתוך השמענך, ומחמת שהיה עדין ילד קטן, לא הקפידו עליו, והיה מנח שם והתחיל לכתוב לפני השם יתברך. ובכה מאד בדמעות שלישי כמה שעות עד הערב, עד שענינו נעשו נפוחות (שקורין גישואליו) ואחר־כך פתח את עיניו, ונדמה לו כאלו הוא רואה איזה אור, מחמת שכבר נדלקו הנרות, ועיניו היו סתומות כל כך מבכיה, ואז נתקרה דעתו קצת, עין שם.

וכן אחר־כך כשנתגדל לא עזב דרכו הקדוש הזה, כמו שהעתקתי לעיל, אשר גם בהיותו יושב בזלאתיפאלע אחרי בואו מארץ־ישראל, הלך להתבודד חוץ לעיר עם עוד איש אחד ובכה מאד אז לפני יתברך, עד שנתמהמה בבכיתו קרוב ליום שלם בקוץ בלי הפסק. ושמעתי מאבי מורי זכרוננו לברכה, אשר פעם אחת ישב אדוננו מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה בחדרו ובכה כל כך הרבה מאד לפני השם יתברך, והדמעות ירדו מעיניו על הארץ, עד שנתלחלח הארץ כל כך מהדמעות, עד שנדבק עקב המנגעל שלו אל הארץ מחמת לחלוחית הדמעות.

וכן עוד שמעתי ממנו אשר פעם אחת בימי הספות הקדושים כשהקיף אדוננו מורנו ורבנו, זכר צדיק לברכה, את הבימה בהאתרוג ומיניו ראו אנשיו אחר־כך על הקרקע במקום שהלך סביב הבימה שנתלחלח הקרקע מהדמעות שלו ששפך אז בעת הקיפו את הבימה.

וְכַתּוּב בְּסֵפֶר "שִׁיחוֹת הַר"ן" אֲשֶׁר פָּעַם אַחַת נָתַן הַטְּלִית
 הַיָּשָׁן שָׁלוֹ בְּמַתָּנָה לְאַחַד מִגְדוּלֵי מְקַרְבָּיו וְאָמַר לוֹ:
 הַזְהַר מְאֹד לְכַבֵּד הַטְּלִית הַזֶּה, כִּי כִּמוּ מִסְפַּר שְׁעוֹרוֹת שְׂיִישׁ
 בְּהַטְּלִית כָּל כֶּף דְּמַעוֹת שְׁפַכְתִּי לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שְׂיִדְעֵתִי
 מֵהוּ טְלִית, וְאָמַר אֲשֶׁר בְּכָל עֵת שֶׁהוּא מְגַלֵּה תוֹרָה, הוּא בּוֹכֵה
 קֹדֶם. וְגַלָּה עַל זֶה סוּד נִפְלָא בְּסֵפֶרוֹ הַקְּדוֹשׁ "לְקוּמֵי-מִזְהַר"ן",
 חֵלֶק א' סִימָן רס"ב, וְכֵן פָּתַב שָׁם, כִּי מִמְעֵינֹת הַתּוֹרָה
 שְׁמֻחַדָּשִׁים, נּוֹכְעִים מֵהֶם נְהוּרוֹת, וּבָאִים הַסְטָרָא אַחֲרָא
 וְהַחִיצוֹנִים לְשִׁתּוֹת מֵאֵלֹו הַנְּהָרוֹת וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְבָבוֹת קֹדֶם
 שְׁמֻחַדָּשִׁים בְּתוֹרָה, וְאִז נַעֲשֶׂה מֵהַבְּכֵי נְהוּרוֹת בְּבַחֲיִינַת: "מִבְּכֵי
 נְהוּרוֹת חַבְשׁ", עֵינַי שָׁם בְּרַשׁ"י. וְאִז הַסְטָרָא אַחֲרָא וְהַחִיצוֹנִים
 שׁוֹתִים מֵאֵלֹו הַנְּהָרוֹת שְׁנַעֲשׂוּ מֵהַבְּכֵי, וְעַל-יְדֵי זֶה אֵין לָהֶם שׁוּם
 יְנִיקָה מֵהַחֲדוּשִׁים דְּאוּרֵיָא. וְעַל כֵּן נִקְרָא חֲבוּר הַהֲלָכוֹת
 וְהַחֲדוּשִׁים בְּשֵׁם "מִסְכַּת" בְּבַחֲיִינַת: "וְשִׁקּוּי בְּבַכֵּי מִסְכַּתִּי", כִּי
 צְרִיךְ לְמַסְךְ אֶת מְשַׁקָּה הַחֲדוּשִׁים בְּבַכֵּי. וְזֶה בְּחִינַת "עַל נְהוּרוֹת
 בְּבָל", בְּחִינַת הַנְּהָרוֹת שְׁנַעֲשִׂים מֵהַחֲדוּשִׁים הַכְּלוּלִים בְּתַלְמוּד
 בְּבָלִי. "שָׁם יִשְׁבְּנוּ", בְּחִינַת הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, שְׁשָׁם לֹא מְדִים
 אֵלֹו הַחֲדוּשִׁים. "גַּם בְּכִינוּ", כִּי צְרִיךְ לְבָבוֹת מִקְדָּם כִּי עֵינַי שָׁם.
 וְכֵן הָיָה הוֹלֵךְ תְּמִיד בְּלֵב נִשְׁבֵּר מְאֹד וְלֹא הָיָה רְגִיל בְּפָנִים
 שׁוֹחֲקוֹת. וְשִׁמְעֵנוּ שְׁמֻחַמַת שְׁמֻשְׁפַּחְתּוֹ מִשְׁפַּחַת הַבַּעַל-שָׁם-
 טוֹב זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, בְּאֵה מִמְלָכוֹת בֵּית דָּוִד כִּידוּעַ לְהַעֲלוֹם עַל

בֵּן גַּם זָרְעוֹ עַל־פִּי רַב הֵם הוֹלְכִים בְּלֵב נִשְׁפָּר מְאֹד, כִּי דָוֶד
 הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, יָסַד סֵפֶר תְּהִלִּים שָׂרְבוּ הוּא דְבָרֵי כְבוֹשִׁים
 הַיּוֹצֵאִים מִלֵּב נִשְׁפָּר, כִּי כָּל דְּבָרָיו הֵם רַק צַעֲקוֹת וְתַחֲנוּנִים בְּלֵב
 נִשְׁפָּר מְאֹד, עַל בֵּן גַּם זָרְעוֹ עֵתָה יֵשׁ לָהֶם לֵב נִשְׁפָּר עַל־פִּי רַב.
 אֲבָל לָנוּ הַזְּהִיר מְאֹד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וְאָמַר כִּי אֲנִשִּׁים
 כְּעֶרְפְּכֶם יִכּוּלִים לָבוֹא מִלֵּב נִשְׁפָּר לְעֵצְבוֹת חֵם וְשְׁלוֹם, עַל בֵּן
 צָרִיכִין לִיחַד אִיזָה שְׁעָה בַּיּוֹם שְׂיִהְיוּ לוֹ לֵב נִשְׁפָּר וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ
 לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל שְׂאֵר כָּל הַיּוֹם כֵּלּוּ יִהְיֶה רַק בְּשִׂמְחָה וְעַל־יָדֵי
 הַשִּׂמְחָה בְּנִקָּל לוֹ לִיחַד שְׁעָה בַּיּוֹם לְשִׁבֵר אֶת לְבוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ,
 אֲשֶׁרֵי מִי שְׂיִזְכֶּה לִילָךְ בְּדַרְכֵים וְתִנְהַגוֹת אֱלֹהֵי אֹן בּוֹדָאֵי יִזְכֶּה
 לְאַחֲרִית טוֹב.

פְּתִיחָה

כָּכֵר הִבֵּאתִי לְעִיל בְּהַקְדָּמָה, אֲשֶׁר כֹּל אַבּוֹתֵינוּ וּנְבִיאֵינוּ
 וְחַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, כִּלְמַסּוֹ הִלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה
 לְהַרְבוֹת בְּתַפְלָה וּתְחִנוּנִים וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתָם לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 מִכֹּל מָה אֲשֶׁר עָבַר עֲלֵיהֶם, וְכֹל אִישׁ וְאִישׁ צָרִיךְ גַּם כֵּן לִילָךְ
 בְּדֶרֶךְ הַיִּשּׁוּן הַזֶּה וְרַק עַל־יְדִיזָה יִזְכֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם. וְלִהְיוֹת שִׁידְעָתִי
 שְׁנִמְצָאִים קִצַּת אַנְשִׁים הַמְהַפְּכִים אֶת הָאֱמֶת וְאוֹמְרִים אֲשֶׁר
 לְאִישׁ הָעוֹמֵד בְּמִדְרַגָּה פְחוּתָה אֵין רְאוּי לְעַסֵּק בְּהַתְּבוּדוֹת
 לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַקְשׁוֹ שִׁיקְרָבוֹ לְעַבּוֹדָתוֹ
 יִתְבָּרַךְ, רַק הָעֵנָן הַזֶּה שֶׁיָּד לְגִדּוּלֵי הַצְּדִיקִים לְכֹן אִמְרָתִי לְהַצִּיג
 פֶּה בְּתַחֲלַת הַסֵּפֶר אֶת הַמְּאֵמֶר הַנִּדְפָס בְּתַחֲלַת סֵפֶר "לְקוּמֵי
 הַלְכוּת" אֲרֵה חַיִּים הַמְתַּחִּיל מֵהַלְכוּת שְׁפַת אֲשֶׁר בּוֹ יוֹכִיחַ
 מוֹדְבְרֵי חַכְמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה הַקְדוֹשִׁים הַפּוֹדֵד דַּעְתָּם, רַק
 אֲדַרְבָּא, כֹּל מָה שֶׁהָאָדָם יוֹדֵעַ בְּעֵצְמוֹ רְחוּקוֹ בְּיוֹתֵר מֵהַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לְחַזֵּק עֲצָמוֹ בְּזֶה בְּיוֹתֵר.

רש"י:

אֵיתָא בְּמַסְכַּת עֵבוֹדָה זֶרָה ה': תְּנוּ רַבְּנָנָּה,
 מִי יִתֵּן וְהָיָה לְכִבְּבֵם זֶה לָהֶם
 לִירְאָה. אָמַר לָהֶם מוֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל כְּפוּיֵי
 טוֹבָה בְּנֵי כְּפוּיֵי טוֹבָה, בְּשַׁעָה שֶׁאָמַר
 הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל מִי יִתֵּן וְהָיָה

לא רמזה. לתוכחה זו אלא
 לאחר ארבעים שנה
 כמשנה תורה בערבובות
 מואב אמר להם, ולא
 נתן להם לב לדעת
 שתהיו יודעים לשאל מה

הקדוש־ברוך־הוא מבקש
מכם אלמא אף משה
רבנו, עליו השלום, לא
נוצר לתת על לבו דבר
זה עד ארבעים שנה: שמע
מנה לא קאי אנש אדעתה
דרבה. לדעת סוף דעתו
והבנתו עד ארבעים שנה
שהרי משה לא רמזה
לישראל עד ארבעים שנה.

לְבַבְכֶם זֶה לָהֶם הָיָה לָהֶם לֹמֵר תַּן לָנוּ
אֶתָּה וְכוּ', אִף מֹשֶׁה לֹא רִמְזָה לְיִשְׂרָאֵל
אֶלָּא לְאַחַר אַרְבָּעִים שָׁנָה, שְׁנֵימָר: וְאוֹלָךְ
אֲתַכֶּם אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּמִדְבַר וְגו' וְלֹא נָתַן
ה' לָכֶם לֵב לְדַעַת, אָמַר רַבָּה שְׁמַע מִנָּה
לֹא קָאֵי אֲנִשׁ אֲדַעְתָּה דְרַבָּה עַד אַרְבָּעִין
שָׁנִין.

וְכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה לֹא קָאֵי אֲנִשׁ וְכוּ', פִּרְשׁ
ר'ש"י שְׁאֵף מֹשֶׁה לֹא נִזְכַּר. וְאִם תֹּאמַר אֲמַאי כָּעַם מֹשֶׁה
עַל יִשְׂרָאֵל הֲלֹא גַם הוּא לֹא נִזְכַּר. וַיֵּשׁ לֹמֵר שְׁלֹפִי שֶׁהוּא לֹא הָיָה
צָרוּךְ לְתַפְלָה זֶה לֹא נָתַן לֵב עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה דְקָם אֲדַעְתָּה דְרַבָּה,
אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּוּ צָרִיכִים לְתַפְלָה זֶה הָיָה לָהֶם לְהַתְּבוּנָה מֵאוֹתָהּ
שְׁעָה שֶׁהָרִי כָּבֵד חָטְאוּ בְּעַגְל וּבְמַרְגָּלִים, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוּ.

וְכַתְּבַ הַמְהַרְש"א בְּאַגְרוֹת בְּדַבּוּר הַמִּתְחִיל הָיָה לָכֶם לֹמֵר תַּן
וְכוּ' הַגַּם שְׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרָנִם לְבִרְכָה, הַפֵּל בִּידֵי
שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם. מִכָּל מְקוֹם פְּשִׁיטָא דְבִיד הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ־הוּא לְהַפּוֹת לֵב בְּנֵי אָדָם לְטוֹבָה דְכָמָה פְּתוּבִים מוֹרִים עַל
זֶה. עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוּ.

וּמִכָּל זֶה מְבָאָר לְעֵין הָאֵמֶת כְּמָה מְזַהְרִים חֲכָמֵינוּ זְכוּרָנִם
לְבִרְכָה, עַל הַתְּבוּדוֹת, דְּהֵינּוּ לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוּ לְפָנֵי הַשָּׁם

יִתְבַּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ מִלִּפְנֵי שְׂיִתֵּן לָנוּ יְרֵאת שָׁמַיִם לְבַלְתִּי נַחְטָא, אַף־
 עַל־פִּי שֶׁהֵבֵל בְּיַדֵּי שָׁמַיִם חוּץ מִיְרֵאת שָׁמַיִם, אַף־עַל־פִּירְכֵּן הַבֵּל
 בְּיָדוֹ וְצָרִיכִין לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ דִּיקָא עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁמִּבְּאָר הַיֵּטֵב
 בְּגִמְרָא הַזֹּאת שֶׁמִּשְׁשֶׁה הַתְּרַעַם עֲלֵיהֶם מְאֹד וְקָרָא אוֹתָם כְּפוּיֵי
 טוֹבָה עַל שְׁלֵא אָמְרוּ לְהִשָּׁם יִתְבַּרַךְ תַּן לָנוּ אֶתְהָ, שֶׁהוּא יִתְבַּרַךְ
 יִתֵּן לָהֶם יְרֵאת שָׁמַיִם וְכִמְבָּאָר שֵׁם בְּמַהֲרָשׁ"א הַגַּ"ל.

אָבֵל צָרִיכִין לְהַכְנִיִם עֲצֻמוֹ מְאֹד מְאֹד בְּהַלְמוּד שֶׁל הַתְּבוּדוֹת,
 דְּהֵינּוּ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ תְּמִיד תַּן לָנוּ אֶתְהָ יְרֵאת
 שָׁמַיִם, וְלִבְלִי לִפְלַ בְּדַעְתּוֹ בְּשׁוּם אִפֵּן עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם
 לְבִרְכָה שֵׁם, שֶׁאֵף מוֹשֶׁה לֹא רָמְזָה לָהֶם כִּי אִם בְּסוּף אַרְבָּעִים
 שָׁנָה, כִּי אִין אָדָם עוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבּוֹ עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה.
רֵאָה וְהֵבֵן הַיֵּטֵב כְּמָה צָרִיכִין לַעֲסֹק בְּזֶה לְהַכִּין סוּף דַּעְתָּם שֶׁל
 רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, שֶׁהוֹזִירוּ אוֹתָנוּ עַל זֶה. כִּי הַפְּעַל
 דְּבַר מַחְלִישׁ מְאֹד דַּעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּאִלוֹ עָלְיוֹ לֹא כּוֹנֵן
 רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, לְפִי עֵבֶרֶת מַעֲשֵׂיו וְקִשְׁיוֹת עֲרַפּוֹ וְכוּ'.
אָבֵל בְּאֵמַת אֵינּוּ כּוֹן, רַק הִשָּׁם יִתְבַּרַךְ רוֹצֵה שְׁנַבֵּיִן בְּעֲצֻמְנוֹ סוּף
 דַּעְתּוֹ שְׁרַצְנוֹ וְחִפְצּוֹ שְׁנַבְּקֵשׁ אוֹתוֹ תְּמִיד, תַּן לָנוּ אֶתְהָ לֵב טוֹב
 וְכִשֵּׁר לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ.

וְעַיִן הַיֵּטֵב בְּתוֹסְפוֹת הַגַּ"ל מַה שֶׁכָּתְבוּ בְּתוֹרוֹצֵם שֶׁמִּשְׁשֶׁה בְּעֲצֻמוֹ
 לֹא שֵׁם לְבוֹ כֵּל כֵּךְ לְזֶה כִּי הָיָה צָדִיק גְּדוֹל וְלֹא הָיָה צָרִיךְ

לְתַפְּלָה זֶה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל שָׂרָאוּ שְׂכָבָר נִכְשְׁלוּ בְעֵבְרוֹת גְּדוּלוֹת
 בְּעָגֵל וּבְמִרְגְּלִים הָיָה לָהֶם לְהִכְנִים עֲצָמָם לְכוּן דַּעַת הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ, שָׂרְצוּנוֹ שֶׁיִּבְקֶשׁוּ אוֹתוֹ שֶׁיִּשְׁמְרֵם מֵעֵבְרוֹת וְשֶׁהוּא יִתֵּן
 לָהֶם יְרֵאת שָׁמַיִם שְׁנֵיהֶם עֲנִין תֵּן לָנוּ אֶתְּהָ הַנֵּ"ל.

וְהֵרִי מְבַאֵר בְּתוֹסְפוֹת הַנֵּ"ל הַפּוּדֵה הַדַּעַת שֶׁל קִצַּת הַמְּהַפְּכִין
 אֵת הָאֵמֶת שְׂאוֹמְרִים, שָׂאִין רְאוּי לְעִסֵּק בְּהַתְּבוּדוֹת
 לְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים, אֲבָל לֹא
 בְּנֵי הַנְּעוּרִים וּבְפֶרֶט אֲנָשִׁים מְגֻשְׁמִים וְכוּ'. וְהֵרִי מְבַאֵר בְּתוֹסְפוֹת
 הַנֵּ"ל הַהַפּוּדֵה מִמֶּשׁ שְׂאֵדְרָבָא, מִשָּׁה רַבְּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, לֹא הָיָה
 צָרִיךְ לָזֶה כְּלָכֵךְ כִּי הָיָה צְדִיק גְּדוּל, אֲבָל עַל יִשְׂרָאֵל דִּיקָא
 הַקָּפִיד מְאֹד מֵאַחַר שֶׁיִּדְעוּ אֵת מִדְּגַתָּם הַפְּחוּתָה, מִחֲמַת זֶה
 דִּיקָא הָיוּ צְרִיכִין לְהַתְּחַזֵּק מְאֹד בְּהַתְּבוּדוֹת וּלְהִבְיֵן הַיֵּטֵב סוּף
 דַּעְתּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂאֵף־עַל־פִּי שֶׁהוּא עֲצָמוֹ אוֹמֵר מִי יִתֵּן
 וְכוּ' שֶׁנֶּרְאָה מִזֶּה שָׂאִין הַדְּבָר בְּיָדוֹ כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם
 לְבִרְכָה, הַכֹּל בְּיַדֵּי שָׁמַיִם חוּץ מִיְרֵאת־שָׁמַיִם. אֶף־עַל־פִּי־כֵן רְצוֹנוֹ
 שֶׁנִּבְקֶשׁ אוֹתוֹ תֵּן לָנוּ אֶתְּהָ שְׁנֵיהֶם הוּא עֲנִין הַהַתְּבוּדוֹת לְפָרֵשׁ
 שִׁיחְתּוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְהַתְּחַזֵּן וּלְבַקֵּשׁ מִלִּפְנֵינוּ עַל נַפְשׁוֹ שִׁיתֵּן לוֹ
 בְּרַחֲמָיו יְרֵאת שָׁמַיִם לְכֹל יַחֲטֵא עוֹד וְכוּ'. כִּי בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ הַכֹּל
 בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁפָּמָה פְּסוּקִים וּמֵאֵמֵרֵי חֲכָמֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה,
 מוֹרִים עַל זֶה וְכֵמוֹ שֶׁפָּתוּב בַּמִּהְרָשׁ"א הַנֵּ"ל, רַק שָׂרְצוּנוֹ יִתְבָּרַךְ
 דִּיקָא לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ עַל זֶה. וְזֶה בְּעֲצָמוֹ פּוֹנֵת מִי יִתֵּן וְהָיָה לְכַבֵּם,

הֵינּוּ שִׁישִׁימוּ לָכֵם הַיָּטִב לְזֶה לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ תָּמִיד
עַל זֶה וְלוֹמַר תָּן לָנוּ אֶתְּהָ וְכוּ', וְאָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה אוֹתָם הַשֵּׁם
יִתְבַּרַךְ לִירֵאת שָׁמַיִם וּלְכָל טוֹב. וְעַיִן הַיָּטִב בְּגִמְרָא הַגָּ' ל וְתַבִּין
כְּמָה וְכְמָה רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִבְקֹשׁ אוֹתוֹ
עַל יְרֵאת שָׁמַיִם, שְׂזָה הוּא עֲנֵן הַהִתְבּוֹדְדוֹת שֶׁהוֹדִירוּנוּ אֲדוֹנֵנוּ
מִזִּרְנוּ וּרְבִנּוּ, זָכַר צְדִיק לְבִרְכָּהּ, פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחִזוּ
בָּזֶה.

וְעַיִן בְּסִפּר "עֲלִים לְתְרוּפָה", (מִמִּזְרְנוּ הֶרֶב רַבִּי נִתָּן, זָכַר צְדִיק לְבִרְכָּה,
מִכְּתָב ר"ו) שְׁפוֹתֶיב שֵׁם גַּם כֵּן, אֲשֶׁר מִי שֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה
פְּחוּתָהּ, צְרִיךְ לְחַזֵּק עֲצָמוֹ בְּיוֹתֵר בְּהִתְבּוֹדְדוֹת לְפָרֵשׁ שִׁיחַתוֹ
לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ. וְאֲדַרְבָּא, דְּבִנְרִיו שֶׁל אִישׁ הַנְּמוּךְ מְאֹד עַל-יְדֵי
מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם הַגּוֹנִים, יִקְרִים אֶצְלוֹ יִתְבַּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְכוֹתֵב
שֵׁם בְּזֶה הַלְשׁוֹן: חֲזַק, בְּנִי, וְחֲזַק לִילְךָ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה לְדַבֵּר הַכְּסוּפִים
דְּקִדְשָׁה בְּכָל יוֹם בְּפֶה, וְתִכְרִיחַ עֲצָמְךָ מְאֹד לְהַרְגִיל עֲצָמְךָ לְזֶה,
וְתֵאֱמִין שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא גַם הַדְּבִנְרִים שֶׁלְךָ יִקְרִים מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם
יִתְבַּרַךְ, כִּי הוּא בְּרַחֲמָיו מְתַאָּוֶה גַם לְתַפְלָתְךָ, כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת
עִם כָּל עֲבוֹדָתָם הַגְּדוֹלָה, שְׁעוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ בְּאִימָה וּבִירְאָה
תָּמִיד, אֵינּוּ עוֹלָה אֶצְלוֹ יִתְבַּרַךְ כְּלָל בְּנֶגֶד שִׁיחָה אַחַת וְתַפְלָה
אַחַת שֶׁל בְּנֵי-אָדָם שֶׁבוֹהֵ הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל, כְּמִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה "כִּי
מִרְחַמָּם יִנְהַגֵּם" (לְקוֹטִי תַנְיִנָּא, סִימָן ז'). וְאִם הָאָדָם נְמוּךְ מְאֹד עַל-
יְדֵי מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם עוֹלִים יָפָה, אֲדַרְבָּא, כְּשֶׁהוּא מְפָרֵשׁ שִׁיחַתוֹ

לפניו יתברך ועובד איזה עבודה, יקר פעניו יתברך יותר ויותר, כי זה עקר כבודו יתברך, כשהרחוקים מאד נמשכים לעבודתו יתברך, כמבאר בספריו הקדושים וכו', עין שם.

ואגב שאני עוסק בהעתקת זה הספר אמרתי, אעתיק גם כמה מאמרי רבותינו, וזכרונם לברכה, בגמרא ומדרשים וזהו הקדוש המדברים מגדל מעלת התפלה לבקש רחמים ותחנונים לפני השם יתברך על כל דבר, אשר רק על ידי זה יוכל להושע בכל דבר.

א

אמר רבי אלעזר: גדולה תפלה יותר מפעשים טובים שאין לה גדול בפעשים טובים יותר מפמשה רבנו אף על פיריכן לא נענה אלא בתפלה, שנאמר (דברים ג): אל תוסף דבר אלי וסמך לה עליה ראש הפסגה וכו'. ואמר רבי אלעזר: גדולה תפלה יותר מן הקרבנות, שנאמר (ישעיה א'): למה לי רב זבחיכם וכתיב (שם): וכפרשכם כפיכם וכו', אמר רבי חנינא: כל המאריך בתפלתו אין תפלתו חוזרת ריקם וכו', אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזר ויתפלל, שנאמר (תהלים כ"ז): קנה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקנה אל ה'. תנו רבנן, ארבעה צריכין חזוק ואלו הן: תורה ומעשים טובים, תפלה ודרך ארץ וכו' תפלה מנון, שנאמר: קנה אל ה' חזק וכו' (פרכות ל"ב):

ב

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: הָעוֹשֶׂה תְּפִלָּתוֹ קָבַע וְכוּ' מֵאֵי קָבַע אָמַר
רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר רַבִּי אוֹשְׁעִיא: כָּל שֶׁתְּפִלָּתוֹ דּוֹמָה עָלָיו
כְּמִשְׁאוֹי וְרַבֵּנן אָמְרֵי כָּל שְׂאִינוּ אוֹמְרֵה בְּלִשׁוֹן תַּחֲנוּנִים (שָׁם דָּף
כ"ט):

ג

אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אָמְרֵי בְּמַעֲרָבָא מִשְׁמַיָּה דְּרַבָּה בַּר מְרִי: בּוֹא
וּרְאֵה שָׁלֹא כְּמִדַּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ־הוּא מִדַּת בְּשָׂר וָדָם.
מִדַּת בְּשָׂר וָדָם מְקַנֵּיט אֶת חֲבֵרוֹ סֶפֶק מִתְּפִיס הֵימְנוּ סֶפֶק אֵין
מִתְּפִיס, וְאִם תֵּאמַר מִתְּפִיס הֵימְנוּ סֶפֶק מִתְּפִיס בְּדַבְרִים וְכוּ',
אֲבָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ־הוּא אָדָם עוֹבֵר עַבְרָה בְּסִתְרֵי מִתְּפִיס מִמְּנוּ
בְּדַבְרִים שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֻׁעַ י"ד): "קַחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'",
וְלֹא עוֹד אֵלֶּא שְׁמַחֲזִיק לוֹ טוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְקַח טוֹב", וְלֹא עוֹד
אֵלֶּא שְׁמַעֲלָה עָלָיו הַכֶּתוּב כִּי אֵלֹהֵי הַקְּרִיב פְּרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּגִשְׁלָמָה
פְּרִים שְׁפִתֵינוּ" שְׁמָא תֵּאמַר פְּרֵי חוֹבָה תִּלְמוּד לֹמַר אֲרַפָּא
מִשׁוֹכְתָם אוֹהֵבִים נְדָבָה. (יוֹמָא פ"ו).

ד

אָמַר רַבִּי יִצְחָק: יָפָה צַעֲקָה לְאָדָם בֵּין קִדְּים גִּזַּר דִּין בֵּין לְאַחַר
גִּזַּר דִּין (רֵאשׁ הַשְּׁנָה דָּף ט"ו).

ה

הַיַּעֲרֹךְ שׁוֹעֵד לֹא בָצָר, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְעוֹלָם יַקְדִּים אָדָם
 תְּפִלָּה לְצָרָה. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: כָּל הַמֵּאֲמִין עֲצֻמוֹ
 בַּתְּפִלָּה מִלְמַטָּה אֵין לוֹ צָרִים מִלְמַעְלָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְעוֹלָם
 יִבְקֹשׁ אָדָם רַחֲמִים שְׂיִהְיוּ הַכֹּל מֵאֲמָצִין אֶת בְּחוֹ וְאֵל יִהְיוּ לוֹ
 צָרִים מִלְמַעְלָה, וּפְרַשׁ רִשׁ"י שְׂיִסְיְעוּהוּ מִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְבִקְשׁ
 רַחֲמִים (סְנֵהֲדָרִין מ"ד).

ו

תְּנִינָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כִּד הָיָה מְנַהֲגוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא בְּשִׁהִיָּה
 מִתְפַּלֵּל עִם הַצָּבוּר וְכוּ', וּבְשִׁהִיָּה מִתְפַּלֵּל בֵּינוּ לְבֵין עֲצֻמוֹ
 אָדָם מְנַיְחוֹ בְּזוּיָת זֹו וּמוֹצְאוֹ בְּזוּיָת אַחֲרֵת וְכֹל כִּד לָמָּה, מִפְּנֵי
 כְּרִיעוֹת וְהַשְּׂתַחֲוּיוֹת. אָמַר רַב הוֹנָא: כַּמָּה הִלְכְתָּא גְבֻרוֹתָא (מַעֲנִין
 תְּפִלָּה) אֵיכָּא לְמִשְׁמַע מֵהַנִּי קָרְאִי דְחֻנָּה (שְׁמוּאֵל א' א') וְחֻנָּה הִיא
 מְדַבְּרַת עַל לְבָהּ, מִכָּאֵן לְמִתְפַּלֵּל צָרִיד שְׂיַחֲתִיד בְּשִׁפְתָיו וְכוּ', וְעִין
 שָׁם (בְּרֻכּוֹת ל"א) הַתְּפִלוֹת שְׂהַתְּפַלְּלָה חֻנָּה. וּב"מִדְרַשׁ שׁוֹחֵר מִזֵּב"
 בְּשְׁמוּאֵל אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, עַל הַפְּסוּק: "וְהָיָה כִּי
 הִרְבֵּתָה לְהַתְּפַלֵּל אֶל ה'", מִכָּאֵן שְׁכָל הַמְרַבֵּה בַתְּפִלָּה הוּא
 גַּעְנָה.

ז

וְאָמַר רַבָּא: הֲנִי תַלְתַּת מַלֵּי בְּעֵינֵי מִן קָמוּ שְׂמִיָּא תַרְתֵּי יַהֲבוּ לִי
 וְחֵדָא לֹא יַהֲבוּ לִי. חֲכָמְתָּה דְרַב הוּנָא וְעֵתְרָה דְרַב
 חֲסָדָא יַהֲבוּ לִי וְעִנְיָתְנוּתָה דְרַבְּהִי בַר רַב הוּנָא לֹא יַהֲבוּ לִי (מוֹעֵד
 קָמֵן כ"ה).

ח

שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. בְּשָׂר וְדָם אִם בָּא עָנִי לוֹמַר דְּבַר לְפָנָיו אֵינוֹ
 שׁוֹמֵעַ הַיְמוּנוֹ, אִם בָּא עֲשִׂיר לוֹמַר דְּבַר לְפָנָיו מִיַּד הוּא
 שׁוֹמֵעַ וּמִקְבָּלוֹ, אֲבָל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵינוֹ בֵּן אֱלֹא הַכֹּל שְׁוִים
 לְפָנָיו הַנָּשִׁים וְהָעֵבֶדִים וְהָעֲנָיִים, תִּדְעַ לְךָ שֶׁהָרִי בְּמִשָּׁה רַבָּן שֶׁל
 כָּל הַנְּבִיאִים כְּתוּב בּוֹ מָה שֶׁכְּתוּב בְּעֵנִי. בְּמִשָּׁה כְּתוּב תְּפִלָּה
 לְמִשָּׁה וּבְעֵנִי כְּתוּב תְּפִלָּה לְעֵנִי לְהוֹדִיעַךְ שֶׁהַכֹּל שְׁוִין בְּתְפִלָּה
 לְפָנָי הַמְּקוֹם (מִדְּרַשׁ רַבָּה בְּשַׁלַּח).

ט

שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. אֵתָּה מוֹצֵא בְּשָׂר וְדָם אֵינוֹ יָכוֹל לְשָׁמֵעַ שִׁיחַת
 שְׁנַיִם בְּאֶחָד אֲבָל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵינוֹ בֵּן אֱלֹא הַכֹּל
 מִתְּפִלָּלִים לְפָנָיו וְהוּא שׁוֹמֵעַ וּמִקְבֵּל תְּפִלָּתָם (שָׁם)

י

שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה. אָמַר מֹשֶׁה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רְבוּנוּ שְׁל
 עוֹלָם! כְּשֶׁהָיוּ בְּנֵיךְ בְּצַעַר וְאִין מִי שְׁיִבְקֶשׁ רַחֲמִים
 עֲלֵיהֶם מִיַּד עֲנֵה אוֹתָם, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֹשֶׁה חֲיִיד
 בְּכָל שְׁעָה שְׁיִקְרְאוּ אוֹתִי אָנִי אֶעֱנֶה אוֹתָם, כְּדַכְּתִיב מִי כֹה'
 אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרִיאֵינוּ אֵלָיו (שָׁם).

יא

קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. אָמַר לָהֶם: דְּבָרִים אָנִי
 מְבַקֵּשׁ; בָּכוּ וְהִתְפַּלְלוּ לְפָנַי וְאֲנִי מְקַבֵּל. אֲבוֹתֵיכֶם לֹא
 בְּתַפְּלָה פְּדִיתִי אוֹתָם, שְׁנַאֲמַר: וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶבֶדוּת
 וַיִּזְעֲקוּ. בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ לֹא בְּתַפְּלָה עָשִׂיתִי לָהֶם נִסִּים הָיוּ אִין אָנִי
 מְבַקֵּשׁ לֹא זָבַח וְלֹא קָרְבָּנוֹת אֶלֶּא דְּבָרִים, שְׁנַאֲמַר: "קָחוּ עִמָּכֶם
 דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'" (מִדְּרַשׁ רַבָּה תְּצִוָּה פְּרָשָׁה ל"ח)

יב

אִין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חֲפִיץ לְחַיֵּב כָּל בְּרִיָּה אֶלֶּא מְבַקֵּשׁ
 שְׁיִתְפַּלְּלוּ לְפָנָיו וַיִּקְבְּלֵם. וְאֶפְלוּ אִין אָדָם כְּדָא לְעֵנוֹת
 בְּתַפְּלָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ חֶסֶד, בֵּינָן שְׁמַתְפַּלֵּל וּמְרַבֵּה בְּתַחֲנוּנִים אָנִי
 עוֹשֶׂה חֶסֶד עִמּוֹ (מִדְּרַשׁ תְּנַחֲמוּמָא, וִירָא, פְּרָשָׁה ח).

יג

אָמַר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הָרִי אֲנִי מוֹדִיעַךְ מִקְצַת דְּרָכֶי כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה בְּנֵי אָדָם שְׂאִין בֵּיהֶם שְׁבַח תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לֹא בַּמַּעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְלֹא בַּמַּעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם רַק שֶׁהֵם עוֹמְדִים וּמְרַבִּים בַּתְּחַנּוּגִים לְפָנַי אֲנִי נֹזֵק לָהֶם שֶׁנֶּאֱמַר: "פְּנֵה אֶל תְּפִלַּת הָעֹרֵר וְלֹא בֹזֵה אֶת תְּפִלָּתָם" ("תֵּנָּה דְבִי אֵלֶיךוֹ").

יד

רַבִּי יוֹדֵן אָמַר: בְּשָׂר וְדָם יֵשׁ לוֹ פְּטָרוֹן אִם בָּאת לוֹ צָרָה אִינוֹ נִכְנָס אֶצְלוֹ פְּתָאם, אֶלָּא הוֹלֵךְ וְעוֹמֵד אֶצְל פֶּתַח חֲצָרוֹ שֶׁל פְּטָרוֹנוֹ וְקוֹרֵא לְבֵן בֵּיתוֹ וְאוֹמֵר, אִישׁ פְּלוֹנִי בַחוּץ, אֲבָל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אִינוֹ כֵּן אִם בָּאת לָךְ צָרָה וְכוּ' לוֹ צוּחַ וְהוּא עוֹנֶה אוֹתָךְ הֲדָא הוּא דְכִתְיִב כָּל אֲשֶׁר יִקְרָא בְּשֵׁם ה' יִמְלֹט (ירושלמי בְּרָכוֹת ט.).

טז

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִפְתַּח לָהֶם פֶּה לְפִוְשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְקַבְּלָם בַּתְּשׁוּבָה וְלוֹמַר לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! גְּלוּי וַיְדוּעַ לְפָנֶיךָ כִּי יֵצֵר הָרַע מִגֵּרָה אוֹתָנוּ. קִבַּל אוֹתָנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים בַּתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, לְפִי שְׁכָל הַמְרַבָּה שִׁיחוֹת וּתְפִלוֹת הֵם מְלִוִּים אוֹתוֹ עַד שֶׁהוּא נִכְנָס לְבֵית עוֹלְמוֹ ("תֵּנָּה דְבִי אֵלֶיךוֹ").

טז

ה' קראתיו. אמר דוד, יש מי שהוא בוחם על מעשים נאים שיש לו ויש שבוחם על מעשה אבותיו ואני בוחם בך, אף-על-פי שאין בי מעשים טובים אלא שקראתיו, ענני. כשהיה דוד במערה ידע וראה שאין אדם עומד לא בממונו ולא בגבורתו ומהו עומד עליו רק תפלתו, שנאמר: קולי אל ה' אזעק ("אגדת תהלים").

יז

שְׁעָרֵי תְּפִלָּה אֵינֶם נִנְעָלִים לְעוֹלָם. יֵשׁ תְּפִלָּה שְׁנַעֲנִית לְאַרְבָּעִים יוֹם, מִמִּי אַתָּה לְמַד, מִמִּשָּׁה דְּכָתִיב (דְּבָרִים ט): "וְאַתְּנַפֵּל לְפָנָי ה' אַרְבָּעִים יוֹם". וְיֵשׁ תְּפִלָּה שְׁנַעֲנִית לְעֶשְׂרִים יוֹם, מִמִּי אַתָּה לְמַד, מִדְּנִיָּאל דְּכָתִיב (דְּנִיָּאל י): "לֶחֶם חֲמֻדוֹת לֹא אֲכַלְתִּי עַד מְלֹאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבָעִים יָמִים" וְאַחֲרֵיכֶן אָמַר "ה' שָׁמְעָה ה' סִלְּחָה וְכו'". וְיֵשׁ תְּפִלָּה שְׁנַעֲנִית לְשִׁלְשָׁה יָמִים, מִמִּי אַתָּה לְמַד מִיוֹנָה דְּכָתִיב (יוֹנָה ב): "וַיְהִי יוֹנָה בְּמַעַי הַדָּגָה שְׁלֹשָׁה יָמִים וַיִּתְּפֵל יוֹנָה אֶל ה' אֱלֹהָיו מִמַּעַי הַדָּגָה". וְיֵשׁ תְּפִלָּה שְׁנַעֲנִית לְיוֹם אֶחָד, מִמִּי אַתָּה לְמַד מֵאַלְיָהוּ וְכו', וְיֵשׁ תְּפִלָּה שְׁנַעֲנִית לְעוֹנָה אַחַת, מִמִּי אַתָּה לְמַד, מִדְּדָוִד דְּכָתִיב (תְּהִלִּים ס"ט): "וְאַנִּי תְּפִלְתִּי לְךָ ה' עַת רְצוֹן". וְיֵשׁ תְּפִלָּה שְׁעָרֵי שְׁלֹשׁ יָמִים וַיִּתְּפֵל אוֹתָהּ מִמִּי הוּא נִעְנָה, שְׁנַאֲמַר (ישעיה ס"ה): "וַיְהִי סָרֵם יִקְרָאוּ וְאַנִּי

אָעָנָה". אָמַר רַבִּי חַיָּא רַבָּה פְּתִיב (תְּהִלִּים נ"ז): "קְנוּה אֶל ה' חֶזֶק וַיֵּאמְרוּ לְבָד וְקְנוּה אֶל ה'" הוּי מְתַפְלֵל וְחֹזֵר וּמְתַפְלֵל וַיֵּשׁ שְׁעָה וַיִּשְׁתַּנּוּ לָךְ (מִדְרַשׁ רַבָּה, וְאַתְחַנּוּ, פְּרָשָׁה ב').

יח

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח וְאָמַר: תְּפִלָּה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּדֵךְ שִׁיחוֹ, צְלוֹתָא דְעֵנִי אֶקְדִּימַת קָמִי קַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא מִכָּל צְלוֹתְהוֹן דְּעֵלְמָא בְּגִין דְּכְתִיב [תְּפִלַּת הָעֵנִי מִקְדִּימָה לְהַתְקַבֵּל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִכָּל תְּפִלוֹת הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שְׁפָתוֹב] "כִּי לֹא בִּזְוָה וְלֹא שֶׁקֶץ עֲנוּת עֵנִי" וְכוּ'.

תָּא חֲזִי צְלוֹתָא דְכָל בְּנֵי נֶשֶׁא צְלוֹתָא וְצְלוֹתָא דְמִסְפְּנָא אִיהִי צְלוֹתָא דְקִימָא קָמִי קַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא וְתַבַּר תִּרְעִין וּפְתַחֲוִין וְעֵאלַת לְאַתְקַבְּלָא קַמָּה [בֹּא וּרְאֵה תְּפִלַּת כָּל אָדָם הִיא תְּפִלָּה, אֲבָל תְּפִלַּת הָעֵנִי הִיא תְּפִלָּה הַעוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהִיא שׁוֹבֵרַת שְׁעָרִים וּפְתַחֲוִים וְנִכְנָסַת לְהַתְקַבֵּל לִפְנֵי וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב] הֵדָא הוּא דְכְתִיב "וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אֲנִי" וְכְתִיב "שָׁמוֹעַ אֲשָׁמַע צַעֲקָתוֹ" (זֶהָר וַיִּשְׁלַח קס"ח:).

יט

רַבִּי אַבָּא פֶּתַח: תְּפִלָּה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֹף וְכוּ' תְּלַת אַלְוִין דְּאַקְרוּן תְּפִלָּה, תְּפִלָּה לְמוֹשֶׁה וְכוּ' תְּפִלָּה דָּא דְלִית כְּגִינָה בְּכַר נֶשׁ

אַחֲרָא. תְּפִלָּה לְדוֹד תְּפִלָּה דָּא דְלִית כְּגִינָה בְּמַלְכָּא אַחֲרָא. תְּפִלָּה לְעֵנִי וְכוּ' מֵאֵן חֲשִׁיבָא מִכְּלָהּ הוּי אִימָא תְּפִלָּה דְעֵנִי. תְּפִלָּה דָּא קָרִים לְתְּפִלָּה דְמִשְׁה וְקָרִים לְתְּפִלָּה דְדוֹד וְקָרִים לְכָל שְׂאָר צְלוֹתֵהִין דְעֵלְמָא [שְׁלִשָּׁה הֵם הַנִּקְרָאִים תְּפִלָּה - תְּפִלָּה לְמִשְׁה וְכוּ' תְּפִלָּה זוֹ שְׂאִין כְּמוֹהַּ בְּאָדָם אַחֲרָ. תְּפִלָּה לְדוֹד תְּפִלָּה זוֹ הִיא תְּפִלָּה שְׂאִין כְּמוֹהַּ בְּמַלְכָּא אַחֲרָ. תְּפִלָּה לְעֵנִי תְּפִלָּה הִיא. מֵאלוֹ הַשְּׁלִשָּׁה מִי חֲשׁוּבָה מְכוּלָן הוּי אֹמֵר תְּפִלָּה לְעֵנִי, תְּפִלָּה זוֹ קוֹדְמַת לְתְּפִלָּה שְׁל מִשְׁה, וְקוֹדְמַת לְתְּפִלָּה שְׁל דוֹד, וְקוֹדְמַת מִכָּל שְׂאָר תְּפִלוֹת הָעוֹלָם].

מֵאִי טַעְמָא בְּגִין דְעֵנִי אִיהוּ תְּבִיר לְבָא וְכְתִיב קְרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי יָב וְכוּ' בִּיּוֹן דְצְלוֹי צְלוֹתָהּ פְּתַח כָּל בְּוִי רְקִיעִין וְכָל שְׂאָר צְלוֹתֵין דְסַלְקִין לְעֵלְא דְחַי לֹון הֵהוּא מְסַכְּנָא תְּבִיר לְבָא דְכְתִיב תְּפִלָּה לְעֵנִי כִי יַעֲטֹף וְכוּ' אִיהוּ עֵבֵד עֲטוּפָא לְכָל צְלוֹתֵין דְעֵלְמָא וְלֹא עֲאֵלִין עַד צְלוֹתָא דִּילָה עֲאֵלִית וְכוּ' [מֵהוּ הַטַּעַם, מִשּׁוֹם שְׁעֵנִי הוּא שְׂבוֹר הֵלֵב, וְכְתוּב קְרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי יָב. בִּיּוֹן שְׁהַעֲנִי הַתְּפִלָּל תְּפִלָּתוֹ פּוֹתַח כָּל חִלּוֹנוֹת הַרְקִיעַ, וְכָל שְׂאָר הַתְּפִלוֹת הָעוֹלוֹת לְמַעְלָה דּוֹחָה אוֹתָם אוֹתוֹ הָעֵנִי שְׂבוֹר הֵלֵב שְׁכְתוּב תְּפִלָּה לְעֵנִי כִי יַעֲטֹף וְכוּ' הוּא עוֹשֶׂה אִיחּוּר, שְׂמֵאֲחֵר כָּל תְּפִלוֹת שְׁבַעֲוֹלָם שְׂאִינָן נִכְנָסוֹת עַד שְׁתְּפִלָּה שְׁלוֹ נִכְנָסוֹת].

וְקִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֲמֵר יַתְעַטְפוּן כָּל צְלוֹתֵין דְעֵלְמָא וְצְלוֹתָא דָּא תַעוֹל לְגַבְאֵי לֹא בְעֵינָא הָכָא כִי דִינָא דִידוֹנִין

בִּינָנָא. קָמַאי לָהּוּי תַרְעוּמִין דִּילָה וְאַנָּא וְהוּא בְּלַחֲדָנָא וְכוּ'
 דְּכְתִיב "וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ לִפְנֵי ה'" וְדַאי. [וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אָמַר תְּתַאֲחַרְנָא כָּל הַתְּפִלוֹת וְתַפְּלָה זֹו תַעֲלֶה אֵלַי, אִינִי צְרִיךְ
 כְּאֵן בֵּית דִּין שְׂדִיגוֹ בִּינִינוּ, לִפְנֵי תַהֲיָה תַרְעוּמוֹת שְׁלוֹ, וְאַנִּי וְהוּא
 נַהֲיָה בְּלִבְדָּנִי כְּמוֹ שְׁכָתוּב וְכוּ']

כָּל חִילֵי שְׁמַיָּא שְׂאֲלוּן אֵלִין לְאֵלִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַאי
 אֲתַעֲסַק בְּמַאי אֲשַׁתְּדַל. אָמְרִין אֲתִיחַדָּא בְּתַאוּבָתָא בְּמַאֲנִין
 דִּילָה. בְּלָהּוּ לֹא יִדְעִין מָה אֲתַעֲבַד מִהֶהוּא צְלוֹתָא דְּמִסְכְּנֵי וּמְכַל
 אֲנוּן תַרְעוּמִין דִּילָה. דְּלִית תַּאוּבָתָא לְמִסְכְּנָא אֲלֵא כַּד שְׂפִיךְ
 דְּמַעוּי בְּתוֹרְעָמֵי קָמֵי מַלְכָּא קְדִישָׁא וְלִית תַּאוּבָתָא לְקְדָשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא אֲלֵא כַּד מַקְבֵּל לוֹן וְאוּשְׁדוּ קָמָה וְדַא אִיהוּ צְלוֹתָא דְּעַבְד
 עֲטוּפָא לְכָל צְלוֹתִין דְּעֻלְמָא [כָּל צְבָאוֹת הַשְּׁמַיִם שׁוֹאֲלִים אֵלֹו
 לְאֵלֹו בְּמָה עוֹסַק הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּמָה מְשַׁתְּדַל, אוֹמְרִים לָהֶם
 הוּא מְתִיחַד בְּתַשׁוּקָה בְּכָלִים שְׁלוֹ, כְּלָם אִינָם יוֹדְעִים מַה נַעֲשֶׂה
 מִתְּפִלַּת הָעַנִּי וּמְכַל אֵלֹו הַתַּרְעוּמֹת שְׁלוֹ, כִּי אִין תַּשׁוּקָה לְעַנִּי
 אֲלֵא כְּשִׁשׁוּפְךָ דְּמַעוֹת בְּתַרְעוּמוֹת לִפְנֵי הַמְּלַךְ הַקְדוּשׁ. וְאִין
 תַּשׁוּקָה לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲלֵא כְּשֶׁהוּא מַקְבֵּל אוֹתָם וְנִשְׁפָּכִים
 לִפְנָיו, וְזוֹ הִיא תְּפִלָּה שְׁעוּשָׁה אִיחֹר וְעַכּוּב לְכָל הַתְּפִלוֹת
 שְׁבַעֲוָלָם] עֵינִ שָׁם שְׂמַאֲרִיךְ עוֹד בְּזַה (זַהֵר פְּרִשַׁת בְּלָק קצ"ה.).

וְעֵינִ בְּ"לְקוּמֵי הַלְכוֹת" בְּסוּף הַלְכוֹת תְּפִלִּין הַלְכָה ה' שְׂמַבִּיא
 שָׁם דְּבַרֵי הַזַּהֵר הַנִּ"ל וּמִסִּים שָׁם שְׁכָל זַה נְאֻמַר אֶפְלוֹ

בְּעֵינֵי סֵתֶם שְׁמַתְפַּלֵּל עַל צָרְכָיו עַל דְּחָקוֹ וְעֲנִיּוֹתוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת, מִכָּל שָׁבוֹן וְכָל שָׁבוֹן בְּשִׁמְתַחִיל הָאָדָם לְרַחֵם עַל עֲצֻמוֹ וּמְרִגֵּשׁ עֲנִיּוֹתוֹ וְדַחְקוֹ בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְטוֹעֵן עִם הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ עַל שְׂאִינּוֹ מִקְרָבוֹ אֱלֹהֵי, וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ וְלִבּוֹ לְפָנָיו עַד שְׁנַתְעוֹרֵר בְּבִכְיָה וְכו', כִּמְהָ וְכִמְהָ יִקְרָה תְּפִלָּה זֹאת בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ וְהוּא יִקְרָה מִכָּל הַתְּפִלוֹת שֶׁבְעוֹלָם וְכו', וְסוֹף כָּל סוֹף בּוֹדֵאֵי יִזְכֶּה לִפְעַל בְּקִשְׁתּוֹ לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ לְהִיּוֹת שׁוֹהֵה עִם כָּל הַפְּשָׁרִים וְהַצְדִּיקִים, עֵינַי שָׁם כָּל זֶה בְּאַרְיִכוֹת.

ב

הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אַחֵי מִיַּד עֲשׂוּ כִּי יֵרָא אֲנֹכִי אוֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכְנִי אִם עַל בָּנִים. מִכָּאן מָאן דְּצָלִי צְלוֹתָא בְּעֵי לְפָרְשָׁא מְלוֹי בְּדָקָא יָאוֹת. הַצִּילֵנִי נָא. וְאִי תִימָא דְהָא שׁוֹיבְתָא לִי מְלָבָן. מִיַּד אַחֵי. וְאִי תִימָא קֶרְבִּין אַחֲרֵינִי סֵתֶם אַחִין אֶקְרוּן. מִיַּד עֲשׂוּ. מֵאֵי טַעְמָא בְּגִין לְפָרְשָׁא מְלָה בְּדָקָא יָאוֹת. וְאִי תִימָא אֲנָא אֲמַאי אֵיצְטְרִיד. כִּי יֵרָא אֲנֹכִי אוֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכְנִי. בְּגִין לְאַשְׁתַּמּוּדְעָא מְלָה לְעֵלָא וּלְפָרְשָׁא לָהּ בְּדָקָא יָאוֹת וְלֹא יִסְתֵּם מְלָה [מִכָּאן שְׁמֵי שְׁמַתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ צְרִיד לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו בְּרָאוּי - הַצִּילֵנִי נָא, וְאִם תִּאמַר שֶׁכֶּבֶר הַצִּלְתָּ אוֹתִי מְלָבָן - מִיַּד אַחֵי. וְאִם תִּאמַר שֶׁגַּם קְרוֹבִים אַחֲרֵים סֵתֶם נִקְרָאִים אַחִים - מִיַּד עֲשׂוּ. מֵהַ טַעַם, מִשּׁוֹם שֶׁצְרִיכִים לְפָרֵשׁ הַדָּבָר בְּרָאוּי. אִם

תאמר, למה אני צריך כי ירא אנכי אותו פן יבוא והפניו כדרי להסביר הדבר למעלה ולפרש אותו כראוי ולא לסתום הדבר] (זהר וישלח קס"ט).

הנה הראיתיך לדעת בהתקדמה ובהפתיחה קצת מדברי תורתנו הקדושה ומנביאינו הקדושים ומרבותינו זכרונם לברכה הקדושים, אשר כלם הלכו בהדרך הקדוש הזה של תפלה והתבודדות לבקש רחמים ותחנונים מהשם יתברך על כל דבר. ועתה אם חפץ אתה גם פן לחוס על חייך הנצחיים ולבוא בתוך תבת דבורי התפלה כדרי להנצל ממי המבול מי הזידונים ההומים ושוטפים באחרית הימים האלה אשר ממש באו מים עד נפש אנהגך אביאך אל פנים הספר ותשים עיניך ולבך להמאמרים הקדושים המובאים בו מספרי 'לקוטי מוהר"ן' 'שיחות הר"ן' ו'חיי מוהר"ן' מאדוננו מורנו ורבנו הקדוש אור האורות וכו' מורנו הרב רבי נחמן, זכר צדיק לברכה, ומספרי "לקוטי הלכות" הקדושים מתלמידו הקדוש הרב הצדיק רבי נתן זכרונם לברכה, אשר חדשו את הדרך הישן הקדוש הזה ותמצא דרכים ישרים איך להתנהג ולחזק עצמך בזה ויפתחו עיניך בהדרך הקדוש הזה, כמו שכתוב ב"ספורי מעשיות" שלו בהמעשה של הבעל תפלה, אשר הכת שבתו להם שעקר התכלית הוא רק לעסק בתפלה ותחנונים, היה להם גם כן חבורים מתפללות גם קדם שנתקברו להפעל תפלה ועל ידיה

שְׁעִסְקוּ רַק בַּתְּפִלָּה הָיוּ צַדִּיקִים, רַק אַחֲר־כֵּן בְּשׂוֹכְו לְהַתְקַרֵּב
אֶל הַבַּעַל תְּפִלָּה וְגִלָּה לָהֶם סֵדֶר תְּפִלוֹתָיו וְחִבּוּרָיו וְעִנְיָנָיו, אֲזוּ
הָאִיר עֵינֵיהֶם וְעָשָׂה אוֹתָם לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים וְכוּ' עֵינַי שָׁם. וְהַשֵּׁם
יִתְפַּרֵּךְ יִהְיֶה בְּעֶזְרָנוּ שְׁנוֹפָה לְבָלוֹת כֹּל יְמֵינוּ רַק עַל תּוֹרָה וְתְּפִלָּה
כְּרָצוֹנוּ יִתְפַּרֵּךְ בְּאֵמַת אָמוֹן.

הַשְׁתַּפְּכוֹת הַנֶּפֶשׁ

א

מִי שְׂרוּצָה לְזָכוֹת לַתְּשׁוּבָה יִהְיֶה רָגִיל בְּאִמִּירַת תְּהִלִּים. כִּי אִמִּירַת תְּהִלִּים מְסַגֵּל לַתְּשׁוּבָה. כִּי יֵשׁ נוֹן [חֲמִשִּׁים] שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה; אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים יָכוֹל כָּל אָדָם לְכַנֵּס בָּהֶם וּלְהַשְׁיִיב, אֲדָּךְ שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים הוּא בַּחֲנִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּעֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל. כִּי גַם אֲצִלוֹ יִתְבַּרַךְ מְצִינּוֹ בַּחֲנִינַת תְּשׁוּבָה, כִּמוֹ שֶׁפָּתוּב (מִלְאֲכֵי ג'): "שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶתְשׁוּבָה אֵלֵיכֶם".

וְאֵלּוֹ הָאֲרָבָעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה הֵם בַּחֲנִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה אוֹתִיּוֹת שְׁשִׁישׁ בְּשִׁמּוֹת שְׁנָיִם עָשָׂר שְׁבַמֵּי יְהוָה. כִּי כָּל שַׁעַר וְשַׁעַר יֵשׁ לוֹ אוֹת מֵאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבַמִּים.

וְהִנֵּה הַכֹּל חֲפָצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ, וְאֶת־עַל־פִּי־כֵן לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. כִּי יֵשׁ אֶחָד שְׂאִין לוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת כָּלֵל לַתְּשׁוּבָה, וְאֶפְלוּ מִי שְׁשִׁישׁ לוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת לַתְּשׁוּבָה, אֵינּוּ זוֹכֶה לְהִגִּיעַ אֶל הָאוֹת וְהַשַּׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה הַשְּׂקִיד לוֹ. וְאֶפְלוּ אִם מְגִיעַ לְשֵׁם יוֹכֵל לְהִיּוֹת שְׁהַשַּׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה סְגוּרָה. וּמַחֲמַת כָּל זֶה אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לַתְּשׁוּבָה.

וְעַל־יְדֵי אִמִּירַת תְּהִלִּים אֶפְלוּ מִי שְׂאִין לוֹ שׁוֹם הַתְּעוֹרְרוֹת לַתְּשׁוּבָה הוּא מִתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. וְגַם זוֹכֶה עַל־

יְדֵי תְהִלִּים לְהַגִּיעַ אֶל הַשַּׁעַר וְהָאוֹת הַשְּׂיָף לוֹ וּלְפֶתַח הַשַּׁעַר.
הַנְּמֻצָא, שְׂזוּכָה עַל־יְדֵי תְהִלִּים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה.

וְזֶה בְּחִינַת (שְׂמוּאֵל־ב כ"ג) "נֶאֱמַר הַגֹּבֵר הִקָּם עָלַי" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ
זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (מוֹעֵד קָמָן ט"ז) שֶׁהַקָּוִים עָלֶיהָ שֶׁל תְּשׁוּבָה;
וְנִגְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת נִגְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל,
דִּהְיִינוּ סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיִּסַּד עַל־יְדֵי־זֶה הַקָּוִים עָלֶיהָ שֶׁל תְּשׁוּבָה, כִּי
עַל־יְדֵי תְהִלִּים זוֹכָה לְתְּשׁוּבָה כַּנּוֹכַח לְעִיל.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (עַבּוּדָה־זֶרֶה ד:) לֹא הָיָה דְּוָד
רְאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים כְּדֵי לְהוֹרֹת תְּשׁוּבָה לְיַחֲדִיד וְכוּ'.
נְמֻצָא שֶׁעַקֵּר הוֹרָאת הַתְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי דְּוָד הַמְּלֹךְ הוּא סֵפֶר
תְּהִלִּים, שֶׁאָמְרוּ בְּהַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹל מְאֹד וּבְרוּחַ הַקִּדְּשׁ, עַד שֶׁכָּל
אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶׁהוּא יִכּוֹל לְמַצָּא אֶת עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ סֵפֶר
תְּהִלִּים וּלְזַכּוֹת לְתְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים כַּנּוֹכַח לְעִיל.

וְעַקֵּר הַזְּדַכְכוּת שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבַטֵי יְהוָה, שֶׁהֵם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ
אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה הֵיחָד
בְּמִצְרַיִם. שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְרַיִם הַגְּרוּן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עַל־אֶהָ
(כְּמוֹבֵא בְּכַתְבֵי הָאֵר"י זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, וְעַן שֵׁם וְהִבֵּן מִיִּטְב). וְעַל כֵּן אַחַר
שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ שֵׁם בְּמִצְרַיִם וְזָכוּ לְצֵאת מִשָּׁם, סָפְרוּ אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה
יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם כַּנֶּגֶד אַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ אוֹתִיּוֹת הַנִּזְל, שֶׁהֵם
אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה. וּבִיּוֹם הַחֲמִשִּׁים אָז וַיֵּרֶד הַשֵּׁם

על הר סיני (שמות י"ט) זה בְּחִינַת וְאֶשׁוּבָה אֵלֵיכֶם. בְּחִינַת
הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֶצְמוֹ כְּבִיכּוֹל, בְּחִינַת שֶׁעַר
הַחַמּוּשִׁים בְּנוֹכַח לְעִיל.

וְזֶהוּ "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים" - סוֹפֵי תְבוּת הֵם
אוֹתוֹת תְּהִלִּים, "מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ" - סוֹפֵי
תְבוּת הֵם אוֹתוֹת תְּשׁוּבָה, כִּי עַל־יְדֵי תְהִלִּים זֹכֶה לַתְּשׁוּבָה,
שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה וְכו'. כִּי
אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי תְשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה
אוֹתוֹת שֵׁשׁ בְּשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה לְהוֹדִיכָךְ שֵׁם
בְּנוֹכַח לְעִיל.

וְזֶה שְׁאֵנוּ רוֹאִין שְׁבִימֵי תְשׁוּבָה, דְּהֵינּוּ בְּאֵלּוּל וְעִשְׂרֵת יָמֵי
תְשׁוּבָה כֹּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין אֹז בְּאַמִּירַת תְּהִלִּים. כִּי אַמִּירַת
תְּהִלִּים מְסַגֵּל לַתְּשׁוּבָה כִּנּוּל. וְעַל כֵּן הוּא דְבַר גְּדוֹל מְאֹד לְעַסֵּק
תָּמִיד בְּאַמִּירַת תְּהִלִּים. כִּי תְהִלִּים הִיא הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹל מְאֹד
מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁרֵי שְׂיֵאָחֲזוּ בּוֹ (לְקוּמֵי מוֹהֲרֵן תִּנְגַּנָּא סִימֵן
ע"ג):

אַמֵּר הַמְּעַתִּיק, עֵינֵן בְּ"לְקוּמֵי עֲצוֹת" אוֹת תְּשׁוּבָה סִימֵן ל"ב,
שְׁכָתוֹב שֵׁם הָעֵנָן הַזֶּה בְּקִצְרָה בְּזוֹ הַלְשׁוֹן: וַיֵּשׁ שְׂאִינוֹ
יֹדַע לְהַגִּיעַ אֶל הַשְּׁעָרַי הַשְּׂנִיף לוֹ, שְׂדָרְךָ שֵׁם דּוֹקָא צְרִיךְ לְשׁוּב
לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכו', וְעַל־יְדֵי אַמִּירַת תְּהִלִּים יִזְכֶּה וְכו' וְלָבוֹא

לְהַשְׁעֵר שֶׁל תְּשׁוּבָה הַשְּׂרָיָה לְנִשְׁמָתוֹ וְכוּ' עֵינַי שָׁם. וְהִנְרָאָה מִדְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שָׁם כִּי הָאֲרַבְעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים הֵנּוּ לָהֶם בַּחֲנִינֵי אֲרַבְעִים וְתִשְׁעָה דְרָכִים לְתִשְׁבָּה. כִּי כָּל אָדָם לִפְנֵי שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ יֵשׁ לוֹ דֶּרֶךְ מִיַּחַד וְעִבּוּדָה מִיַּחַד שְׂצָרִיף לוֹ לִילָף דִּיקָא בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, וְעַל־יְדִיזָה יִזְכֶּה לְשׁוּבָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַמּוֹכֵן בְּהַתּוֹרָה אֲנֹכִי "לְקוּמִי מוֹהֵר" חֶלֶק א' סִימָן ד' עַל מֵאֵמֶר חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה, וְאֵינּוּ יוֹדְעֵי בְּאִיזָה דֶּרֶךְ הוּא מְחַלֵּף, עֵינַי שָׁם.

וְלֹא כָּל אָדָם זֹכֶה לְמִצַּא דְּרָכּוֹ הַמִּיַּחַד לוֹ לִפְנֵי שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ לְשׁוּבָה בּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל זֶה צָעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּמָה יִזְכֶּה נַעַר אֶת אֲרָחוֹ (דִּיקָא) לְשֹׁמֵר כְּדְבָרֶיךָ, וְגַלְיָה לָנוּ אֲדוּיָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְּדוּשׁ, זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה, שְׁעַל־יְדִי אֲמִירַת תְּהִלִּים יִשְׁפִּיעַ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֲכָמָה וּבִינָה וְדַעַת לְהַשְׁיִיג מַעְצָמוֹ דְּרָכּוֹ הַמִּיַּחַד לוֹ דִּיקָא לִפְנֵי שְׂרָשׁ נִשְׁמָתוֹ מַה לוֹ לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם עַד שְׂיִזְכֶּה עַל־יְדִיזָה לְתִשְׁבָּה שְׁלֵמָה וְעֵינַי לְקַמֵּן בְּסִימָן ע"ה.

ב

הַהֲתַבּוּדוֹת הֵיא מַעֲלָה גְדוֹלָה עֲלִיּוֹנָה מִן הַכֹּל, דְּהֵינּוּ לְקַבֵּעַ לוֹ עַל כָּל פְּנִים שְׁעָה אוֹ יוֹתֵר לְהַתְּבַוֵּד לְבָדוּ בְּאִיזָה חֶדֶר אוֹ בְּשָׂדֶה וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ בְּמַעֲנֹת

וְאִמְתָּלְאוּת בְּדַבְרֵי חַן וְרֻצוּי וּפְיוּס. לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנָיו
 יְתִבְרַךְ, שְׂיִקְרְבֵהוּ אֵלָיו לְעִבּוּדְתוֹ בְּאַמֶּת.

וְתִפְלָה וְשִׁיחָה זֹה יִהְיֶה בְּלִשׁוֹן שְׂמֻדְבָּרִים בּוֹ, דְּהֵינּוּ בְּמִדֵּינָתָנוּ
 בְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֹנוּ. כִּי בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ קָשָׁה לוֹ לְפָרֵשׁ כֹּל
 שִׁיחָתוֹ. וְגַם אֵין הֶלֶב נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַדְּבָרִים מִחֲמַת שְׂאִינוּ מְרָגֵל
 לְדַבֵּר בְּהִלְשׁוֹן כֹּל כֶּהָ, כִּי אֵין דְּרַפְנוּ לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן־הַקִּדְשׁ. אֲבָל
 בְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֹנוּ שְׂמֻסְפָּרִים וּמְדַבְּרִים בּוֹ קָל וְקָרוֹב יוֹתֵר לְדַבֵּר בּוֹ.
 כִּי הֶלֶב נִמְשָׁךְ וְקָרוֹב יוֹתֵר אֶל לִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֹנוּ מִחֲמַת שֶׁהוּא מְרָגֵל
 בּוֹ. וּבְלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֹנוּ יִכּוֹל לְפָרֵשׁ כֹּל שִׁיחָתוֹ וְאֵת כֹּל אֲשֶׁר עִם
 לְבָבוֹ יִשִּׁיחַ וְיִסְפֵּר לְפָנָיו יְתִבְרַךְ, הֵן חֲרָטָה וְתִשׁוּבָה עַל הָעֶבֶר
 וְהֵן בְּקִשְׁתַּת תַּחֲנוּנִים לְזִכּוֹת לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יְתִבְרַךְ מֵהַיּוֹם וְהַלְאָה
 בְּאַמֶּת, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה כֹּל חֵד לְפִיּוֹם דְּרָגָה.

וַיִּזְהַר מְאֹד לְהִרְגִיל עֲצֻמוֹ לְהִתְמַיֵּד בְּזֶה מִדֵּי יוֹם בְּיוֹם שְׁעָה
 מִיחֻדָּת כַּ"ל. וְיִשְׁאֵר כֹּל הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה (כְּמוֹ שְׂפָתוֹב
 בְּסִימָן הַקּוֹרֵם הַמִּתְחִיל - מִצְוָה גְדוֹלָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד עֵין שֵׁם).
 וְהִנְהַגָּה זֶה הִיא גְדוֹלָה בְּמַעֲלָה מְאֹד מְאֹד. וְהִיא דְרָךְ וְעֵצָה טוֹבָה
 מְאֹד לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יְתִבְרַךְ. כִּי זֹאת הִיא עֵצָה כְּלָלִית שְׂפוּלָל
 הַכֹּל. כִּי עַל כֹּל מָה שְׂיִחָסֵר לוֹ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם אוֹ אִם הוּא רְחוּק
 לְגַמְרֵי מִכֹּל וְכֹל מְעִבּוּדְתוֹ יְתִבְרַךְ, עַל הַכֹּל יִפְרֵשׁ שִׁיחָתוֹ וְיִבְקֵשׁ
 מֵאִתּוֹ יְתִבְרַךְ כַּ"ל.

וּאִפְלוּ אִם לַפְעָמַיִם נִסְתַּתְּמִין דְּבָרָיו וְאִינוּ יָכוֹל לִפְתַּח פִּיו
 לְדַבֵּר לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ כֻּלָּל, אַף־עַל־פִּיכֵן זֶה בְּעֶצְמוֹ טוֹב
 מְאֹד, דִּהְיִינוּ הֶחֱכֵנָה שֶׁהוּא מוֹכֵן וְעוֹמֵד לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ וְחָפֵץ
 וּמִשְׁתּוֹקֵק לְדַבֵּר אַף שְׂאִינוּ יָכוֹל, זֶה בְּעֶצְמוֹ גַּם בֵּן טוֹב מְאֹד.
 וְגַם יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת לוֹ שִׂיחָה וּתְפִלָּה מְזִה בְּעֶצְמוֹ. וְעַל זֶה בְּעֶצְמוֹ
 יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ, שְׁנִתְרַחַק כָּל כֶּף עַד שְׂאִינוּ יָכוֹל
 אִפְלוּ לְדַבֵּר. וַיִּבְקֹשׁ מֵאֲתוֹ יִתְבַּרַךְ רַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים שִׂיחָמֹל עָלָיו
 וַיִּפְתַּח פִּיו, שִׂיּוֹכֵל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ.

וְדַע שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה צְדִיקִים גְּדוֹלִים וּמְפָרְסָמִים סִפְרוּ, שְׁלֹא בָּאוּ
 לְמִדְרַגָּתָם רַק עַל־יְדֵי הַנְּהֻגָה זֹו. וְהַמְשִׁכִּיל יִבִּין מִעֶצְמוֹ גְּדוֹל
 מַעֲלַת הַנְּהֻגָה זֹו הָעוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְהוּא דְבַר הַשְּׁוֶה לְכָל
 נֶפֶשׁ מִקָּמָן וְעַד גְּדוֹל. כִּי כָּלֵם יוֹכֵלִים לְנַהֵג הַנְּהֻגָה זֹו וְעַל־יְדֵי־זֶה
 יִבֹּאוּ לְמַעְלָה גְּדוֹלָה. אֲשֶׁר־י שִׂיֵּאֱחֹז בָּזֶה.

גַּם טוֹב לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרָה תְּפִלָּה. דִּהְיִינוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד אוֹ שׁוֹמֵעַ
 אִיזֶה מֵאֲמַר תּוֹרָה מִצְדִּיק הָאֱמֶת אֲזִי יַעֲשֶׂה מְזִה תְּפִלָּה.
 דִּהְיִינוּ לְבַקֵּשׁ וְלִהְתַּחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ עַל כָּל מַה שְׁנֵאָמַר שָׁם
 בְּאוֹתוֹ הַמֵּאֲמַר, מְתִי יִזְכֶּה גַּם הוּא לְבֹא לְכָל זֶה וְכַמָּה הוּא
 רַחוּק מְזִה, וַיִּבְקֹשׁ מֵאֲתוֹ יִתְבַּרַךְ שִׂיזְכֶּהוּ לְבֹא לְכָל הַנֵּאָמַר שָׁם
 בְּאוֹתוֹ הַמֵּאֲמַר:

וְהַמְשִׁכִּיל וְהַחֲפֵץ בְּאֱמֶת יוֹלִיכֵו הַשֵּׁם בְּדַרְךְ אֱמֶת וַיִּבִּין בְּעֶצְמוֹ
 דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה, בְּאִפְנֵי שִׂיֵּהִיו דְּבָרָיו

דברי חזן, ומענות נכונות לרצותו ותפרך שיקרבהו לעבודתו באמת. וענין שיחה זו עולה למקום גבוה מאד. ובפרט כשעושה מתורה תפלה מזה נעשה שעשועים גדולים מאד למעלה: (שם סימן כה): עיין בספר "עלים לתרופה" (מכתב שעב), שכתב שם: והעקר לעשות מתורות תפלות לבקש בכל יום ולפרש שיחתו לפניו ותפרך על-פי איזה תורה שילמוד בספריו הקדושים, שכלם יכולים למצא את עצמו בכל יום. אהה, השם! מתי נזכה לזה. כי כל ימינו פורחים והולכים בצל עובר וכענין פלה וכרוח נושבת ובחלום יעוף וכו', ואין לנו במה לתפסם ולהחזיקם, שיהיו נשארים קימים לנו, שנחיה בהם לנצח כל אחד על-ידי תפלה ותחנונים. והעקר על-פי הדרך הקדוש הזה, שהוא ישן וחדש מאד, שהוא לעשות מהתורות תפלות כנ"ל. וכל אחד רחוק בעיני עצמו מזה, ובאמת אינו כן, כי קרוב אליך הדבר מאד, בפיו ובלבבך לעשותו. ואם אף-על-פי-כן אין יכולים להתחיל לדבר כלל, הלא גם מזה דברנו הרבה בעצות אמתיות, שהם בדוקים ומנסים, שפבר הועילו לנו הרבה וכו'. אשרינו, שזכינו לשמע כל זאת ולעסוק בזה קצת. מי יתן, שנזכה לקיים רצונו באמת וללכת בכל דרכיו, לשמח בכל יום ולבקש ולצעק לה' ולעשות מהתורות תפלות וכו', עיין שם. (עין בסוף הספר הדרוש הנפלא מספר "לקוטי הלכות" ארבעי חיים הלכות ראש חדש הלכה ה' שנתספר על יסוד שני המאמרים הנ"ל בסימן א' ובסימן ב).

שיחותיו הקדושים הפתוחים בסוף הפסוק "לקוֹפֵי־מוֹתֵר"י:

ג

וּלְעֵינַי הַתְּבוּדוֹת וְשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ וְאִמִּירַת תְּהִלִּים
וְתַחֲנוּנֹת וּבִקְשׁוֹת, טוֹב מְאֹד כְּשִׁזְכוּיֵן לְאִמְרָן בְּלֵב שְׁלָם
בְּאֵמֶת עַד שְׁיִזְכֶּה לְבָבוֹת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבֵן הַבּוֹכָה לִפְנֵי
אָבִיו. אָבֵל אָמַר שְׂכֵשְׁהָאָדָם אוֹמֵר תְּהִלִּים וְתַחֲנוּנֹת וּבִקְשׁוֹת
וְחוֹשֵׁב בְּלִבּוֹ וּמְצַפֶּה שְׂיִכְפֶּה, זֹאת הַמַּחְשְׁבָה אֵינָה טוֹבָה, וְהִיא
מְבַלְבֶּלֶת גַּם כֵּן אֶת דַּעְתּוֹ. כִּי מַחֲמַת זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לִזְמֹר
הַבִּקְשׁוֹת בְּלֵב שְׁלָם בְּשִׁלְמוֹת. כִּי צְרִיכִין בְּשַׁעַת אִמִּירַת תְּחִנּוֹת
וּבִקְשׁוֹת לְהִרְחִיק מֵעֲצָמוֹ כֹּל מִיַּיִן מַחְשְׁבוֹת חוּץ שְׁפַעוּלָם, רַק
לְכוּן דַּעְתּוֹ אֶל הַדְּבוּרִים שֶׁהוּא מְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּאִשֶּׁר
יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוֹ. וְאִזּוֹ מִמִּילָא בְּקַל יִתְעוֹרֵר לְבוֹ עַד שְׂיָבֵא
לְבַכְיָה גְדוּלָה בְּאֵמֶת.

אָבֵל כְּשֶׁחֹשֵׁב וּמְצַפֶּה עַל זֶה שְׂיִכְפֶּה אִזּוֹ זֶה וְזֶה אֵינוֹ עוֹלָה בְּיָדוֹ.
כִּי הָאִמִּירָה בְּעֲצָמָה נִתְבַּלְבֶּלֶת עַל־יְדִיזוּהַ כֵּן. כִּי זֶה
שֶׁחֹשֵׁב וּמְצַפֶּה שְׂיִכְפֶּה הוּא גַם כֵּן בְּחִינַת מַחְשְׁבָה זָרָה שֶׁמְבַלְבֶּלֶת
הַכּוֹנֵן, שְׂאִינוֹ יָכוֹל לְשָׁמַע הַיָּטֵב מֵהַ שֶׁהוּא מְדַבֵּר עַל־יְדִיזוּהַ. כִּי
הַעֲקָר לְדַבֵּר הַדְּבוּר בְּאֵמֶת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלֵי שׁוּם מַחְשְׁבוֹת
אֲחֵרוֹת כֻּלָּל כֵּן"ל וְאִם יִזְכֶּה לְבַכְיָה בְּאֵמֶת מֵהַ טוֹב, וְאִם לֹא לֹא.
וְלֹא יִבְלָל אִמִּירָתוֹ בְּשִׁבּוּל זֶה כֵּן"ל. (שם, סִימָן צ"ה):

ד

עוֹד אָמַר לְעֵנֵן הַתְּבוּדוֹת שֶׁהִיא דִּרְפוּ זְכוּנוֹ לְבִרְכָה, לְזוֹרֵי
מְאֹד בְּזָה: לְהִיּוֹת רְגִיל מְאֹד בְּהַתְּבוּדוֹת לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ
לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם. וְאָמַר שְׂאֵפְלוֹ אִם אֵין יְכוּלִין
לְדַבֵּר כְּלָל, אֵפְלוֹ כְּשִׁמְדִּבְרִין רַק דִּבּוּר אֶחָד גַּם בֵּין טוֹב מְאֹד.
וְאָמַר שְׂאֵפְלוֹ אִם אֵינוֹ יְכוּל לְדַבֵּר רַק דִּבּוּר אֶחָד יִהְיֶה חֲזֹק
בְּדַעְתּוֹ וַיְדַבֵּר אוֹתוֹ הַדִּבּוּר כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים בְּלֵי שְׁעוֹר וְעַרְךָ.
וְאֵפְלוֹ אִם יִבְלֶה כְּמָה וְכְמָה יָמִים בְּדִבּוּר זֶה לְכַד גַּם זֶה טוֹב.
וַיִּהְיֶה חֲזֹק וְאִמְיִן וַיִּרְבֶּה לְדַבֵּר אוֹתוֹ הַדִּבּוּר פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר,
עַד שְׁיִרְחֵם עָלָיו הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ וַיִּפְתַּח פִּיו וַיּוּכַל לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ.
וְאָמַר שֶׁהַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כַּח גְּדוֹל מְאֹד, כִּי הֲלֹא יְכוּלִין לְלַחֵשׁ
עַל קִנְיָה שְׂרָפָה שְׁלֹא תוּכַל לִירוֹת, וְהִבֵּן. וְאֵין כְּשִׁדְּבַר
מִזֶּה דִּבַּר הַרְבֵּה מִהַתְּבוּדוֹת וְהֶאֱרִיךְ מְאֹד בְּשִׁיחָה נִפְלְאוּהָ
בְּכְמָה מֵינִי לְשׁוֹנוֹת. וְחֲזֹק וְזוֹרֵי אוֹתָנוּ מְאֹד מְאֹד בְּזָה לְהַתְּחַזֵּק
לְהַרְבוֹת בְּהַתְּבוּדוֹת וְשִׁיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוּנוֹ. וְאָמַר: שְׂרָצוֹנוּ
שִׁיחָה לָנוּ כָּל הַיּוֹם בְּלוֹ הַתְּבוּדוֹת, וּלְבָלוֹת כָּל הַיּוֹם עַל זֶה.
אֵךְ לֹא כָּל אָדָם יְכוּל לְקַיֵּם זֹאת. עַל בֵּין בְּהַכְרֵחַ לְצוּזוֹת לָהֶם
שִׁיחָה לָהֶם עַל כָּל פְּנִים אִיזָה שְׁעָה הַתְּבוּדוֹת, כִּי גַם זֶה טוֹב
מְאֹד. אֲבָל מִי שְׁלִבּוֹ חֲזֹק בְּזָה וְרוּצָה לְקַבֵּל עָלָיו עַל עֲבוּדָתוֹ
יִתְבָּרַךְ בְּאַמְתּוֹ, רְצוֹנוֹ שִׁיחָה לוֹ כָּל הַיּוֹם הַתְּבוּדוֹת. וְהַזְכִּיר אֵין

מֵאֵמֶר חֲכָמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, (בְּרִכּוֹת כ"א) וְלוֹאֵי שְׂתִפְּלֵל אָדָם
כָּל הַיּוֹם בְּלוֹ (שָׁם, סִימָן צ"ו).

ה

עוֹד שְׁמַעְתִּי בְּשֵׁמוֹ שֶׁאֵמֶר לְעִנְיַן מַעֲלַת הַשְּׂיִחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ,
כִּי עַל תְּפִלוֹת וְתַחֲנוּנוֹת וּבִקְשׁוֹת הַסְּדוּרוֹת מְכַבֵּר כְּבָר
יודעים מֵהֶם כָּל הַמְּחַבְּלִים וְהַמְּקַטְרְגִים וְהֵם אוֹרְכִים עַל הַדְּרָכִים
שֶׁל אֱלֹהֵי הַתְּפִלוֹת, מַחֲמַת שְׂיודְעִים מֵהֶם מְכַבֵּר. כְּמוֹ לְמַשָּׁל עַל
הַדְּרָךְ הַכְּבוֹשָׁה הַיְדוּעָה וּמִפְּרָסָם לְכָל, שָׁם אוֹרְכִים רוֹצְחִים
וְגוֹלְגִימִים תְּמִיד מַחֲמַת שְׂיודְעִים מְדַרְךָ זֶה כְּבָר. אֲבָל כְּשֶׁהוֹלְכִים
בְּנִתְיָב וְדֶרֶךְ חֲדָשׁ שֶׁלֹּא נודע עֲדוֹן שָׁם אִין יודעים לְאָרֶב שָׁם
כָּלֵל. כְּמוֹ כֵּן לְעִנְיַן הַנ"ל. כִּי הַשְּׂיִחָה שְׁמֹדְבֵר הָאָדָם מַעֲצָמוֹ בֵּינוּ
לְבֵין קוֹנוֹ הִיא דְרָךְ חֲדָשׁ וְתַפְּלָה חֲדָשָׁה, שֶׁהָאָדָם אוֹמְרָה מְלַבּוֹ
מַחֲדָשׁ. עַל כֵּן אִין הַמְּקַטְרְגִים מְצוּיִים כָּל־כַּף לְאָרֶב. וְאֶף־עַל־פִּי־
כֵּן הַזְּהִיר מְאֹד גַּם עַל אֲמִירַת שְׁאָר תַּחֲנוּנוֹת וּבִקְשׁוֹת כְּמִבְּאֵר
בְּדַבְּרֵינוּ כְּמֹה פְּעָמִים (שָׁם, סִימָן צ"ו).

ו

עוֹד אֵמֶר לְעִנְיַן הַתְּחִיזוֹת בְּהַתְּבוֹדְדוֹת וְתַחֲנוּנוֹת וּבִקְשׁוֹת, כִּי
הַדְּבוּר יֵשׁ לוֹ כַּח גָּדוֹל לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם. אֶף־עַל־פִּי
שְׁנֹדְמָה לְהָאָדָם שְׁאִין לוֹ לֵב, אֶף־עַל־פִּי־כֵּן כְּשֶׁיִּדְבֵּר הַרְּבָה

דְּבָרֵי הַתְּעוֹרְרוֹת וְתַחֲנוּת וּבִקְשׁוֹת וְכִיּוֹצֵא זֶהוּ בְּעֶצְמוֹ שְׁמִדְבַר
 הוּא בְּחִינַת הַתְּגַלּוֹת הַתְּעוֹרְרוֹת לְבוֹ וְנִפְשׁוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ,
 בְּבַחֲיַנַּת נִפְשֵׁי יִצְאָה בְּדַבְּרוֹ, שֶׁהַדְּבַר בְּעֶצְמוֹ הוּא הַתְּגַלּוֹת
 הַנֶּפֶשׁ וְהַלֵּב. וְלִפְעָמִים עַל־יְדֵי שְׂדֵבֵר הַרְבֵּה אֶף־עַל־פִּי שִׁיחִיהוּ
 בְּלֹא לֵב כָּלֵל, אֶף־עַל־פִּי־כֵן יָבוֹא אַחֲר־כֵּךְ עַל־יְדֵי־זוֹ
 לְהַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹל בְּלֵב וְנִפְשׁוֹ. וְהַכֵּלֵל כִּי הַדְּבַר בְּעֶצְמוֹ יֵשׁ
 לוֹ כַח גְּדוֹל (שם, סימן צ"ח).

ז

אָמַר שְׁעָקַר הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנּוֹ בְּשִׁלְמוֹת הוּא
 בְּשִׁיפְרֵשׁ שִׁיחָתוֹ כֹּל כֵּךְ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שִׁיחִיהוּ
 סְמוּךְ מְאֹד שֶׁתִּצָּא נְשֻׁמְתוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, עַד שְׁכַמְעַט יִגּוּעַ חֵם
 וְשָׁלוֹם, עַד שְׁלֹא תִהְיֶה נְשֻׁמְתוֹ קְשׁוּרָה בְּנוֹפוֹ כִּי אִם כְּחוֹט
 הַשְּׁעָרָה מֵעֵצָם צִעְרוּ וְנִעְגוּעוּ וְכִסּוּפִיו לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַמַּת. וְכֵן
 מִבְּאֵר בְּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה (תַּעֲנִית ה'), שֶׁאָמְרוּ אֵין
 תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נְשֻׁמְעַת אֵלָא אִם בֵּין מִשִּׁים נִפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ, הֵינּוּ
 כַּנ"ל. וְאָמַר: הֲלֹא כְּשֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר בְּהַתְּבּוֹדְדוּת, יוֹכֵל לִפְרֹשׁ
 שִׁיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוֹ. וְצָרִיכִין
 לְהַרְגִיל עֵצְמוֹ, שְׂדֵבֵר עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שְׁמִדְבַר עִם רַבּוֹ
 וְעִם חֲבֵרוֹ כִּי מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹד וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל
 מְקוֹם (שם, סימן צ"ט).

ח

סִפְרוּ לִי שְׂאֵמֶר שְׂמֻקְמָן וְעַד גְּדוֹל אִי אֶפְשֶׁר לְהִיּוֹת אִישׁ כְּשֶׁר
 בְּאַמֶּת כִּי אִם עַל־יְדֵי הַתְּבוּדוֹת. וְהִיא מְזוּכָר כַּמּוֹה
 וְכַמּוֹה צְדִיקִים מְפָרְסְמִים אַמְתִּיִּים וְאָמַר, שְׂכַלְמִם לֹא בָּאוּ
 לְמִדְרַגָּתָם כִּי אִם עַל־יְדֵי הַתְּבוּדוֹת וְגַם תָּפַס אִישׁ אֶחָד פְּשׁוּט
 מִנְּכֵדֵי הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב, יִזְכַּר צְדִיק לְבִרְכָה, וְאָמַר: גַּם זֶה מְפָרֵשׁ
 שִׁיחָתוֹ בְּכָל פַּעַם לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ בְּכִכְיָה גְּדוֹלָה. וְאָמַר: שְׂזַרַע
 הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב רְגִילִים בְּזֶה בְּיוֹתֵר כִּי הֵם מְזַרְעֵי דָוָד הַמֶּלֶךְ, עָלוּ
 הַשְּׁלוֹם, וְכָל עֶסְקוֹ שֶׁל דָּוִד הָיָה עֲנִין זֶה שֶׁהָיָה מְשַׁבֵּר לְבוֹ מְאֹד
 לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ תְּמִיד שְׂזַהוּ עֶקֶר סֵפֶר תְּהִלִּים שִׁיֶּסֶד, כַּמְבֹאָר
 בְּמָקוֹם אַחֵר (שם, סִימָן ק).

ט

אָמַר שְׂעַל־יְדֵי אַמִּירַת תְּקוּן חֲצוֹת יְכוּלִין לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ אֵת כָּל
 אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ כְּמוֹ עַל יְדֵי הַתְּבוּדוֹת. כִּי מִסְתַּמָּא אֵין
 אוֹמְרִים עַל הָעֵבֶר, וְעַקֵּר אַמִּירַת חֲצוֹת הוּא עַל מַה שְּׁנַעֲשֶׂה
 עִבְשׁוֹ עִם הָאָדָם. וְכַשִּׁיאָמַר חֲצוֹת בְּכַחֲיָנָה זֶה, יְכוּלִין לְמַצֵּא כָּל
 אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ בְּתוֹךְ אַמִּירַת חֲצוֹת:

וְכֵן אַמִּירַת תְּהִלִּים וְכִיּוֹצֵא, צְרִיךְ לְרִאֲוֹת שְׂיִמְצֵא אֵת עֲצֻמוֹ
 בְּתוֹךְ כָּל מְזֻמּוֹרֵי תְּהִלִּים וּבְתוֹךְ כָּל הַתְּחַנּוּת וּבְקִשׁוֹת

וסְלִיחוֹת וְכִיּוֹצֵא. וּבְקַל בְּפִשְׁטוֹת בְּלִי חֲכָמוֹת יְכוּלִין לְמַצֵּא אֶת עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ כָּל הַתְּחִנוֹת וּבִקְשׁוֹת. וּבִפְרָט בְּתִהְלִים שְׁנֵאמַר בְּשִׁבִיל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, בְּשִׁבִיל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפִרְטוֹ. וְכֵן אָדָם כָּל מִלְחָמוֹת הַיָּצֵר שֵׁשׁ עָלָיו וְכֵן מֵה שְׁנַעֲשֶׂה עִמּוֹ, הַכֵּן מִבְּאֵר וּמִפְרֵשׁ בְּתִהְלִים. כִּי עָקְרוּ נֵאמַר עַל מִלְחָמוֹת הַיָּצֵר הָרַע וְחִילוֹתָיו, שֶׁהֵם עָקַר הָאוֹיְבִים וְהַשּׁוֹנְאִים שֶׁל הָאָדָם שְׂרוּצִים לְמַנְעוֹ מִדְּרֹךְ הַחַיִּים וְלַהוֹרִידוֹ לְשֵׂאוֹל תְּחִתּוֹת חֶסֶם וְשְׁלוֹם, אִם לֹא יִשְׁמַר עֲצָמוֹ מֵהֵם. וְרַק עַל עֲנִין מִלְחָמָה זֹאת נִתְיַסַּד כָּל סֵפֶר תִּהְלִים. כִּי עָקַר כָּלֵל וְשָׂרֵשׁ וְיִסוּד שֶׁל כָּל הָעֲצוֹת, לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק אֲמִירַת תִּהְלִים וְשִׁאֲרֵי תְחִנוֹת וּבִקְשׁוֹת וְהַתְּבוּדוֹת לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוּנוֹ. לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו שְׁיִקְרְבֵהוּ לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְרַק עַל־יְדִיָּזָה זֹכִינֵן לְנִצַּח הַמִּלְחָמָה אִם יִהְיֶה חֲזָק וְאֲמִיץ מְאֹד תָּמִיד לְהַעֲתִיר וְלַהֲתַפַּלֵּל וְלַהֲתַחַנֵּן לְפָנָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אִיךָ שְׁיִהְיֶה, אֲזִי בּוֹדְאֵי יִנְצַח הַמִּלְחָמָה, אֲשֶׁרֵי לוֹ, כִּי הִבְנוּ מִדְּבָרֵי רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה.

כִּי אֶף־עַל־פִּי שְׁנִמְצָאִים כַּמָּה עֲצוֹת טוֹבוֹת בְּסִפְרֵי רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, שֶׁהֵם מְלֵאִים עֲצוֹת לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֶף־עַל־פִּי־כֵן עַל־פִּי רַב קָשָׁה לְהָאָדָם לְקַיֵּם הָעֲצָה בְּעֲצָמָה. עַל כֵּן הָעָקַר הוּא תְּפִלוֹת וְתְחִנוֹת וּבִקְשׁוֹת, יִהְיֶה אִיךָ שְׁיִהְיֶה, עַל כָּל פְּנִים יִדְבַר בְּפִיו בְּאִיזָה בְּחִינָה שְׁהוּא, וּיְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד שְׁיִוְצֵא אוֹתוֹ מִחֲשָׁד לְאוֹר וְיִחְזִירֵהוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה

בְּאִמַּת וְאֵל יִתֵּן דָּמֵי לוֹ עַד שְׂעֵנָהּ. וְאֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא קוֹרֵא וְצוֹעֵק לְהִשָּׁם יִתְפַּרֵּךְ זֶה זְמַן רַב וְעַדֵּן הוּא רַחוּק מְאֹד מְאֹד, אֶף-עַל-פִּי-כֵן אִם יִהְיֶה חֹזֵק וְאִמִּין בְּתַפְלוּת וּבִקְשׁוּת, בְּוֹדָאֵי סוּף כֹּל סוּף יַעֲנֶהוּ הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ וְיִקְרַבְהוּ לְעַבּוּדָתוֹ בְּאִמַּת בְּוֹדָאֵי בְּלִי סִפְק. רַק חֹזֵק וְאִמִּין. כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבִרְכָה (בְּרֻכּוֹת ל"ב) שֶׁתְּפִלָּה צְרִיךְ חֲזוּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "קִנְיָה אֵל ה' חֲזוּק וַיֵּאֱמִין לִבְךָ וְקִנְיָה אֵל ה', וַפִּרְשׁ רַש"י אִם לֹא נִתְקַבַּל תְּפִלָּתְךָ חֲזוּר וְקִנְיָה וְכֵן לְעוֹלָם עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרֶא ה' מִשָּׁמַיִם וְכָמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יַחַל יִשְׂרָאֵל אֵל ה' מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם".

וּכְבָּר מְכֻבָּר זֹאת בְּדַבְּרֵינוּ כְּמָה פְּעָמִים, אִךְ צְרִיכִין לְכַפֵּל וּלְשַׁנּוֹת זֹאת וּלְזַכֵּר זֹאת בְּכָל יוֹם וַיּוֹם. כִּי יֵשׁ כְּמָה וְכָמָה מִיָּנִי חֲלִישׁוֹת וּבְלַבּוּלִים עַל זֶה בְּלִי שְׁעוֹר מַה שְּׂאִין הִפָּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לְחַשֵּׁב. עַל כֵּן צְרִיכִין לְחֲזוֹר זֹאת אֲלֵף פְּעָמִים, כְּדִי שְׂיִתְחַזֵּק וַיִּתְאֱמִין לְעַמּוֹד עַל עַמּוּדוֹ לְהַתְפַּלֵּל וּלְהַתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ תָּמִיד, שְׂיִקְרַבְהוּ לְעַבּוּדָתוֹ יִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה. "נִשְׂא לְבַבְנוּ אֵל כְּפָיִם אֵל אֵל בְּשָׁמַיִם". "כִּי לֹא יִפֹּשׂ ה' אֶת עַמּוֹ וְנִחַלְתּוֹ לֹא יַעֲזֹב". "חֲסִדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנּוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו" (שָׁם, סִיּוֹן ק"א).

י

בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם שׁוֹמֵעַ עוֹד אִזְוָה אָדָם, דְּהֵינּוּ שְׁשׁוֹמֵעַ וּמְרַגֵּשׁ שְׁעוֹמֵד עוֹד אָדָם אַחַד בְּשַׁעַת

תִּפְלְתוּ הוּא לֹא טוֹב. כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם בְּשַׁעַת תִּפְלָתוֹ שְׂיַצִּיר בְּדַעְתּוֹ שְׂאִין שָׁם אֵלָא אֲנִי וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד. וְכִ"לְקוּמִי מוֹהַר"ן חֵלֵק א' סִימָן נ"ה מְבַאֵר עוֹד יוֹתֵר שְׂמַחֲיֵב הָאָדָם לְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ כָּל כַּךְ בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה עַד שֶׁלֹּא יִרְגִישׁ אֶפְלוּ אֶת עֲצָמוֹ כְּלָל רַק אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדוֹ, עֵינֵי שָׁם (שָׁם, סִימָן ק"ג).

יא

הָיָה אוֹהֵב מְאֹד אֶת הָעֲבוֹדוֹת הַפְּשׁוּטוֹת שֶׁל סֵתֶם בְּנֵי אָדָם הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים הַכְּשָׁרִים, וְהָיָה אוֹהֵב מְאֹד מִי שְׂיִכּוֹל לִזְמַר הַרְבֵּה תַחֲנוּנֹת וּבִקְשׁוֹת בְּתוֹךְ הַסְּדוּרִים הַגְּדוֹלִים כְּדֶרֶךְ הַהִמּוֹן עִם הַכְּשָׁרִים: וְהָיָה מְזַהֵר וּמוֹכִיחַ אוֹתָנּוּ כַּמָּה פְּעָמִים לִזְמַר זְמִירוֹת בְּשַׁבָּת. וְהָיָה מְקַפֵּיד וְכוּעֵס מְאֹד, עַל כִּי שֶׁהוּא חָכֵם בְּעֵינָיו וְאִינוֹ מִתְאַמֵּץ לִזְמַר זְמִירוֹת בְּשַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אוֹ שְׂאָר עֲבוֹדוֹת פְּשׁוּטוֹת, כִּי עֵקֶר הַיְהוּדוּת הוּא בְּפִשְׁטוּת וּבְתַמִּימוּת גָּמוּר כְּלִי שׁוֹם חֲכָמוֹת כַּמְבַּאֵר אֶצְלָנוּ כְּכֹר כַּמָּה פְּעָמִים: וְגַם הוּא בְּעֲצָמוֹ כָּל יְמֵיו קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ לוֹ הַחוּלָאֵת הַכְּבֵד שְׁנִסְתַּלַּק עַל יְדוֹ הָיָה מְזַמֵּר זְמִירוֹת הַרְבֵּה בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת (שָׁם, סִימָן ק"ד).

יב

אֶחָד שְׂאֵל אוֹתוֹ בְּעֵינָי הַנְּהַגַת הַתְּקָרְבוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצוּה לֹ לְלַמֵּד וְכו'. וְשְׂאֵל אוֹתוֹ הֲלֵא אִינִי יָכוֹל לְלַמֵּד, הַשִּׁיב

לו, על־ידי תְּפִלָּה יְכוּלִין לָבוֹא לְכֹל. לְכֹל טוֹב. לְתוֹרָה וְעִבּוּדָה וְלְכֹל הַקְּדוּשׁוֹת וְלְכֹל הָעִבּוּדוֹת וְלְכֹל הַטּוֹבוֹת שֶׁבְּכֹל הָעוֹלָמוֹת. אָמַר הַמַּעֲתִיק: עַיִן בַּסֵּפֶר "יֵרַח הָאֲתָנִים" כָּתַב יָד מֵהֵרֵב הַקְּדוֹשׁ מִמַּשְׁעָרָיו, וְכָר צְדִיק לְבִרְכָה, עַל הַתּוֹרָה תְּהוֹמֹת יְכַסִּימוּ בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן ט' שֶׁכָּתַב שֵׁם לְעֵנָן יוֹם הַדִּין שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁעָקַר דִּינֵנו שֶׁל אָדָם הוּא עַל שְׂלֵא הָיָה זֹהִיר בְּעֵנָן הַתְּפִלָּה. כִּי עַל־יְדֵי תְּפִלָּה יְכוּלִין לָבוֹא לְכֹל טוֹב לְתוֹרָה וְלַמַּעֲשִׂים טוֹבִים וְלַתְּשׁוּבָה וְלַהֲנַצֵּל מִן הַחַטָּא וּכְמוֹ שֶׁתִּקְנֵנו רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנָם לְבִרְכָה, תְּפִלוֹת הַרְבֵּה עַל זֶה. וְזֶה מוֹכֵן בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנָם לְבִרְכָה (עֲרוּכִין ס"ה), שֶׁאָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: יְכוּל אֲנִי לִפְטֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם מִן הַדִּין וְכוּ' וּמִסְקוֹ מֵאֵי אֲנִי יְכוּל לִפְטֹר דְּקָאֲמַר מִדִּין תְּפִלָּה. כִּי דִין תְּפִלָּה הוּא כָּלֵל הַדִּין וְהַחֲשִׁבוֹן שֶׁל אָדָם. כִּי אֱלֹמֵי הָיָה זֹהִיר וְהָגִיל בְּתְּפִלָּה כְּרָאוּי הָיָה זוֹכֵה לְתַקֵּן הַכֹּל, וְכַמְבֹאֵר גַּם בַּמִּפְרָשִׁים מַעֲיֵן זֶה, וְכַמְבֹאֵר אֲצִלְנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, שֶׁזֶה נִלְמַד מֵעֵנָן נִעְרָה הַמְאֹרְסָה שֶׁעָקַר הַחַיִּיב שֶׁלָּה לְמִיתָה רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ, הוּא עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא צָעָקָה וְכוּ' (עַיִן שָׁם).

פַּעַם אַחַת אָמַר, אִם הָיָה מְנִיחִין מֵת לְעוֹלָם הָיָה לְהַתְּפַלֵּל בְּיָדָיו הָיָה מִתְּפַלֵּל יָפָה יָפָה בְּכֹל כַּחוֹ (שָׁם, סִימָן קי"א).

יג

אָמַר כִּי עֵקֶר הַתַּפְּלָה הוּא דְבִקּוּת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ. וְהִיא מִזֵּב יוֹתֵר לְהַתְּפַלֵּל בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכֶּנּוּ שְׁמֵדְבָרִים בּוּ, כִּי בְשִׁמְתֵּפְלָלִים בְּלִשׁוֹן שְׁמֵדְבָרִים בּוּ, אִזֵּי הֵלֵב סְמוּךְ וְדְבוּק מְאֹד בְּדַבְּרוֹרֵי הַתַּפְּלָה, וְיִכּוֹל לְדַבֵּק עֲצָמוֹ בְּיוֹתֵר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ. אֲךָ כִּבֵּר תִּקְנֵנוּ לָנוּ אֲנִישֵׁי כְּנֻסַת הַגְּדוּלָה סֵדֵר הַתַּפְּלָה (מַחֲמַת שְׁלָאוּ כָּל אָדָם יִכּוֹל לְסִדֵּר סֵדֵר הַתַּפְּלָה לְעֲצָמוֹ כְּמִוְבָּא) עַל כֵּן אָנוּ חִיבִים לְהַתְּפַלֵּל בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ כְּמוֹ שְׁפִסְדְּרוּ לָנוּ. אֲבָל הָעֵקֶר הוּא רַק לְכַוֵּן פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת כְּפִשּׁוּמוֹ, שְׁזֵהוּ עֵקֶר הַתַּפְּלָה שְׁמֵתֵפְלָלִים לִפְנֵי הֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ עַל כָּל דְּבָר וְדָבָר, וְעַל־יִדְרִיזָה מִתְּדַבְּקִין בּוֹ יִתְבָּרֵךְ. (וְמִי שְׁמֵתֵפְלָל עִם כְּפוֹנֵת הַנְּסִתָּר שְׁפִתְכַת הַתַּפְּלָה וְאִינוּ רְאוּי לָזֶה הוּא פָּנִים גְּדוֹל וְכו' עֵין שֵׁם) וְהִנֵּה מִי שְׁמֵדְבֵר בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ תְּמִיד כְּגוֹן יְרוּשְׁלָמִי, אִין צְרִיךְ לְחַשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת, רַק שְׂיִטָּה אֲזוּנוֹ לְמָה שֶׁהוּא אֹמֵר וְזֶה עֵקֶר כְּפוֹנְתוֹ בְּתַפְּלָתוֹ. וְאֶצֶּל הַצְּדִיקִים אֲמִתִּיִּים הַגְּדוּלִים בְּמַעֲלָה אֶצְלָם כָּל הַכְּפוֹנֹת שֶׁל הָאָר"י זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, וְכו' הֵם פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת, שְׁכַפְּרוּשׁ הַמְּלוֹת שְׁלָהֶם בְּלוּלִים כָּל הַכְּפוֹנֹת (שֵׁם, סִימָן ק"כ).

יד

הִיָּה מִחֻזַּק אֶת אֲנִישָׁיו שֶׁקִּבְּלוּ לִפְנֵיו בְּקַבְּלָנָא גְּדוּלָה עַל שֵׁהֶם רְחוּקִים מִתַּפְּלָה מְאֹד וְקִשָּׁה עֲלֵיהֶם מְאֹד לְהַתְּפַלֵּל. וְהִיָּה

מִחֶזֶק וּמְנַחֵם אוֹתָם בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת, שְׁלֵא יִפְלוּ בְּדַעְתֵּיהֶם בְּשִׁבִיל
 זֶה. אָמַר: הֲלֵא אֵצֶל הַגֵּר שְׁנַתְּגִיר, בְּמָה זָכִיָּה הוּא אֵצֶל לִידַע
 אֲמִירַת הַתִּבּוֹת לְבַד עַד בְּרוּךְ שְׁאֹמֵר, עַל פֶּן רֵאוּי לְאָדָם לְנַחֵם
 אֶת עֲצָמוֹ וּלְשַׂמַּח אֶת עֲצָמוֹ אִשֶּׁר עַל כָּל פְּנִים הוּא זֹכֵה לִזְמֹר
 הַתִּבּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה:

וְשִׁמְעֵתִי שֶׁהִיָּה מְדַבֵּר עִם אִישׁ פְּשוֹט אֶחָד מֵעֲנִין תְּפִלָּה
 שְׁקִשָּׁה לוֹ מְאֹד לְהַתְּפַלֵּל, וְנָתַן לוֹ עֲצָה וְאָמַר לוֹ
 שִׁיחֲשֹׁב בְּלִבּוֹ, שְׁאִינוּ צְרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל כִּי אִם עַד בְּרוּךְ שְׁאֹמֵר, כִּי
 אוֹלִי הוּא צְרִיךְ בְּגִלְגּוּל זֶה לְתַקֵּן רַק חֶלֶק זֶה מִהַתְּפִלָּה, כִּי אוֹלִי
 בְּגִלְגּוּל הָרֵאשׁוֹן כָּבֵר הַתְּפִלֵּל בְּכוּנָה שְׁאֵר חֲלָקֵי הַתְּפִלָּה, רַק
 חֶלֶק זֶה עַד בְּרוּךְ שְׁאֹמֵר הוּא צְרִיךְ עֲכָשׁוֹ בְּגִלְגּוּל זֶה לְהַתְּפַלֵּל
 בְּכוּנָה. וְעַל פֶּן יִכְנִים כָּל כּוֹחַ בּוֹהַ הַמַּעַט לְהַתְּפַלֵּל בְּכוּנָה עַד
 בְּרוּךְ שְׁאֹמֵר. וְאַחֲרֵיכֵן פְּשִׁינִיעַ לְבָרוּךְ שְׁאֹמֵר יִחֲשֹׁב אוֹלִי צְרִיךְ
 לְתַקֵּן חֶלֶק זֶה, בְּגוֹן מְבָרוּךְ שְׁאֹמֵר עַד וַיִּבְרָךְ דָּוִד, וַיִּתְּפַלֵּל עַד
 אוֹתוֹ הַחֶלֶק בְּכוּנָה וְכֵן לְהֵלֵן. וְהַכֵּלֵל שְׁלֵא יִבְלַבֵּל דַּעְתּוֹ בַּתְּחִלָּה
 בְּכָל הַתְּפִלָּה כִּי יִהְיֶה קָשָׁה וְכָבֵד עָלָיו, רַק יִתְאַמֵּץ בְּכָל פַּעַם
 לִזְמֹר מַעַט מַעַט בְּכוּנָה, כִּי מַעַט יִכּוֹלִים לְהַתְּפַלֵּל בְּכוּנָה, וְאַחֲרֵי־
 כֵן עוֹד מַעַט וְכוּ' בְּנִ"ל (שֵׁם, סִימָן קי"א).

וְגַם כָּבֵר מְבֹאֵר בְּ"שִׁיחוֹת הַר"ן" סִימָן ע"ה שֶׁבְּאִמַּת עַל פִּי רַב
 אֵין יִכּוֹלִים לְהַתְּפַלֵּל כָּל הַתְּפִלָּה בְּכוּנָה, רַק מַעַט. כִּי כָּל
 אֶחָד מִתְּפִלֵּל אִיזוֹה חֶלֶק מִהַתְּפִלָּה לְפִי בַחֲיִנְתּוֹ, כִּי אֵית מְאִרִי

דִּדְיִן וְאִית מֵאֲרֵי דְרַגְלִין וְכוּ'. וְזוּה הוּא בְּחִינַה הַנ"ל שְׁפָל אֶחָד
 מִתְעוֹרֵר וְזוֹכֵה לְהַתְּפִיל בְּכוֹנֵה חֶלֶק מִהַתְּפִלָּה לְפִי בְּחִינַתוֹ. עַל
 בֶּן אֵל יִפֹּל לֵב הָאָדָם בְּרֵאוֹתוֹ שְׂזֻכָּה לְהַתְּפִיל קֶצֶת בְּכוֹנֵה אִיזָה
 חֶלֶק מִהַתְּפִלָּה, וּפְתָאם נִפְסַק וְאִינוּ יָכוֹל עוֹד לְהַתְּפִיל פְּרָאוֹי
 בְּשׁוּם אַפֵּן, כִּי עַל פִּי רַב מִכְרַח לְהִיּוֹת בֶּן כַּנ"ל. וַיִּשְׁתַּדֵּל
 לְהַתְּפִיל שְׂאָר הַתְּפִלָּה בְּפִשְׁמִיּוֹת גָּמוֹר וְכוּ' וְעַל־יְדִיזָה יִזְכָּה
 בְּרַחֲמָיו יִתְפַּרֵּךְ לְהַתְּעוֹרֵר מִזָּה עַד שְׁיִחֹזֵר וַיִּתְּלַהֵב לְבֹו מְאֹד
 וַיִּתְחִיל לְהַתְּפִיל עוֹד הַפְּעַם בְּהַתְּעוֹרְרוֹת פְּרָאוֹי וְכוּ'. וְאִם
 לַפְּעָמִים אִינוּ זוֹכֵה בְּכָל הַתְּפִלָּה לְהַתְּעוֹרְרוֹת מַה לַּעֲשׂוֹת אִם
 יִזְכָּה יוֹכֵל לְדַבֵּר אַחֲר־כֵּךְ אִיזָה קַפִּיטָל תְּהִלִּים אוֹ בְּקִשָּׁה וּתְחִנָּה
 אַחֲרֵת בְּכוֹנֵה. כִּי בּוֹדָאֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שְׁיִוְדַע בְּנַפְשׁוֹ
 פְּחִיתוֹתוֹ, רָאוֹי לוֹ לְדַעַת שֶׁהוּא רְחוּק מְאֹד מְאֹד מִהַתְּפִלָּה שֶׁהִיא
 גְּבוּהָ מְאֹד מְאֹד. וַיִּמְהִיבֵן יִזְכָּה לַעֲבוּדָה גְּבוּהָ כְּזוֹ שֶׁהִיא גְּבוּהָ
 יוֹתֵר מִלְמוֹד הַתּוֹרָה. עַל בֶּן עָלְיוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ; אִם אִינוּ יָכוֹל
 לְהַתְּפִיל בְּכוֹנֵה פְּרָאוֹי יִתְחִיל לְהַתְּפִיל דְּבוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּפִשְׁמִיּוֹת
 גָּמוֹר וַיִּטָּה אֲזוּנוֹ לְמַה שֶׁהוּא אוֹמֵר וְעַל־פִּי רַב יְבוֹא עַל־יְדִיזָה
 לְהַתְּעוֹרְרוֹת פְּרָאוֹי וְכוּ' עֵינֵן שָׁם.

וְעֵינֵן גַּם בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִימֵן צ"ט שְׁפַתְבִּי שָׁם,
 שְׁצִרְיָךְ הָאָדָם לְהַתְּחִיזֵק בְּתְפִלָּה אֶפְלוּ בְּשַׁעָה שְׁאִינוּ זוֹכֵה
 לְהַתְּפִיל בְּדַבְּקוֹת וְאִין תְּפִלָּתוֹ שְׁגוּרָה בְּפִיו חֵם וְשְׁלוֹם, אֶפְעַל־
 פִּי־כֵן יִתְחִיזֵק גַּם אִזּוֹ לְהַתְּפִיל בְּכָל כַּחוֹ וְכוֹנְנָתוֹ, כִּי בַעַת שְׁיִזְכָּה

לְהַתְּפַלֵּל בְּדַבְּקוֹת וְתַהֲיֶה תְּפִלָּתוֹ שְׂגוּרָה בְּפִי פְּרָאוֹי אִזְ יַעֲלֶה כָּל
 הַתְּפִלוֹת עִם הַתְּפִלָּה הַהִיא שֶׁהַתְּפִלָּל פְּרָאוֹי. וְזֶה "וְאַתְּחַנֵּן אֶל
 ה'" - תְּמִיד בֵּין בְּדַבְּקוֹת וּבֵין שְׁלֵא בְּדַבְּקוֹת, "בְּעַת הַהִיא
 לְאֹמֵר" - הֵינּוּ כִּי בְּעַת שְׁאֲזוּכָה לְהַתְּפַלֵּל בְּדַבְּקוֹת וְהַדְּבָרִים יִהְיוּ
 נֶאֱמָרִים וּמְרָצִים כְּפִי בְּחִינַת שְׂגוּרָה תְּפִלָּתִי כְּפִי אִזְ יַעֲלוּ גַם כָּל
 הַתְּפִלוֹת שֶׁהַתְּפִלָּל עַד עֵתָה שְׁלֵא פְּרָאוֹי עִם הַתְּפִלָּה הַהִגּוּנָה
 הַהִיא:

וְעַיִן בְּ"שִׂיחוֹת הַר"ן" סִימָן ע"ד מֵה שְׁכַתְּב בְּעֵנֵן הַתְּפִלָּה,
 שְׁלַפְּעָמִים אֵין לְהָאָדָם שׁוּם הַתְּלַהֲבוֹת בַּתְּפִלָּה וְצָרִיכִין
 לַעֲשׂוֹת לְעֲצֹמוֹ הַתְּלַהֲבוֹת וְחֲמִימוֹת וְלֵב בּוֹעֵר לְתְּפִלָּה. כְּמוֹ
 לְמִשְׁל שְׁנִמְצָא לְפַעְמִים שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה לְעֲצֹמוֹ רְגֵז עַד שֶׁבֵּא
 בְּכַעַס וְנִתְרַגֵּז, כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים הָעוֹלָם בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכְּנֵנו עַר שְׁנִינְצֵט
 זִיד אִ רְגֵז, כְּמוֹ בֶן מִמֶּשׁ בְּקִדְשָׁה בְּעֵנֵן הַתְּפִלָּה צָרִיכִין לְפַעְמִים
 לַעֲשׂוֹת לְעֲצֹמוֹ רְגֵז וְיַעֲשֶׂה לוֹ חֲמִימוֹת וְתִבְעֶרֶת הַלֵּב בְּדַבְּרוּי
 הַתְּפִלָּה אִזְוִי וְוִיא אִינְעֵר שְׁנִינְצֵט זִיד אִ רְגֵז. וְעַל־יְדִידָה יְבוֹא
 אַחֲרֵיכֶן בְּאֵמֶת לְהַתְּלַהֲבוֹת גְּדוֹל בַּתְּפִלָּה בְּאֵמֶת.

טו

שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמּוֹ שְׁאֹמֵר, שְׁלַפְּעָמִים מַגִּיעַ לְאָדָם הַרְהוּר תְּשׁוּבָה
 וְהַשְׁתַּוְּקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאִיזָה מְקוֹם, שְׁצָרִיד שֶׁם
 בְּאוֹתוֹ מְקוֹם דִּיקָא לְהַתְּחַזֵּק בְּזֶה הַרְהוּר תְּשׁוּבָה וְהַשְׁתַּוְּקוּת,

כַּגֹּזֵן לְדַבֵּר שֵׁם אֵיזָה דְבוּרִים שֶׁל תְּחִנּוֹת וּבִקְשׁוֹת אוֹ דְבָרֵי הַשְׁתּוֹקְקוֹת בְּפֶה וּבִלֵּב כְּפִי הָעֵנָן, וְלֹא יִמְתִּין וְלֹא יִזוּז מִמְקוֹמוֹ, אַף־עַל־פִּי שְׂאִין זֶה הַמְּקוֹם מוֹכֵן לְכֹהֵן, כַּגֹּזֵן שְׂלֵא בְּמִקוֹם קְבִיעוֹת לְתוֹרָה וּתְפִלָּה, רַק בְּדֶרֶךְ הַלּוֹךְ וְכִיּוֹצֵא. כִּי כְּשִׁיזוּז מִמְקוֹמוֹ יְכוּל לְהִיּוֹת שׂוֹפֵסֶק. וְכֵן רְאִינוּ מִמֶּנּוּ ז"ל בְּעֶצְמוֹ עֵנָן כְּזֶה כְּמֵה פְעָמִים (שָׁם, סִימָן קכ"ד).

טז

מְעַנֵּן אֲמִירַת תְּהִלִּים דְּבַר עִם אֶחָד וְאָמַר לוֹ, שֶׁעָקַר אֲמִירַת תְּהִלִּים לֹאמַר כָּל מְזֻמּוּרֵי תְּהִלִּים עַל עֶצְמוֹ. וּפָרַשׁ לוֹ רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה קֶצֶת, כִּי כָּל הַמְּלַחְמוֹת שֶׁבָּקַשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שִׁיִּצִּילֵהוּ הַשֵּׁם יִתְּבָרֵךְ מֵהֶם, הַכֹּל צְרִיכִין לְפָרֵשׁ עַל עֶצְמוֹ עַל מְלַחְמוֹת הַיֵּצֵר הָרַע וְחִילוּתָיו עִמּוֹ (וּכְמִבְּאֵר מִזָּה לְעִיל בְּסִימָן ט'). וְשָׂאֵל הָאִישׁ אוֹתוֹ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, אִיךְ יִפְרֹשׁ לְעֶצְמוֹ בְּהַפְסוּקִים שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, מִשִּׁבַּח אֶת עֶצְמוֹ, כַּגֹּזֵן שְׂמֵרָה נִפְשֵׁי כִּי חֲסִיד אֲנִי וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה. הַשִּׁיב לוֹ, גַּם זֶה צְרִיכִין לְפָרֵשׁ עַל עֶצְמוֹ. כִּי צְרִיכִין לְדוֹן אֶת עֶצְמוֹ לְכַף זְכוּת וְלִמְצֵא בְּעֶצְמוֹ אֵיזָה זְכוּת וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבָּזָה הוּא בְּחִינַת חֲסִיד וְכִיּוֹצֵא. וְאָמַר לוֹ רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, הֲלֹא אֵצֶל יְהוֹשֻׁפָטַם כְּתִיב (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב' י"ז): וַיִּגְבַּה לְבוֹ בְּדַרְכֵי ה'. שֶׁבְּדַרְכֵי הַשֵּׁם וְעַבְדוֹתוֹ יִתְּבָרֵךְ הַגְּבִיָּה לְבוֹ קֶצֶת; עוֹד אָמַר לוֹ רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, הֲלֹא בִּבְקָר

אָנוּ אוֹמְרִים בַּתְּחִלָּה מָה אָנוּ מַה חַיִּינוּ וְכוּ' וְאָנוּ מִקְטִינִים עֲצֵמְנוּ
מְאֹד, וְאַחֲר־כֵּן אָנוּ אוֹמְרִים, אֲבָל אֲנַחְנוּ עִמָּךְ בְּנֵי בְרִיתְךָ וְכוּ'.
שְׂאֵחֲר־כֵּן אָנוּ מַחְזִיקִים עֲצֵמְנוּ וּמְסַפְּרִים אֶת גְּדֻלַּתְנוּ שְׂאֵנַחְנוּ
עִמּוֹ בְּנֵי בְרִיתוֹ זֶרַע אֲבֵרָהּ יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכוּ'. כִּי כֵּן צְרִיכִין
לְהִתְנַהֵג בַּעֲבוּדַת הַשֵּׁם כַּנֶּ"ל; וְעַיִן בְּ"לִקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק רֵאשׁוֹן
סִימָן רפ"ב מַה שֶּׁפָּתַב עַל פְּסוּק: "אֲזַמְּרָה לְאַלְכֵי בַּעֲדָי" וּמוֹבֵא
לְקַמֵּן בְּאוֹת ס"ז (שֵׁם, סִימָן קב"ה).

יז

טוֹב מְאֹד מִי שְׂיָכוֹל לְשַׁפֵּךְ שִׂיחוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ בְּרַחֲמִים
וְתַחֲנוּגִים כִּבְּן הַמִּתְחַטֵּא לְפָנֵי אָבִיו, כִּי הֲלֹא הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ
כִּבְּר קְרָאָנוּ בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (דְּבָרִים י"ד): "בָּנִים אַתֶּם לָה'
אֱלֹהֵיכֶם". עַל כֵּן טוֹב מְאֹד לְפָרֵשׁ שִׂיחְתּוֹ וְצַעְרוֹ לְפָנָיו יִתְפַּרֵּךְ
כִּבְּן שֶׁקוֹבֵל לְפָנֵי אָבִיו בַּתְּנוּעוֹת שֶׁל חַן וְרַחֲמִים (שְׁקוּרִין פִּיעֶסְטִין).
וְאִם נִדְמָה לְהֶאֱדָם שְׁלֹפֵי מַעֲשָׂיו אֵינוּ כִּבְּן לְפָנָיו יִתְפַּרֵּךְ, עִם
כָּל זֶה הֲלֹא הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ קְרָאָנוּ בָּנִים כַּנֶּ"ל, כִּי בֵּין כֵּן וּבֵין כֵּן
קְרוּיִים לֵךְ בָּנִים וְכוּ' עָלֵי לַעֲשׂוֹת שְׁלֵי לַעֲשׂוֹת עֲצֵמִי כִּבְּן כַּנֶּ"ל.
וְמַה טוֹב כְּשִׂיכוֹל לְעוֹרֵר לְבוֹ בַּתְּחִנּוּגִים עַד שְׂיִכְפֶּה וְיוֹרִיד דְּמַעוֹת
כִּבְּן לְפָנֵי אָבִיו (שִׂיחוֹת הַר"ן ז').

וְעַיִן בְּסֵפֶר "עֲלִים לְתַרוּפָה" (מִכְּתָב רַנ"ד), שֶׁפָּתַב שֵׁם: וְרֵאשִׁית
בְּמִדְרָשׁ רַבָּה, שֶׁמְבִיא שֵׁם אֶת הַכְּתוּב: הֲבֵן יָקוּר לִי

אֶפְרַיִם, אִם יֵלֵד שְׁעִשׂוּעִים, כִּי מִדֵּי דִבְרֵי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד. וְאִיתָא שָׁם: אִיזָה יֵלֵד שְׁעִשׂוּעִים, כְּבֵן שְׁתַּיִם, כְּבֵן שְׁלֹשׁ שָׁנַיִם, וְחַד אָמַר כְּבֵן אַרְבַּע וְחֲמִשׁ שָׁנַיִם; וּפְרָשׁוּ שָׁם הַמְּפָרְשִׁים שְׁאֶחָד אָמַר כְּבֵן שְׁתַּיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה שָׁנַיִם שְׁאִף-עַל-פִּי שְׁתַּנוּק קָטָן כִּזֶּה אֵינּוּ יָכוֹל לְדַבֵּר כִּי אִם בְּרָמּוֹ וּמִדְּבַר רַק חֲצִי דְבוּר אִף-עַל-פִּי-יִכֵּן אָבִיו מִשְׁעִשֵׁעַ בּוֹ בְּדַבּוּרָיו וּמִמְלֵא חֶפְצוֹ. וְחַד אָמַר: כְּבֵן אַרְבַּע וְחֲמִשׁ שָׁנַיִם; שְׁאֵז דְּבוּרוֹ שְׁלֵם וּמִבְּקָשׁ מֵאָבִיו בְּפֶה מְלֵא: תַּן לִי חֶפֶץ פְּלוּנִי אוֹ חֶפֶץ פְּלוּנִי, וְאָבִיו מִמְלֵא בְּקִשְׁתּוֹ. וְאִף-עַל-פִּי שְׁאִין שֵׁם מְבֹאֵר כְּלֶכֶד, בְּאַרְתֵּי הָעֵגֶן יוֹתֵר, כִּי אֲנִי בְּעֵינֵי הוֹצֵאתִי מִזֶּה הַתְּעוֹרְרוֹת הַרְבֵּה לְעֵגֶן מֵהַשְׁהוּהִירְנוּ הוּא זָכוֹרְנוּ לְבִרְכָה, לְפָרֵשׁ שִׁיחַתּוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּכֹל יוֹם וְכוּ'. כִּי תִהְיֶה לְאֵל הַבְּנֵי מִמִּדְרָשׁ זֶה הַתְּחִיזוֹת וְהַתְּעוֹרְרוֹת עֲצוּם לָזֶה, כִּי מוֹבֵן וּמְבֹאֵר מִזֶּה, שְׁאֵפְלוּ בְּשֵׂאֲדָם אֵינּוּ יָכוֹל לְדַבֵּר כָּלֵל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּלְפָרֵשׁ שִׁיחַתּוֹ הַיָּטֵב, אִף-עַל-פִּי-יִכֵּן יִקָּר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ אֶפְלוּ אִם מִדְּבַר רַק בְּרָמּוֹ וּבְחֲצֵי דְבוּר כְּמוֹ תִינוּק בֵּן שְׁתַּיִם אוֹ שְׁלֹשׁ שָׁנַיִם, וְלְפָעַמַיִם עוֹזֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִדְּבַר דְּבוּרִים שְׁלֵמִים כְּתִינוּק בֵּן אַרְבַּע אוֹ חֲמִשׁ שָׁנַיִם. וְכֵן יִשְׂרָאֵל יִקְרִים בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ, כְּשִׁמְדַבְּרִים וּמְשִׁיחִים צְרִיכֵיהֶם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְנִקְרָאִים יֵלֵד שְׁעִשׂוּעִים. וְעֵינֵי שָׁם מֵהַשְׁפָּתוֹב שָׁם עַל סִיּוּם הַמְּקָרָא: כִּי מִדֵּי דִבְרֵי בּוֹ; דֵּי דְבוּרֵי בּוֹ וְכוּ'. מוֹבֵן שָׁם עֲצָם יִקְרַת הַדְּבוּר, וְאִי אֶפְשָׁר לְבֹאֵר בְּכֹתֵב כָּל כֶּה, וְהַהֲכָרַח לְקַצֵּר, אִךְ מֵאֲלִיכֶם תְּכִינּוּ

רמזים מזה להתחזק בהדבור והשיחה בינו לבין קונו איד שותכלו. אמנם בודאי טוב יותר לדבר בפרוש דבורים שלמים, אך גם כשאינם יכולים לדבר היטב, יקר בעיניו ותפרך גם הדבור, (שקורין "פיעסטין"), כמו ילד שעשועים, שהוא בן שתים או שלש שנים. והבן היטב לקים כל זאת בפשיטות, כי הוא חייכם לנצח, כי אי אפשר לעבר זה העולם בשלום כי אם על-ידי זה שפתכנו כאן, כי אין פחנו אלא בפה וכו', ענין שם.

יח

כְּשֶׁאָדָם כָּל הַיּוֹם בְּשִׂמְחָה אִזְּ בְּנִקְל לֹ לִיחַד שְׁעָה בַּיּוֹם לְשִׁבֵר אֶת לְבוֹ וּלְהַשִּׁיחַ אֶת אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד, כְּמִבְאֵר אֶצְלָנוּ כְּמָה פְּעָמִים, אֲבָל כְּשֵׁי לֹ עֲצֻבוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, קִשָּׂה לֹ מְאֹד לְהִתְבּוֹדֵד וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנֵי יִתְפָּרֵד (שם, סימן ב').

יט

לֵב נִשְׁפָּר וְעֲצֻבוֹת אֵינֹ עֲנִין אֶחָד כָּלֵל, כִּי לֵב נִשְׁפָּר הוּא כָּלֵב, אֲבָל עֲצֻבוֹת הוּא כָּא מִן הַפְּחוּל וְהוּא סְטְרָא-אַחְרָא וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹנָא אוֹתָהּ, אֲבָל לֵב נִשְׁפָּר הוּא חֲכִיב לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְפָּרֵד וְיִקָּר מְאֹד בְּעֵינָיו יִתְפָּרֵד. וְהָיָה טוֹב שִׁיחָהּ לְהִתְפָּרֵד לֵב נִשְׁפָּר כָּל הַיּוֹם, אִךְ אֲנָשִׁים כְּעֶרְפְּכֶם אֵין יְכוּלִים לְקַיֵּם זֹאת

הַשְׂתַּפְּכוֹת

כ

הַנֶּפֶשׁ

פא

כִּי יְכוּלִים לָבוֹא מִלֵּב נִשְׁבֵּר לְעֵצְבוֹת חֵם וְשְׁלוֹם, שָׁזָה אֶסוּר לְהֵאָדָם לְגַמְרֵי. עַל כֵּן צְרִיכִין לִיְחַד אֵיזָה שְׁעָה בַּיּוֹם שְׂוִיהֵיה לֹא לֵב נִשְׁבֵּר, דִּהְיִינוּ לְהִתְבּוֹדֵד וּלְשִׁבֵּר לְבוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ אֲבָל שְׂאָר כָּל הַיּוֹם בְּלוֹ יִהְיֶה רַק בְּשִׂמְחָה (שָׁם, סִימָן מ"א).

כ

עֵצְבוֹת הוּא כְּמוֹ מִי שֶׁהוּא בְּכַעַס וּבְרָגָז כְּמִי שֶׁמְתַרְעֵם וּמִתְלוֹזֵן עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, חֵם וְשְׁלוֹם, עַל שְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה לֹא רְצוֹנוֹ. אֲבָל לֵב נִשְׁבֵּר הוּא כְּבֵן הַמִּתְחַפֵּא לְפָנָיו אָבִיו כְּתִינוּק שְׂקוּבֵל וּבּוֹכָה לְפָנָיו אָבִיו עַל שֶׁנִּתְרַחַק מִמֶּנּוּ, וְעַיִן עוֹד לְקַמֵּן סִימָן ל"ד (שָׁם, סִימָן מ"ב):

כא

אַחֵר לֵב נִשְׁבֵּר בָּא שְׂמִחָה. וְזֶה סִימָן אִם הִיָּה לֹא לֵב נִשְׁבֵּר כְּשֶׁבֵּא אַחֲרֵיכֶּךָ לְשִׂמְחָה (שָׁם, סִימָן מ"ה).

כב

צְרִיךְ לָזֶה זְכוּיָה גְדוּלָה, שְׂזִכָּה לְיִשֵּׁב עֲצָמוֹ שְׁעָה אַחַת בַּיּוֹם וְשְׂוִיהֵיה לֹא חֲרָטָה עַל מַה שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְחַרֵּם, כִּי לֹא כָּל אָדָם זּוֹכֵה לָזֶה, כִּי הַיּוֹם חוֹלֵף וְעוֹבֵר אֲצִלּוֹ וְאֵין לֹא פְּנָאֵי לְיִשֵּׁב עֲצָמוֹ אֲפִלּוֹ פְּעַם אַחַת כָּל יְמֵי חַיָּו. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְנַבֵּר לְרְאוֹת

לִיחַד לוֹ פְּנָאֵי וְלִישֵׁב עֲצָמוֹ הַיָּטִב עַל כָּל מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה
 בְּעוֹלָם אִם כִּד רָאוּי לוֹ לְבִלּוֹת יָמָיו בְּמַעֲשִׂים כְּאֵלוֹ (שָׁם, סִימָן מ"ז).
 וְעַיִן בְּסֵפֶר "נַחַת הַשְּׁלַחֵן" כְּתִבִּיד מֵהֶרֶב הַקְדוֹשׁ מִמְּשַׁעֲרֵין
 זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה, בְּהִלְכוֹת פֶּסַח שְׂמֵבֵאֵר שָׁם, שְׁעָקֵר
 הַתְּגַבְרוֹת הַסְּטָרָא־אֲחָרָא הוּא לְסִמּוֹת עֵינֵי הָאָדָם שְׁלֵא לְהַתְּבַנֵּן
 כְּלָל עַל דְּרָכָיו, בְּבַחֲיִינַת לֹא יִחְפֹּץ כְּסִיל בְּתִבּוּנָה וְכו'. אֲבָל תִּכְרַךְ
 שְׁמַעוֹרֵר כֹּחַ וְהֶאֱרַת הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהוּא בַּחֲיִינַת אוֹר הַנֵּר בַּחֲיִינַת נֵר
 ה' נְשֻׁמַת אָדָם וּמִתְחִיל לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְלְהַתְּבַנֵּן עַל דְּרָכָיו,
 אֲזִי הַבֵּא לְטוֹהַר מְסִיעֵין לוֹ וּמַעֲט מִן הָאוֹר דּוֹחָה הַרְבֵּה מִן
 הַחֹשֶׁךְ. וְזֶה שְׂמֵבֵרְכִין עַל פְּעוֹר חֲמִיץ בְּעַת הַבְּדִיקָה כִּי הַבְּדִיקָה
 בְּעֲצָמָה שֶׁל הַחֲמִיץ (שֶׁהוּא מִצֵּד הַיַּצֵּר הָרַע) הַיְנוּ כְּשִׁמְתְּחִיל לְחַפֵּשׂ
 וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, זֶה כִּבְר הוּא הַתְּחִלַת הַבְּעוֹר.

כג

אָמַר: דְּוֹד הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יָסֵד כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים מִזֶּה
 שֶׁהָיָה חֲזָק מְאֹד בְּעֵנִין הַתְּבוּדָדוֹת. וְאָמַר, שְׁעָקֵר
 הַתְּבוּדָדוֹת שֶׁל דְּוֹד הַמְּלָךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, הָיָה בְּעַת שֶׁשָּׂכַב עַל
 מִטָּתוֹ וְכִסֶּה עֲצָמוֹ בְּסִדִּין אֲזִי הָיָה מְדַבֵּר וּמְשִׁיחַ כָּל לְבוֹ לְפָנָיו
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שְׂכָתוֹב: "אֲשַׁחֲהָ בְּכָל לַיְלָה מִמִּטָּתִי בְּדַמְעָתִי
 עֲרִשֵׁי אִמָּסָה". אֲשֶׁרֵי מִי שִׁירְגִיל עֲצָמוֹ לְקַיָּם הַנְּהַגָּה זֶה הָעוֹלָה עַל
 הַכָּל (שָׁם, סִימָן ס"ח).

עוֹד כְּתֵב בְּשִׂיחוֹת הַקְדוּשׁוֹת, שְׂמוֹב לְהֶאֱדָם, בְּשַׁעָה שְׁשׁוֹכֵב
עַל מִטָּתוֹ לִישׁוֹן, לְהִרְגִיל עֲצֻמוֹ לְשַׁפְּדֵי שִׂיחוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם
יִתְבַּרֵּךְ וּלְבַקְשׁוֹ, שְׂיִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב לְעִבּוֹדָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ. וְאִם אֵינוֹ
זוֹכֵה אִזּוֹ לְדַבֵּר דְּבוּרִים לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ מִחֲמַת הַתְּנַבְרוּת לְבוֹ הָאָבִן,
עַל כָּל פָּנִים יִרְגִיל עֲצֻמוֹ לְהִתְאַנֵּחַ וְלַגְנֹחַ גְּנִיחוֹת הַרְבֵּה תְּכוּפּוֹת
זֶה אַחֵר זֶה עַל שְׂרַחוֹק מְאֹד מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ וְשְׂיִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב
אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ. (וְעַיִן לְקַמֵּן אוֹת מ"ו). וּכְבֹר מְבֹאֵר בְּסִפְרוֹ הַקְדוּשׁ
"לְקוֹמֵי מוֹהֲר"ן" כִּפֹּה תוֹרוֹת מֵהַ שְׂיִכּוּלִין לְזִכּוֹת עַל-יְדֵי אֲנַחָה
דְּקַדְשָׁה, עַיִן שָׁם.

כד

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (פְּסָחִים קי"ט), זָמְרוּ לָמוּ שְׂמִנְצָחִין
אוֹתוֹ וְשִׂמְחָה, כִּי צְרִיכִין לְנִצָּחַ אוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ כְּבִיכּוֹל. כִּי
אֶף-עַל-פִּי שְׂנֵדְמָה לְהֶאֱדָם שְׁהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ אֵינוֹ רוֹצֵה לְקַרְבוֹ
מִחֲמַת שְׂקָלְקַל הַרְבֵּה וְגַם עֲכָשׁוּ אֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּרֹאֵי כְּרִצּוֹנוֹ
יִתְבַּרֵּךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיךְ הָאָדָם לְחִזֵּק עֲצֻמוֹ בְּיוֹתֵר וּלְהַשְׁתַּטַּח
עֲצֻמוֹ לְפָנָיו וּלְפָרֵשׁ כְּפִיו אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ שְׂיִרְחַם עָלָיו וּיקְרַבְהוּ
לְעִבּוֹדָתוֹ, כִּי אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵנִי רוֹצֵה לְהִיּוֹת אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי. נִמְצָא
שְׂרוֹצֵה לְנִצָּחַ אֵת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ כְּבִיכּוֹל וְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ יֵשׁ לוֹ
שְׂמִחָה מְזֶה שְׂמִנְצָחִין אוֹתוֹ כְּבִיכּוֹל (וְעַיִן בְּ"לְקוֹמֵי מוֹהֲר"ן" חֶלֶק
א' סִימָן קכ"ד שְׂכַתְבַּ שָׁם, שְׂמִחַת הַשְׂמִחָה שְׂיֵשׁ לוֹ לְהַשֵּׁם

יִתְבַּרְךָ מִזֶּה עַל כֵּן הוּא בְּעֶצְמוֹ שׁוֹלַח לֹו דְבוּרִים בְּפִיו שְׂיֻכַּל לְנִצָּח אוֹתוֹ. כִּי בְּלִי זֶה בְּוֵדָאֵי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְבָשֵׁר וְדָם לְנִצָּח אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶךְ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּעֶצְמוֹ מְסִיעַ לֹו בְּזֶה בְּנִ"ל).

כה

בְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רוֹצֵה לְדַבֵּר עִם הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שְׂיִקְרְבוּ לְעִבּוּדָתוֹ יִתְבַּרְךָ, אִזּוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ כְּבִיכּוֹל מִשְׁלִיךְ כָּל עֲנִינָיו וְכָל הַגְּזֵרוֹת שְׂרוּצָה לְגֹזֵר חֵם וְשִׁלּוּם, וְכָל הָעֶסְקִים שֶׁלֹו שֶׁהוּא יִתְבַּרְךָ עוֹסֵק בָּהֶם כְּבִיכּוֹל, וְהוּא מִשְׁלִיךְ הַכֹּל וּפּוֹנֶה עֲצָמוֹ רַק לְזֶה הָאִישׁ שְׂרוּצָה לְדַבֵּר עִמּוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו, לְבַקֵּשׁ מֵאֵתוֹ שְׂיַעֲזָרְהוּ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ. נִמְצָא שְׂעַל-יְדֵי-זֶה מִמִּילָא נְצוּלִין יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַגְּזֵרוֹת קָשׁוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָן (שָׁם, סִימָן ע').

כו

עַל-יְדֵי בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת יְכוּלִים לֹאמֵר תְּהִלִּים (שָׁם, סִימָן צ"ו).

כז

אֲמִירַת תְּהִלִּים מַעֲלָה גְּדוֹלָה כְּאֵלּוֹ אֲמָרָם דְּוֹד הַמְּלֶךְ עָלָיו הַשִּׁלּוּם, בְּעֶצְמוֹ. כִּי הוּא אֲמָרָם בְּרוּחַ הַקְּדוּשׁ, וְהַרוּחַ

הַקִּדְשׁ מִנַּח בְּתוֹךְ הַתְּבוּת. וּכְשֶׁאֹמֵר הַמְּזוֹמְרֵי תְהִלִּים הוּא
 מְעוֹרֵר בְּרוּחַ פִּי אֶת הָרוּחַ הַקִּדְשׁ, עַד שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלוֹ אִמְרָם דָּוִד
 הַמֶּלֶךְ, עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, בְּעֶצְמוֹ. וְהוּא מְסַגֵּל מְאֹד לְרַפְאוֹת אֶת
 הַחוּלָה לְהִיּוֹת לוֹ בְּפִחוֹן רַק עַל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ שְׁעַל־יְדֵי אִמִּירַת
 תְּהִלִּים יוֹשִׁיעוּ הַשֵּׁם. וְהַבְּפִחוֹן הוּא בְּחִינַת מִשְׁעֲנַת, כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם
 נִשְׁעָן עַל הַמַּטָּה כִּן הוּא נִשְׁעָן עַל הַבְּפִחוֹן שְׁבוֹמֵחַ שְׂיוֹשִׁיעוּ
 הַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁאֹמֵר דָּוִד וַיְהִי ה' לְמִשְׁעָן לִי. וְעַל־כֵּן עַל־יְדֵי־זוֹ
 נִתְרַפָּא הַחוּלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: אִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל
 מִשְׁעֲנֹתָו וְנָקָה. וְזוֹ בְּחִינַת וַיֵּצֵא חֹטֵר מִגֹּזַע יְשִׁי הַנֶּאֱמָר עַל מִשִּׁיחַ
 שֶׁהוּא מוֹרַע דָּוִד. וְזוֹ בְּחִינַת עֲתִידִין צְדִיקִים שִׁיחֵיו מֵתִים עַל־יְדֵי
 הַמִּשְׁעֲנַת בְּחִינַת וְאִישׁ מִשְׁעֲנֹתוֹ בִּירוֹ בְּחִינַת וְנָתַתְּ הַמִּשְׁעֲנַת עַל
 פְּנֵי הַנֶּעֱר.

גַּם דָּבָר אֶז: חֶרֶף הוּא בְּחִינַת עֵבוֹר וְאֵז כָּל הָעֹשִׂיִם וְהַצְּמָחִים
 כְּלָם מֵתִים, כִּי כְּטַל כֶּחָם בְּחֶרֶף וְהֵם אֵז בְּבְחִינַת מִיתָה.
 וּכְשֶׁבָא הַקִּיץ שֶׁהוּא בְּחִינַת לְדָה אֵז כָּל הָעֹשִׂיִם נִתְעוֹרְרִים
 וְחַיִּים וְאֵז טוֹב וַיִּפָּה מְאֹד כְּשִׂיּוֹצְאִים לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה, שִׁיחָה זוֹ
 תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְתִשׁוּקָה וְנִעְגוּעִים לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, וְאֵז כָּל שִׁיחַ
 הַשָּׂדֵה הַמִּתְחַלְלִים לְחַיּוֹת וְלִצְמָח אֵז כְּלָם נִכְסָפִים וְנִכְלָלִים בְּתוֹךְ
 שִׁיחָתוֹ וְתְפִלָּתוֹ (שֵׁם, סִימָן צ"ח). (וְעַן בְּלִקוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֶלֶק ב' סִימָן א'
 שֶׁזֶה בְּחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה שֶׁתְּפִלָּתוֹ הִיְתָה עִם כָּל שִׁיחַ הַשָּׂדֵה שְׁכָל
 שִׁיחַ הַשָּׂדֵה חִזְרוּ כֶּחָם לְתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ עִן שֵׁם).

כח

אָמַר אִם הָיָה הָאָדָם זֹכֵה לְשִׁמְעַת הַשִּׁירוֹת וְהַתְּשׁוּבָהּ שֶׁל
הַעֲשׂוּבִים, אִיךָ כָּל עֹשֶׁב וְעֵשֶׂב אוֹמֵר שִׁירָה לַיהוָה יִתְּבַרַךְ
בְּלִי שׁוּם פְּנִיָּה וּבְלִי שׁוּם מַחֲשַׁבַת חוּץ כְּלָל, כַּמָּה יִפָּה וְנֶאֱחָה
כְּשׁוֹמְעִין אֶת הַשִּׁירָה שְׁלָהֶם. וְעַל כֵּן מִזֶּה מְאֹד בִּינִיחָם לְעַבְדֵּךְ אֶת
הַשֵּׁם בִּירְאָה (וְאָמַר בּוֹ הַלְשׁוֹן סַע אִיז וְעָהָר גִּיט פְּרוּם צו זִיין צוֹיִשִּׁין זִיִּיא)
וְלֹהֲתַבְּוֹדַד עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בֵּין גְּדוּלֵי הָאָרֶץ וְלִשְׁפֹךְ שֵׁם שִׁיחֲתוּ לְפָנָי
הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ בְּאֵמֶת, וְעַיִן עוֹד בְּהַשִּׁיחוֹת סִימָן רַכ"ו שְׁאָמַר גַּם כֵּן,
שֶׁמִּזֶּה יוֹתֵר שֶׁהַתְּבֻדָּה יִהְיֶה מִחוּץ לְעִיר בְּמִקוֹם עֲשׂוּבִים כַּנֶּ"ל,
כִּי הַעֲשׂוּבִים גּוֹרְמִים שִׁיתְעוֹרֵר הַלֵּב (שֵׁם, סִימָן קס"ג).

כט

אָמַר צְרִיךְ כָּל אָדָם לְצַעֵק לַיהוָה יִתְּבַרַךְ וְלִשְׂאֵל לְבוֹ אֱלֹהֵי
יִתְּבַרַךְ, כְּאֵלֹהֵי הוּא בְּאֵמֶצֶע הַיָּם תְּלוּי עַל חוּמַת הַשְּׁעָרָה
וְרוּחַ סְעָרָה סוֹעֵר עַד יָבַשׁ הַשָּׁמַיִם עַד שְׂאִין יוֹדְעִין מַה לַעֲשׂוֹת
וְכַמְעַט שְׂאִין פְּנָאֵי אֶפְלֹ לְצַעֵק. אֲבָל בְּאֵמֶת בְּוֹדָאֵי אִין לֹו עֲצָה
לְמַנּוּם כִּי אִם לִשְׂאֵל עֵינָיו וְלְבוֹ לַיהוָה יִתְּבַרַךְ וְלְצַעֵק אֱלֹהֵי יִתְּבַרַךְ.
וְכִךְ צְרִיכִין בְּכָל עֵת לְהַתְּבֻדַּד וְלְצַעֵק לַיהוָה יִתְּבַרַךְ כִּי הָאָדָם
בְּסַפְּנָה גְּדוּלָה מְאֹד בּוֹהַ הָעוֹלָם כְּאִשֶּׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנִפְשׁוֹ
(שֵׁם, סִימָן קי"ז).

ל

פַּעַם אַחַת עִמְדָתִי לְפָנָיו וְהוּא זָכְרוֹנוֹ לְבִרְכָה, הִיָּה מִנַּח עַל מִטָּתוֹ וְנִזְרְקוּ דְבוּרִים אֵלָיו מִתּוֹךְ פִּי הַקְּדוֹשׁ וְאָמַר בּוֹ הַלְשׁוֹן: דַּעַר עֵיקַר אִיזוּ [הַעֵקֶר זֶה] 'מִבְּטָן שְׂאוֹל שׁוֹעֵתִי'. וְעִין בְּסֵפֶר "עֵלִים לְתֵרוּפָה", שְׁמִבִּיא שֵׁם הַדְּבוּר הַזֶּה, וְכָתַב שֵׁם בּוֹ הַלְשׁוֹן: וְכָל אֶחָד נֹפֵל בְּדַעְתּוֹ כָּל כָּף, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ כְּאֵלֹו עָלָיו לֹא נֶאֱמַר זֹאת, כְּאֵלֹו יֵרֵד יוֹתֵר מִבְּטָן שְׂאוֹל חֵם וְשְׁלוֹם, וְכֵאלֹו אִין בְּכַחוֹ לְצַעֵק עוֹד, וְכֵאלֹו כְּבָר צַעֵק הַרְבֵּה מְאֹד וְאִינוּ מוֹעִיל לוֹ, וְעוֹד דְּחִיּוֹת הַרְבֵּה כְּאֵלָה וְכֵאלָה. וּבְאֵמֶת לֹא בֵּן הוּא, כִּי אֲנִי יוֹדַע הָאֵמֶת, שֶׁהוּא זָכְרוֹנוֹ לְבִרְכָה, כִּי בְּכָל דְּבָרָיו גַּם וְכוּ'. וְעַל כֵּן אֶחָד וְאֶחָד וְכוּ' עֵין שֵׁם (שֵׁם, סִימָן ש"ב).

לא

לְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ הַנְּהַגוֹת מִיַּחַדוֹת שְׂצָרִיד לְנֶהֱג כְּפִי שְׂצָרִיד לְתַקֵּן מִה שֶׁפָּגַם וּכְפִי שֶׁרֵשׁ גִּשְׁמָתוֹ. אֲבָל הַהִתְבּוֹדָדוֹת וְלִשְׁפּוֹד שִׁיחַתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּכָל יוֹם וּבְלִשׁוֹן שְׂמִדְבָרִים בּוֹ, זֶה הוּא הַנְּהַגָה כְּלָלִית שְׂמַחֵיב בְּזֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם כָּל יְמֵי חַיָּו. וְכֵן לְמוֹד שְׁלַחַן עָרוּךְ בְּכָל יוֹם זֶה הוּא גַּם כֵּן הַנְּהַגָה כְּלָלִית כַּ"ל. (וְעֵין לְקַמֵּן סוּף אוֹת נ"ט שְׂמִבְּאָר שֵׁם שְׁתַּלּוּיִים זֶה בְּזֶה) (שֵׁם, סִימָן קפ"ה).

לב

אָמַר בְּוֵדָאֵי נִמְצְאִים כְּשֵׁרִים אַף־עַל־פִּי שְׂאִין לָהֶם הַתְּבוּדוֹת,
אָבֵל אֲנִי קוֹרֵא אוֹתָם מְבַהֲלִים וּמְבַלְבְּלִים (פְּלוֹטִים)
וּפְתָאִם כְּשֵׁיבּוֹא מְשִׁיחַ וְיִקְרְאוּ אוֹתָם יִהְיוּ מְעַרְבִים וּמְבַלְבְּלִים.
אָבֵל מִי שְׂמַתְנֵהָג בְּהִנְהָגָה הַקְדוּשָׁה שֶׁל הַתְּבוּדוֹת, יִהְיֶה
דוֹמָה כְּמוֹ הָאָדָם אַחַר הַשְּׁנָה שְׁדַעְתּוֹ נוֹחָה וּמִיִּשְׁבֵּת הַיָּטֵב, כֵּן
יִהְיֶה דַעְתּוֹ נוֹחָה וּמִיִּשְׁבֵּת עָלָיו בְּלִי מְהוּמָה וּבְלִבּוֹל (שָׁם, סִימָן
רכ"ח).

לג

רְאוּנִי לְאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי שֶׁיִּהְיֶה לְבוֹ נִמְשָׁךְ כָּל כֶּף לְהֵשִׁם יִתְבַּרֵּךְ
עַד שֶׁאֶפְלוּ כְּשֶׁהוּא בֵּין אַנְשִׁים יִתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם לְהֵשִׁם
יִתְבַּרֵּךְ בְּתַשׁוּקָה גְדוֹלָה וּבְהַתְעוֹרְרוֹת נִמְרָץ וְיִשָּׂא יָדָיו וְלָבוֹ
לְהֵשִׁם וְיִצְעַק אֵלָיו לְהֵשִׁם יִתְבַּרֵּךְ בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ וּבְהַתְעוֹרְרוֹת
נִפְלְאָא, אֵל תַּעֲזֹבֵנִי ה' אֱלֹהֵי, וְהָרִים אֶזְרִי וְאָמַר הַפְּסוּק הִזָּה
בְּקוֹל נְעִים שֶׁל תְּחִנָּה וְגַעְגּוּעִים לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ (שָׁם, סִימָן ר"ל).

לד

אָמַר הַחֲלוּק שֶׁבֵּין לֵב גִּשְׁפָּר לְמָרָה שְׁחָרָה. כִּי לֵב גִּשְׁפָּר הוּא
כֶּף שֶׁאֶפְלוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בֵּין הָעוֹלָם יַחְזִיר פָּנָיו וְיֹאמַר, רְבוּנָה
שֶׁל עוֹלָם וְכוּ', וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה בְּעֶצְמָהּ בְּתוֹךְ כֶּף אָמַר רְבוּנָה וְזָכוּנָה

לְבָרְכָהּ, בְּעֶצְמוֹ רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּהַתְעוֹרְרוֹת נִפְלָא וּבְנִשְׂיֹאת
יָדַיִם בְּהַשְׂתוּקוֹת נִמְרָץ כְּדָרְכּוֹ (שָׁם, סִימָן רל"א).

לה

אָמַר לְמַשָּׁל: גְּבוּר אַחַד חָגַר מִתְּנִי לְכַבֵּשׁ חוֹמָה חֲזָקָה וְאַחֲר־כֵּן
כִּשְׁבָא אֶל הַשַּׁעַר הָיָה אָרוּג עַל הַשַּׁעַר מִטּוֹה מִקּוּרֵי עַכְבִּישׁ
שִׁפְתָם אֶת הַשַּׁעַר. וְכִי יֵשׁ שְׁמוֹת יוֹתֵר מִזֶּה שְׁיַחֲזוֹר מִמְּלַחְמָתוֹ
מִחֲמַת הַסְּתִימָה שֶׁל הַקּוּרֵי עַכְבִּישׁ. וְאַחֲר־כֵּן אָמַר הָעֵקֶר הוּא
הַדְּבֹר שְׁעַל־יָדֵי הַדְּבֹר יְכוּלִים לְכַבֵּשׁ הַכָּל וּלְנַצֵּחַ כָּל הַמְּלַחְמוֹת.
וְאָמַר אַף־עַל־פִּי שְׁיִכּוֹלִין לְהַתְּבוּדֵד בְּמַחְשָׁבָה אָבֵל הָעֵקֶר הוּא
הַדְּבֹר. וּמִבְּאֵר הַנִּמְשָׁל מִמִּילָא לְעִנְיָן מַה שֶּׁקָּשָׁה עַל הָאָדָם לְדַבֵּר
לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְּבַרַךְ מַה שֶּׁבְּלָבוֹ, וְכָל זֶה מִחֲמַת בּוֹשָׁה וּכְבֻדוֹת שָׁלוֹ,
שְׂאִין לוֹ עֲזוֹת דִּקְדוּשָׁה. וּבּוֹדָאֵי הוּא שְׁמוֹת גְּדוֹל, כִּי הֵלֵא הוּא רוֹצֵה
לְכַבֵּשׁ בְּדַבְּרוֹ מְלַחְמָה חֲזָקָה שֶׁהוּא מְלַחְמַת הַיָּצֵר, וְעַכְשָׁו כִּשְׁהוּא
סְמוּךְ לְהַתְּחִיל לְדַבֵּר לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְּבַרַךְ וּלְכַבֵּשׁ וּלְשַׁבֵּר חוֹמוֹת
וּלְפַתַח שְׁעָרִים עַל־יָדֵי הַדְּבֹר, וּבְשִׁבִיל מְנִיעָה קִלְהָ מַחְלִישוֹת
דַּעְתוֹ וְכִיּוֹצֵא יִמְנַע חֵם וְשָׁלוֹם אֶת עֶצְמוֹ מִלְּדַבֵּר. הֵלֵא הַמְּנִיעָה
הַזֹּאת נַחֲשָׁבֶת לְסְתִימָה שֶׁל קוּרֵי עַכְבִּישׁ כִּנְגַד הַחוֹמוֹת שְׂרוּצָה
לְשַׁבֵּר בְּדַבְּרוֹ. וְאָמַר שְׂמֹוב שְׂיִהְיֶה לְהָאָדָם הַתְּבוּדוֹת שְׂתֵי שְׁעוֹת
בַּיּוֹם. שְׁעָה אַחַת שְׂיִלְךָ וְיִשְׂתוּקֵךְ וְיִכִּין עֶצְמוֹ לְדַבֵּר וְיַעֲרֹךְ לְבוֹ לְכָךְ,
וְאַחֲר־כֵּן יְדַבֵּר שְׁעָה אַחַת (שָׁם, סִימָן רל"ב).

לו

אמר: על כל דבר צריכין להתפלל, הינו אם בגדו קרוע וצריך לבגד, יתפלל להשם יתברך שיתן לו בגד ללבש. וכן כל כיוצא בזה דבר גדול ודבר קטן, על הכל ירגיל עצמו להתפלל תמיד להשם יתברך על כל מה שיחסר לו. אף-על-פי שהעקר להתפלל על העקר, דהינו על עבודת השם יתברך להתקרב אליו יתברך, אף-על-פי-כן גם על זה צריכין להתפלל. ואמר, מי שאינו מתנהג כך, אף-על-פי שהשם יתברך נותן לו בגדים ופרנסה והצטרכות חיותו אבל כל חיותו הוא כמו בהמה שגם פן השם יתברך נותן לה לחמה וכו'. כי מאחר שאינו ממשויך כל חיותו על-ידי תפלה מהשם יתברך, על פן כל חיותו הוא כמו חיות בהמה ממש כי האדם צריך להמשיך כל חיותו והצטרכותו מהשם יתברך על-ידי תפלה ותחנונים דוקא. ופעם אחת אמר לתלמידו מורנו הרב רבי נתן, זכר צדיק לברכה, על דבר קטן ופחות מאד שהיה קצת מכרח לו התפללת על זה להשם יתברך ועמד משתומם, כי היה הדבר לפלא בעיניו להתפלל להשם יתברך על דבר פחות כזה וגם כי לא היה מכרח ביותר. ענה ואמר לו (בלשון תמה) אין זה כבודך שתתפלל להשם יתברך על דבר קטן כזה. והכלל שעל כל הדברים שבעולם צריכין להתפלל להשם יתברך (שם, סימן רל"ג).

לז

אָמַר לְעֵינַי הַתְּחִיָּקוֹת בְּהַתְּבוּדוֹת וְשִׂיחָה בֵּינִי לְבֵין קוֹנִי,
 אֶפְלוּ אִם עוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְנִדְמָה לוֹ שְׁלֹא
 פָּעַל עֲדוֹן בְּשִׂיחָתוֹ וְדִבּוּרָיו כְּלוּם אֶף-עַל-פִּי-כֵן אֵל יִפַּל מִזֶּה
 כָּלָל, כִּי בְּאֵמַת בְּנֹדְאֵי הַדְּבוּרִים עוֹשִׂים רָשָׁם. עַל דֶּרֶךְ מִשָּׁל,
 כְּמוֹ מַיִם הַיּוֹרְדִים עַל הָאָבֶן, אֶף-עַל-פִּי שְׁנִדְמָה שְׂאִין לְהַמִּים
 כִּחַ כְּנֶגֶד הָאָבֶן הַקָּשָׁה וְאִין נֶפֶר רָשָׁם הַמִּים בְּהָאָבֶן אֶף-עַל-פִּי-
 כֵּן כְּשֶׁהַמִּים יוֹרְדִים עַל הָאָבֶן כְּמָה וְכְמָה זְמָנִים רְצוּפִים הֵם
 עוֹשִׂים נֶקֶב בְּהָאָבֶן כְּנִרְאָה בְּחוּשׁ. כְּמוֹ כֵּן אֶפְלוּ אִם לְבוֹ לֵב
 הָאָבֶן וְאִין נֶפֶר בּוֹ רָשָׁם דְּבוּרָיו וְתַפְלָתוֹ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן בְּרִבּוֹת
 הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים יִנְקֵב לְבוֹ הָאָבֶן עַל-יְדֵי שִׂיחָתוֹ וְדִבּוּרָיו כְּמוֹ
 אֲבָנִים שֶׁחֲקוּ מַיִם כַּנֶּ"ל (שָׁם, סִימָן רל"ד).

לח

אָמַר: בְּ"הוֹדוֹ" שְׂאוּמְרִים בְּעָרֵב שֶׁבַת קִדְּם מִנְחָה יְכוּלִין לְשִׁבֵּר
 לְבוֹ מְאֹד וּלְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ שָׁם. כִּי שָׁם מְדַבֵּר מֵעֵינַי
 צְרוֹת הַנֶּפֶשׁ וּמֵעֵינַי צָעָקָה עַל כָּל דְּבַר (שָׁם, סִימָן ע"ד).

לט

מְאֹד מְאֹד לְהֶאֱדָם שְׂיִהְיֶה לוֹ חֶדֶר מִיְחָד לוֹ לְבַדּוֹ לְעִמְקֵי שָׁם
 בְּעִבּוֹרַת הַשָּׁם וּבְכַרְט בְּהַתְּבוּדוֹת וְשִׂיחָה בֵּינִי לְבֵין קוֹנִי.

וְאָמַר שְׂאֵפְלוֹ הַיְשִׁיבָה בְּעֵצְמָהּ שְׂיוֹשְׁבֵינָה בְּחֶדֶר מִיָּחָד לְבָדוּ גַם זֶה טוֹב מְאֹד. אֵךְ אֵפְלוֹ מִי שְׂאִינוֹ זוֹכֵה שְׂיִהְיֶה לוֹ חֶדֶר מִיָּחָד אַף־עַל־פִּיכֵן גַּם הוּא יִכּוֹל לְמָצֵא בְּמָה תַחְבּוּלוֹת לְהִנְהָגָה זֶה שֶׁל הַתְּבוּדוֹת וְלִדְבַר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנּוֹ. וְאָמַר, כִּי תַחַת הַטְּלִית הוּא גַם כֵּן חֶדֶר מִיָּחָד כִּי כְּשֶׁמְשַׁלְּשֵׁלֵין הַטְּלִית עַל עֵינָיו יִכּוֹלִים לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנּוֹ מֵה שְׂרוּצָה. גַּם יִכּוֹלֵין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ כְּשֶׁשׁוֹכֵב עֵצְמוֹ עַל מִטָּתוֹ וּמְכַסֶּה עֵצְמוֹ בְּהַסְדִּין בְּמִכְבָּאֵר לְעֵיל אוֹת כ"ג שְׂכָף נִהַג עֵצְמוֹ דְּוֹד הַמְּלָךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם. גַּם יִכּוֹלֵין לַיִשֵּׁב עַל הַסֶּפֶר וַיִּסְבְּרוּ אַחֲרֵים שֶׁהוּא לוֹמֵד וְהוּא יִכּוֹל אֲז לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנּוֹ. וְעוֹד יִכּוֹלִים לְמָצֵא בְּמָה תַחְבּוּלוֹת מִי שְׂחַפֵּץ בְּאַמֶּת לְנִהַג עֵצְמוֹ בְּהִנְהָגָה זֶה שֶׁל הַתְּבוּדוֹת הַעוֹלָה עַל הַכַּל שֶׁהוּא יִסוֹד שְׂרֵשׁ הַקִּדְשָׁה וְהַטְּהָרָה בְּמִכְבָּאֵר כְּבָר בְּמָה פְּעָמִים, אֲבָל טוֹב יוֹתֵר לְהַשְׁתַּדֵּל שְׂיִהְיֶה לוֹ חֶדֶר מִיָּחָד בְּנ"ל (שָׁם, סִימָן רַע"ד רַע"ה).

מ

יִכּוֹלִים לְצַעֵק לְהַשִּׁים יִתְבָּרֵךְ בְּקוֹל דִּמְמָה דְּקָה בְּצַעֵקָה גְּדוֹלָה מְאֹד וְשׁוּם אָדָם לֹא יִשְׁמַע כָּלָל, כִּי אִינוֹ מוֹצִיא שׁוּם קוֹל לְחוּץ רַק הוּא מִצִּיר הַיֵּטֵב הַצַּעֵקָה בְּמַחְשָׁבָה, וְעֵין בְּפָנִים כָּל הָעֵנָן (שָׁם, סִימָן ט"ו).

מא

אָמַר הֲלֹא הַחַגּוּנֵי דָרְבּוֹ לְהַקּוּף בְּהַקְפָּה שְׂיִתְנוּ לוֹ לְאַחַר זְמַן, וּמִדּוּעַ לֹא יֵאמַר הָאָדָם אֵיזָה קַפִּיטְלִיד תְּהִלִּים אוֹ לְלַמּוּד אוֹ לַעֲשׂוֹת שָׂאָר מִצְוֹת וַיְהִיָּה מִנַּח וּמוֹכֵן אֶצְלוֹ לַעֲת הַצָּרָד. כִּי יִהְיֶה זְמַן שְׂיִצְמָרָד לָזֶה שְׂיִגְבֶּה שְׁכָרוֹ וּפְעֻלָּתוֹ, וּמִדּוּעַ לֹא יִהְיֶה כְּמוֹ שְׁנוֹתַן הַחַגּוּנֵי סְחוּרָה בְּהַקְפָּה (שָׁם, סִימָן רס"ט).

מב

אָמַר: אֶפְלוֹ אִם הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁהוּא, אַף־עַל־פִּי־כֵן יִחֹק וַיֵּאמֵן אֶת לְכַבּוֹ לְהַתְּפַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרָד. וְאָמַר שְׂיִחַשֵׁב בְּלִבּוֹ, הֲלֹא אִם אֲנִי רְחוּק בְּעֵינֵי מַהֲשֵׁם יִתְבָּרָד כָּל כֶּד מַחְמֹת רַבּוּי עֲוֹנוֹתַי, אִם בֵּן אֲדַרְבָּא, עֶקֶר שְׁלֹמֹת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי דִיקָא כִּי הֲלֹא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנָם לְבִרְכָה, כָּל תְּפִלָּה שְׂאִין בָּהּ מִתְּפִלַּת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָה תְּפִלָּה וַיִּלְפִּינָן מִקְטָרֵת שֶׁהִיָּה בָּהּ חֲלֻבְנָה. וְאִם בֵּן אִם אֲנִי כְּפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל חֵם וְשְׁלוֹם, אִם בֵּן אֲדַרְבָּא, כָּל שְׁלֹמֹת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי דִיקָא וְכַנֵּ"ל וּבִדְאֵי אֲנִי צָרִיד לְהַתְּחַזֵּק בְּיוֹתֵר לְהַתְּפַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרָד וְלִכְבֹּת בְּחֲסִדֵי הַשֵּׁם שְׂיִשְׁמַע וַיִּקְבַּל גַּם אֶת תְּפִלָּתִי כִּי אֲדַרְבָּא, דִּיקָא עַל יְדֵי עֶקֶר שְׁלֹמֹת הַתְּפִלָּה, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַקְטִיר קְטָרֵת בְּלֹא חֲלֻבְנָה נִמְצָא שְׁגָם חֲלֻבְנָה הוּא שְׁלֹמֹת הַקְטָרֵת. וְכִמוֹ כֵּן הוּא לַעֲנֵן תְּפִלָּה וְכַנֵּ"ל

שְׁבִלָא תַפְלְתִי הַגְרוּעָה הַמוֹצֵרֶפֶת הַתַּפְלָת יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה
שְׁלֵמוֹת לְהַתַּפְּלָה (שָׁם, סִימָן רצ"ה).

וְעַיִן עוֹד הַתְּחִיזִקוֹת גְּדוֹל לְעַנְיָן תַּפְּלָה בְּ"שִׁיחוֹת־הַר"ן" (אוֹת
רפ"ג) מֵה שְׁאֵמֵר לְעַנְיָן בְּנִי־הַנְּעוּרִים, שְׁעַל־פִּירֹב מִבְּלָבֵל
אוֹתָם בְּתַפְּלָתָם מַחֲמֵת שְׁלֹא זָכוּ לְהַתְקַדֵּשׁ כְּרֵאוּי בְּקִדְשֵׁת
הַזְּוֹג, וְעַל כֵּן כְּשֶׁעוֹמְדִים אַחֲר־כֶּךָ לְהַתַּפְּלָל, קִשָּׁה עֲלֵיהֶם מְאֹד
לְהַתַּפְּלָל. וְהוּא זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, הַזְּהִיר עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים לְבִלִי
לְפַל בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כָּלָל, וּמֵה דַהּוּה הָוָה, וּבִשְׁעַת הַתַּפְּלָה צְרִיכִין
לְשַׁכַּח הַכֹּל לְגַמְרֵי וּלְהַתְגַּבֵּר לְהַתַּפְּלָל בְּשִׁמְחָה כְּרֵאוּי תָּמִיד
אִיךְ שֶׁהוּא וּלְכַטַּח בְּה' יִתְבָּרֵךְ, שְׁסוּף כָּל סוּף יִזְכֶּה עַל־יְדֵי
הַתַּפְּלָה לְנֹצַח הַמְּלַחְמָה וּלְהַתְקַדֵּשׁ כְּרֵאוּי. וְאָמַר, שְׁעַל זֶה
הַצְּטֵעַר אָבֵא בְּנִימִין עַל תַּפְּלְתִי שֶׁתְּהֵא סְמוּךְ לְמַטְתִּי; מִטָּה
הוּא לְשׁוֹן זְוֹג, וְזֶהוּ עַל תַּפְּלְתִי שֶׁתְּהֵא סְמוּכָה לְמַטְתִּי, הִינּוּ
שְׂאוּכָל לְהַתַּפְּלָל אַחֲר־כֶּךָ בְּסְמוּךְ מִיָּד, וְלֹא יִבְלָבֵל הַעַנְיָן הַזֶּה
אֶת תַּפְּלְתִי כָּלָל.

מג

הָאָדָם הַזּוֹכֶה לְהִיּוֹת רְגִיל לְהַתְּבוּדֵד בְּאַמֶּת וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ
לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ כְּרֵאוּי בְּפָרֵט אִם זֹכֶה לְהַתְּבוּדֵד
בְּשָׂדוֹת וּבִנְעָרִים, אִזִּי הוּא מְרַגֵּשׁ בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שְׁפוּסֵעַ
שָׁם טַעַם גֵּן עֵדֶן. גַּם אַחֲר־כֶּךָ כְּשֶׁחֹזֵר מִשָּׁם אִז כָּל הָעוֹלָם חָדָשׁ

בְּעֵינָיו וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ הוּא עוֹלָם אַחַר חֲדָשׁ לְנִמְרֵי וְאִין הָעוֹלָם
נִרְאָה בְּעֵינָיו כְּלֵל כְּאִשֶׁר מִקֶּדֶם (חיי מוהר"ן י"ו).

מד

כְּשֶׁהוֹדִיעַ עֲנִין הַתְּבוּדוֹת וְהַשִּׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵנו, דָּבָר עֲמוּ
מוֹרְנו הָרַב הַצְּדִיק מוֹרְנו הָרַב רַבִּי נִתָּן, זְכָר צְדִיק
לְבָרְכָה, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הֲלֵא הָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה וְלֹא הִשִּׁיב לוֹ
בְּפִרוּשׁ רַק כְּלֵאחֶר יָד, כְּאוֹמֵר אֶף־עַל־פִּיכֶן, כְּלוֹמֵר אֶף־עַל־פִּי
שָׂאֵי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר לָךְ הָעֲנִין בְּשִׁלְמוֹת, אֶף־עַל־פִּיכֶן צְרִיכִין לְנַהַג
כְּךָ. וּמוֹרְנו הָרַב רַבִּי נִתָּן, זְכָר צְדִיק לְבָרְכָה, לֹא הָיָה יָכוֹל לְשָׂאֵל
יֹתֵר, כִּי יָדַע כִּי קִשְׂיָא זֶה יְכוּלִין לְהַקְשׁוֹת גַּם עַל הַתְּפִלוֹת
שֶׁסִּדְרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבָרְכָה מִכְּבָר עַל עֲנִין תְּשׁוּבָה
וְהַתְּקָרְבוֹת לְהִשָּׁם יִתְבַּרְךָ, כְּגוֹן בְּרַפְתְּ הַשִּׁיבֵנוּ וְכִיּוֹצֵא (וְעַן לְקַטְוֵן
בְּאוֹת צ"ג מֵה שֶׁהִבְאַתִּי מִסְפָּר "לְקוֹמֵי הַלְכוֹת" חֲשׁוֹן מִשְׁפָּט הַלְכוֹת פְּקוּדוֹן
הַלְכָה ג') (ש"ס).

מה

אָמַר טוֹב שִׁיאֵמַר הָאָדָם בְּשַׁעַת הַתְּבוּדוֹת, כְּשֶׁמִּתְבוּדֵד בֵּינוּ
לְבֵין קוֹנֵנו, יֵאמֵר הַיּוֹם אֲנִי מִתְחִיל לְהַתְּדַבֵּק כְּךָ. וַיַּעֲשֶׂה
בְּכָל פְּעַם הַתְּחִלָּה, כִּי כָּל הַהִמְשָׁכוֹת הוֹלְכִין אַחֶר הַהִתְחַלּוֹת
וְאִפְלוּ הַמְּחַקְרִים וְאוֹמְרִים, שֶׁהַהִתְחַלָּה הִיא כְּמוֹ חֲצִי דָבָר שֶׁל כָּל

הַמַּעֲשֶׂה, נִמְצָא מִמָּה נִפְשָׁךְ יַעֲשֶׂה בְּכָל פַּעַם הַתְּחִלָּה וַיֹּאמֶר
בְּנ"ל. כִּי מִמָּה נִפְשָׁךְ אִם הָיָה מִקֶּדֶם טוֹב עֲכָשׁוּ יִהְיֶה טוֹב יוֹתֵר.
וְאִם חֹס וְשָׁלוֹם, מִקֶּדֶם לֹא הָיָה טוֹב בּוֹדְאֵי צָרִיךְ וּמִכֶּרֶח לַעֲשׂוֹת
הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה (שם).

מו

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הַאֲחֵרוֹן בְּאוֹמֵן הָיָה אֶצְלוֹ נִכְדוֹ הַחֶכֶם כְּמֵר יִשְׂרָאֵל
בֶּן בְּתוֹ הַצְּדָקָת מֵרַת שָׂרָה זְכוּרָנָה לְבִרְכָה, וְנִכְדוֹ הָיָה
עֲדוֹן נֶעַר קָטָן בֶּן שְׁלֹשׁ אוֹ אַרְבַּע שָׁנִים, וְאֵז הָיָה חֹזֵק מְאֹד הַחוּלְלָאֵת
שֶׁל רַבְּנּוֹ זְכוּרָנּוֹ לְבִרְכָה, כִּי הָיָה סְמוּךְ לְהַסְתַּלְקוֹתוֹ שְׁנִסְתַּלַּק תַּכְּף
אַחֵר כִּדּוּ בְּחַל-הַמּוֹעֵד סְפוּת. וַאֲמַר רַבְּנּוֹ זְכוּרָנּוֹ לְבִרְכָה, לְנִכְדוֹ
הַנִּזְכָּר: יִשְׂרָאֵל, הַתְּפִלָּל עָלַי לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂאֵשׁוּב לְבִרְיָאוֹתַי,
הַשִּׁיב: תֵּן לִי הַיּוֹיִגְעֵרִיל שְׁלֵךְ וְאַתְּפִלָּל עָלַיךְ. עֲנֵה רַבְּנּוֹ זְכוּרָנּוֹ
לְבִרְכָה, הִרְאִיתֶם שְׂכָבֵר הוּא גּוֹטְעֵר יוֹד [יְהוּדֵי טוֹב - אֲדַמּוֹ"ר]. כִּי
מִצְוָה שְׂאֵתָן לֹא חִפְּץ בְּשִׁבִיל שְׂיִתְפִּלָּל. וְנָתַן לוֹ וְלָקַח הַנֶּעַר
הַיּוֹיִגְעֵרִיל וְהִלְךְ לוֹ. וַאֲמַר בּוֹ הַלְשׁוֹן: "גָּאֵט גָּאֵט לֹא דַעַר זִידַע זִיין
גִּיזוֹנְד" [ה' ה' תַּעֲשֶׂה שְׂהַסְבָּא יִהְיֶה בְּרִיא]. וְהַתְּחִילוּ לְשַׁחֵק
הַעוֹמְדִים שָׁם. עֲנֵה רַבְּנּוֹ זְכוּרָנּוֹ לְבִרְכָה, וַאֲמַר, כִּדּוּ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ
מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְכִי אִיךְ מִתְּפִלָּלִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעִנְיֵן אַחֵר. כְּלוֹמֵר
שְׂכָד עֵקֶר הַתְּפִלָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּפִשְׁטוּת גְּמוּר כְּתִינוּק לְפָנַי אָבִיו
כְּאֲשֶׁר יִדְבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוּ (שם).

מז

אָמַר אֶפִּילוּ כְּשֵׁאִין יְכוּלִין לְדַבֵּר בְּהַתְּבוּדוֹת רַק תִּבְת' רִבּוֹנוֹ
 שֶׁל עוֹלָם' בְּלִבָּד גַּם בֵּן טוֹב מְאֹד (וְעַן לְעֵיל אוֹת ב' מִבְּאֵר
 שְׂאֵפְלוֹ הַהֲכֵנָה לְכַד שְׂמֵכִין עֲצָמוֹ לְדַבֵּר וְאִינוּ יְכוּל לְדַבֵּר כֻּלָּל הוּא גַם בֵּן טוֹב
 מְאֹד), וְאָמַר שְׂיִכּוּלִין לְהַפִּיר בְּאַחַד אִם יֵשׁ לוֹ הַתְּבוּדוֹת (וְעַן מִזֶּה
 בְּהַקְדָּמָה וּלְקַמֵּן אוֹת נ"ו) (שָׁם).

מח

לְאַחַד צוּה לֹו רִבּוֹנוֹ זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, שְׂיִהִיָּה לוֹ הַתְּבוּדוֹת פְּעַם
 אַחַת בְּיוֹם וּפְעַם אַחַת בְּלַיְלָה. פְּעַם אַחַת שָׂאֵל רִבּוֹנוֹ
 זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, לְאִישׁ אֶחָד מֵאַנְשָׁיו אִם הוּא רָגִיל לְהִיֹּת גּוֹנֵחַ
 וּמִתְאַנֵּחַ (שְׁקוּרִין קְרַעְכְּצִין) בְּשַׁעַת הַתְּבוּדוֹת, וְהַשִּׁיב לוֹ הֵן. שָׂאֵל
 אוֹתוֹ עוֹד אִם הוּא גּוֹנֵחַ וּמִתְאַנֵּחַ מֵעַמְּק הַלֵּב. עָנָה וְאָמַר לוֹ רִבּוֹנוֹ
 זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, כְּשֵׁאִנִי עוֹשֶׂה גְּנִיחָה וְאַנְחָה, אִם אֲנִי אוֹחֶז יָדַי עַל
 הַשְּׁלַחַן אוֹ בְּשַׁעַת הָאַנְחָה אוֹ אִי אֶפְשֶׁר לִי אַחֲרֶיכֶם לְהָרִים וְלִפְּלֹ
 אֶת יָדַי מֵעַל הַשְּׁלַחַן וְצָרִיךְ אֲנִי לְהִמָּתִין אִיזָה שְׁעָה עַד שְׁחוּזֹר בִּי
 בְּחַי.

פְּעַם אַחַת אָחֹז רִבּוֹנוֹ זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, אֶת הָרַב הַצְּדִיק רַבִּי
 שְׂמוּאֵל אִיזִיק זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, כְּנֶגֶד לְבוֹ, וְאָמַר לוֹ, בְּשִׁבּוֹל
 מֵעַט דָּם כְּזֶה (הֵינִי שְׂבַחֲלֵל הַלֵּב) תֵּאָבֵד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם

הַבֵּא. וּבְלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנוּ: אִיבְעַר אֶ בִּיסְעֵלַע בְּלִיט זְאֻלְסַט אַהֵן וְוַעֲרִין דְּרִיא וְוַעֲלַט אֹון יַעֲנַע וְוַעֲלַט. קְרַעְכֵץ דָּאָם אוּיס. תְּרַגִּיל עַצְמָךְ לְהַתְאַנֵּחַ הַרְבֵּה לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁתִּפְטֹר אֶת הַדָּם הַזֶּה וְתִכְנִיעַ אֶת הָרַע שָׁבוּ. וְתִזְכֶּה לְבַחֲנִית וְלִפֵּי חֲלָל בְּקִרְבִּי (שָׁם).

פַּעַם אַחַת דְּבַר רַבְּנוּ זְכָרוֹנוּ לְבִרְכָה, עִם הָרַב יַעֲקֹב יוֹסֵף מַעֲנִין עֲבוּדַת הַשֵּׁם כְּדָרְכוּ תְּמִיד. וְסִפֵּר לוֹ, מִשָּׁל לְמַלְךְ שִׁשְׁלַח

אֶת בְּנוֹ לְמַרְחָקִים לְלַמֵּד חֻכְמוֹת, אַחֲר־כֵּן בָּא הַבֵּן לְבֵית הַמֶּלֶךְ מְלַמֵּד בְּכָל הַחֻכְמוֹת. פַּעַם אַחַת צִוָּה הַמֶּלֶךְ עַל הַבֵּן לְקַח אִיזָה אֶבֶן גְּדוֹל מְאֹד (כְּמוֹ אֶבֶן הַרְחִים) וְלִשֵּׂא אוֹתוֹ עַל עֲלִיּוֹת בֵּיתוֹ.

וּמִסְתַּמָּא לֹא הָיָה יָכוֹל הַבֵּן לִשֵּׂא וּלְהָרִים אֶת הָאֶבֶן כִּי הָיָה אֶבֶן גְּדוֹל וְכִבֵּד מְאֹד. וְנִצְטַעַר הַבֵּן מְאֹד עַל שְׂאֵי אִפְשָׁר לוֹ לְמַלְאוֹת רְצוֹן אֲבִיו הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁנִּגְלָה לוֹ הַמֶּלֶךְ דַּעְתּוֹ אַחֲר־כֵּן וְאָמַר לוֹ,

הִיעֲלָה עַל דַּעְתְּךָ שְׂאֵנִי אֲצִוֶּה עֲלֶיךָ דְּבַר כְּבֵד כְּזֶה לְקַחַת הָאֶבֶן כְּמוֹ שֶׁהוּא וְלִשֵּׂא וּלְהָרִים אוֹתוֹ, הַתּוֹכֵל לַעֲשׂוֹת דְּבַר כְּזֶה עַל־פִּי

חֻכְמַתְךָ הַגְּדוֹלָה, רַק כֹּל כִּינִיתִי הָיָה שֶׁתִּקַּח פְּטִישׁ חֲזָק וְתַכֶּה וְתִפּוּצֵץ אֶת הָאֶבֶן לְחִתִּיכוֹת קַטְנוֹת, וּכְזֶה תּוֹכֵל לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ עַל הָעֲלִיָּה. כְּמוֹ כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צִוָּה עֲלֵינוּ שֶׁנִּשְׂא לְכַבְּנוּ אֶל

כְּפִים אֶל אֵל בְּשָׁמַיִם וּלְכַבְּנוּ הוּא לֵב אֶבֶן גְּדוֹל וְכִבֵּד מְאֹד וְאִי אִפְשָׁר לְהָרִים אוֹתוֹ בְּשׁוּם אִפֵּן. רַק עַל־יְדֵי שִׁיקַח פְּטִישׁ שֶׁהוּא הַדְּבוּר וְעַל יְדוֹ יְכוּלִין לִשְׁפֹר וּלְפּוּצֵץ אֶת לֵב הָאֶבֶן וְאֵז נוֹכַח

לְהָרִים אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַבֵּן.

עוד פעם אחת דבר רבנו, זכרוננו לברכה, מענין שצריכין לעסק הרבה באמירת תהלים ותחנונות ובקשות והתבודדות וכו'. ושאל אותו הרב הצדיק רבי יודיל, זכר צדיק לברכה, איך לוקחין לב (רצונו לומר איך זוכין שיהיו הדבורים בהתעוררות הלב), השיב לו רבנו זכרוננו לברכה, תאמרו לי אצל איזה צדיק קבלתם התעוררות הלב, העקר הוא האמירה בפה להרבות בפה דבורים של תחנונות ובקשות, והתעוררות הלב בא ממילא.

לאחד מגדולי מקרביו צוה לו בימי נעוריו של המקרב הנ"ל, שפשטת התבודדות ידבר הרבה בפרטיות עם כל איברי גופו ויסביר להם שכל תאוות הגוף הכל, כי הלא סוף כל אדם למות והגוף לקברות יובל, וכל האיברים יבלו ויתרקבו וכו' ועוד דבורים פיוצא באלה. והתנהג כך איזה זמן. ואחר-כך ספר עם רבנו זכרוננו לברכה, והתנצל לפניו באשר שהגוף אינו שומע ומרגיש כלל כל טענותיו ודבריו עמו. אמר לו רבנו זכרוננו לברכה, חזק בענין זה ואל תרפה יד מזה ותראה אחר-כך מה שיהיה מהדבורים האלה, ושמע לעצתו וקיים דבריו, עד שזכה אחר-כך שכל איבר ואיבר שדבר עמו בפרטיות נמשך אחר דבריו כל כך, עד שיצא מהאיבר הזה שדבר עמו כל החיות ממש ונשאר בלא כח והרגשה כלל. וזה ראה בחוש באיברים החיצונים, כגון אצבעות ידיו ורגליו וכיוצא בזה, עד שפשהתחיל לדבר עם האיברים הפנימיים שהחיות תלוי בהם, כגון הלב

וְכִיּוֹצֵא הָיָה צָרִיךְ לְצַמְצֵם דְּבָרָיו מְאֹד בְּכַדֵּי שְׁלֵא תִצָּא מִמֶּנּוּ
הַחַיּוּת מִמֶּשׁ בֶּנ"ל.

וְשִׁמְעֵתִי שְׁפַעַם אַחַת דְּבַר הָאִישׁ הַנ"ל עִם הַמְקַרְבִּים אֵלָיו
מֵעֲנִין אִיךְ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה אֵינּוּ כְּלוּם, וְזֶה הוּא
הַתְּכַלִּית מִפְּלֵ עֲנִינֵי הַגּוֹף וְכו' בֶּנ"ל וּבַתּוֹךְ דְּבָרָיו נִתְעַלֵּף וְהַתְּחִיל
לְגֹעַ (וּבְלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֵנוּ שְׁנֵשְׂאָר חֲלָשׁוֹת) וּבִיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁב וְנִתְעוֹרֵר
בּו חַיּוּתוֹ, וְאָמַר אִזְ שׁוֹכְהָ עַל־יְדֵי קִדְשָׁת רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה,
לְמַדְרָגָה זֹו אֲשֶׁר בְּכָל עֵת שְׁמִזְבִּיר עֲצָמוֹ הַיָּטִב מִיִּרְאֵת הָעֵנֶשׁ
וְהַסּוֹף וְהַתְּכַלִּית שֶׁל כָּל עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, אִזְ מְרַגְשִׁין כָּל
אִיבָרָיו אֶפְלוֹ אֲצַבַּע הַקָּטָן שֶׁפְּרָגְלוֹ מִמֶּשׁ כְּמוֹ שֶׁשׁוֹכְבִין כְּבָר
וּמְקִיבִין וְכו', עַד שֶׁצָּרִיךְ הַתְּחִיבֵנוּ גְּדוֹל לְהַחֲזִיק חַיּוּתוֹ בְּקִרְבּוֹ
שְׁלֵא תִצָּא נִפְשׁוֹ מִמֶּשׁ רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְשִׁמְעֵתִי בְּשֵׁם רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ
לְבִרְכָה, שֶׁאָמַר גַּם לְכַמָּה אֲנָשִׁים אַחֲרַיִם, מַחֲמַת שֶׁהַגּוֹף שֶׁלְּכֶם
עָב מְאֹד וְחֻזַּק בְּהַתְּאוּזוֹת, עַל כֵּן דֹּאֲרַפֵּט אִיר אִיהֶם אִסְאָד אֶהֱן
דוֹלְעָן* עִם דְּבוּרִים קְדוּשִׁים מֵעֲנִין הַתְּכַלִּית. וּמִמִּילָא מוּבָן
שֶׁצָּרִיכִין לְדַבֵּר גַּם כֵּן עִם עֲצָמוֹ דְּבוּרִים הַרְבֵּה מֵעֲנִין הַתְּחִיבֵנוּ
כְּדֵי שְׁלֵא יִרְפוּ יְדֵיו לְגַמְרֵי חֵם וְשְׁלוֹם, (וְעַן לְעִיל אוֹת ט"ו).

עוֹד מוּבָא בְּחַיֵּי מוֹהֲר"ן (דַּף קמ"ה) אֲשֶׁר פֵּעַם אַחַת אָמַר מוֹרְנוּ
הַרְבֵּ רַבֵּי נִתָּן, זְכוּר צְדִיק לְבִרְכָה, לְאֲדוּנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
הַקְּדוּשׁ זְכוּר צְדִיק לְבִרְכָה, בְּדֶרֶךְ קַבְּלָנָא: יַעֲבֵתִי בְּקִרְאֵי נַחַר גְּרוּנֵי
כָּלוּ עֵינֵי מִיחַל לְאֵלְקֵי. וְהַרִים אֲדוּנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְכוּר, אֵת יְדֵיו

* צְרִיכִים אַתֶּם לְהַמְרִידוֹ הַרְבֵּה.

מעט ואמר בלשון רכה, אם כן מה לעשות (כלומר כי בודאי אסור להרהר אחריו ותכרה ובודאי צדיק השם). אחר-כך אמר לו הלא אם דוד המלך עליו השלום, אמר יגעתי בקראי נחר גרוני היה בפשוטו שכבר קרא כל כך עד שהיה עיף ויגע ממש בקראו גרונו ממש בפשטות, אבל אתה תהלה לאל עדן בכחך וכו'.

מאמרים המדברים מענין תפלה והתבודדות כמו שפכתו בספר "לקוטי עצות" הנובעים והיוצאים מהתורות הנפלאות שבספר "לקוטי מוהר"ן" חלק ראשון. ורשמתי אצל כל אות מקור מוצאו מאיזה תורה הוא למען אם ירצה הקורא לידע הדברים בשרשם וראויותיהם יעין בפנים הספר "לקוטי מוהר"ן" בעצמו.

מט

עקר הפלי זון של איש ישראלי הוא התפלה, וכל המלחמות שצריך האדם לכבש הן מלחמת היצר הרע הן שאר מלחמות עם המונעים והחולקים הכל על-ידי תפלה ומשם כל חיותו. על כן מי שרוצה לזכות לקדשת ישראל באמת צריך להרבות בתפלות ובקשות ושיחות בינו לבין קונו כי זה עקר הפלי זון לנצח המלחמה (לקוטי מוהר"ן חלק ראשון סימן ב).

ועין בספר "עלים לתרופה" ממורנו הקדוש הרב רבי נתן, וזכר צדיק לברכה, מכתב קי"ז שכתב שם, אשר כל לשון ולשון הקדוש של רבינו זכר צדיק לברכה, שמזכיר אצל כל דבר

יש לו בַח מיוחד לעורר ולחזק את לב הישראלי לעסק בזה. ומי שמושים אל לבו שְׁכַל כְּלֵי זֵין שְׁלוֹ הוא התפלה וכו' מתעורר מחדש לעסק בזה. כי יחשב בלבו אם אין לי בַח ללהם כל כֹּף כְּמוֹ הַשָּׂרִים הַגְּדוֹלִים, אֲבָל הֲלֹא אֲנִי כְּמוֹ אִישׁ חֵיל פְּשוּט שְׁגָם הוּא לֹקַח כְּלֵי זֵין מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וּמִכֶּרֶח לְלַמֵּד תְּכַסִּי מִלְחָמָה וְכו' בְּכֹל יוֹם, וְהֵבֵל בְּכַח הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים הַמְּלַמְּדִים אוֹתוֹ וְכו' וְאִיךְ שֶׁהוּא אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַמְּלַחְמָה אֲרַכֶּה וְחֻזְקָה מְאֹד וְאִין לִי שׁוּם כְּלֵי זֵין וְכו' כִּי אִם מְעַט דְּבוּר פִּי. וְגַם זֶה בִּישׁוּעַת הַשֵּׁם וּנְפִלְאוֹתָיו הַעֲצוּמִים וְכו' עֵין שָׁם.

וְאִם הָאָדָם מְרַבֵּה בַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוּת יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְאִף־עַל־פִּי־כֵן הוּא רוֹאֶה בְּעֲצָמוֹ שֶׁעֲדִין הוּא רְחוּק מְאֹד מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְגִדְמָה לוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמִסְתִּיר פְּנִים מִמֶּנּוּ חֵם וְשָׁלוֹם, אֵל יִטְעָה חֵם וְשָׁלוֹם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינּוּ שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹתָיו וְשִׁיחוֹתָיו כְּלָל, רַק יֵאֱמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ וּמֵאֲזִין וּמִקְשִׁיב כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁל כָּל תְּפִלָּה וְתַחֲנֹה וְשִׁיחָה, וְאִין שׁוּם דְּבוּר נֶאֱכָד חֵם וְשָׁלוֹם, רַק כָּל דְּבוּר וְדְבוּר עוֹשֶׂה רֶשֶׁם לְמַעַלָּה מְעַט וּמְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ בְּכֹל פְּעַם, אִךְ עֲדִין לֹא נִגְמַר בְּגֵן הַקִּדְשָׁה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְכַנֵּס בּוֹ; וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים, אִם לֹא יִהְיֶה טַפֵּשׁ וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ בְּשׁוּם אִפֵּן בְּעוֹלָם, וְיִתְגַּבֵּר וְיִתְחַזַּק וְיִתְאַמֵּץ בַּתְּפִלָּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אִזְ עַל־יְדֵי רַבּוּי הַתְּפִלּוֹת יִכְמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִפְנֶה אֵלָיו וְיֵאִיר לוֹ פָּנָיו וְיִמְלֵא חֲפָצוֹ וְרָצוֹנוֹ בְּכַח הַצְּדִיקִים

הַאֲמַתַּיִם וַיִּקְרְבוּהוּ בְּרַחֲמִים וּבְחַמְלָה גְּדוֹלָה. וַאֲפֹלוּ אִם הָאָדָם
 זוֹכֶה לַפְּעֻמִּים לְאִיזוֹה יְשׁוּעָה וְהַתְּקַרְבוּת קִצָּת, אֵל יַחֲשֹׁב שְׂזוֹכֶה
 לָזֶה עַל יְדֵי תַפְּלוּתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַפּוֹכִיִּים, כִּי כָּל הַמַּעֲשָׂיִם טוֹבִים
 מֵאֵתוֹ יִתְּבַרֵךְ כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה עַל הַפְּסוּק
 "מִי הַקְּדִימָנִי וְאֶשְׁלֹם" מִי עָשָׂה לִי מִזּוֹזָה טָרָם שְׁנַתַּתִּי לוֹ בֵּית
 וְכוּ'. וְלוֹלֵא חֲסִדּוֹ הַגְּדוֹל כְּכֹר הָיָה נִמְטָע חַס וְשְׁלוֹם, בְּמָה שֶׁהָיָה
 נִמְטָע רַחֲמָנָא לְצַלָּן (וְעֵינוּ לְקַמֵּן אוֹת צ"א).

ג

עֵקֶר הַחַיּוּת מְקַבְּלִין מֵהַתַּפְּלוּת, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב: "תַּפְּלוּת לְאֵל
 חַיִּי!"* גַּם עַל־יְדֵי תַפְּלוּת מִשְׁפִּיעַ חַיּוּת לְכָל שְׁלֵשָׁה חֻלְקֵי
 עוֹלָם, שֵׁהֵם: עוֹלָם הַשְּׁפָל, עוֹלָם־הַפּוֹכְכִים וְעוֹלָם־הַמְּלֹאָכִים. וְעַל
 כֵּן עַל־יְדֵי תַפְּלוּת מְעוֹרֵר כּוֹחַ הַמְּלֹאָכִים, הַמְּנַהֲגִים אֶת הַפּוֹכְכִים
 הַמְּמוֹנִים עַל הָעֹשֵׁבִים וְהַצְּמָחִים שֶׁבְּעוֹלָם הַשְּׁפָל הַזֶּה וּמְכִים
 אוֹתָם וְאוֹמְרִים לָהֶם שִׁיגְדְלוּ, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חַכְמֵינוּ ז"ל אֵין לָךְ
 עֹשֶׁב מִלְּמַטָּה, שְׂאֵין לוֹ כּוֹכֵב וּמְלֹאָךְ, שְׂמַכָּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ:
 גְּדַל. גַּם יִשְׂרָאֵל מִפְּרָנְסִין לְאַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִים בְּתַפְּלוּתָם, וּכְפִי
 שְׂמַפְרָנִים לְאַבְיוֹ שְׂבִשְׂמִים בְּתַפְּלוּתוֹ, כֵּן זוֹכֶה הָאָדָם לְמִצָּא אֶת
 פְּרָנְסָתוֹ. וְזֶה שְׂאֲמֵר הַפְּתוֹב: "שְׂמָרוּ עֲדוּתֵינוּ", הֵינּוּ שְׂמָרוּ אֶת
 הַתַּפְּלוּת, שְׁעַל־יְדֵיהָ אָנּוּ מְעִידִין עַל אַחֲדוּתוֹ, וְעַל־יְדֵי זֶה: "וְחַק
 נָתַן לְמוֹ", וְחַק לְשָׂנֵא דְמוֹזְנָא הוּא (בִּיצָה ט"ז). גַּם עַל־יְדֵי תַפְּלוּת
 זוֹכֶה הָאָדָם לְמִצָּא אֶת זְוֹגוֹ, אֵךְ כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהַתַּפְּלֵל אֶז

בָּאִים מִחֲשֻׁבוֹת זָרוֹת וּקְלָפוֹת וּמִסַּבְּכִים אוֹתוֹ וְנִשְׁאָר בַּחֲשֶׁךְ וְאִינוֹ יְכוּל לְהִתְפַּלֵּל. וְתַכְלִית הַתַּקְנָה לְזֶה שֶׁתִּרְאֶה שְׂיֵצְאוּ הַדְּבוּרִים מִפִּיךָ בְּאֵמֶת. וְעַל־יִדְיָזָה, הַתְּבָה הַיּוֹצֵאת מִפִּיךָ בְּאֵמֶת, הִיא תָּשִׂים לְךָ פֶתַח בַּחֲשֶׁךְ שְׂאֵתָה נִצּוֹד בּוֹ וְתוֹזֶה לְהִתְפַּלֵּל הַיָּטֵב. וְהַעֲקֵר שְׂבֵתִפְלָתוֹ וְתַחֲנָתוֹ וְשִׁיחָתוֹ בִּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ, אֶפְעֵל־פִּי שְׂאֵי אֶפְשֵׁר לוֹ לְדַבֵּר שׁוֹם דְּבוּר מִגִּדְל הַחֲשֶׁךְ וְהַבְּלוּל הַמְּסַבֵּב אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד מִכֵּל צַד, אֶפְעֵל־פִּי־כֵן עַל כָּל פָּנִים יִרְאֶה לְדַבֵּר הַדְּבוּר בְּאֵמֶת בְּאִיזָה מִדְּרָגָה נְמוּכָה, כְּגוֹן לְמִשְׁלֵי שִׂיאֵמֶר ה' הוֹשִׁיעָה וְכו' בְּאֵמֶת. אֶפְעֵל־פִּי שְׂאִינוֹ יְכוּל לְדַבֵּר בְּחִיּוֹת כְּרְאוּי אֶפְעֵל־פִּי־כֵן יִכְרִיחַ עֲצֻמוֹ עַל כָּל פָּנִים לְדַבֵּר הַדְּבוּר בְּאֵמֶת בְּפִשְׁטוֹת כְּפִי מַה שֶׁהוּא. וְעַל־יִדְיָזָה יֵאָר לוֹ הָאֵמֶת שְׂיִוָּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ הַיָּטֵב בְּחִסְדּוֹ הַגָּדוֹל יִתְפַּרֵּד. וְעַל־יִדְיָזָה הוּא מְתַקֵּן וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת, גַּם עַל־יִדְיָזָה יִזְכֶּה לְבַקֵּעַ פְּתָחִים לְהַחְזִיר גַּם אַחֲרֵים בְּתִשׁוּבָה לְהוֹצִיאָם מִמִּצְוֹדוֹת שֶׁהֵם נִצּוֹרִים בָּהֶם (שֵׁם, סִימָן ט).

*אֲנִי אֶרְחַם אֶתְּיָכִי פֶה מִה שֶׁסָּפַר הָרֵב רַבִּי נִפְתָּלִי, וְכִי צִדִּיק לְכַרְכָּה, אוֹדוֹת הַדְּבוּר הֵנּוּ. פִּתְחַלֵּת הַתַּקְרִיבוֹתוֹ לְאֹדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ, וְכִי צִדִּיק לְכַרְכָּה, רָאָה בְּחִלּוֹם, שֶׁבָּא אֵלָיו אַחַר מַעֲלוֹם הָעֲלִיּוֹן וְשָׂאֵל אוֹתוֹ לְאִיזָה צִדִּיק הוּא מְקַרֵּב. הַשִּׁבוּ: לְאֹדוֹנֵנוּ מִבְּרַסְלָב, וְכִי צִדִּיק לְכַרְכָּה, וּבִקְשָׁה, שְׂאֵמֶר לוֹ אִיזָה דְּבַר־תּוֹרָה שֶׁשָּׂמַע מִפִּי. וּלְפִי שָׁנָה הָיָה תַּקַּף אַחֲרַי שֶׁמַּעַן מְאֹדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ, וְכִי צִדִּיק לְכַרְכָּה, אֵת הַתּוֹרָה "תְּהוֹמֹת וְכִסְיָמוֹ" שֶׁב"לְקוֹשֵׁי מוֹתֵרֵן" (ז"א, ט), הַמְּתַחַלֵּת: כִּי עָקַר הַחִיּוֹת מִקְבֻלֵין מִתְּהַפְלָה, כְּמוֹ שֶׁתְּנוּב: תְּפִלָּה לֹאֵל חַי וְכו', אָמַר לוֹ הָרֵב נִפְתָּלִי הַדְּבוּר הֵנּוּ מִתְּחַלֵּת הַתּוֹרָה הַזֹּאת. וְכִשְׁמַעוּ זֹאת נִתְלַחֵב מְאֹד בְּהַתְּלַחֲבוֹת עֲצוּם וְנִשְׁנַב וּבְחִשׁוּקָה עֲצוּמָה וְנִשְׁנַבָּה, וּמִגִּדְל הַתְּלַחֲבוֹתוֹ וְחִשׁוּקוֹת הָרִים עֲצֻמוֹ הָאִישׁ מִהַעֲלוֹם הָעֲלִיּוֹן לְמַעְלָה לְמַעְלָה, עַד שֶׁנִּעְלַם מֵאִתּוֹ. וְאַחַר כֵּן בָּא הָרֵב נִפְתָּלִי, וְכִי צִדִּיק לְכַרְכָּה, לְאֹדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ, וְכִי צִדִּיק וְקָדוֹשׁ לְכַרְכָּה, וְיִסְפָּר לוֹ אֵת הַמְּרָאָה הַחִלּוֹם הַזֶּה. עֵנָה וְאָמַר לוֹ אֹדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ, וְכִי צִדִּיק וְקָדוֹשׁ לְכַרְכָּה: וְכִי אַתֶּם סַבּוּרִים, אִשֵּׁר גַּם בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שׁוֹמְעִים אֵת דְּבַר הַתּוֹרָה כְּשֶׁמְעַבְכֶם כָּאֵן. לֹא כֵן הִיא. שֵׁם כְּשֶׁשׁוֹמְעִין אִיזָה דְּבוּר מִשְׁמִי הוּא עֵנֵן אַחַר לְגַמְרֵי!

וְעַיִן בְּסֵפֶר "עֲלִים לְתִרְוַפָּה" (מִכְתָּב ש"א), שְׁפָתַי שָׁם: נָא מְאֹד
 בְּנִי, הִזְהַר וְהִזְהַר לְקַיֵּם הָעֲצָה הַנּוֹצֵרֶת לְעִיל בְּאִפְּן שְׁתוּכֵל
 לְחַמֵּף מִתּוֹךְ הַחֲשָׁךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּכּוֹנֵה, כִּי הָעֲצָה הַזֹּאת בְּדוּקָה
 וּמְנִסָּה אֱלֹפִים פְּעָמִים. אִךְ אַף־עַל־פִּי־כֵן הַבְּעַל־דָּבָר מִתְגַּבֵּר מְאֹד
 מְאֹד בְּכָל פְּעַם בְּחֲשָׁךְ עָצוּם בְּכָל תְּפִלָּה וּמְסִדֵּר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ
 מַחְשָׁבוֹת מְבַלְבְּלוֹת הַרְבֵּה בְּלִי שְׁעוֹר, וְצָרִיכִין בְּכָל תְּפִלָּה לְזַכֵּר
 כִּמָּה פְּעָמִים עָצָה הַזֹּאת לְפָנוֹת עֲרָף מִהַחֲשָׁךְ וְהַבְּלוּלִים
 וְלִהְשֵׁתִּדֵּל לְדָבָר הַדְּבוּר בְּאֵמֶת כְּפִי מִה שֶׁהוּא, וְאִזּוֹ יֵאִיר לֹא הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ הַפְּתָחִים וְכו', עַד שְׂיִקִּים כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּתַפְלוּתוֹ. רֵאֵה
 בְּנִי, וַחֲכָם, הַחֲלוּק בְּרַגַע אַחַת אֵצֶל הָאָדָם, כִּי קָדָם סָבַב אוֹתוֹ
 הַחֲשָׁךְ כָּל כּוֹף, וּבְרַגַע קָלָה שֶׁהַמְּשִׁיךְ עֲצָמוֹ לְדָבָר דְּבוּר אֵמֶת,
 זָכָה לְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, שְׁתְּלוּיִים בּוֹ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת בְּכָל רֶגַע, אִךְ גִּדְּל הַהֲתַגְּרוֹת שְׂמִתְגַּרִּין בּוֹ הוּא בְּלִי
 שְׁעוֹר. אִךְ כְּבָר הַקָּדִים לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה עַל־יְדֵי צַדִּיקוֹ
 אֵמֶת וְכו'. וְאַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹקִים לָנוּ אֵת כָּל זֹאת, רְאוּי לָנוּ וְכו'
 לְחַתֵּר בְּכָל עֵת לְקַיֵּם דְּבָרֵיהֶם בְּאֵמֶת, עַיִן שָׁם.

נא

צָרִיךְ לְהַרְגִיל עֲצָמוֹ לְהַתְּפַלֵּל עַל כָּל מִה שְׂיַחְסֵר לוֹ בְּכָל עֵת,
 הֵן פְּרִנְסָה אוֹ בָּנִים אוֹ פְּשִׁישׁ לוֹ חוֹלָה חֵם וְשָׁלוֹם,
 כִּבִּיתוֹ וְצָרִיךְ רְפוּאָה וְכו', עַל כֵּלָּם יְהִי עֵקֶר עֲצָתוֹ רַק לְהַתְּפַלֵּל

לְהֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ, וַיֵּאֱמִין בְּהֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ שֶׁהוּא טוֹב לְכָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב טוֹב ה' לְכָל, הֵינּוּ לְכָל הַדְּבָרִים הֵן לְרַפּוּאָה הֵן לְפָרְנֶסֶה הֵן לְכָל הַדְּבָרִים. כְּשֶׁמֵּאֱמִין כֶּךָ, בּוֹדֵאֵי יִהְיֶה עֶקֶר הַשְׁתַּדְּלוּתוֹ בְּתֵר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא יִרְדֵּף אַחֲרֵ תַחְבּוּלוֹת רַבּוֹת, כִּי רַבִּם אֵינָם מוֹעִילִים כְּלוּם, וּמַעַט דְּמַעַט הַמוֹעִילִים אֵינּוּ יוֹדְעֵ מַהֶם וַאֲיֵנּוּ יָכוֹל לְמַצָּאֵם. אֲבָל לְקֵרָא לְהַקְדוּשׁ-בְּרִיךְ-הוּא זֶה טוֹב וּמוֹעִיל לְכָל דְּבַר שְׁבַעוּלָם. וְזֶה יָכוֹל לְמַצָּא תְּמִיד כִּי הוּא יִתְבַּרְךָ בְּנִמְצָא תְּמִיד (שֵׁם, סִימָן י"ד).

נב

מִי שְׂרוּצָה לְטַעַם טַעַם אֹר הַגְּנוּז, הֵינּוּ סוּדוֹת הַתּוֹרָה שִׁיתַּגְּלֶה לְעֵתִיד, יִרְבֶּה בְּהַתְּבוּדוֹת בֵּינּוּ לְבֵין קוֹנּוֹ וַיִּדְוִין וַיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל עֶסְקָיו וּמַעֲשָׂיו, אִם כֶּךָ רָאוּי וְהַגּוֹן לוֹ לַעֲשׂוֹת וּלְהַתְּנַהֵג כֶּךָ כְּנֶגֶד הֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ הַגּוֹמֵל עִמּוֹ טוֹבוֹת בְּכָל עַת וְרַגַע. וַיְכַלְכַּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט וְעַל הַכֹּל יָבֹא בְּמִשְׁפָּט עִם עַצְמוֹ, וְהוּא בְּעַצְמוֹ יִדִין וַיִּשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל עֶסְקָיו וּמַעֲשָׂיו. וּבִזְהָ יִסִּיר מֵעַלְיוֹ כָּל הַפְּחָדִים וַיִּנְצַל מִיִּרְאוֹת הַנְּפוּלוֹת, הֵינּוּ שְׁלֵא יִירָא וְלֹא יִפְחַד מִשׁוּם שַׁר וְאֶדוֹן וְחִיָּה רָעָה וְלִסְטִים וְלֹא מִשׁוּם דְּבַר שְׁבַעוּלָם, רַק מִהֵשֶׁם יִתְבַּרְךָ לְבַד יִירָא וַיִּפְחַד. וּבִזְהָ יַעֲלֶה אֶת הַיִּרְאָה לְשִׁרְשָׁהּ, דִּהֵינּוּ לְדַעַת, שִׁזְפָּה לְדַעַת שְׁלָם שְׂיַדַע מִמּוֹ יִתִּירָא, הֵינּוּ לִירְאָה אֶת הֵשֶׁם הַנִּכְבָּד יִרְאֵת הָרוֹמְמוֹת. וְעַל-יְדִיזָה

יִזְכֶּה לְהַשְׁגַּת הַתּוֹרָה שְׁבִנְגָלָהּ. וְיִזְכֶּה עַל־יְדִיזָה לְשִׁפְלוּת בְּאֵמֶת. וְעַל־יְדִיזָה יִזְכֶּה לְתַפְלָה בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ שִׁיבְטַל כָּל גְּשָׁמֵי־וַיּוֹתוֹ וַיִּשְׁוֹתוֹ בְּשַׁעַת הַתַּפְּלָה וַיִּתְפַּלֵּל בְּלִי שׁוֹם כְּוֹנֵת תּוֹעֵלֶת עֲצֻמוֹ וְלֹא יִחַשֵׁב לְכֹלֹם אֶת עֲצֻמוֹ, רַק יִבְטַל כָּל גְּשָׁמֵי־וַיּוֹתוֹ וְעֲצֻמֵי־וַיּוֹתוֹ כְּאֵלֹוֹ אֵינֹו בְּעוֹלָם. וְעַל־יְדִיזָה יִזְכֶּה לְהַשְׁגַּת סֵתְרֵי תּוֹרָה שֶׁהוּא אֹרֶךְ הַגְּנוּז שִׁיתַּגְּלֶה לְעֵתִיד. וְכֹל זֶה זֹכֵין עַל־יְדֵי הַתְּבוּדוֹת הַנִּ"ל (שָׁם, סִימָן ט"ו).

נג

הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מִתְאַוֶּה לְתַפְלָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכַשִּׁי־יִשְׂרָאֵל מִתְפַּלְלִים לְפָנָיו הֵם מִמְלֵאִים תְּאוֹתוֹ וְהוּא מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מֵאֵתָם (שָׁם).

נד

כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נִגְלָה וְנִסְתָּר וְכוּ' וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְעֹלוֹת בְּכָל פַּעַם מִדְּרָגָא לְדְרָגָא לְעֲשׂוֹת מִהַנִּסְתָּר נִגְלָה. וְזֶה זֹכֵין עַל־יְדֵי לְמוּד תּוֹרָה וְרַבּוּי תַּפְלוּת, שֶׁצָּרִיךְ לְלַמֵּד תּוֹרָה וּלְהִרְבּוֹת בְּתַפְלָה לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שִׁיגְלָה לוֹ הַנִּסְתָּר מִפְּנֵי, וַיְהִי נַעֲשֶׂה מִהַנִּסְתָּר נִגְלָה, וַיְהִי לוֹ נִסְתָּר גְּבוּהַ יוֹתֵר וְאַחֲרֵי־כֵן יִתְפַּלֵּל עוֹד עַד שִׁיתַּגְּלֶה לוֹ גַּם הַנִּסְתָּר הַזֶּה. וְכֵן בְּכָל פַּעַם לִילְךָ מִדְּרָגָא לְדְרָגָא גְבוּהַ יוֹתֵר, לְבַקֵּשׁ בְּכָל פַּעַם מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

לְהַשִּׁיג הַנִּסְתָּר הַנְּבוּיָה יוֹתֵר וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכִין לְשִׂמְחָה
וְלַעֲזוּת דְּקִדְשָׁה שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָסִין אֶל הַקְּדוּשָׁה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי
אֲמַת לְקַבֵּל מֵהֶם הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּשִׁלְמוֹת גְּדוֹל. וְכֵן זֶה זֹכִין
עַל-יְדֵי תַפְלָה בְּכוּנָה שְׁלֵמָה כִּי תַפְלָה בְּכוּנָה כּוֹלֵל הַכֹּל וְכוּ' עֵין
שָׁם (שָׁם סִימָן כ"ב).

נה

עַקֵּר הַתַּפְלָה הוּא עַל-יְדֵי עֲזוּת דְּקִדְשָׁה, שְׂצָרִיד לְהַעֲזוּ פָּנָיו נִגְדַּ
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל כָּל מַה שְׂצָרִיד וְאִפְלוּ
לַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלְאוֹת. כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָי הַשֵּׁם
יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲזוּת דְּקִדְשָׁה כִּי כָל חַד כְּפֹּה מַה דְּמִשְׁעַר
בְּלִבָּה אֵת גְּדֻלַּת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ וְרוּאָה פְּחִיתוּתוֹ וְגִרְעוּתוֹ, אִיד
הֵיךְ יִכּוֹל לַעֲמֹד וְלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו. עַל כֵּן בְּשַׁעַת הַתַּפְלָה צָרִיד
הָאָדָם לְסַלֵּק אֵת הַבוּשָׁה וְיַעֲזוּ פָּנָיו לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל מַה
שְׂצָרִיד כִּנ"ל וְזֶה פְּחִינַת "אֵלֶיךָ זַעֲקוּ וְנִמְלֹטוּ בְּךָ בְּמַחוּ וְלֹא
בוֹשׁוּ".

נד

עַל-יְדֵי הַשִּׂיחָה שְׁמִשְׁיָחִים וּמְדַבְּרִים בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵו וּמוֹצִיאִין
בְּפֶה הַכְּסוּפִים וְהִרְצוֹנוֹת טוֹבִים שְׁלוֹ, מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף
וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגַּע לְצִאת מִהָרַע שְׁלוֹ וְלִזְכוּת לְטוֹב אֲמַתִּי,

וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, עַל־יְדִיזוּהוּ הוּא מוֹצִיא
הַנְּפֹשׁוֹת טוֹבוֹת מִכַּח אֶל הַפֶּעַל. כִּי עַל־יְדֵי הַכְּסוּפִין לְבַד נַעֲשִׂין
נְפֹשׁוֹת בְּכַח. כִּי הַכְּסוּפִין הֵם הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת נִכְסְפָה וְגַם כְּלָתָהּ
נִפְשִׁי. וְעַל־יְדֵי הַדְּבֹר הַנַּ"ל נִגְמְרִין וְיוֹצְאִין מִכַּח אֶל הַפֶּעַל בְּחִינַת
וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה וְתַרְגוּמוֹ לְרוּחַ מְמַלְּאָ וּכְמוֹ שְׁכַתוֹב:
נִפְשִׁי יֵצְאָה כְּדַבְּרוֹ. וְעַל־יְדִיזוּהוּ זוֹכָה לַפֶּעַל בְּקִשְׁתּוֹ וְזוֹכָה לְצִיר
אוֹתוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וּמַחֲיָה וּמְקִיָּם הַכֹּל וּמְמַשְׁיָד טוֹבָה וּבְרָכָה
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְנַעֲשִׂים פְּעֻלוֹת טוֹבוֹת בְּעוֹלָם וּמְעוֹרֵר לְתִשׁוּבָה
כַּמָּה נְפֹשׁוֹת עַל־יְדֵי הַדְּבֹר הַזֶּה שְׁמַדְבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ.

כִּי עֲנִין זֶה שֶׁל כְּסוּפִין וְרִצּוֹנוֹת טוֹבִים וְלְהוֹצִיאָם בְּפָה מְלֵא הוּא
יָקָר מְאֹד. וְצָרִיד כָּל אָדָם לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ לְעַסֵּק בְּזֶה הַרְבֵּה
בְּכָל יוֹם. וְעַל־יְדִיזוּהוּ יוֹכְלִים לְהַחְזִיר כָּל הָעוֹלָם לְמוֹטָב. וְזֶה: 'יש
הַכֹּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ', הֵינּוּ הַכֹּל הַיּוֹצֵא מֵהַפֶּה מֵהַדְּבֹרִים
קְדוּשִׁים הַנַּ"ל. שֵׁשׁ רְשָׁעִים שְׂמוּגִיעַ אֵלֵיהֶם כַּמַּעֲשֶׂה הַצְּדִיקִים,
הֵינּוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל־יְדִיזוּהוּ מְעוֹרֵר כַּמָּה רְשָׁעִים לְתִשׁוּבָה. וַיֵּשׁ
לְהַפּוֹד שְׂמוֹצִיאִין בְּהַכֹּל הַיּוֹצֵא מֵהַפֶּה דְּבֹרִים שֶׁל כְּסוּפִים רָעִים
חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל־יְדִיזוּהוּ יֵשׁ צְדִיקִים שְׂמוּגִיעַ אֵלֵיהֶם כַּמַּעֲשֶׂה
הַרְשָׁעִים. כִּי הַדְּבֹר שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הָרוּחַ מְמַלְּאָ מִתְגַּלְגֶּלֶת
בְּאַנְשִׁים אַחֲרִים כְּפִי הַהֶבֶל שְׂנַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ.

(וְעַיִן) ב' לְקוּמֵי הַלְכוֹת" הַלְכוֹת אֲמֵנִים הַלְכָה ד' שְׂמִבְאָר שָׁם,
אֲשֶׁר עַל כֵּן צְרִיכִין לְשַׁמֵּר עֲצֻמוֹ מְאֹד מִכְּסוּפִים רָעִים

ובפרט מלהוציאם בפה, כי הולכים ומעוררים את אנשי העולם לתאוות רעות. וזה שאמר דוד המלך עליו השלום: בַּחֲנֹת לְבִי פָקַדְתָּ לֵילָה צָרַפְתָּנִי בַל תִּמְצָא, הִינּוּ שְׂאֵמֶר בְּשִׁבִיל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, יִדְעֵתִי שְׁלֹא עֲמַדְתִּי בְּנִסְיוֹן כְּרָאוּי, כִּי לֹא זָכִיתִי עֲדוֹן לְהַנְצִיל מִכְּסוּפִים דְּהָאֵי עֲלָמָא, אֲדָךְ זְמוּתִי בַל יַעֲבֹר פִּי, כִּי עַל כָּל פְּנִים אֲנִי שׂוֹמֵר עֲצְמִי שְׁלֹא לְהוֹצִיא הַכְּסוּפִים אֵלּוּ עַל הַדְּבוּר פִּי חֵם וְשִׁלּוּם, בְּכַדִּי שְׁלֹא יִהְיוּ נַעֲשִׂים עַל־יְדִיזָה פְּעֻלוֹת רְעוֹת בְּעוֹלָם חֵם וְשִׁלּוּם, רַק אֲנִי מְרַגֵּיל עֲצְמִי לְדַבֵּר תְּמִיד דְּבוּרִים קְדוּשִׁים שֶׁל כְּסוּפִים טוֹבִים, לְקִרְוֹת אֵלֶיךָ תְּמִיד שֶׁתְּשִׁיבֵנִי אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת, וְעַל־יְדִיזָה נִמְשָׁךְ פְּעֻלוֹת טוֹבוֹת וּבְרָכָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת. וְזֶה לְפַעֲלוֹת אָדָם בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ, שְׂאֲנִי נִשְׁמֵר לְדַבֵּר רַק דְּבוּרִים קְדוּשִׁים שֶׁהֵם דְּבָרֵי שְׂפָתֶיךָ בְּדִי שֶׁעַל־יְדִיזָה יִהְיוּ נִגְרָמִים כָּל פְּעֻלוֹת אָדָם לְטוֹבָה. וְזֶה: אֲנִי שְׂמַרְתִּי אֲרָחוֹת פְּרִיץ, כִּי עַל־יְדִי זֶה שְׂאֲנִי מְרַגֵּיל לְשׁוֹנֵי לְדַבֵּר תְּמִיד דְּבוּרִים שֶׁל כְּסוּפִים טוֹבִים כַּנֶּ"ל, עַל־יְדִיזָה אֲנִי זוֹכֵה לְהַנְצִיל וּלְהַשְׁמֵר מִכָּל אֲרָחוֹת פְּרִיץ שֶׁהֵם כָּל הַדְּרָכִים רָעִים רַחֲמָנָא לְצַלָּן, רַק: תִּמְדָּךְ אֲשׁוּרֵי בְּמַעֲגָלוֹתֶיךָ וְכוּ', כִּי הַדְּבוּרִים טוֹבִים תּוֹמְכִים וְסוֹעְדִים אוֹתִי לְתַמְדָּךְ אֲשׁוּרֵי בְּמַעֲגָלוֹתֶיךָ. וְזֶה שְׂמַבְאָר בְּיוֹתֵר עַל־יְדֵי מָה זָכִיתִי לָזֶה: אֲנִי קְרָאתֶיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל, שְׁזַהוּ כָּל עֲנִין הַתְּבוּדוֹת וְהַשִּׁיחָה בֵּינוּ וּבֵין קוֹנּוֹ שְׂצָרִיכִין לְהַרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ בְּזֶה הַרְּבָה לְכַסֵּף תְּמִיד כְּסוּפִים טוֹבִים וּלְהוֹצִיאֵם מִפִּיו בְּכָל יוֹם כַּנֶּ"ל).

וְעַיִן עוֹד בְּסֵפֶר "עֲלִים לְתַרְוֶפָה" מְמוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי נֶתַן ז"ל
 (מִכְתָּב שֶׁכ"ג) שֶׁפְּתַב שָׁם, כִּי הַכֹּל יִכּוּלִים לִפְעוֹל עַל־יְדֵי
 רְצוֹנוֹת וְכַסּוּפִים וְלַהֲרַגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר הַכַּסּוּפִין וְהַרְצוֹנוֹת
 בְּפִיו. קוֹמוּ נָא עִמְדוּ נָא עוֹרְרוּ נָא לְכַבְּכֶם הַטּוֹב הַיָּטֵב הַיָּטֵב
 לַהֲרַגִּיל עֲצָמְכֶם לִילָךְ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה לְכַסֵּף וְלַהֲשַׁתְּקֵק הַרְבֵּה לַה'
 יִתְבַּרְךָ בְּכָל עֵת וְלְדַבֵּר הַכַּסּוּפִים בְּפִה, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נֶאֱרָגִים
 עוֹלָמוֹת וְחַדוּשִׁים נִפְלְאִים עַל־יְדֵי צְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת בְּמֵאֲתִים
 שְׁלֹשִׁים וְאַחַד הַשְּׁעָרִים הַמְצַמְרָפִין וְנִזְדוֹגֵין בְּצְרוּפִים חֲדָשִׁים
 נִפְלְאִים עַל־יְדֵי דְבוּרֵי הַכַּסּוּפִים לַה' וְלַתּוֹרָתוֹ וְלְדַרְכּוֹ הַקְּדוּשִׁים,
 כְּמוֹכֵן וּמִבְּאֵר בְּלִקּוּטֵי א' סִימֵן ל"א. כִּי לֹא דָּבָר רַק הוּא מִכֶּם כִּי
 הוּא חַיִּיכֶם וְכו', וּמַחֲמַת שְׁהִיּוֹם לְמַדְתִּי בְּסֵפֶרִי קִבְּלָה מֵעַנְיָן
 הַתְּהוּוֹת וְאֵרִיגַת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל־יְדֵי צְרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת בְּמֵאֲתִים
 שְׁלֹשִׁים וְאַחַד שְׁעָרִים פָּנִים וְאַחֲזֹר וְכו', וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרְרַתִּי
 עִתָּה הַרְבֵּה הַרְבֵּה מִדֵּי דְבָרֵי עִם אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּעוּרִים שְׁלָנוּ כְּמָה
 וְכְמָה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לְהַזְכִּיחַ לִילָךְ בְּדֶרֶכִי רַבְנוּ ז"ל, בְּפֶרֶט בְּעַנְיָן
 הַרְצוֹנוֹת וְהַכַּסּוּפִים לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וְלַתּוֹרָתוֹ בְּכִלְלִיּוֹת וּבְפֶרֶטִיּוֹת
 וְלְדַבְּרָם בְּפִה. הֵן בְּדֶרֶךְ כָּלֵל שְׁרָצוֹנוֹ לְהִיּוֹת יְהוּדֵי בְּאֵמַת הֵן
 בְּפֶרֶטִיּוֹת מַה שֶּׁחָסֵר לוֹ בְּפֶרֶט בְּאוֹתוֹ הָעֵת וְכו' וְכו'. אֲשֶׁרִי
 שִׂיאֲחֹזוּ בְּזֶה, לִית כָּל מַחָא סָבַל דָּא מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה וְנֶאֱרָג מִזֶּה
 בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים וְנִפְלְאוֹת הַשְּׁעִשׁוּעִים הָעוֹלָיִם לִפְנֵי עַל־יְדֵי־
 זֶה. חֲזָקוּ וְאִמְצוּ לְקַיֵּם הַנְּהַגָּה זֹאת בְּכָל עֵת לְמַעַן יִיטֵב לָכֶם
 לְעַד.

נד

בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נִקְדָּה טוֹבָה יִקְרָה מְאֹד שְׁרֻצוֹנָה חֲזֹק תְּמִיד רַק לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָה, אִךְ הַתְּאוּזוֹת שׁוֹכְרִין לְבוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה לְבוֹ רְחוֹק מִהַנִּקְדָּה. עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵו, כְּדֵי שְׂיֵאִיר בְּחֵינַת הַנִּקְדָּה שְׂיֵשׁ בּוֹ לְלַבּוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטַּל עָרְלַת לְבוֹ, דִּהְיֵנוּ הָאֱהָבוֹת רְעוֹת שְׂהֵם חֲרַפַּת לֵב שְׂהֵם שׁוֹכְרִים לְבוֹ שֶׁל אָדָם בְּבְחֵינַת חֲרַפָּה שְׂכַרָּה לְבֵי (שֵׁם, סִמָּן ל"ד).

נה

צָרִיךְ הָאָדָם לְהַרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵו בְּאֵמַת גְּדוֹל לְאֵמַתוֹ, עַד שְׂיַעֲוֹרֵר אֶת לְבָבוּ בְּאֵמַת, עַד שְׂיִתְחִיל לְדַבֵּר בְּחֵמִימוֹת שְׂבֻלֵב דְּבָרֵי אֵמַת שְׂפֻלְכָבוּ בְּהַתְּעוֹרְרוֹת בְּתִשׁוּבָה, עַד שְׂיִרְאֶה פְּחִיתוּתוֹ וְגִדְלַת הַבוֹרָא עַד שְׂיִתְבַּיֵּשׁ מְאֹד מִלְּפָנָיו יִתְבַּרַךְ. כִּי עַד עַכְשָׁו הַשְּׁלִיךְ חַטָּאתָיו אַחֲרֵי כְּתִפּוֹ וְלֹא עֵינַ בְּהֵם וְעַכְשָׁו כְּשִׂוְדַע אוֹתָם, אִזֵּי נִכְנָם בּוֹ בּוֹשָׁה גְּדוֹלָה עַל גְּדֹל פְּשָׁעָיו כְּנִגְדֵי רַב וְשְׁלִיט עֲקָרָא וְשֶׁרְשָׁא דְכָל עֲלָמִין, וְהַבּוֹשָׁה הַזֹּאת נִתְגַּלְגַּל עַל פָּנָיו, וְהַבּוֹשָׁה הַזֹּאת הִיא בְּחֵינַת אוֹר הַתְּפִלִּין שְׂהֵם סִמָּן עַל דְּבִקּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּהַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ וְהִיא בְּחֵינַת קְרוֹן אוֹר הַפְּנִים וְעַל־יְדֵי הַבּוֹשָׁה הַזֹּאת מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו (שֵׁם, סִמָּן ל"ח).

[אמר המעתיק: מכאן סעד למה שמוכח לעיל באות מ"ה, מה שאמר שיכולים להכיר באחד אם יש לו התבודדות כי על-ידיה נתגלה על פניו בושה גדולה מהשם יתברך כנ"ל]:

נט

עקר ההתבודדות הוא בלילה, שאז הכל ישנים, וגם שיהיה המקום מחוץ להעיר שילך בדרך יחידי, דהינו במקום שאין בני אדם הולכים שם אפלו ביום. ועל-ידיה שמתבודד בלילה בדרך יחידי כנ"ל ומפנה לבו ודעתו מכל עסקי העולם הזה ומבטל הכל עד שמבטל את עצמו לגמרי, דהינו שבתחלה מתפלל הרבה עד שמבטל מדה זאת, ואחר-כך מתפלל הרבה עוד עד שמבטל מדה אחרת, ואחר-כך מתפלל הרבה עוד עד שמבטל את עצמו לגמרי שלא יהיה בו שום גאות ושום ממשות עד שיהיה בעיניו כאין וכאפס ממש, וזכה על-ידיה לבוא לבחינת פטול באמת - על-ידיה נכלל נפשו בששון באחדותו יתברך האין סוף שנקרא מחיב המציאות פידוע. ועל-ידיה נכללין כל העולמות התלוים בנפשו גם כן באחדותו יתברך האין סוף שנקרא מחיב המציאות. וזה פרוש המשנה, הנעור בלילה והמהלך בדרך יחידי, הינו כנ"ל. ומפנה לבו מכל עסקי העולם הזה כדי שיכוא לבחינת פטול באמת. וזה לבטלה, הינו כנ"ל, הרי זה האדם מתחייב הינו שנכלל באחדותו יתברך

שֶׁנִּקְרָא מְחַיֵּב הַמְצִיאוֹת. וְזֶה בְּנִפְשׁוֹ, הֵינּוּ שֶׁנִּפְשׁוּ עִם כָּל
הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בְּנִפְשׁוֹ וְכֻלָּלִים בְּמַחְיֵב הַמְצִיאוֹת בִּנְ"ל:

וְעַיִן בְּסֵפֶר "עֲלִים לְתַרוּפָה" (מִכְתָּב רצ"ג) אַחַר שֶׁמֵּבִיא שֵׁם
בְּקִצְרָה דְּבָרִים מוֹעֲטִים מִהַתּוֹרָה "הַנְּעוֹר בְּלִילָה" הַנְּ"ל,
כָּתַב שֵׁם בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: הֵיכֵן אֲנַחְנוּ בְּעוֹלָם, שְׂזֻכֵינוּ לְשִׁמְעַ פּוֹאֵת,
וְעַדִּין מִתּוֹרָתוֹ אֲנִי רְחוּקִים. וְאֲנִי צוֹעֵק בְּלִבִּי עִתָּה עַל הַיָּמִים
שֶׁעָבְרוּ, כִּמֹּה שְׁנַיִם שָׁלָא זְכִיתִי לְקַיֵּם זֹאת מִרְבוּי הַמְּנִיעוֹת, אֲבָל
אֲנִי מִשְׁמַח עֲצָמִי עַל הַמְּעַט דְּמַעַט, שְׂזֻכִיתִי לְפַעְמִים לְקַיֵּם מְעַט
מִזֶּה. וְגַם מִה שְׂזֻכֵינוּ לְפָרֵשׁ שִׁיחַתְּנוּ בְּיוֹם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא גַם
כֵּן יָקָר מְאֹד מְאֹד, כִּי לֹא כָּל אָדָם זוֹכֵה לְקַיֵּם כָּל הַנְּ"ל
בְּשִׁלְמוֹת. וְאֲשֶׁרִי הַזּוֹכֵה לְהַתְּבוֹדְדוֹת אֶפְלוּ בְּיוֹם, אֲבָל אֲשֶׁרִי
וְאֲשֶׁרִי הַזּוֹכֵה לְקַיֵּם בְּפִשְׁטוֹת הַנְּעוֹר בְּלִילָה וְכו', עַד שְׂזֻכֵה
לְהַפְּלֵל עַל־יְדִי־זֶה בְּחִיּוּב הַמְצִיאוֹת וְלְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָם הַתְּלוּי
בוֹ, לְהַפְּלֵל בוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְצִיאוֹת. יְהִי חֲלָקִי עִמָּהֶם
לְעוֹלָם וְכו', עַיִן שֵׁם כָּל הַמְּכַתָּב. וּפְעַם אַחַת דִּבֵּר מוֹרְנוּ הַרֵב
רַבִּי נִתָּן, זְכָר צַדִּיק לְבָרָכָה, מִהַדְרָךְ הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל הַנְּעוֹר
בְּלִילָה כִּפִּי שֶׁגָּלָה זֹאת אֲדַמּוֹ"ר הַקְּדוֹשׁ וְצ"ל וְאָמַר אִזּוֹ בְּזֶה
הַלְּשׁוֹן: עוֹד יִהְיֶה זְמַן, שִׁיְהִיֶה הַדְרָךְ הַזֶּה דְרָךְ כְּבוֹשָׁה לְרַבִּים.
(כְּמוֹ עֲכָשׁוּ הוּא דְרָךְ כְּבוֹשָׁה בְּכָל בְּקָר לְהַנִּיחַ טְלִית וְתַפְלִיז). וְאוֹדוֹת
הַפְּחָדִים שֵׁישׁ בְּזֶה, אָמַר אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ, זְכָר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ
לְבָרָכָה, שֶׁאִם הָיָה לוֹ בֶּן יָחִיד, הָיָה מְשַׁלְּחוֹ יָחִידִי בְּלִילָה לְשָׂדֶה,

וְלֹא הָיָה הוֹשֵׁשׁ לְשׁוּם דְּבַר. וְאָמַר זֹאת עַל כָּל אָדָם, שְׂאִין לוֹ לְפָחוּד כָּלָל (כִּי שְׁלוּחֵי מַצְוָה אֵינָם נְזֻקִים). וּמוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי נֶתָן, זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה, הוֹסִיף לְדַבֵּר בְּזוֹה וְאָמַר עַל זֶה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בְּזוֹהֵר הַקְדוּשׁ לְעֵנֵן הַלֵּיכֵת כָּלֵב לְחִבְרוֹן לְהַשְׁתַּטַּח עַל קַבְרֵי הָאֲבוֹת, וְאִיךָ לֹא יֵרָא מֵהֶעֱנָקִים שֶׁהָיוּ שָׁם. וְכָתַב שֵׁם הַזוֹהֵר הַקְדוּשׁ: מֵאֵן דְּאִיהוּ בְּדַחְקָא לֹא מוֹסְתַּבֵּל מִיָּדִי; כֶּךָ כָּלֵב, בְּגִין דִּיהוּ בְּדַחְקָא לֹא אִסְתַּבֵּל מִיָּדִי וְאִתִּי לְצַלָּאָה עַל קַבְרֵי אֲבָהֵן וְכוּ*, עֵינֵן שָׁם. וְכֵן בְּעֵנֵן הַזֶּה, כָּל מִי שִׁיּוֹדַע וּמַחֲשֵׁב אֶת עֲצָמוֹ הַיָּטִב, שֶׁפִּהֲרַף עֵינֵי וּפְרָחוּ יָמָיו וַיִּצְטַרֵּף לְתַת דִּין וְחֻשְׁבוֹן מִכָּל מַעֲשָׂיו, וְלֹא יוֹתֵרוּ לוֹ עַל שׁוּם דְּבַר וְכוּ, מִי שֶׁמַּחֲשֵׁב אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל זֶה בּוֹדָאי לֹא יָבִיט עַל שׁוּם פֶּחַד מֵהַפְּחָדִים וְכִיּוֹצֵא. וּמִכָּל שֶׁכֵּן שְׁבֻאֲמַת אֵין בְּזוֹה פֶּחַד כָּלָל, בְּנוֹכַח לְעֵיל.

גַּם סֵפֶר מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי נֶתָן, זְכַר צְדִיק לְבִרְכָה, מַעֲשֶׂה מֵהַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקְדוּשׁ, זְכַר צְדִיק וְקְדוּשׁ לְבִרְכָה: פַּעַם אַחַת הִתְפַּלֵּל עִם הַחֲבֵרָיָא שְׁלוֹ וְהִתְפַּלְלוּ בְּהַתְּלַהּבוֹת גְּדוֹל מְאֹד, בְּדַרְכָּם. אַחֲרֵי־כֵן, כִּשְׁגָמוּ תְּפִלָּתָם, רָאוּ שֶׁהַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקְדוּשׁ, זְכַר צְדִיק וְקְדוּשׁ לְבִרְכָה, הוּא בְּפָנִים זֹעֵפוֹת מְאֹד. וְאַחֲרֵי־כֵן עָנָה וְאָמַר לָהֶם: בְּעַת שֶׁהִתְפַּלְלָתֶם, הַכְּנִים הַבְּעַל־דְּבַר בְּכָל אֶחָד מִכֶּם מַחֲשִׁבוֹת שֶׁל גְּאוֹת וּרְמוֹת רוּחָא בְּזוֹה שְׂאִתֶּם מִתְּפַלְלִים בְּהַתְּלַהּבוֹת וּבְדַבְּקוֹת בְּזוֹה, וְעַל־יְדִי־זוֹה נִתְעוֹרֵר לְמַעֲלָה קְטוּוֹג עֲלֵיכֶם וְהָיָה לִי יְגִיעָה גְּדוֹלָה, עַד

* מִי שֶׁהוּא בְּרוּחַ לֹא מוֹסְתַּבֵּל כְּלוּם. כֶּךָ כָּלֵב, בְּגַלל שׁוּחֵי בְּרוּחַ לֹא הוֹסְתַּבֵּל עַל כְּלוּם וְכֵן לְהַתְּפַלֵּל עַל קַבְרֵי הָאֲבוֹת וְכוּ.

שֶׁהִמְתַּקְתִּי זֹאת. וְסִפֵּר זֹאת לְמַעַן דַּעַת כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לְהִרְבוֹת בְּתַפְלָה לְהַנְצִיל מִגְּאוֹת. שֶׁהִיא תוֹעֵבַת הַשֵּׁם, כִּי יִכּוֹל לְהִיּוֹת, שְׂאֵפְלוֹ שֶׁכִּבֵּר נִקְיִים מִכָּל הַתְּאוּוֹת וְהַמְדוּת רְעוּת אִף-עַל-פִּי-כֵן יִכּוֹל לְהִשְׁאֵר בְּלֵב גְּאוּה מְמוֹנָה חֵם וְשְׁלוֹם, וְכַמְבֹאֵר בְּהַתּוֹרָה "הַנְּעוֹר בְּלִילָה" הַזֶּה. וְעַל כֵּן צְרִיכִין בְּשִׁבִיל זֶה לְהִרְבוֹת מְאֹד בְּהַתְּבוּדוֹת בְּתַפְלוֹת וְצַעֲקוֹת לַה' יִתְבַּרְךָ בְּלִילָה וּבִדְרֶךְ יַחֲדִי, עַד שְׂזִיכָה לְבַחֲיַת בְּטוֹל בְּאֵמֶת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם גְּאוֹת וְשׁוּם מַמְשׁוֹת. עַד שְׂזִיכָה עַל-יְדִיזָה לְהִיּוֹת נִכְלָל עִם כָּל הָעוֹלְמוֹת הַתְּלוּיִים בְּנַפְשׁוֹ בְּאַחֲדוּתוֹ יִתְבַּרְךָ הָאֵין-סוּף, שֶׁהוּא מַחֲיֵב הַמְצִיאוֹת כִּנ"ל.

ס

בְּלִילָה אִזְ עַקֵּר הַזְּמַן שֶׁל הַתְּבוּדוֹת, לְפָרֵשׁ שִׁיחַתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וְלִשְׁפֹךְ לְבוֹ כַּמִּים נִכַח פָּנֵי ה', וְלַחֲפֹשׂ הָרוּחַ טוֹב הֵינּוּ הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שְׂיִשׁ בּוֹ עֵדִין וְלִבְרָרִם מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה. וְעַל-יְדִיזָה יִזְכָּה לְשִׁמְחָה וְלִהְכִינֵעַ הַמְדָמָה שְׂמֵשֶׁם כָּל הַתְּאוּוֹת, וְעַל-יְדִיזָה יִזְכָּה לְזַכְרוֹן לְזִכְרֵי תְּמִיד בְּעֵלְמָא דְאֵתִי וְלַחֲשֵׁב בְּכָל עֵת עַל תְּכִלִּיתוֹ וְסוּפּוֹ אַחֲרוֹן לְעוֹלָם הַבָּא עַד שְׂזִיכָה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּאֵמֶת (שָׁם, סִימָן ג"ד).

טא

על־ידי למוד הפוסקים זוכין להתפלל פראוי בכל לבבו. כי
 באמת אם היה האדם יודע ומאמין בלב שלם שמלא כל
 הארץ כבודו והוא יתברך עומד עליו בשעת התפלה ושומע ומאזין
 ומקשיב כל דבור ודבור של התפלה, בודאי היה מודקדק מאד לכון
 את דבריו והיה מתפלל בהתלהבות גדול. רק מחמת שלבו חלוק
 בחינת חלק לבם, ואינו חזק בידיעה זאת בלב שלם, בשביל זה
 אינו מודקדק כל כך ואינו מכון לבו בתפלתו. וכל זה נמשך
 מהקשיות והכפירות שבלב שהם בחינת מחלקת היצר הרע שבלב.
 ועל פן התקון לזה למוד הפוסקים, שעל־ידיה מבטלים מחלקת
 היצר הרע שבלב בשרשו. כי שרש מחלקת היצר הרע שבלב
 בהשתלשלות מדרגא לדרגא נמשך ממחלקת שבקדשה שהוא
 מחלקת התנאים והאמוראים שנה אוסר וזה מתיר, ועל־ידי למוד
 הפוסקים מתקן המחלקת שבקדשה הנ"ל. כי הפסק הלכה הוא
 השלום וההכרעה של מחלקת תנאים ואמוראים, ועל פן על־ידיה
 נתבטל גם מחלקת היצר הרע שבלב וזוכה לישר לבב שלא יהיה
 לבו חלוק עליו, רק להאמין שהשם יתברך שומע כל דבורי
 התפלה ואז זוכה להתפלל פראוי. וזה: אודך ביישר לבב. לבב דיקא
 בשני יצרין (כמו שדרשו חכמינו זכרונם לברכה, על פסוק בכל
 לבבך בשני יצריך, אימתי, בלמודי משפטי צדקך עין שם.

(אמר המעתיק מכאן סעד למה שמוכח לעיל אות ל' משיחותיו הקדושות אשר שני העניינים האלה, הינו להתפלל ולפרש שיחתו לפניו יתברך וגם למוד שלחן ערוך הם הנהגה בללית על כל איש ואיש בכל יום ויום מימי חייו, כי כפי הנ"ל הם תלויים זה בזה) (שם, סימן ס"ב).

סב

הַדְּבֹר הוּא בְּחִינַת אֵם הַבְּנִים, הֵינּוּ כְּמוֹ שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת תָּמִיד עִם בְּנֵיהָ אַפְלוֹ לְמִקּוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים וְאִינֶה שׁוֹכַחַת אוֹתָם, כְּמוֹ כֵּן הַדְּבֹר הוֹלֵךְ עִם הָאָדָם תָּמִיד אַפְלוֹ בְּמִקּוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים וּמְזִכִּיר אוֹתוֹ תָּמִיד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּחִינַת כִּי מִדֵּי דְבָרֵי בּוֹ זָכוֹר אֲזַכְּרֶנּוּ עוֹד. הֵינּוּ שְׂאֵפְלוֹ אִם הָאָדָם מֵנַח חֶסֶם וְשְׁלוֹם, בְּשִׁפְלֵי הַמְּדֻרְגָה מְאֹד בְּמִקּוֹם שֶׁהוּא חֶסֶם וְשְׁלוֹם, אֶף־עַל־פִּי־כֵן עַל־יְדֵי הַדְּבֹר יָכוֹל לְהִזְכִּיר אֶת עֲצֻמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם. דִּהֵינּוּ שְׂאֵפְלוֹ אִם הוּא בְּמִקּוֹם שֶׁהוּא, אִם יִתְחַזַּק גַּם שֵׁם לְדַבֵּר עַל כָּל פְּנִים דְּבוּרִים קְדוּשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינָם לְבֵין קוֹנוֹ אוֹ לְשִׂיחַ עִם רַבּוֹ אוֹ עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאַת שָׁמַיִם, יָכוֹל לְהִזְכִּיר אֶת עֲצֻמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם אַפְלוֹ שֵׁם בְּמִקּוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים, אַפְלוֹ אִם נָפַל לְמִקּוֹם שְׂנֵפֶל רַחֲמָנָא לְצַלָּן. כִּי הַדְּבֹר אֵינוֹ מְנַיֵחַ אוֹתוֹ לְשִׁכַּח אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהֵבֵן הַדְּבָר הַיָּטִב מִגְּדֹל כַּח הַדְּבֹר, וְהִיא עֲצָה נִפְלְאָה וְנוֹרָאָה לְמִי שֶׁחָפֵץ בְּאַמֻּת לְבַל יֵאבֵד עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי חֶסֶם וְשְׁלוֹם, (שם, סימן ע"ח).

סג

בְּשֵׁאֲדָם מִתְפַּלֵּל אוֹ מִתְבּוֹדֵד כְּרְאוּי וּבְאִמְצַע הוּא נוֹפֵל
 מִמְדַּרְגָּתוֹ זֶה גִּמְשֵׁךְ מִפְּנֵם הָאִמוּנָה. וְאִזְ צְרִיךְ שִׁישְׁבֵר
 לְבוֹ בְּקִרְבוֹ וְיִתְבַּיֵּשׁ בְּעִצְמוֹ עַל שֶׁנִּפְל מִשְׁמַיִם לָאָרֶץ, וְיִרְחֵם עַל
 עִצְמוֹ עַד שִׁיתְאַנַּח, וְעַל-יְדֵי הָאֲנַחָה יִחְזֹר לְמִדְרַגָּתוֹ (שָׁם, סִימָן
 ק"ח).

סד

הַדְּבוּרִים שֵׁאֲדָם מְשִׁיחַ וּמְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנֵו הֵם בְּחִינַת רוּחַ
 הַקִּדְשׁ. כִּי עַל-יְדֵי שְׁנִכְנֵם לָזֶה וּמְכַרִּיחַ עִצְמוֹ וּמְכִין
 עִצְמוֹ לְדַבֵּר לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבַּרַךְ, שׁוֹלַח לוֹ הַשָּׁם יִתְבַּרַךְ דְּבוּרִים
 בְּפִיו שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקִּדְשׁ. וְצְרִיךְ לְרְאוֹת וּלְהַשְׁתַּדֵּל תְּמִיד
 לְבַקֵּשׁ בְּכָל עֵת בְּדַבְרֵי רְצוּיִים וְתַחֲנוּנִים חֲדָשִׁים. וְזֶה זֹכֵכִין עַל יְדֵי
 מְהֵרַת הַלֵּב שְׁזֹכֵכִין עַל-יְדֵי תְּנוּעוֹת הַשֶּׁכֶל בְּקִדְשָׁהּ. וְזֶה - "לֵב
 מְהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים אִזְ וְרוּחַ נָכוֹן חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי", שְׁיִזְכֶּה לְחֲדָשׁ
 בְּכָל פַּעַם דְּבוּרִים חֲדָשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקִּדְשׁ כַּנִּל (שָׁם,
 סִימָן קנ"ו).

סה

לְאָסוּר לְעַמּוֹד עִצְמוֹ עַל שׁוּם דְּבַר, הֵינּוּ שְׁאָסוּר לְהִתְעַקֵּשׁ
 בְּתַפְלָתוֹ שֶׁהַשָּׁם יִתְבַּרַךְ יַעֲשֶׂה לוֹ דְּוָקָא אֶת בְּקִשְׁתּוֹ, הֵן

פְּרָנְסָה אוּ בָּנִים אוּ שְׂאֵר צְרָכָיו, רַק צְרִיד לְהַתְּפַלֵּל לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ
 בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים, אִם יִתֵּן הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ יִתֵּן וְאִם לֹא לֹא. וְזֶה
 אֵל תַּעַשׂ תִּפְלֵתְךָ קִבֵּעַ לְשׁוֹן גְּזֹלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְקִבַּע אֶת
 קִבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ" הֵינּוּ לִקְחַ הַדְּבָר בְּחֻזְקָה בְּגֹזֶלָה אֲלֵא רַחֲמִים
 וְתַחֲנוּגִים כַּנ"ל (שם, סימן קצ"ו).

סו

כְּשֶׁאָדָם מֵתְבוֹדֵד וּמִפְרֵשׁ שִׁיחָתוֹ וְצִעְרוֹ לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ
 וּמִתְוֹדֵה וּמִתְחַרֵּט עַל גְּדֹלַת הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם, אִזּוֹ גַּם
 הַשְׂכִּינָה כְּנֹגְדוֹ מִפְרֵשֶׁת לְפָנָיו שִׁיחָתוֹ וְצִעְרוֹ. כִּי כָּל פָּגַם וּפָגַם
 בְּנִשְׁמָתוֹ פָּגַם אֲצֵלָה, בְּכִיכּוֹל, וְהִיא מִנְחָמַת אוֹתוֹ שְׂיִבְכֶשׁ
 תַּחְבּוּלוֹת לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים (שם, סימן רנ"ט).

סז

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ הַתְּעוֹרְרוֹת מֵאָדָם לְחִבְרוֹ, כְּגוֹן כְּשִׂרְוֵאִים שֶׁאֶחָד
 אוֹמֵר בְּקִשׁוֹת וּסְלִיחוֹת בְּהַתְּעוֹרְרוֹת בְּלֵב נִשְׁפָּר אִזּוֹ חִבְרוֹ
 מִתְעוֹרֵר מִמֶּנּוּ גַם כֵּן, כִּי מִתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עֲצָמוֹ וְנִתְעוֹרֵר גַּם
 כֵּן וּמִתְחִיל לִזְכֹּר גַּם כֵּן בְּקִשׁוֹת בְּהַתְּעוֹרְרוֹת הַלֵּב, כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ
 אֲצֵל הָאָדָם עֲצָמוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת מִנֶּה וּבֵה שֶׁמִּתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ דְּבָרֵי
 עֲצָמוֹ, דִּהְיָנוּ שֶׁאוֹמֵר בְּקִשׁוֹת וְתַחֲנוּת בְּהַתְּעוֹרְרוֹת וְצוּעֵק וְיֵלֵ, וְיִמִּי
 וּבִתּוֹךְ כֶּד נִתְעוֹרֵר מִנֶּה וּמִתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עֲצָמוֹ הֵיכֵן אֲנִי, וְיִמִּי

צועק כִּךְ הֲלֹא וַיִּלֵּי מִמֶּשׁ וּמִתְחִיל שְׁנִית לְצַעַק וַיִּלֵּי לִי דִיקָא.
וְאִף שֶׁבִּתְחִלָּה נִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ גַּם כֵּן אֹמֵר בְּאַמַּת כְּרֵאוּי, עִם כָּל
זֶה אַחֲרֵיכֶּךָ רוֹאִים הַהֶפְרֵשׁ בֵּין קִדְמֵי לְאַחֲרֵיכֶּךָ וְהִבֵּן (שֵׁם, סִימָן
ע"ה).

סח

אֶף-עַל-פִּי שְׂאִין הָאָדָם יִכּוֹל לְדַבֵּר כָּלֵל, וְנִדְמָה לוֹ שְׂאִינוֹ
יִכּוֹל לִפְתַּח פִּיו בְּתַפְלָתוֹ וְהַתְּבוּדָתוֹ מִגִּדּוֹל
הַגְּשָׁמִיּוֹת שָׁלוֹ וּמִכְבֵּד צְרוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוֹף שְׁעוֹכְרִים עָלָיו, אֶף-
עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק אִזְ דִּיקָא לְהַכְרִיחַ אֶת עֲצָמוֹ לְקַרְא לְה'
מִתּוֹךְ הַמִּצַּר וְהַדְחָק, בְּחִינַת מִן הַמִּצַּר קָרָאתִי יְהוָה. כִּי עֵקֶר
הַתְּעוּרָרוֹת הוּא שְׂיִתְעוּרֵר הָאָדָם מִן הַמִּצַּר וְהַדְחָק תְּחִלָּה, וְעַל-
יְדִיָּוָה יִזְכֶּה אַחֲרֵיכֶּךָ עַל פִּי רַב לְבֹא לְהִרְחֵבָה גְּדוּלָּה עַד שְׂיִכּוֹל
לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ כְּרֵאוּי, עַד שְׂיִכּוֹל לְבֹא לְבְחִינַת רוּחַ
הַקִּדְּשׁ עַל-יְדִיָּוָה דִּיקָא שְׁנִתְעוּרֵר לְהַשֵּׁם וּתְבַרֵךְ מִתּוֹךְ הַמִּצַּר
וְהַמְרִירוֹת כְּזֶה. וְכִמּוֹ שְׂמִצְיָנוֹ אֶצֶל דְּוֵד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּכָל
תְּפִלוֹתָיו, שֶׁהִתְחַלָּה הָיָה מִן הַמִּצַּר וְהַדְחָק שֶׁהָיָה צָר לוֹ מְאֹד,
כִּגוֹן מִחֲמַת שְׁנַפֵּל עָלָיו צְרוֹת אֲבִשְׁלוֹם אוֹ צְרוֹת נָכַל וְכַדוּמָה,
וְאַחֲרֵיכֶּךָ בָּא בְּאוֹתוֹ תְּפִלָּה לְרוּחַ הַקִּדְּשׁ. וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפֵר
שֶׁהִרְחַב הוּא לְמַעַלָּה וְהַקִּצֵּר הוּא לְמַטָּה אֶצֶל הַפֶּה. וְזֶה בְּחִינַת
(תְּהִלִּים ס"ו) "וְדַבֵּר פִּי בְּצַר לִי", הִינּוּ כִּנּוּ"ל (שֵׁם, סִימָן רע"ט).

סט

בְּשִׁמְת־חַיִּיל הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל עַל עֲצָמוֹ וְרוּאָה שְׁרָחוֹק מִטּוֹב
וְהוּא מְלֵא עוֹנוֹת, אִזּוּ יוֹכֵל לִפְלֵל עַל־יְדִיָּוָה וְלֹא
יוֹכֵל לְהִתְפַּלֵּל וְלִהְתְּבוֹדֵד בְּלָל. עַל כֵּן הוּא מְחַיֵּב לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ
וְלִמְצֹא בְּעֲצָמוֹ אִיזָה טוֹב כִּי אֵיךְ אֶפְשֶׁר שְׁלֵא עָשָׂה מִיָּמָיו אִיזָה
מִצְוָה אוֹ דְבַר טוֹב, וְאִם בְּשִׁמְת־חַיִּיל לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ טוֹב שְׁעָשָׂה,
הוּא רוּאָה שֶׁהַטּוֹב בְּעֲצָמוֹ הוּא מְלֵא פְּצָעִים כִּי הַטּוֹב מְעַרֵּב
בְּפָנִיּוֹת וּבְפִסְלֵת הַרְבֵּה, אִם־עַל־פִּי־כֵן אֵיךְ אֶפְשֶׁר שְׁלֵא יִהְיֶה
בְּהִמְעַט טוֹב אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה. וְכֵן יַחְפֹּשׁ וַיִּבְקֹשׁ עוֹד עַד שְׁיִמְצֹא
בְּעֲצָמוֹ עוֹד אִיזָה נִקְדוֹת טוֹבוֹת. וְעַל־יְדִיָּוָה שְׁמוּצָא בְּעֲצָמוֹ אִיזָה
זְכוּת וְטוֹב, עַל־יְדִיָּוָה יוֹצֵא בְּאִמַּת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת וְיִכּוֹל
לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה עַל־יְדִיָּוָה, בְּבַחֲיִינַת וְעוֹד מְעַט וְאִין רָשָׁע, הֵינּוּ
עַל יְדֵי שְׁמוּצָא בְּעֲצָמוֹ עוֹד מְעַט שְׁשָׁם אִינוּ רָשָׁע, עַל־יְדִיָּוָה
וְהִתְבּוֹנְנֵת עַל מְקוֹמוֹ וְאִינְנוּ עַל מְדַרְגָּתוֹ הַרְאֵשׁוֹנָה. וְעַל־יְדִיָּוָה
יוֹכֵל לְהַחֲיֹת אֶת עֲצָמוֹ וְלִשְׁמַח אֶת עֲצָמוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא, וְאִזּוּ יוֹכֵל
לְהִתְפַּלֵּל וְלִזְמַר וְלִהְדוֹת לָהּ. וְזֶה: "אֲזַמְּרָה לְאַלְכֵי בְּעוֹדֵי", הֵינּוּ
בְּהַעוֹד מְעַט הַנִּקְדוֹת טוֹבוֹת שֵׁשׁ כִּי עָרִין, עַל־יְדִיָּוָה אוֹכֵל לִזְמַר
וְלִהְתְּפַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שָׁם, סִימָן רפ"ב).

[וְעַיִן] בְּסִפְר "עֲלִים לְתַרוּפָה" מְמֹרְנוּ הַרְבַּ הַקְדוּשׁ רַבִּי נָתָן, וְכָר
צָדִיק לְכַרְכָּה, שְׁכַתָּב שָׁם בְּמַכְתָּב תל"ג בְּלִשׁוֹן טִימִישׁ

אִיךְ שְׁאֲדוֹנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זָכַר צְדִיק לְבָרְכָהּ, אָמַר הָעֲנִין הַזֶּה כְּדִי
 שְׁיִכְנְסוּ הַדְּבָרִים בְּלֵב כָּל אִישׁ לִילָךְ בְּזֶה בְּתַמְיֹמֹת וּבְפִשְׁיֹמֹת.
 וְכַתֵּב שֵׁם: וְכֵן הָיָה אוֹמֵר אֲדוֹנְנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ, זָכַר צְדִיק
 לְבָרְכָהּ: אִזּוֹ אֲמַעֲנֶנְשׁ וְעַהֲטָ עָר אִזּוֹ זְעָהָר שְׁפָל מְאֹד עָר נִיט
 אֲרָאֵפּ פְּאֵלִין, נָאֵר עָר מוֹז זִיד מְחִיָּה זִין, אִין זָאל זִיד מִיִּשְׁב זִין
 וְוִיא הָאֵב אִיךְ נִיט עֶפְעֵס אֲמַצְוָה גִּיטָאן וְוִיא הָאֵב אִיךְ פֶּאָרְט
 נִיט אֲמַאֲהֵל עֶפְעֵס גִּיטִין גִּיטָאן אִיךְ פֶּאָסְט אִם יוֹם כְּפּוֹר אִין
 תִּשְׁעָה בָּאָב אוֹיךְ. אִון כָּל הַדְּלָ"ת תַּעֲנִיתִים אוֹיךְ חֲמִשֶּׁע דָּאָם
 הָאָרְץ טִיט מִיר זְעָהָר וְוִיא. אִון גְּעָה אֲמַאֲל אִין מְקוּהָ אֲרִיין. אִון
 אֲפֹלוֹ אִין כָּל הַקְּלֻקֻּלִים רַחֲמָנָא לְצִלָן, מוֹמְשֶׁע אִיךְ מִיד זְעָהָר
 אִון וְוִיל מִיד זְעָהָר מְצִיל זִין וְכוּ' אִין וְוִיא סַע אִזּוֹ. עַל כָּל פְּנִים
 עֶפְעֵס נְקוּדוֹת טוֹבוֹת הָאֵב אִיךְ אִין מִיר וְוִאָם אִיךְ הָאֵב כְּמָה
 פְּעָמִים גִּיטָאן רְצוֹן הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ. אִין דְּעַר מִיט מִיז מְעַן זִיד
 מְחִיָּה זִין אִין זִיד נִישְׁט מִיִּאֵשׁ זִין בְּשׁוּם אֲפֹן וְכוּ' [כְּשֶׁהָאָדָם
 רוֹאֶה שֶׁהוּא מְאֹד שְׁפָל, אֲסוּר לוֹ לְפֹל רַק הוּא מְחִיִּב לְהַחֲיוֹת
 אֶת עֲצָמוֹ וּלְיִשֵּׁב עֲצָמוֹ, הָאֵם לֹא עֲשִׂיתִי אִיזָה מְצוּוָה, הָאֵם לֹא
 עֲשִׂיתִי בְּכָל זֹאת אִיזָה טוֹב, אֲנִי מְתַעֲנֶה בְּיוֹם כְּפּוֹר, וְגַם בְּתִשְׁעָה
 בָּאָב, וְכֵן גַּם כָּל הָאֲרַבְעָה צוּמוֹת, אִף שְׁלֹבֵי פּוֹאֵב לִי מְאֹד.
 וְהוֹלֵךְ גַּם פְּעַם לְמְקוּהָ, וְאֲפֹלוֹ בְּכָל הַקְּלֻקֻּלִים רַחֲמָנָא לְצִלָן
 מְתִינֵעַ אֲנִי מְאֹד וְרוֹצֶה אֲנִי לְהַצִּיל אֶת עֲצָמִי וְכוּ', וְאִיךְ שֶׁהוּא
 עַל כָּל פְּנִים מְשֻׁהוֹ נְקוּדוֹת טוֹבוֹת נִמְצָא אֲצִלִּי, מַה שֶּׁעֲשִׂיתִי

כִּמָּה פְּעָמִים רָצוֹן הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ, עִם זֶה מוֹכְרָחִים לְהַחֲיוֹת אֶת
עַצְמוֹ וְלֹא לְהַתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם אַפֵּן וְכוּ' [עֵינֵי שָׁם בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן]
סִימָן רפ"ב, כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְתַכְנִיּוֹת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּלִבְךָ
מִחֲדָשׁ.

וְאִם, חֵס וְשָׁלוֹם, אַף־עַל־פִּי־כֵן הַבַּעַל דָּבָר מִתְנַגֵּב צְרִיכִין
אֲחֵרֵיכֶם לַחֲזוֹר וְלִילֵךְ בְּזֶה. וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל פְּעַם.
וּבַתּוֹךְ כֶּךָ עוֹזֵר הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ הַרְבֵּה, וּבִפְרָט לְהַתְנַגֵּב וְלִשְׁוֹחַ
וְלוֹמַר כָּל זֶה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ וְלוֹמַר רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! וְיֵאָמֵר אֲזוּי
אֵיךְ בֵּין וְיֵאָמֵר אֲזוּי אֵיךְ בֵּין. אֲזוּי וְיֵאָמֵר דִּיא וְיֵאָמֵר אֵין אֵיךְ וְיֵאָמֵר
מִיִּין וְיֵאָמֵר דִּיא הָאֵסֵט זֵיךְ פֶּאָרְט מִיט מִיר חֶסֶד עוֹלָם גִּיטָאן
אֵין הָאֵסֵט מִיךְ בַּאֲשַׁאפֵּן מוֹרַע יִשְׂרָאֵל וְלֹא עֲשִׂנִי וְכוּ'. אִין מָע
הָאֵט מִיךְ פֶּאָרְט גִּישְׁנִיטִין אִין בְּלִיט פֶּאָרְנָאסִין צִיא אַכְט טָאג.
אֵין אִין חֶדֶר הָאֵב אֵיךְ גִּילְעֵרִינֵט אֵלְף־בֵּית אֵין סְדוּר אֵין חֶמֶשׁ
אֵין גְּמָרָא וְכוּ'. וְיִפִּיל יִסוּרִים אֵין שְׁמִיץ הָאֵב אֵיךְ גִּילְטֵעֵן פּוֹן
דִּיא מְלַמְּדִים. אִין אֵלִיִּין הָאֵב אֵיךְ מִיךְ אֵיךְ גִּימִיטְשַׁעַט כִּמָּה
פְּעָמִים. וְאִם טִיט מָעֵן [רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! אֵיךְ שְׂאֵנִי אֵיךְ שְׂאֵנִי
כְּמוֹ שְׂאֵתָהּ יוֹדַע וְאֵנִי יוֹדַע אֶת כְּאֵבִי, בְּכָל אֹפֶן עֲשִׂית עֲמָדִי
חֶסֶד עוֹלָם וּבִפְרָאֵת אֹתִי מוֹרַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכֵן מָלוּ אֹתִי וְשִׁפְכוּ
דְּמִי לְשִׁמוֹנָה יָמִים וְלְמִדְתִּי בְּחֶדֶר אֵלְף־בֵּית וְסְדוּר וְחֶמֶשׁ וּגְמָרָא
וְכוּ'. כִּמָּה יִסוּרִים וּמִפּוֹת סְבִלְתִּי מִהַמְּלַמְּדִים, וְכֵן סְבִלְתִּי בְּעַצְמִי
כִּמָּה פְּעָמִים, מֵהַ עוֹשִׂים] רָצוֹנִי לַעֲשׂוֹת רָצוֹנְךָ אֵיךְ שְׂאוּר

שְׁבַעֲיִסָּה מֵעַבְבֵי אוֹתוֹ. וְאִם הִתְנַאֲ הַקְדוּשׁ שֶׁבְהַגְמָרָא לֹא הִתְבַּיֵּשׁ לֹאמֵר זֶה בְּאֲדָרְפִין מִיר זִיד בְּוֹדָאֵי נִישְׁט שְׁעֵמִין שְׂרִיעֵין דְּאִם פֶּאָר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל צְעָקָה בִּמְטֵר בִּמְטֵר וְכו' גִּיּוּוֹאֵלְד גִּיּוּוֹאֵלְד וְכו'. [בְּוֹדָאֵי אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּשׁ לְצַעֲקוֹק זֹאת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל צְעָקָה מִר מִר וְכו' אָהָה אָהָה וְכו'] וְאִם חֵם וְשְׁלוֹם חֵם וְשְׁלוֹם, אֶפֶר־עַל־פִּיכֵן הַבְּעַל דְּבַר מִתְגַּבֵּר, צְרִיכִין לְצַעֲקוֹ עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן בְּכָל פַּעַם עַד שִׁישְׁקִיף וְיֵרָא ה' מְשֻׁמִּים, כִּי לֹא יוֹנַח לְעוֹלָם ה'. וְכֵּן שְׁמַתְעַבֵּב הַיְשׁוּעָה יֵשׁ בְּזֶה דְבָרִים נְעֻלְמִים מְאֹד מְאֹד כִּי מְאֹד עֵמְקוֹ מִחֻשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ (עֵין לְקַמֵּן אוֹת ק'), וּבְוֹדָאֵי הַמְּנִיעָה מְצַדֵּנוּ מַה שְּׂאִין אָנוּ מִתְעוֹרְרִים לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שְּׂצָרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר כְּרֹאוֹי, וְגַם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֲפִץ וּמִתְאַוֶּה לְתַפְלָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲפֹלוֹ שֶׁל הַגְּרוּעַ שֶׁבְּגְרוּעִים וְרוֹצֵה שְׂיַרְבֶּה לְהִתְפַּלֵּל וְלְצַעֲקוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְכו' עֵין שָׁם).

ע

עַל־יְדֵי שְׁלֵמוֹת לְשׁוֹן הַקְדוּשׁ (הֵינּוּ שִׁישְׁמֵר אֵת הַלְשׁוֹן לְקַדְשׁ אוֹתוֹ בְּדַבְּרוּרִים קְדוּשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וְתַפְלָה וְתַחֲנוּנֹת וּבְקִשּׁוֹת וְשִׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ וְאֲפֹלוֹ בְּלִשׁוֹן שְׂמֵדְבֵר בּוֹ, כִּי אֲדַרְבָּא, כְּשִׂמְדֵבֵר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ צְרִיד דְּנֻקָא לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן שֶׁהוּא מְדַבֵּר בּוֹ, כִּי עַל־יְדֵיֶזָה מְעוֹרֵר לְכוּ בְּיוֹתֵר וְכו'ל), עַל־יְדֵיֶזָה זֹכִינֵן לְתַקְוֵן הַפְּרִית וְלְהַכְנִיעַ אֵת הָרַע הַכּוֹלֵל כָּל

הַתְּאוּזוֹת רְעוֹת שֶׁהוּא תְּאוּזוֹת נְאוּף. כִּי מְקַרֵּר אֶת חֲמִימוֹתוֹ בְּדַבּוּר
 שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנִּ"ל בְּבַחֲיַנֵּת חֵם לְבַי בְּקַרְבֵי וְכוּ' דִּבְרַתִּי
 בְּלִשׁוֹנִי, אֲבָל מִי שֶׁאֵינּוּ מְקַרֵּר אֶת חֲמִימוֹתוֹ בְּדַבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן
 הַקֹּדֶשׁ הַנִּ"ל אִזּוֹ הָרוּחַ סֶעְרָה מְקַרֵּר אוֹתוֹ בְּמַקְרָה לִילָה רַחֲמָנָא
 לְצַלָּן. וְכֵן לְהַפּוּד עַל־יְדֵי תַקוּן הַבְּרִית זּוֹכִין לְשִׁלְמוֹת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ
 הַנִּ"ל, כִּי הֵם תְּלוּוִיִּים זֶה בָּזֶה. וְעַל־יְדֵי־זֶה זּוֹכֵה הָאָדָם לְזִבְךְ אֶת
 פָּנָיו שֶׁיְהִיוּ פָּנָיו מְאִירוֹת כָּל כָּךְ, עַד שְׂיֻכַּל כָּל אֶחָד לְרֹאוֹת אֶת
 עַצְמוֹ בְּפָנָיו שֶׁל זֶה הָאִישׁ שְׂזוֹכֵה לְתַקוּן הַבְּרִית וְלְשִׁלְמוֹת לְשׁוֹן
 הַקֹּדֶשׁ הַנִּ"ל כְּמוֹ בְּמִרְאָה אֵיךְ פָּנָיו מְשַׁקֵּעַ בַּחֲשָׁד וַיָּשׁוּב בְּתִשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ אֲפֵלוּ בְּלֹא תּוֹכַחַה וּבְלֹא מוֹסֵר וְרַק עַל־יְדֵי
 הַהֶבֱטָה בְּפָנָיו לְבַד (שֵׁם, סִימָן י"ט).

עא

כָּל אֶחָד כְּפִי תַקוּן הַבְּרִית וּכְפִי הַתְּקַשְׁרוֹתוֹ לְצַדִּיקֵי אִמַּת שֶׁהֵם
 שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית, כְּמוֹ כֵּן הוּא יָכוֹל לְטַעַם מְתִיקוֹת בְּדַבּוּרֵי
 הַתְּפִלָּה, וְאִזּוֹ אֲרִיָּה נְחִית לְאָכַל קֶרְבֵנוּ הֵינּוּ תְּפִלָּתוֹ. אֲבָל עַל־יְדֵי
 פָּגַם הַבְּרִית הוּא בְּבַחֲיַנֵּת מִן מְרִירִין וְכוּ' וְאִזּוֹ אֵינּוּ יָכוֹל לְטַעַם
 מְתִיקוֹת בְּדַבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, וְאִזּוֹ בְּלֹא נְחִית לְאָכַל קֶרְבֵנוּ הֵינּוּ
 תְּפִלָּתוֹ. וְדַע, שְׁעֵזֵי פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בְּדוֹר הֵם הֵם הַבְּלָבִים הָעוֹמְדִים
 וְחוֹלְקִים עַל תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁעֲדוֹן לֹא תַקַּן בְּרִיתוֹ
 בְּשִׁלְמוֹת (שֵׁם, סִימָן נ').

(וְכַתֵּב עַל זֶה בְּסֵפֶר "לְקוּמֵי עֲצוֹת" אוֹת תְּפִלָּה סִימָן מ"ט.)
 וּמִזֶּה תִּבְיֵן כַּמָּה גְּדוֹל עוֹנָם שֶׁל הַחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת
 אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי וְרוֹצִים לְבַלְבֵּל אֶת תְּפִלָּתוֹ, כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׁוֵה
 הָאִישׁ שֶׁהִתְפַּלֵּל לֹא זָכָה עַדִּין לְתִקּוֹן הַבְּרִית וּמַחֲמַת זֶה בָּא עָלָיו
 הַמַּחֲלָקֶת הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָבָא נְחִית וְכוּ' כַּנ"ל, אֲבָל
 הַחוֹלְקִים אֵינָם פְּטוּרִים מִחֲמַת זֶה מֵעַנְשָׁם, כִּי הֵם עוֹקְרִים אֶת
 נַפְשָׁם מִן הַקִּדְשָׁה וּמְכַנְיָסִים עֲצָמָם לְהִיּוֹת נִקְרָאִים בְּשֵׁם כְּלָבִים
 מִמֶּשׁ, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עָוִי נֶפֶשׁ עַל-יַדֵּי שְׁחוֹלְקִים
 עַל תְּפִלָּתוֹ אֶף-עַל-פִּי שְׁלֹא תִקֵּן בְּרִיתוֹ בְּשִׁלְמוֹת וְכוּ' ל. כִּי בּוֹדָאֵי
 הָאָדָם צְרִיךְ לִיַּעַ עֲצָמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל כַּחוֹ אֶף-עַל-פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹ
 שֶׁהוּא וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְגִישׁ מְתִיקוֹת בְּדַבְּרוֹרֵי הַתְּפִלָּה, וְגַם הַיְגִיעָה
 בְּעֲצָמָה יִקְרָה מְאֹד, כִּי עַל זֶה נֹאמַר: "כִּי עָלֶיךָ הִרְגַּנוּ כָּל הַיּוֹם"
 וְכוּ', כַּמְבָאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בְּדַבְּרֵי וְכוּ' לְבִרְכָה).

וְהִנֵּה עוֹד מוֹכֵן מִדַּבְּרֵי, וְכוּ' לְבִרְכָה, בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק
 רֵאשׁוֹן סִימָן ב', אֲשֶׁר כָּל הַפּוֹגֵם בְּבְרִית גּוֹמְלִין מִמֶּנּוּ
 הַתְּפִלָּה עַל-יַדֵּי הַתְּגַבְּרוֹת מַחֲשָׁבוֹת זֵרוֹת שְׁפָאִים לְבַלְבֵּל תְּפִלָּתוֹ.
 וְכֵן כְּתֵב שֵׁם בְּסִימָן ל', אֲשֶׁר כָּל הַבְּלִבּוֹלִים שְׁמַעוּלָם וְכָל
 הַשְּׁמוּטוֹתִים וְכָל עַרְבּוֹב דַּעַת שְׂיִישׁ לְהָאָדָם בְּכָל הַיּוֹם בְּאִיזָה עַת
 שְׂיִהְיָה, הַבֵּל כַּאֲשֶׁר לְכָל בָּא דִיקָא בְּעַת הַתְּפִלָּה וּמִשְׁמִיעַ אֶת
 עֲצָמוֹ אִזְ דִּיקָא, לְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בְּשַׁעַת תְּפִלָּתוֹ, בְּבְחִינַת מִי
 יִמְלַל גְּבוּרוֹת ה', הִינּוּ מִי שְׁמַמְלֵל גְּבוּרוֹת ה' בְּעַת הַתְּפִלָּה אִזְ

יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ, הִיגוּ שְׁמוֹ שְׁמִיעַ לְעַצְמוֹ כָּל עַרְבוּבֵי הַדַּעַת שְׁלוֹ
 וְכָל הַבְּלָבוּלִים שְׁלוֹ. כִּי תְהִלָּה הוּא לְשׁוֹן עַרְבוּב וּבְלָבוּל כְּמוֹ
 שִׁכְתוּב: "וּבְמִלְאָכֵיו יִשִּׁים תְּהִלָּה". עַל כֵּן צְרִיכִין הַתְּנַבְּרוֹת גְּדוֹל
 מְאֹד מְאֹד בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה עַל אֵלֵי הַבְּלָבוּלִים וְהַמְחֻשְׁבוֹת זְרוֹת
 שְׂבָאִים וְעוֹלָיִם עַל לְבוֹ אִזְ דִּיקָא.

וְאִיתָא בְּדַבְּרֵיו זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן - תְּנַנְנָא סִימֵן
 קכ"ב לְעַנְיֵן הַמְחֻשְׁבוֹת הַזְרוֹת שְׂבַתְפִּלָּה, כִּי כָּל
 מְחֻשְׁבָה זְרָה הִיא קְלָפָה וְקוּמָה שְׁלֵמָה כְּמוּבָא, וּכְשֶׁאֲדָם עוֹמֵד
 וּמְתַפְּלָל כְּסֹדֵר וְאִינוּ מוֹשְׁגִיחַ עַל הַמְחֻשְׁבוֹת זְרוֹת אִזְ בְּדַרְךְ הַלּוּכוֹ
 בְּתַפְּלָתוֹ הוּא מִפִּיל אוֹתָם; לָזֶה חוֹתֵךְ יָד וְלָזֶה חוֹתֵךְ רֶגֶל וְכִיּוֹצֵא
 בְּזֶה בְּשָׂאֵר הָאִיבְרִים, כְּמוֹ לְמוֹשֵׁל בְּעַנְיֵן מַלְחָמָה כְּשֶׁצָּרִיךְ לִילָךְ
 וְלָעֵבֵר בֵּין הַרְבֵּה רוֹצְחִים וְאוֹרְבִים וּכְשֶׁהוּא גְבוּר וְעוֹבֵר בֵּינֵיהֶם,
 אִזְ בְּדַרְךְ הַלּוּכוֹ הוּא מִפִּיל אוֹתָם; לָזֶה חוֹתֵךְ יָד בְּדַרְךְ הַלּוּכוֹ
 וּמִפִּילוֹ וְלָזֶה רֶגֶל וְכו' וְכֵן הוּא מְמוֹשׁ בְּעַנְיֵן הַתְּפִלָּה, כְּשֶׁמְתַנַּבֵּר
 לְהַתְּפַלֵּל כְּסֹדֵר וְלִבְלֵי לְהַסְתַּפֵּל עַל הַמְחֻשְׁבוֹת זְרוֹת כִּלָּל אִזְ
 הוֹרֵג אוֹתָם אִזְ חוֹתֵךְ מֵהֶם אִיבְרִים אִיבְרִים כְּנ"ל.

וְכֵן מִבְּאֵר עוֹד בְּדַבְּרֵיו זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה, בְּלְקוּמֵי א' סִימֵן ע"ב,
 שְׂאִין צְרִיכִין לְהַסְתַּפֵּל עֲלֵיהֶם כִּלָּל וְלִבְלֵי לְהַפִּיט לְאַחֲרָיו
 כִּלָּל, רַק לִילָךְ כְּסֹדֵר בְּתַפְּלָתוֹ וְעַל־יְדִי־זֶה מִמִּילָא יִסְתַּלְקוּ, וְאִם
 לֹא יִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם אִזְ אֲדַרְבָּא, יִתְנַבְּרוּ עָלָיו בְּיוֹתֵר. כְּמוֹ הָאָדָם
 הַבוֹרֵחַ מֵאִיזוּה דְבַר וּמִסְתַּפֵּל מִן הַצַּד כִּלָּאֲחֵר יָד עַל זֶה הַדְּבַר

שֶׁבֶרַח מִמֶּנּוּ אִזְ הַדְּבָר הַזֶּה מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר בֵּן הוּא מִמֶּשׁ
בְּעֵנֵן הַמַּחְשְׁבוֹת.

וְכֵן מִבְּאֵר עוֹד בְּדַבְּרָיו וְכִרְוֹנוֹ לְבִרְכָה, שֶׁהַמַּחְשְׁבָה בְּיַד הָאָדָם
לְהַטּוֹתָהּ פְּרִצָנוּ. וְאַפְלוּ אִם כָּבֵד הַרְגֵּלָה מַחְשְׁבָתוֹ לְיִצְאֵת
לְחוּץ הַרְבֵּה, אֶרֶץ-עַל-פִּי-כֵן בְּיַד הָאָדָם לְהַטּוֹתָהּ בְּכָל פַּעַם
לְהַדְרִיךְ הַיֵּשֶׁר כִּי אִי אֶפְשֶׁר שִׁיְהִי שְׁנֵי מַחְשְׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אִפְּן
עֵין שָׁם. וְעַל כֵּן בְּוֹדָאֵי בְּשִׁיתְגַּבֵּר לְחֹשֶׁב רַק בְּדַבּוּרֵי הַתְּפִלָּה
בְּוֹדָאֵי תִדְחָה הַמַּחְשְׁבָה זָרָה.

וְעַיִן בְּ"לְקוּמֵי הַלְכוֹת" הַלְכוֹת תְּפִלִּין הַלְכָה ו', שְׁזָה בְּחִינַת
עֹמֵר שְׁעוּרִים, שְׁצָרִיכִין אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם לְסַפֵּר הַיָּמִים
לְעֹמֵר. הֵינּוּ כִּי הַשְׁעוּרִים שֶׁהוּא מֵאֲכָל בְּהֵמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כַּחַ
הַמְדָמָה שְׁמוֹשֵׁם כָּל הַבְּלִבּוּלִים וְכָל הַהֲרָהוּרִים וְכָל הַמַּחְשְׁבוֹת
זָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁעֵרוֹת מוֹתְרֵי מַחֲזֵן כִּידוּעַ, כְּלָם הֵם בְּבַחֲינַת
עֹמֵר וּמְדָה, כְּמוֹ כְּלֵי שְׁמַחֲזוּקַת מְדָה אַחַת וְיֹתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשֶׁר
לְכַנֵּס בָּהּ, כְּמוֹ כֵּן הַמֶּחֶה הוּא כְּלֵי שְׁאִינוֹ יִכּוֹל לְכַנֵּס בּוֹ כִּי-אִם
מַחְשְׁבָה אַחַת וְיֹתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשֶׁר לְכַנֵּס בּוֹ בְּבַת אַחַת. וְזֶה
שְׁעוּרִים לְשׁוֹן שְׁעֵרוֹת שֶׁהֵם הַמַּחְשְׁבוֹת כַּנֶּ"ל. וְזֶה שְׁפּוֹפְרִין
הַיָּמִים לְעֹמֵר, הֵינּוּ כִּי הַיָּמִים שֶׁהֵם הַחַיּוֹת שֶׁל הָאָדָם, כִּי כָּל יְמֵי
חַיּוֹ שֶׁל הָאָדָם נִכְלָלִים בְּיָמִים וּבְזִמָּן, וְעַקֵּר הַחַיּוֹת הוּא הַחֲכָמָה
שְׁבַמָּח, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב הַחֲכָמָה תְּחִיָה, וּמִשֵּׁם כָּל הַמַּחְשְׁבוֹת וְכָלֵם
הֵם בְּבַחֲינַת עֹמֵר וּמְדָה כַּנֶּ"ל.

וְעַל כֵּן אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם צָרִיכִין לְהַבִּיא עֹמֵר שְׁעוּרִים וְלַחְנִיפוּ
 וְלִמְנוּת יְמֵי הַסְּפִירָה מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי עֵקֶר הַהִתְהַרְהַר מִזִּהְמַת
 מִצְרַיִם שֶׁהִיא עֲרוֹת הָאָרֶץ פָּגַם הַבְּרִית הוּא עַל־יְדֵי מְהֵרַת
 הַמַּחְשָׁבָה בְּיָדוּעַ, וְעַל־יְדֵי מִצְוֹת הָעֹמֵר שְׁעוּרִים וְיְמֵי הַסְּפִירָה
 יְכוּלִים לְזַכּוֹת לְבָרֵר הַמְדַמָּה שְׁמֻמּוֹנוֹ כָּל הַמַּחְשָׁבוֹת וְהַבְּלִבּוּלִים,
 וְלַהֲמַשִּׁיד עַל עֲצָמוֹ קִדְשָׁה שִׁישְׁמֵר אֶת עֲצָמוֹ מֵעֲתָה עַל כָּל פָּנִים
 לְתַפְסֵם מַחְשָׁבָתוֹ לְבַל תֵּצֵא לַחוּץ, וְשִׂידַע הַיֵּטֵב כִּי אִי אֶפְשָׁר
 שִׁיְהִיּוּ שְׁנֵי מַחְשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אֶפֶן, וְהַמּוֹחַ הוּא רַק עֹמֵר וּמְדָה
 וְכִלֵּי שְׂאִינּוֹ יְכוּל לְכַנֵּס בּוֹ רַק מַחְשָׁבָה אַחַת. וְעַל כֵּן יְכוּל לְבָרֵךְ
 מִהַמַּחְשָׁבוֹת רְעוּת רַק בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, הֵינּוּ שְׁלֵא לַחֲשֹׁב אוֹתָהּ
 מַחְשָׁבָה, רַק יַעֲמִיק מַחְשָׁבָתוֹ הַיֵּטֵב בְּדַבְרֵי תַפְלֹתוֹ וְעַל־יְדֵי־זֶה
 בּוֹדְאֵי תִדְחָה הַמַּחְשָׁבָה הָרְעָה כִּנ"ל.

וְעַיִן בְּסֵפֶר "עֲלִים לְתַרוּפָה" מִכְּתָב שִׁ"ב וּבְמִכְתָּב שִׁ"ג שֶׁכְּתַב
 שָׁם, וְהַסִּימָן שֶׁל עֹמֵר שְׁעוּרִים אֵל יַעֲבֵר מִדַּעְתְּךָ, וּמְחוּזָק
 שָׁם בְּזֶה אֶת הָאָדָם גַּם לְעַנְיַן הַתְּבוּדוּת וְשִׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנּוֹ.
 וְכַתֵּב שָׁם וְהַעֲקֹר שְׁלֵא לַחֲשֹׁב הִרְבָּה עַל הָעֵבֶר וְעַל לְהַבִּיא רַק
 לְהַסְתַּכֵּל עַל הַתְּכִלִּית בְּאוֹתָהּ שְׁעָה וְלַעֲשׂוֹת מֶה שְׁתּוּכַל שִׁיַּצְלִיחַ
 לְךָ לְנַצַּח, כִּי כָּל דְּבֹר וְדְבֹר שֶׁל תּוֹרָה וְתַפְלָה וְשִׁיחָה בֵּינוּ לְבֵין
 קוֹנּוֹ, הַכֵּל הוּא הַצְּלַחַת הַנְּפֶשׁ הַצְּלַחָה נִפְלְאָה שְׂאִין לָהּ שְׁעוֹר,
 עַיִן לֹא רֵאתָה וְכו'. וּבְכַפְרֵט שְׂאֵנוּ רוֹאִים שֶׁהַבְּעַל דְּבַר עוֹשֶׂה אֶת
 שְׁלוֹ הַרְחֻקִּים יַצִּילֵנוּ אֲנִי מְחִיבִים לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלֹנוּ לְדַבֵּר בֵּינוּ לְבֵין

קונו לְפָרֵשׁ שִׁיחַתוֹ לְפָנָיו יתְבַרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זוֹה יִמְשֹׁךְ עַל עֲצֻמוֹ הָאֵרֶת וְקִדְשֵׁת הַנִּקְדָּה מוֹכֶה שֵׁישׁ בּוֹ לְקִשְׁרָה אֶל לְבוֹ בְּקִשְׁרֵי אֲמִיץ וְחֹזֵק וְכוּ', עֵזֶן שָׂם. וְעַל־יְדֵי־זוֹה יוֹפֶה לְהַסִּיר מִלְּבוֹ כָּל הַחֲרָפוֹת שֶׁהֵם הַתְּאוּזוֹת רְעוֹת וְהָאֵהָבוֹת רְעוֹת הַשׁוֹכְרִים לְבוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּחִינַת חֲרָפָה שְׂבָרָה לְבִי וְכַ"ל בְּסִימָן ג"ו, עֵזֶן שָׂם.

מֵאֲמָרִים מֵהַתְּבוּדוֹת מִפְּרִי לְקוּשֵׁי הַלְבוֹת

עב

עֵקֶר הַמַּחֲזִין שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת דְּבִקּוֹת (כַּנ"ל בְּסִימָן ג"ח) הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת. כִּי עֵקֶר הַדְּבִקּוֹת הוּא תְּפִלָּה כְּמוֹ שְׂמֹכָאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִין תְּפִלִּין לְשׁוֹן תְּפִלָּה, בְּחִינַת נִפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי, וּפְרַשׁ רַש"י מִלְּשׁוֹן עֲקֹשׁ וּפְתַלְתַּל, נִתְעַקְשָׁתִי וְהַפְצַרְתִּי פְצִירוֹת וּפְתִילִים הֲרִיבָה לְמָקוֹם לְהִיּוֹת שְׂוָה עִם אַחוּתִי. וְגַם יִכְלַתִּי - שֶׁהֶסְכִּים עַל יָדֵי.

וּבְבַחֲיִנָּה זוֹ צְרִיכִין לְהִרְבּוֹת בְּתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת מְאֹד מְאֹד כָּל יָמָיו שְׂוָה הָעֵקֶר, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת עֹקֵשׁן גָּדוֹל בְּזוֹה מְאֹד מְאֹד. שְׂאֵף־עַל־פִּי שְׁנַדְמָה לוֹ שְׂדַבְרָיו אֵינָם מוֹעִילִים כָּלֵל וְהוּא רְחוֹק מִדְּבָרָיו מְאֹד, וְזוֹה יָמִים וְשָׁנִים שְׁעוֹסֵק בְּזוֹה וְעַדִּין לֹא פָעַל כָּלֵל. אֶף־עַל־פִּי־כֵן צָרִיךְ לְהִיּוֹת עֹקֵשׁן בְּזוֹה. כְּמוֹ הָעֹקֵשׁן

מִמֶּשׁ שְׁעוֹשָׁה הַדְּבָר בְּלִי שׁוּם טַעַם, כֵּן צְרִיכִין עֲקֻשָׁנוֹת גְּדוֹל
מְאֹד בְּכָל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּכָל עֲבָדָא וְעֻזָּה, אֲבָל עֵקֶר עֲקֻשָׁנוֹת
בְּיוֹתֵר צְרִיכִין בְּתַפְלָה וְתַחֲנוּנִים, וְהַעֲקָר בְּשִׂיחוֹת שֶׁל הַתְּבוּדוֹת.
כִּי צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְהִרְבוֹת בְּהַתְּבוּדוֹת וְשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין
קוֹנֵו. אֶף-עַל-פִּי שֶׁתִּהְיֶה בְּדֶרֶךְ עֲקֻשׁ וּפְתִלְתֵּל כַּמּוֹה פְּעָמִים בְּלִי
טַעַם וְרִיחַ. כִּי לֹא בִזָּה וְלֹא שֶׁקֶץ עֲנוֹת עָנִי אֶף-עַל-פִּי שְׂרָאוֹי
לְבוֹזוֹתוֹ וְלִשְׁקֻצוֹ אֶף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְלֵא רַחֲמִים בְּכָל עֵת.
וְעַיִן בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ פְּרֻשֵׁת בְּלֶק דָּף קצ"ה מֵאַרְיָה מְאֹד בְּגִדְל
יְקָרַת תְּפִלַּת הָעָנִי, עַיִן שָׁם. וְכֹל זֶה נֹאמֵר אֶפְלוּ בְּעֵינֵי סֵתֵם
שְׁמַתְפַּלֵּל עַל צְרִיכוֹ עַל דְּחָקוֹ וְעֵנִיּוֹתוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת, מִכָּל שֶׁפֶן וְכָל
שֶׁפֶן כְּשִׁמְתַּחֲלִיל הָאָדָם לְרַחֵם עַל עֲצֻמוֹ וּמְרָגִישׁ עֵנִיּוֹתוֹ וְדְחָקוֹ
בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְמוֹעֵן לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִתְחַנֵּן אֵלָיו לְקָרְבוֹ
לְעֲבוֹדָתוֹ, וְשׁוֹפֵךְ לְבוֹ לְפָנָיו בְּכִכְיָה וְתַחֲנוּנִים. כַּמּוֹה וּכְמוֹה יְקָרָה
תְּפִלָּה זֹאת בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכָּל הַתְּפִלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם. וְאֶף-
עַל-פִּי שְׂזָה כַּמּוֹה שְׁמַתְפַּלֵּל וּמִתְבוּדֵד וְנִדְמָה לוֹ שֶׁלֹּא פָּעַל כְּלָל,
אֶף-עַל-פִּי-כֵן כָּל דְּבוּר וְדְבוּר אֵינוֹ נֹאכָד וְכֹלָם מְנוּיִים וּסְפוּרִים
וְגִנּוּזִים בְּאוֹצְרוֹתָיו וְיִתְבָּרַךְ. וְגַם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם כְּלָל לִידַע
בְּזֶה הַגּוֹף אִם פָּעַל בְּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם אִם לֹא, וְאֶפְלוּ אִם לֹא פָּעַל
כָּל יְמָיו כִּי אִם פְּחוּט הַשְּׁעָרָה אַחַת גַּם זֶה יְקָר מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם
הַזֶּה. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּזֶה מְאֹד בְּלִי שְׁעוֹר, וּכְשִׂיחָה חֹזֵק
כַּנִּל בְּבַחֲיִנַּת: "נִפְתְּלוֹי אֱלֹהִים נִפְתְּלִיתִי", אִזְ סוּף כָּל סוּף בְּוִדְאִי

יִזְכֶּה לַפְעַל בְּקִשְׁתּוֹ וּלְהַתְקַרֵּב לְהֵשֵׁם יִתְפַּרֵּךְ בְּאַמֶּת וּלְהִיּוֹת שְׂוֵה עִם אֲחָיו הַבְּשָׂרִים וְהַצְדִּיקִים (לְקוּמֵי הַלְכוּת, הַלְכוּת תְּפִלִּין, הַלְכָה ה').

עג

הַהֲתַבּוּדוֹת צָרִיךְ לְהִיּוֹת עַד שְׂיִכְבֹּל אֶת עֲצָמוֹ אֶל הֵשֵׁם יִתְפַּרֵּךְ לְגַמְרֵי, שְׂיִכְבֹּל כֹּל רְצוֹנוֹתָיו לְרִצּוֹן הֵשֵׁם יִתְפַּרֵּךְ. וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט שְׂצָרִיךְ הָאָדָם לְשַׁפֵּט אֶת עֲצָמוֹ וּלְיָשִׁיב אֶת עֲצָמוֹ עַל כָּל דְּבַר, אִם כֶּךָ רָאוּי לוֹ לְבָלוֹת יָמָיו וְכוּ', וְעַקֵּר הַתַּבּוּדוֹת וְהַשִּׁיחָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּהַתְחַזְּקוֹת רְצוֹנוֹת טוֹבִים לְהֵשֵׁם יִתְפַּרֵּךְ, וְיִסְלַק מִחֲשַׁבְתּוֹ מִכָּל הַבְּלִי הָעוֹלָם וַיִּכְבֹּל רְצוֹנוֹ אֵלָיו יִתְפַּרֵּךְ, עַד שְׂמַכֵּל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שְׁנַתְּפִיז דַּעְתּוֹ לְשֵׁם יֵשׁוּב מִכֹּלם לְדַל"ת דָּאֶחָד לְהַפְלִיל בְּאַחֲדוּתוֹ וּרְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ. וְעַל-פִּי רַב בְּשַׁעַת הַתַּבּוּדוֹת וַיֵּשׁוּב הַדַּעַת רוּאָה בְּעֲצָמוֹ שְׂאִין לוֹ שׁוּם מְקוֹם בְּכָל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם לְבָרַח לְשֵׁם וּלְהַתְחַבֵּא שֵׁם מִפְּנֵעי הָעוֹלָם בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת בְּגוֹף וּנְפֶשׁ וּמִמוֹן, בְּחִינַת אָנָּה אֵלֶיךָ מִרוּחֶךָ וְכוּ' עַד שְׂרוּאָה שְׂאִין לוֹ מְנוּס כִּי אִם אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ לְבַד, בְּבְחִינַת כִּי מִמֶּךָ נִסְתִּי וְשַׁבְתִּי עֲדֶיךָ. כִּי הֵשֵׁם יִתְבַּרֵּךְ נִמְצָא בְּכָל עֵת לְכָל קוֹרְאָיו, אִפְלוּ אִם נִתְעוּ כְּמוֹ שְׁנַתְּעוּ. כִּי רַחֲמָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם, וְכָל מִי שְׂזוּכָה לְהַתְחַזֵּק בְּזֶה לְהִיּוֹת רְצוֹנוֹ חֻק תְּמִיד אֶל הָאֱמֶת וְלֹא יִרְפֶּה אֶת הָרְצוֹן הַטּוֹב אִפְלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מֶה, בּוֹדָאי סוּף כֹּל סוּף יִהְיֶה אַחֲרֵיתוֹ טוֹב. וְאֵלּוֹ שְׂרַגְלִין בְּהַתַּבּוּדוֹת הֵם

בְּטוֹחוֹת מִכָּל צָר וְאוֹיֵב וּמִשְׁטֵינׁ כִּי הֵם מִסְתַּתְּרִים עִצְמָם בְּצֵל כְּנָפוֹ
 יִתְבָּרֵךְ תְּמִיד, וְמִי זֶה עָרַב אֶת לְבוֹ לְגִשְׁתׁ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שֶׁהֵם
 מִסְתַּתְּרִים עִצְמָם אֲצֵלוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּחֵינַת כִּי אַתָּה ה' מַחְסִי.

וְזֶה בְּחֵינַת וַיִּשְׁכֵּן יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדָד וְכוּ' בְּחֵינַת: "כִּי אַתָּה ה'
 לְבָדָד לְבַטַח תּוֹשִׁיבֵנִי", שְׁעַל־יְדֵי הַתְּבוּדוֹת שׁוֹכְנִים בְּטַח.
 עֵינַי שֵׁם שְׁמִפְרֵשׁ בּוֹה אֶת הַפְּתוּב הֵן עִם לְבָדָד יִשְׁכֵּן, שֶׁהֵם
 מִתְּבוּדָדִים בֵּינָם לְבִין עִצְמָם הַיָּטֵב הַיָּטֵב מִה יִהְיֶה סוּפָם
 וְתַכְלִיתָם, שֶׁזֶּהוּ כָּל עֲנֵן הַשִּׁיחָה בֵּינוֹ לְבִין קוֹנּוֹ. וּבְגוֹיִם לֹא
 יִתְחַשֵּׁב שְׂאִינָם חוֹשְׁבִים בְּדַעְתָּם מַעֲשֵׂה הַגּוֹיִים שְׂרוּדָפִים אַחַר
 הַמּוֹן; מִי מָנָה עֵפֶר יַעֲקֹב, מִה שֶׁנַּעֲשֶׂה מִכָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה
 מְזֶה שֶׁהוֹלְכִים לְדָבָר מְצוּה לְהַתְּבוּדָד וְלִישֵׁב עִצְמוֹ הַיָּטֵב, וּמִסְפָּר
 אֶת רֵבַע יִשְׂרָאֵל - בְּחֵינַת אֲרַבְעָה דְגָלִים בְּחֵינַת דִּל"ת דְּאֶחָד
 כַּנ"ל, עֵינַי שֵׁם כָּל זֶה בְּאֲרִיכוֹת (שֵׁם, הַלְכוֹת בְּרֻכּוֹת הַשַּׁחַר, הַלְכָה ה.)

עד

בְּשֵׁבֶא לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנַי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאִינוֹ יָכוֹל לְפַתַּח פִּי
 כָּלָל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא צָרִיךְ לְהַתְּחַזֵּק לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים
 שְׂיִסְעוּהוּ מִלְמַעְלָה וַיֵּאמְרוּ אֶת כַּחוֹ שִׁיחָתוֹ יָכוֹל לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים,
 וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל בְּסִנְהֶדְרִין, לְעוֹלָם יִבְקֹשׁ אָדָם רַחֲמִים שִׁיחָתוֹ
 הַכֹּל מֵאֲמָצִין אֶת כַּחוֹ, וּפְרֵשׁ רַש"י שְׂיִסְעוּהוּ מִלְאֲכֵי הַשְּׂרַת
 לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְכוּ', עֵינַי שֵׁם (שֵׁם, אוֹת צ"ו).

עַה

עַל־יַדֵּי אַמִּירַת תְּהִלִּים שְׂבוּלֵל כָּל הַמַּ"ט שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה שָׁהֵם
 בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה אוֹתִיּוֹת הַשְּׂבָטִים כְּמוֹבֵא לְעִיל
 בְּסִימָן א', וְנִתְיַסַּד עַל־יַדֵּי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מְשִׁיחַ,
 שְׂוִיבָה לְהַשִּׁיג שְׁעַר הַחַמְּשִׁים שֶׁל קִדְשָׁה כְּמוֹבֵא, וְעַל־יַדֵּי
 הַתְּבוּדוֹת וְשִׁיחָה בֵּינוּ לְבִין קוֹנֵו שְׁוִה גַם כֵּן בְּחִינַת תְּהִלִּים
 כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר, נִמְשָׁךְ הָאָרֶה מֵהַתְּנוּצָצוֹת מְשִׁיחַ, שְׁעַל־יַדֵּי־
 זֶה יִהְיֶוּ יְכוּלִין לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ עַל הַכֹּל וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ עַל
 זֶה בְּעֶצְמוֹ, שְׁנוֹכֵל לְבַקֵּשׁוֹ, הַשִּׁיבֵנו ה' אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת. עַד שְׁוִה
 בְּעֶצְמוֹ יִהְיֶה נְחֻשֵׁב לְהַתְּעוֹרְרוֹת מְלֻמְפָּה שְׁלָנוּ. וְעַל־יַדֵּי־זֶה יִהְיֶה
 נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הָאָרֶה גְּדוּלָה לְתְּשׁוּבָה גַם מְלֻמְעָלָה, בְּחִינַת: "שׁוּבוּ
 אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֵלֵיכֶם".

כִּי בְּאַמֶּת כָּל צַעֲקוֹתָו שֶׁל הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ שְׂצוּעַק אֵלֵינוּ שׁוּבוּ אֵלַי
 וְכו' כְּפִנְתוֹ זֶה בְּעֶצְמוֹ שְׁאֵנְחָנוּ נִצְעַק אֵלָיו תְּמִיד הַשִּׁיבֵנו וְכו',
 וְזֶה יִהְיֶה נְחֻשֵׁב לְהַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלָנוּ כְּאֵלוּ אָנוּ שְׂבִים אֵלָיו מֵעֶצְמָנוּ,
 רַק שְׂאִין אָנוּ מְבִינִים כְּפִנְתוֹ הַקְּדוּשָׁה. וְעַל־יַדֵּי אַמִּירַת תְּהִלִּים
 וְהַתְּבוּדוֹת נִמְשָׁךְ הָאָרֶה מִשְׁעַר הַחַמְּשִׁים שֶׁל הַקְּדוּשָׁה שֶׁהוּא
 הַשְּׂכָל הַנְּפֹלָא הַזֶּה הַנִּ"ל שְׂבוּלֵל הַכֹּל מִתְּתָא לְעֵלָא וּמֵעֵלָא לְתְּתָא.
 כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה, "מְזֻמּוֹר לְדָוִד" "לְדָוִד מְזֻמּוֹר".
 לְפַעְמִים אוֹמֵר שִׁירָה וְאַחֲרֵי־כֵן שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ הַקְּדוּשׁ

וּלְפַעֲמִים לְהַפְּוֹד, הֵינּוּ כַּנִּל שְׂמוֹמוֹרֵי תְהִלִּים כְּלוּלִים מִשְׁנֵי הַבְּחִינּוֹת מֵאֲתֵרוֹתָא דְלִתְמָא קֳדָם וּמֵאֲתֵרוֹתָא דְלַעֲלָא קֳדָם, וְעַל כֵּן עַל־יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים וְהַתְּבוּדוֹת נִתְקַן הַכֹּל, שְׁנוּכַל לְבַקְשׁוֹ הַשִּׁיבְנוּ וְכו', נִמְצָא שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאֶף־עַל־פִּי־כּוֹן יִהְיֶה נֹחֵשׁב לְהַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֵנוּ מֵאַחַר שְׁאֵנוּ מֵתְעוֹרְרִים עַל כָּל פְּנִים לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ עַל זֶה, וְעַל־יְדִיזָה נִזְכָּה בּוֹדָאי לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

וּבּוֹדָאי הוּא עֵצָה גְדוּלָה וְקִלָּה שֶׁהַכֹּל יִכּוֹלִין לְזַבּוֹת לְתִשׁוּבָה וְלַחֲנִי עוֹלָם הַכָּא עַל־יְדֵי הַדְּבּוּר לְבַד, אֵדָּ גַם עַל זֶה יֵשׁ מְנוּעָה גְדוּלָה, כִּי הַבַּעַל דְּבַר הַנִּיחַ עֲצָמוֹ עַל זֶה מְאֹד לְהַטְרִיד אֶת כָּל אָדָם בְּמַרְדַּת הַפְּרִנְסָה, שְׁעַל־יְדִיזָה עֵקֶר הַנְּפִילָה לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לְשַׁעַר הַחַמְּשִׁים שֶׁל הַטְּמֵאָה, עַד שְׁאִינוּ מְנִיחוּ לְעַסֵּק אֶפְלוֹ בְּעֵצָה קִלָּה כּוֹזֵאת לְצַעֵק לַהֲשֵׁם יִתְבַּרֵךְ כְּרָאוּי. אֲבָל בְּאֵמֶת גַּם זֶה אִינוּ מְנוּעָה כְּלָל, כִּי צְרִיכִין לְהַזְכִּיר אֶת עֲצָמוֹ שְׂאֵי אֲפֹשֶׁר בְּשׁוּם אֶפֶן לְהַמְשִׁיךְ לְעֲצָמוֹ פְּרִנְסָתוֹ עַל־יְדֵי יִגְיעַתוֹ וּמְרָחוֹ, כִּי זֶהוּ כְּפִירָה לֹמַר חֵם וְשְׁלוֹם כַּחַי וְעֵצָם יְדֵי עֲשֵׂה וְכו', רַק צְרִיכִין לְהֵאֱמִין שֶׁכָּל הַפְּרִנְסָה נִמְשַׁכֶּת רַק מֵאִתּוֹ יִתְבַּרֵךְ בִּישׁוּעַת הַשֵּׁם וּבַחֲסֵדוֹ. וְעַל־יְדִי־זֶה אֶפְלוֹ הַבַּעַל מְלֹאכָה וּמִשְׂאָ וּמִתֵּן יִכּוֹל לְמִצָּא לְנַפְשׁוֹ כִּמְהָ שְׁעוֹת בְּיוֹם שִׁיעֵסֵק בָּהֶם בְּאֲמִירַת תְּהִלִּים וְהַתְּבוּדוֹת לְפָרֵשׁ שִׁיחַתוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרֵךְ כַּנִּל, וְעַל־יְדִיזָה יִזְכָּה בּוֹדָאי לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּכַחֲנִינַת: "קַחוּ עִמְכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ

אל ה'", ואמרו רבותינו זכרונם לברכה: איני מבקש אלא דברים
 כי עלידי שנתעורר על כל פנים בדבורים קדושים לבקשו
 השיבנו וכו' וכנ"ל, זה יהיה נחשב להתעוררות שלנו ונוכה על-
 ידיה לתשובה שלמה והבן היטב, כי בלי שום התעוררות כלל
 בודאי אי אפשר להתקרב.

גם עלידי אמירת תהלים זוכין לקבל הארה מהעצות
 הקדושות, הנמשכים מהתנוצצות משיח משער החמשים
 של הקדושה. וכלל העצות כלולים בספר תהלים (שהם חסדי דוד
 הנאמנים שהם בחינת נצח והוד בחינת עצות קדושות ונפלאות מאד פידוע,
 שחסדי דוד הם בחינת נצח והוד בחינת עצות) הינו לצעק תמיד להשם
 יתברך יהיה איד שיהיה כנ"ל, ועל-ידיה יבולין לצאת ולעלות
 מכל הנפילות והירידות שבעולם אפלו מבחינת שער החמשים
 של הטמאה שהבעל דבר מטריד את כל אדם בתאוות ממון
 וטרדת הפרנסה כל ימי חייו, עד שאין לו פנאי כלל אפלו לצעק
 להשם יתברך כנ"ל.

וזה בחינת מעלת המזמור תהלה לדוד שאמרו רבותינו זכרונם
 לברכה, כל האמרו שלש פעמים בכל יום מבטח לו
 שהוא בן עולם הבא, ומסקי שם משום דאית בה אלהיבית
 ואית בה פרנסה - עיני כל אליך ישברו. וכונתם היא משום
 שכלולים שני הבחינות הנ"ל ביחד במזמור הזה. הינו כי עלידי
 שני הבחינות האלה שיש בזה המזמור ביחד נוכה בודאי

לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְחַיֵּי עוֹלָם הַבֵּא. כִּי עַל־יְדֵי כָּלֵל הַעֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שִׁפְהֵם כְּלוּלִים כָּל הַדְּבוּרִים שֶׁבְּעוֹלָם יִמְשָׁךְ עַל עֲצֻמוֹ קִדְשָׁה, שִׁיקְדֵשׁ הַדְּבוּר מְאֹד לְהַרְבוֹת בְּתַהֲלִים וְהַתְּבוּדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה בְּיָדָי לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הַחַטָּאִים שֶׁהֵם גַּם כֵּן מִבְּחִינַת הַעֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁהִמְשִׁיךְ חֵם וְשָׁלוֹם, הָאוֹתִיּוֹת שֵׁשׁ בְּאוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁעָבַר עָלָיו לְהַסְטֵרָא־אַחֲרָא, כִּידוּעַ וְכַמּוּכָן בְּדְבָרָיו וְכִרְוֹנוֹ לְבִרְכָה בְּהַתּוֹרָה אֲנֹכִי סִימֵן ד' ב' "לְקוֹמֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א'. אֲךְ מִרְדַּת הַפְּרִנְסָה מוֹנֵעַ אֶת הָאָדָם מִזֶּה כִּנְ"ל, אֲבָל הֲלֹא הַמְּזוּמָר הַזֶּה מְזַכֵּיר אֶת הָאָדָם שֶׁכָּל הַפְּרִנְסָה רַק מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כִּמּוֹ שֶׁכָּתוּב: "עֵינַי כָּל אֱלֹדִי יִשְׁלַבּוּ וְאַתָּה" וְכו' "פּוֹתַח" וְכו' "וּמִשְׁפִּיעַ" וְכו', וּבְיָדָי עַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה בְּיָדָי לְהַתְּחַזֵּק בְּהַדְּבוּר דְּקִדְשָׁה וְיִזְכֶּה עַל־יְדֵי־זֶה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְחַיֵּי עוֹלָם הַבֵּא.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכִרְוֹנָם לְבִרְכָה, מִפְּנֵי מָה לֹא נֹאמַר נוֹ"ן בְּאַשְׂרֵי, מִפְּנֵי שֵׁשׁ בָּהּ מִפְּלֵה לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאמַר: נְפִלָה וְכו' וְאֶפְלוּ הָכִי חֲזוֹר דָּוִד וְסִמְכָה בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ, שְׁנֵאמַר: "סוּמְךָ ה' לְכָל הַגּוֹפְלִים". הֵינּוּ כִּי לֹא רָצָה לְהִזְכִּיר הַגּוֹ"ן בְּפִרּוּשׁ שְׁמֵרֵמוֹ עַל שַׁעַר הַחַמְשִׁים שֶׁל הַקִּדְשָׁה שְׁעַל־יְדֵי־זֶה עָקַר הַתְּקוּהָ מִפְּנֵי שֵׁשׁ בָּהּ מִפְּלֵה לְכַנְסַת־יִשְׂרָאֵל, כִּי גַם עָקַר הַנְּפִלָה שֶׁל כַּנְסַת־יִשְׂרָאֵל הוּא עַל־יְדֵי שַׁעַר הַחַמְשִׁים שֶׁל הַטְּמֵאָה שֶׁהוּא תְּאוֹת מְמוֹן וְטְרַדַּת הַפְּרִנְסָה כִּנְ"ל, וְעַל כֵּן אֵי

אֶפְשָׁר לְהַזְכִּיר הַנּוֹ"ן בְּפְרוּשׁ כִּי יִתְנַבֵּר הַמַּתְנַגֵּד מְאֹד, רַק בְּרָמֵז
 רְמֵזָה בְּפָסוּק שְׂאִחֲרִיו "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים" וְכו', וְזֶה עַל־
 יְדֵי שְׂיִשְׁלִיךְ יִהְיוּ עַל הַשֵּׁם וַיִּכְמַח שְׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִפְרַנְסוּ בּוֹדָאֵי
 אֶפְלוּ אִם יַעֲסֵק בְּמָה שְׁעוֹת בְּיוֹם בְּהַדְבּוֹר הַקְדוּשׁ שֶׁל תְּפִלָּה
 וְתוֹרָה, כִּי כָּל הַפְּרָנְסָה אֶפְלוּ שֶׁל הַבְּעָלִי מְלֹאכָה וּמִשְׂאֵה וּמִתָּן
 הוּא רַק מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה שְׁנִסְמָךְ לָזֶה עֵינֵי כָּל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 כַּנִּ"ל.

וְזֶה שְׂאֵנוּ רוֹאִין שְׂיֵשׁ לָזֶה הַרְבֵּה עֲשִׂירוֹת מְאֹד וְלָזֶה עֲנִיּוֹת
 וְדַחְקוֹת גְּדוֹל הַכֹּל מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ לְפִי הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד בְּיָדוֹעַ, וְ"צְדִיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו",
 שְׁכָּל מָה שְׁעוֹשֶׂה עִם הָאָדָם הַכֹּל חֶסֶד גְּדוֹל מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ.
 וְעַקֵּר הַתְּקוּהָ שֶׁל כָּל אָדָם הוּא לְזוֹכָת לְחַיִּים נְצִחִיִּים שֶׁל עוֹלָם
 הַבָּא. וְעַל־יְדֵי מָה זוֹכִין לָזֶה, עַל־יְדֵי "קְרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו לְכָל
 אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ" דִּיקָא, יִהְיֶה מִי שְׂיִהְיֶה וְזֶה: "תְּהִלַּת ה' יִדְבֵּר פִּי
 וַיִּבְרַךְ כָּל בֶּשֶׂר שֵׁם קְדוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד", לְפָרֵשׁ שְׂיִחַתּוֹ לְפָנֵי
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וְעַל־יְדֵי־זֶה בּוֹדָאֵי יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וַיִּזְכֶּה עַל־
 יְדֵי־זֶה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. וְעַל בֶּן הָאוֹמֵר מְזֻמּוֹר הַזֶּה שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מְכַמַּח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל־יְדֵי שְׂנֵי
 הַבְּחִינּוֹת הַכְּלוּלִים בְּמְזֻמּוֹר זֶה בּוֹדָאֵי יִזְכֶּה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 וְלְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא כַּנִּ"ל (שֵׁם, הַלְכוֹת קְרִיאַת־שְׁמַע, הַלְכָה ה.).

עו

יַעֲקֹב אֲבִינוּ כְּשֶׁפָּנַע בְּמָקוֹם הַהוּא, עַל־יְדֵי שְׁנַתֵּן אֶל לְבוֹ לַחֲזוֹר
 לְמָקוֹם הַמְּקֻדָּשׁ וּמִיַּד קַפְצָה לוֹ הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
 רַבּוֹתֵינוּ וּזְכוּנֵם לְבִרְכָה, עַל־יְדִיזָה זָכָה לְהַשְׁיֵג אֶז עֵצֶם מַעֲלַת
 הַאֲתַעְרוּתָא דְלִתְתָא, שְׁעַל־יְדִיזָה תַכְף בָּא לוֹ סִיּוּעַ מְלַעֲיָלָא
 בְּבַחֲיִנַת הַבָּא לְמַהֵר מִסִּיעִין לוֹ, וְעַל בֵּן תַּקֵּן אֶז תַּפְלַת עֵרְבִית
 שֶׁהוּא בְּעַת הַחֲשָׁךְ הַגָּמוּר, כִּי זָכָה בְּגִדְל קְדָשְׁתוֹ לְהוֹרִיד אֶת
 עֵצְמוֹ לְעַמֵּק הַנְּפִילוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכֻלָּל וּפְרַט וְשִׁבְכָל דּוֹר
 וְדוֹר עַד עַקְבוֹת מְשִׁיחָא וּמְאִיר בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֶפְלוּ בַּחֲשֻׁכַת
 לַיְלָה וְאֶפְלוּ מִמַּשׁ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחֲנִיּוֹת צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְהִתְעוֹרֵר
 בְּאֲתַעְרוּתָא דְלִתְתָא בְּצַעֲקָה וּתְפִלָּה אֵלָיו יִתְבַּרַךְ בְּבַחֲיִנַת מִבְּטָן
 שְׂאוֹל שׁוֹעֲתִי וְלִית רְעוּתָא טַבָּא דִּיתְאַבְד [אִין שׁוּם רְצוֹן טוֹב
 שְׁנֵאָבְד], וְכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וּרְבֵנוּ זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה,
 בְּהַשְׁיִיחָה הַנּוֹרָאָה שֶׁהַפְּלִיג אֶז מְאֹד בְּגִדְלַת הַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ שְׂאִין
 יוֹדְעִין כְּלָל, וְסִיִּים אֶז בּוֹז הַלְשׁוֹן: אֶפְלוּ אֵייעֵר זַאךְ וּוִיא אֵהִין
 אִימְלִיכְעֵר אִיז גִּיפְאֵלִין אֲבִי מַע אִיז זִיךְ נִיט מְאֹשׁ פִּין שְׂרִיעֵן מַע
 שְׂרִיִט מַע בְּעַט וְכוּ' [אִיפּה שְׁכָל אַחַד נָפַל הָעֵקֶר שְׁלֵא
 מִתְיָאֲשִׁים מִתְפִּלָּה וְצוּעֻקִים וּמִבְקָשִׁים], יֵשׁ עֲנִין שְׁנַתְּהַפֵּךְ הַכֹּל
 לְטוֹבָה כִּי גְדוֹל הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ וְאִין יוֹדְעִין כְּלָל וְכוּ', וְיִקַּר וְחָשׁוּב
 מְאֹד אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ כָּל הַתְּעוֹרְרוֹת וְהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל כָּל אָדָם

בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהוּא, וְתַכְּף בְּשֵׁאֲדָם מִתְעוֹרֵר בְּאַתְעָרוֹתָא דְלִתְתָא
 בְּתַפְּלָה וְעִבּוּדָה כֹּל שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר תַּכְּף אֶתְעָרוֹתָא דְלַעֲלָא
 הַרְבֵּה, וְעַל־יְדִי־זוּה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְעוֹרֵר עוֹד וּכְמוֹ כֵּן נִמְשָׁךְ
 אֶתְעָרוֹתָא דְלַעֲלָא יוֹתֵר וְכוּ'.

זוּה בְּחִינַת תְּפִלַּת עֲרֵבִית רְשׁוּת. כִּי לַפְעָמִים גּוֹבֵר הַחֲשֵׁכָה
 וְהַעֲדָר הַדַּעַת כֹּל כֶּךָ עַל הָאָדָם עַד שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵינַת הַעֲדָר
 הַדְּבוּר בְּחִינַת יוֹנָת אֵלֶם, שְׂאִינּוּ יָכוֹל לִפְתּוֹחַ פִּיּוֹ כֹּלֵל לְהַתְּפַלֵּל
 וְלְהַתְּבוֹדֵד וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתּוֹ כְּרָאוּי לוֹ, בְּבַחֲנֵינַת נְאֻלְמָתִי לֹא אֶפְתּוֹחַ
 פִּי וְנֹאֲמַר נְאֻלְמָתִי דוּמְיָה וְכוּ', וּבְאֵמַת לִיֹּלָא כֹּחַ הַצְּדִיקִים
 הַגְּדוֹלִים הָיוּ מִתְיַאֲשִׁים אִזּוֹ לְגַמְרֵי מְלַהֲתַפְּלֵל וְלִשׁוּב אֶל הַשֵּׁם,
 זוּה עֵקֶר תְּקוּנַת הַצְּדִיקִי אֵמַת שֶׁהֵם בְּבַחֲנֵינַת יַעֲקֹב אֲבִינּוּ, שֶׁהֵם
 מְעוֹרְרִים וּמְחֻזְקִים אוֹתָנּוּ וּמְכַנְּיָסִים בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, שְׁגָם בְּתַקְּפָה
 מְרִירוֹת הַגְּלוּת בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּקְּפָה חֲשֵׁכַת
 לִילָה יִתְפַּלֵּל וְיִשׁוּב אֶל הַשֵּׁם, וְלִבְלִי לְהִתְיַאֲשׁ מִן הַצְּעָקָה
 וְהַתְּפִלָּה לְעוֹלָם כֵּנ"ל, וְאַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא אִזּוֹ בְּבַחֲנֵינַת הַעֲדָר
 הַדְּבוּר כֵּנ"ל אַף־עַל־פִּי־כֵּן יִסְתַּכֵּל כֹּל אֶחָד עַל נִקְדַּת הָאֵמַת
 לְאֵמַתּוֹ עַד שֶׁכָּל אֶחָד יִתְחַזֵּק מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל כָּל פְּנִים
 בְּרָצוֹנוֹת חֻזְקִים וְכַסּוּפִים טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד בְּבַחֲנֵינַת: "זְכַרְתִּי
 בְּלִילָה שְׁמִךְ ה'" וּבְבַחֲנֵינַת: "עַל מִשְׁכְּבִי בְּלִילוֹת בְּקִשְׁתִּי אֶת
 שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי" וְכוּ' שְׁגָם בְּתַקְּפָה חֲשֵׁכַת הַלִּילָה נִבְקֵשׁ וְנִחַפֵּשׁ אֶת
 הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד בְּרָצוֹנוֹת חֻזְקִים מְאֹד, כִּי סוּף כֹּל סוּף מֵה תִּהְיֶה

התכלית מאתנו, עד שעלי־די־זה ממילא יתחזק לפתח פיו בדבורי תפלה גם אז בבחינת נאִלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעֵפֶר, ואחר־כֵּן על־די־זה בעצמו שהוא כוסף ומשִׁתוֹקק אף־על־פִּי־כן מאד להִשֵּׁם יתְבַרֵךְ ומצמער על־זה שהוא בבחינת העֵדֶר הדבור, על־די־זה חס לפי בקרבי וכו' דברתי בלשוני, שזוכה אחר־כֵּן על־די־זה לדבר דבורים קדושים בחמימות גדול בקדשה, מאחר שִׁיֵּצְאוּ הדבורים על־ידי רצונות טובים וכסופים גדולים להִשֵּׁם יתְבַרֵךְ.

ובאמת זה עקר שלמות התפלה תמיד וזה עקר העצה לתפלה ושיחה והתבודדות, שלא יהיה הדבר עליו כחובה כמו שצריך לצאת ידי חובתו שזה בחינת אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים, שפתחלה יעורר לבו ברצונות וכסופים טובים מאד להִשֵּׁם יתְבַרֵךְ שאז מתפלל ומבקש אחר־כֵּן באמת מקורות לבו ברשותו ורצונו הטוב לא בדרך על וחיוב לבד.

וזה בחינת תפלת ערבית רשות, הינו כנ"ל. רק שאף־על־פִּי־כן תקנו לנו רבותינו וזכרונם לברכה, תפלת חובה בשביל המזן עם פי בלא זה לא יתפלל כלל. אבל עקר שלמות התפלות אלו בעצמם - להתפלל אותם ברחמים ותחנונים שלא בדרך קבע. ועל כן תפלות של יום, שחרית ומנחה שהם ביום, הינו בשעת הארת המחין עדן על כן הם בבחינת חובה. ועקב תקן תפלת ערבית, הינו להתפלל גם בתקף חשכת לילה, בשעת

הַסְתַּלְקוּת הַמִּחוּץ לַגִּמְרִי. וְאִי אִפְשָׁר לְתַקֵּן תְּפִלַּת חוֹבָה, דִּהְיִנוּ לְהַטִּיל עָלָיו חַיִּיב לְהַתְּפַלֵּל אִם מַחֲמַת שֶׁהוּא אִם בְּבַחֲנֵינָה הָעֵדֶר הַדַּעַת וְהָעֵדֶר הַדְּבֹר וְאִי אִפְשָׁר לוֹ לִפְתַּח פִּי כָּלֵל. וְעַל כֵּן אִם עֵקֶר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל־יְדֵי בַחֲנֵינָה תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת שְׁתַּקֵּן יַעֲקֹב אֲבִינוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, לְהַמְשִׁיד עַל עֲצָמוֹ גַּם אִם הָאֲרֶת הָאֵמֶת מְאֹר הַפְּנִים שֶׁל הַצְּדִיקֵי אֵמֶת שֶׁהֵם בְּבַחֲנֵינָה יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵינָה: "תִּתֵּן אֵמֶת לְיַעֲקֹב", וְזָכָה לְאֹר הַפְּנִים בַּחֲנֵינָה שְׁאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ זְכוּרָנֶם לְבִרְכָה: "שׁוּפְרָה דִּיעֲקֹב" וְכו', וְאֹר הַפְּנִים הַנִּלְ"ל הוּא בַּחֲנֵינָה רְצוֹן כְּמוֹבָא בְּדַבְּרֵי זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְאֹר פְּנִיד כִּי רִצִּיתָם". וְעַל־יְדִיּוּהָ יִזְכֶּה לְחֻזַּק אֶת עֲצָמוֹ עַל כָּל פְּנִים בְּרִצְוֹנוֹת וְכְסוּפֵינָ טוֹבִים וְאִם מִמִּילָא יִהְיֶה נִפְתָּח פִּי בְּדְבוּרִים קְדוּשִׁים וְיִשְׁפָּד לְבוֹ כְּמִים לְפָנָי הַשֵּׁם מַחֲמַת תִּקְוָה הַרְצוֹן וְכְסוּפֵינָ הַטּוֹבִים, שְׁזָה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה תְּמִיד. וְזֶה בַּחֲנֵינָה וַיֵּלֶן שֵׁם כִּי בָא הַשְּׁמַשׁ, שְׁמֹרְמוֹ עַל חֲשֻׁכַת הַגְּלוּת בְּגוֹף וְנִפְשׁ כְּמוֹבָא בְּדַבְּרֵי רְבוּתֵינוּ זְכוּרָנֶם לְבִרְכָה, וְאִם וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וְזָכָה לְהַשְׁיֵג אִם עֲצָם מַעֲלַת הָאֲתֵרוּתָא דְלִתְתָּא וְתַקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, הִינּוּ כְּנִ"ל (שֵׁם, הַלְכוֹת תְּפִלַּת הַמְּנַחָה, הַלְכָה ז):

עז

מִי שְׂרוּצָה לְחוּם עַל נִפְשׁוֹ שְׁלֵא יֵאָבֵד אֶת עוֹלָמוֹ חֵם וְשְׁלוֹם, צְרִיךְ לְחַפֵּשׁ וּלְחַקֵּר מְאֹד אַחַר הָאֵמֶת כִּדִּי לְשׁוּב אֶל הַשֵּׁם

בְּאִמָּתוֹ. כִּי אוֹלֵי מַמְעָה אוֹתוֹ דַּעְתוֹ בְּאִיזוֹה דְרָךְ לֹא טוֹב חִם וְשְׁלוֹם, מִחֲמַת שְׁלֹא זָכָה לְצִיר אֹר הַתּוֹרָה פְּרָאוֹי, מִחֲמַת שְׁכָלֵי הַמַּחֲזִין שְׁלוֹ אֵינֶם בְּשְׁלָמוֹת מִחֲמַת פָּנִים הַבְּרִית. וְעַקֵּר הַתְּקוּן לְכָל זֶה הוּא צְעָקָה וְתַפְּלָה וְשִׁיחָה וְהַתְּבוּדוֹת בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֹ, שְׁצָרִיכִין לְצַעֵק הַרְּבָה לְשֵׁם יִתְבָּרַךְ שְׁיִזְלִיכֵהוּ בְּדֶרֶךְ הַיֵּשֶׁר וְהָאִמָּת תְּמִיד, כְּמוֹ שְׁצַעֵק דְּוֹד הַמְּלָךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, הַרְּבָה עַל־זוֹה, הוֹרְנֵי ה' דְּרַבְרָךְ אֶהְלֵךְ בְּאִמָּתְךָ, הוֹרְנֵי ה' דְּרַבְרָךְ וְנַחְנֵי בְּאַרְחַ מִישׁוֹר וְכו', הוֹרְנֵי ה' דְּרַבְרָךְ חֲקִידָ וְכו' שְׁלַח אֹרְךָ וְאִמָּתְךָ הַמָּה יִנְחוּנֵנו וְכֵן הַרְּבָה מְאֹד.

כִּי צְרִיכִין לְזִכּוֹת גְּדוֹל וְיִשׁוּעָה וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְהַשְׁתַּדְּלוֹת וְיִגִיעָה גְּדוֹלָה כָּל יְמֵי חַיָּו, שְׁיִזְכֶּה לִילָךְ בְּכָל עַת בְּדֶרֶךְ הַקִּדְּשׁ בְּאִמָּת לְאִמָּתוֹ. וְצְרִיכִין לְצַעֵק הַרְּבָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל־זוֹה בְּמִסִּירַת נַפְשׁ, עַד שְׁכַמְעַט תִּצָּא נַפְשׁוֹ מִמַּשׁ חִם וְשְׁלוֹם, וְכִמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה, אֵין תַּפְּלָתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא אִם בֵּן מִשִּׁים נַפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ. כִּי עַקֵּר תְּקוּן הַבְּרִית לְזִכּוֹת לְצִאת מַגְלוֹת הַתַּאֲוָה הַזֹּאת בְּשְׁלָמוֹת הוּא עַל יְדֵי צְעָקָה הַרְּבָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׁצָרִיכִין לְצַעֵק שְׁבַעֵין קָלִין לְפָחוֹת וּבְאֵלוֹ שְׁבַעֵין קָלִין כְּלוּלִין קוֹלוֹת וְצַעֵקוֹת וְתַפְּלוֹת וְתַחֲנוּנִים לְאֵין מִסְפָּר כָּל יְמֵי חַיָּו שֶׁל הָאָדָם. כִּי שְׁבַעֵים שָׁנִים שֶׁל הָאָדָם הֵם כְּנֶגֶד שְׁבַעֵים פָּנִים לַתּוֹרָה שְׁצָרִיךְ לְזִכּוֹת לָהֶם. וְכֵל אֶחָד יְכוּל לְהִבִּין בְּנַפְשׁוֹ כְּמָה הוּא רַחוּק עֲדוֹן אֶפְלוֹ מִבְּחִינַת פָּנִים אֶחָד לַתּוֹרָה, מְכָל שְׁכֵן מְכָלָם.

וְעַל כֵּן אֶפְלוּ אִם לֹא פָּגַם הַרְבֵּה וְאֶפְלוּ אִם כִּבֵּר צָעַק הַרְבֵּה
 לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ וְעַסַּק הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, אִף־עַל־פִּיכֹן
 מֵאַחַר שְׁעֵדִין לֹא הִשְׁיִג אֶפְלוּ פָּנִים אֶחָד לְתוֹרָה וְלֹא אֶפְלוּ חֵלֶק
 אֶלֶף וּרְבֵבָה מִזֶּה, בּוֹדְאֵי כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיד עֲדִין לְצַעַק
 לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ כֹּל יְמֵי חַיָּו. וְכִבֵּר יָדוּעַ שְׁאִסוּר לִיָּאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ
 מִן הַצְּעָקָה לְעוֹלָם. כִּי אֶפְלוּ אִם פָּגַם הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶפְלוּ אִם
 עֲדִין הוּא כִּמוֹ שֶׁהוּא אִם לֹא יִתְיָאֵשׁ אֶת עֲצָמוֹ מִן הַצְּעָקָה
 וּתְפִלָּה וְתַחֲנוּגִים, יְכוּל לְזַכֹּת לְהַתְגַּלּוֹת אִיזָה פָּנִים לְתוֹרָה בְּאֵמֶת
 וְאֶפְלוּ לְכָל הַשְּׂבָעִים פָּנִים, כִּי הֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ טוֹב לְכָל רַק
 שְׁצָרִיכִין אִיזָה אֶתְעוֹרָתָא דְלִתְתָּא, וְהַעֲקָר לְצַעַק הַרְבֵּה לְהֵשֶׁם
 יִתְבָּרַךְ עַד שְׁיִזְכֶּה לְשַׁבֵּר כֹּל הַתְּאוֹוֹת וְהַעֲקָר הוּא תְּאוּה הַנִּ"ל
 וְאוֹ יִזְכֶּה לְהַתְגַּלּוֹת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שְׂבָעִים פָּנִים לְתוֹרָה (שֵׁם
 הַלְכוֹת י"ז נֶסֶד הַלְכָה ד).

עח

צָרִיכִין תְּמִיד לְהַתְחַזֵּק לְהַרְבוֹת בְּתְפִלָּה וְתַחֲנוּגִים וְשִׂיחָה בֵּינוּ
 לְבֵין קוֹנוֹ כְּדֵי לְעוֹרֵר בְּכָל עֵת נִקְדָּתוֹ הַטּוֹבָה, שְׁתֵּאִיר
 לְלִבּוֹ, עַד שְׁיִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ עַל־יְדִי־זוּה כֹּל הַחֲרָפוֹת וְאִהְבּוֹת רְעוֹת
 הַשׁוֹרִין עַל לְבוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲרֵלֶת יָב כַּנִּ"ל בְּסִימָן ג', אִךְ
 מִחֲמַת שְׂבָבֵל עַת מִתְגַּבְּרִים הַחֲרָפוֹת יָב לְהַעֲלִים וְלְהַסְתִּיר אוֹר
 נִקְדָּתוֹ הַקְּדוּשָׁה הַשְּׂדֵד לְלִבּוֹ בְּעַת הַהִיא, עַל כֵּן עַל־פִּי רַב דְּרַךְ

הָאָדָם הַרוֹצֵה לְעֶסֶק בְּזוֹה לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנּוֹ, נִדְמָה לוֹ בְּכָל פַּעַם שְׁעֵתָהּ אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה לְדַבֵּר כְּלָל וְלָבוֹ אָמוּם מְאֹד וְכוּ' כִּידוּעַ. וְכֵל זֶה נִמְשָׁךְ מִהַחֲרָפוֹת לֵב עָרְלַת לֵב הַנ"ל. אֲבָל בַּאֲמַת הוּא שְׂקֵר גָּמוּר וּמַעֲשֵׂה בַעַל־דְּבָר. כִּי אִם יֹאמֵר כֵּן אֲזִי יִהְיֶה נִדְמָה לוֹ לְעוֹלָם כֵּן, שְׁעֵתָהּ אֵין לוֹ לֵב וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר וְלֹא יְדַבֵּר לְעוֹלָם חֵם וְשָׁלוֹם, וְעַל־יְדִיזוּהָ בַעֲצָמוֹ מִתְגַּבְּרִין עָלָיו הַחֲרָפוֹת לֵב עָרְלַת לֵב בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר.

כִּי עָקֵר בַּטּוֹל עָרְלַת לֵב הַנ"ל הוּא עַל־יְדֵי שְׂמֻקְשָׁר אֶת לָבוֹ לְנִקְדָתוֹ הַקְדוּשָׁה עַל־יְדֵי דְבוּר פִּי, שְׂשׂוּפָךְ שִׁיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַעוֹרֵר נִקְדָתוֹ הַטּוֹבָה. עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַתְחַזֵּק בְּזוֹה לִידַע וּלְהֶאֱמִין, שְׂבוֹדָאֵי אֵין עַת בְּעוֹלָם שְׂלֵא יוֹכֵל אֲזִי לְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ לְהַנְקֵדָה הַשְּׂיָד לְלָבוֹ בְּעַת הַהוּא וּלְהַתְגַּבֵּר מְאֹד לְדַבֵּר בְּזוֹה כְּפִי מַה שְּׂיֻכַּל, וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ בְּדַבְּרֵי אֶת אוֹר נִקְדָתוֹ הַקְדוּשָׁה. וְאִף־עַל־פִּי שְׂבוֹדָאֵי אֵי אִפְשָׁר לְהָאָדָם לִידַע כֵּל זֶה בְּפִרְטוּיּוֹת מַה הוּא הַנְקֵדָה הַשְּׂיָד לְלָבוֹ בְּעַת וּבְרַגַע הַזֹּאת דִּיקָא, אִף־עַל־פִּי כֵּן צְרִיךְ הוּא לְהֶאֱמִין תְּמִיד שְׂבוֹדָאֵי יֵשׁ עִתָּהּ בְּחִינַת נִקְדָה טוֹבָה הַשְּׂיָכָה לְלָבוֹ בְּעַת הַהוּא דִּיקָא וּלְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ אֵלֶיהָ, שְׂעַל־יְדִיזוּהָ יִתְקַן מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא.

וּבַאֲמַת צְרִיכִין עַל־זוֹה תְּפִלוֹת וְתַחֲנוּגִים הַרְבֵּה לְזִכּוֹת לְמִצָּא הַנְקֵדָה הַשְּׂיָכָה לְלָבוֹ בְּעַת הַהוּא דִּיקָא. וְזוֹה בְּחִינַת - עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כֵּל חֲסִיד אֱלֹהִים לְעַת מְצָא, לְעַת מְצָא דִּיקָא,

שְׂיוּכָה תָּמִיד לְמִצָּא הַנִּקְדָּה כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן שְׂזֶה בְּחִינַת הַהִתְבּוּדוֹת וְשִׂיחָה בֵּינֵנו לְבֵין קוֹנֵנו, שְׁעַל־יְדִיזוּה זֹכִינ׳ לְקַשֵּׁר אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת לְהַנְקִדָּה הַשְׂיִכָּה לְלַבּוֹ בְּעַת הַזְּאוֹת. וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שְׁשׁוֹפֵט וְדָן אֶת עֲצָמוֹ וּמוֹכִיחַ אֶת עֲצָמוֹ לְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה. וְצָרִיכִין לְכוֹן הַמִּשְׁפָּט לְשׁוֹפֵט אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן. וְזֶה בְּחִינַת: וַיְהִי דְבָרֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְחַנְּנֵתִי לְפָנָי ה' וְכו', בְּחִינַת הַתְּחַנּוּנִים וְהַתְּבּוּדוֹת הַנִּלְעָשׂוֹת מִשְׁפָּט עֲבָדוֹ וְכו', שְׁעַל־יְדִיזוּה מִמְּשִׁיכֵין בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט הַנִּלְדָּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ כְּרָאוּי לְפִי זֶה הַזְּמַן וְהַיּוֹם וְהַשָּׁעָה (שֵׁם, הַלְכוֹת מִלְּמָדִים הַלְכָה ג).

עט

הָאָדָם צָרִיךְ לִידַע עֲצֵם הַתְּרַחֲקוֹתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַף־עַל־פִּי כֵּן יִדַע וַיֵּאֱמִין, שְׁמִצַּד רַחֲמוֹי יִתְבָּרַךְ הוּא קָרוֹב מְאֹד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶפְלוֹ לְהִרְחֹקִים מְאֹד. וְהַעֲקָר עַל־יְדֵי הַדְּבֹר. כִּי עַל־יְדֵי הַדְּבֹר אָנוּ יְכוּלִין לְקָרוֹת אוֹתוֹ מִרְחֹק מְאֹד וְהוּא מִתְקָרֵב אֵלֵינוּ עַל־יְדִיזוּה, כְּמוֹ שֶׁפִּתּוּב: "קָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאוֹי לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת", וְכִתְיֹב: "וּמִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרוֹבִים אֵלָיו כִּה' אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קְרָאֵנוּ אֵלָיו". וְזֶה בְּחִינַת: "בּוֹרֵא נִיב שְׁפָתַיִם" בְּחִינַת הַדְּבֹר, עַל־יְדִיזוּה דִּיקָא זֹכִימ׳ לְבְּחִינַת: "שְׁלוֹם לְרַחֵק וּלְקָרוֹב" בְּחִינַת הַהִתְרַחֲקוֹת וְהַהִתְקָרְבוֹת הַנִּלְעָשׂוֹת.

בְּאִמַּת הַהִתְרַחֲקוּת מִצַּד עֲצָמוֹ וְהַהִתְקַרְבוּת מִצַּד רַחֲמָיו יִתְבַּרֵּךְ. וְכוּ שְׁנוֹתָן לְבוֹ לְדַקְדֵּק וּלְהִבִּין פְּרוּשׁ הַמּוֹלוֹת שֶׁל הַמִּקְרָא הֵנָּה - בּוֹרֵא נִיב שְׁפָתַיִם, יוֹכֵל לְהִבִּין מִזֶּה עֲצוֹת אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּעֵינָן הַשִּׁיחָה בֵּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ שְׂוֵה עֵקֶר הַתְּקוּן לְעֵינָן רְחוּק וְקָרוֹב הַנַּ"ל.

כִּי עַל-יְדֵי הַשִּׁיחָה הַנַּ"ל יוֹכֵל לְפָרֵשׁ וּלְשִׁיחַ הַכֹּל לַפְּנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ לְפָרֵשׁ בְּשִׁיחָתוֹ עֲצָם הַתְּרַחֲקוּתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ. וְאָף-עַל-פִּי-כֵן יִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא, עַל-יְדֵי שְׂוִיבֵר עֲצָם רַבּוּי רַחֲמָיו יִתְבַּרֵּךְ בְּלֵי שְׁעוֹר כְּאֶשֶׁר גָּלוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה. אֲבָל עַל פִּי רַב הַשִּׁיחָה הַנַּ"ל בְּעֲצָמָה קָשָׁה מְאֹד כִּי מֵעֲצָם הַתְּרַחֲקוּתוֹ אֵין לוֹ דְּבוּרִים לְדַבֵּר כֻּלָּל, כִּידוּעַ לְמִי שְׂרוּצָה לְהַרְגִּיל עֲצָמוֹ בְּזֶה. אֲבָל כְּבָר הִזְהִירוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה, לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי הַתְּחַזְּקוֹת לְנֶהֱגֵה הַנְּהַגָה זֹאת בְּכָל יוֹם. כִּי הַהִכָּנָה וְהַרְצוֹן לְכַד שְׂמִכִּין אֶת עֲצָמוֹ וְרוּצָה לְדַבֵּר רַק שְׂאִינוּ יוֹכֵל לְדַבֵּר גַּם זֶה יִקָּר מְאֹד אֲצִלוֹ יִתְבַּרֵּךְ (וְכִמוֹ שְׁפָתוֹב לְעֵיל אוֹת ב'). וְאִם יִהְיֶה חֲזָק בְּזֶה הַרְבֵּה בּוֹדָאי יַעֲזוּד לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ וַיִּבְרָא לוֹ דְּבוּרִים בְּכַחֲנִית: "בוֹרֵא נִיב שְׁפָתַיִם", בּוֹרֵא מִמֶּשׁ. כִּי הַדְּבוּרִים הַבָּאִים לְהַאֲדָם הֵם בְּחִינַת פְּרִיאָה חֲדָשָׁה מִמֶּשׁ. כִּי בּוֹדָאי הוּא רְחוּק מִדְּבוּרִים מְאֹד מִחֲמַת הַתְּרַחֲקוּתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ, אֲבָל כְּשֶׁהוּא חֲזָק בְּעַבּוּדָה זֹאת וַיִּמְכִּין עֲצָמוֹ לְדַבֵּר וּלְשִׁיחַ בֵּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ וְחֲזָק בְּזֶה אֵיזֶה שְׂעָה פְּרָצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים חֲזָקִים, אִזּוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ עוֹזְרוֹ וְשׁוֹלֵחַ לוֹ דְּבוּרִים לְתוֹךְ

פּוּ שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִיאַה חֲדָשָׁה מִמֶּשׁ. שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ יִתְבַּרְךְ בְּרַחֲמָיו בָּרָא לוֹ דְבוּרִים וְהוֹמִינִם לְתוֹךְ פּוּ, בְּבְחִינַת: "בּוֹרֵא נִיב שְׁפָתַיִם", בּוֹרֵא דִיקָא, וְעַל־יְדִי־זוּה דִיקָא זוֹכֵה לְבְחִינַת שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב כַּנ"ל. וְכִמוֹ שְׁפָתוֹב: לְאָדָם מַעְרְכֵי לֵב וּמַה' מַעְנֶה לְשׁוֹן, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַעֲרִיךְ לְפָנָיו, הֵינּוּ בְּחִינַת הַהֲכָנָה הַנ"ל וְאֵן הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ שׁוֹלַח לוֹ דְבוּרִים לְתוֹךְ פּוּ בְּבְחִינַת וּמַה' מַעְנֶה לְשׁוֹן. וְכִמוֹ שְׁפָתוֹב אֲדָנִי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וְכו', שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ בְּעֶצְמוֹ, כְּבִיכּוֹל, פּוֹתַח לוֹ אֶת שְׁפָתָיו לְדַבֵּר וּלְשִׁיחַ אֶת אֲשֶׁר בְּלִבּוֹ. כִּי הַפֶּל מֵאֲתוֹ יִתְבַּרְךְ רַק הָאָדָם צָרִיךְ לְהַכִּין אֶת עֶצְמוֹ בְּרִצּוֹנוֹת וְכִסּוּפִים קְדוּשִׁים וְה' יַעֲזֹרוֹ לְדַבֵּר וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ כְּרֵאוּי בְּשָׁלְמוֹת (שָׁם, הַלְכוֹת שְׁלוּחַ הַקֵּן הַלְכָה ה').

וְעַיִן עוֹד בְּסִפְר "עֲלִים לְתַרּוּפָה" (מִכְּתָב כ"ה) מַעֲנִין הַתְּחִיּוֹת בְּהַתְּבוּדוֹת, לְהַשְׁתַּוְּקָק וְלִכְסֹף בְּכִסּוּפֵין וְרִצּוֹנוֹת טוֹבִים דְקַדְשָׁה וּלְהוֹצִיאֵם בְּפֶה לְצַעֲק בְּכָל עַת לְרַחֲמָיו הַמְּרַבִּים, בְּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ אֲדוֹנֵינוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ, זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה. וְכַתֵּב שָׁם בּוֹן הַלְשׁוֹן: בְּנִי, יְדִידִי וְחַבִּיבִי. שִׁישׁוּ מַעֵי בְּרֵאוֹתַי, שְׁתִּהְלֵה לְאֵל, דְּבָרֵי רַבְּנוּ הַנִּשְׁגָּב, זָכַר צְדִיק וְקְדוֹשׁ לְבִרְכָה, עוֹשִׂים רַשָּׁם בְּלִבְכֶם וְכו'. כִּי אִם אִמְנָם הֵם דְּבָרֵי פְשִׁיטוֹת וְתַמִּימוֹת, אֲבָל קִשָּׁה וְכַבֵּד מְאֹד לְקַבְּלָם מְרַבּוּי הַמַּסְפִּים הַמְּכַדִּילִים וּבְלַבּוּלֵי הַדַּעַת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְהַשְׁטוּתִים שֶׁל כָּל אֶחָד, הַנִּקְרָאִים אֶצֶל הָעוֹלָם חֲכָמוֹת, שֶׁהֵם מַסְבָּכִים וּמַעֲקָמִים הַלֵּב מְאֹד בְּכַמּוֹ

דְּרָכִים נְבוֹכִים. וְהַעֲקָר בְּמָה שֶׁמְחַלֵּשׁ דַּעַת הָאָדָם וְעוֹשֶׂה עֲצָמוֹ
 כְּאִישׁ אֵמֶת, עַד שְׂרָבִים מְחַכְמִים כְּאֵלֶּה אוֹמְרִים בְּלִבָּם: מַה
 יוֹעִילוּ לִי דְבָרִים כְּאֵלֶּה: הֲלֹא אִף־עַל־פִּי־כֹן אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעֲצָמוֹ
 הָאֵמֶת מַה שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה וּמַה שֶׁנַּעֲשֶׂה עִמּוֹ וְכוּ' וְכוּ', עַד שֶׁמֵּתְחִיל
 לְרַחֵק אֶת עֲצָמוֹ מִצְעָקָה וְתַחֲנוּגִים. וְכַתִּיב: יוֹם תַּעֲזֹבֵנִי יוֹמִים
 אֶעֱזָבְךָ, עַד שְׁחוּלְפִים חֵם וְשָׁלוֹם, יָמִים אוֹ שָׁנִים שֶׁנִּתְרַחֵק מְאֹד.
 אֲשָׁרֵי אָדָם שׁוֹמֵעַ לוֹ לְשָׁקֵד עַל דְּלִתֵי תוֹרָתוֹ וְשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת
 יוֹם יוֹם, לְהִתְחִיל בְּכָל פְּעַם מִחֻדָּשׁ, לְהִשְׁתַּוְּקֵק וּלְכַסֵּף בְּכַסּוּפֵין
 וּרְצוֹנוֹת חֻדָּשִׁים דְּקֻדְשָׁה וּלְהוֹצִיא הַכַּסּוּפֵין בְּפִיו בְּדַבְרֵי שִׂיחוֹת
 וְתַחֲנוּגִים וְצַעֲקוֹת וְשׁוּעוֹת וּגְיָחוֹת וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ
 בְּכָל יוֹם בְּכֹן לְפָנָי אָבִיו יְהִיֶּה אִיךְ שִׂיחֵיהָ, וְיִכּוֹן אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל
 פְּעַם לְצַעֵק וּלְהִתְחַנֵּן אִיךְ שִׂיחֵיכֶל, כִּי אֵין שׁוֹם צַעֲקָה נֶאֱבָד חֵם
 וְשָׁלוֹם, אֶפְלוּ רְצוֹן בְּעֵלְמָא אֵינּוּ נֶאֱבָד, כִּי יֵלִית רְעוּתָא טָבָא
 דְּאִתְאֲבָד. אֲשָׁרִיךְ בְּנִי, אִם תְּחִזֵּק עֲצָמְךָ לֵילֵךְ בְּדַרְךָ הַזֶּה
 שֶׁפְּתַבֵּת לִי וְכוּ', עַיִן שָׁם.

פ

לְפַעֲמִים מִתְנַבְּרִים הַיְסוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת כָּל כָּד, עַד שֶׁאֵין יְכוּלִים
 אֶפְלוּ לְפַתַּח פִּה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ. עַל כֵּן
 צְרִיכִין לְזַהַר שֶׁבְּכָל פְּעַם בְּבוֹאוֹ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ
 וְזִכִּיר אֶת עֲצָמוֹ רַבּוּי הַטּוֹבוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ

מעודו עד היום הזה, ויתן תודה והודאה לשמו יתברך על כל חסדי השם וטובותיו שעשה עמו עד הנה. כי כל אדם כמו שהוא מאחר שהוא בכלל ישראל ומניח מלית ותפלגין בכל יום ומיוחד שמו יתברך פעמים בכל יום ויום, בודאי ראוי לו לתן הודאה ותודה להשם יתברך בכל יום ויום על עצם חסדו וטובו יתברך עליו שזכה להיות בכלל ישראל מקבלי התורה, מפל שכן שכל אחד יודע בנפשו כמה טובות נפלאות בפרטיות שגמל עמו השם יתברך מעודו עד אותו היום. וכן לפעמים נאטם הלב ואין יכול לפרש שיחתו לפניו יתברך מחמת רבוי הצרות בגשמיות, בפרט עתה בארץ הגלות שבמעט אין יום שאין צרתו מרבה מחברו והפרנסה דחוקה מאד, וצריך האדם המשכיל על דרכיו לחפש ולמצא ההרחבות שהרחיב לו השם יתברך בתוך הצרות ולהודות להשם יתברך עליהם, ועל ידיה יתחזק לכו לכתח בה' שישמע תפלתו גם עתה, ועל ידיה בודאי יפתח פיו ויוכל לפרש לפניו יתברך שיחתו פראוי ויוכל להתקרב אליו יתברך פראוי. וזה בחינת: 'לעולם יהיה אדם מודה על העבר וצועק לעתיד לבוא', הינו כי בשאין מודים על העבר קשה מאד לצעק אליו יתברך מגדל אטם הלב שנתאטם מרבוי הצרות ומהחלישות הדעת מפל מה שעובר עליו ברוחניות, על פן צריכין לזהר מאד בכל פעם בבואו לפרש שיחתו לפניו יתברך לילך בדרך הזה להודות על העבר ועל ידיה יוכל לצעק לעתיד לבוא.

וְזֶה עֵינֵי מְזֻמָּר לְדוֹד בְּכִרְחוּ מִפְּנֵי אֲבִשְׁלוֹם בְּנוֹ, וְהִקְשׁוּ רְבוּתֵינוּ
 זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, 'קִינָה לְדוֹד מִיִּבְעֵי לֵה' וְתִרְצוּ, 'בֵּינוֹ
 שְׂרָאָה שְׂבִנּוּ הוּא, שְׂמַח. אָמַר סֵתָם בְּרָא מְרַחֵם עַל אָבִא' וְגַם
 מִצָּא הִרְחִבָה בְּתוֹךְ צָרְתוֹ מֵה שְׂרָאָה תִכְסִּיסוּ קִימַת שְׁהַפְנֵה־דְרִין
 וְכו' אוֹחֲזִין עִמּוֹ. וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה, הֲלֹא הִתְחַלַּת הַמְּזֻמָּר אֵינּוּ
 מְדַבֵּר מִלְּשׁוֹן זָמֵר רַק מִלְּשׁוֹן צִעֲקָה גְדוֹלָה, כְּמוֹ שְׂפִתוֹב שָׁם: "ה'
 מָה רַבּוּ צָרֵי רַבִּים וְכו'", אֵיךְ כָּל זֶה הוּא עֵינֵי הַנֶּ"ל שְׁהַפְּךְ הַדְּבָר
 וּמִצָּא הִרְחִיבוּ בְּתוֹךְ עֵצֶם הַצָּרָה הַזֹּאת וְעַל כֵּן אֵלֶּה הִתְחַיל
 לִזְמַר "מְזֻמָּר לְדוֹד", וְתִכְרַף שְׁהִתְחַיל לִזְמַר וּלְהוֹדוֹת לַהֲשֵׁם
 יִתְבָּרֵךְ עַל הַטּוֹבוֹת תִּכְרַף נִתְרַחֵב לְבוֹ וְדַעְתּוֹ וְאִזּוּ דִּיקָא נִפְתַּח פִּי
 וְהִתְחַיל לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעַק פְּרָאוּי "ה' מָה רַבּוּ צָרֵי רַבִּים קָמִים
 עָלַי" וְכו', וְעַל כֵּן סִפְרוּ שָׂרְבוּ כִּכְלוֹ הוּא מְלֵא צִעֲקוֹת גְּדוֹלוֹת
 וְתַחֲנוּת וּבְקִשׁוֹת נִקְרָא בְּשֵׁם תְּהִלִּים שֶׁהוּא לְשׁוֹן תְּהִלָּה וְהוֹדָאָה,
 כִּי כָּל צִעֲקוֹתָיו וְתַחֲנוּנוֹתָיו הֵיוּ דִּיקָא דְרָךְ הוֹדָאָה וְתְהִלָּה, פּוֹק
 עֵינֵי וְתִשְׁפַח בְּכַמָּה מְזֻמָּרִים שֶׁהוֹלְכִים עַל דְּרָךְ זֶה שְׂמוּדָה לַהֲשֵׁם
 יִתְבָּרֵךְ עַל הָעֶבֶר וְצוּעֵק עַל לְהִבָּא וּבְתוֹךְ דְּבָרֵי צִעֲקוֹתוֹ וְתַחֲנוּתוֹ
 חוֹזֵר וּמּוֹדָה וְצוּעֵק, כִּי רַק תּוֹדָה וְהוֹדָאָה הוּא הַדְּרָךְ שְׂנוֹכֵל עַל-
 יְדִיזָה לִצְעֵק לַהֲשֵׁם יִתְבָּרֵךְ כְּנֶ"ל (שָׁם, הִלְכוֹת פְּלָאי בְּהַמָּה, הִלְכָה ד'):
 (וְעֵינֵי) בְּסִפְרֵי "נַחַת הַשְּׁלַחֵן" בְּתִיבַת יָד מִהָרֵב הַקְדוּשׁ מִפְּשַׁעְרֵין,
 וְכִר צְדִיק לְבִרְכָה, בְּהִלְכוֹת לִילֵב סִימָן תְּרַמ"ח שְׂפִתָב
 שָׁם, וְזֶה שְׂמֻנְעֵנְעִים בְּהוֹדוֹ לֵה' תְּחַלָּה וְסוֹף וּבְאָנָא ה' הוֹשִׁיעָה

נא, כי כְּשִׁזְכוּיִן לְנִצַּחַת הַמַּלְחָמָה עִם הַכְּלִי מַלְחָמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲרֵבַעַת הַמִּינִים שְׁבִלְוֹלָב כַּמּוּבָא בְּזֵהַר הַקְּדוּשׁ: "מָאן נִצַּח? מָאן דְּאֶחָד מִנָּא קֶרְבָּא בְּיַדְהוּ", בְּיַדֵּי צְרִיכִין לְהוֹדוֹת לָהּ, כִּי אֶלְמֵלֵא הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ לֹא הָיָה יָכוֹל לוֹ. אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּתוֹךְ זֶה בְּעֵצְמוֹ בְּתוֹךְ הַפְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת שֶׁעַל הָעֶבֶר צְרִיכִין בְּתוֹךְ זֶה לְצַעֵק הַרְבֵּה גַם עַל הָעֵתִיד אֲנֵא ה' הוֹשִׁיעָה נָא, כִּי הַמַּלְחָמָה תְּמִידִית וּבְכָל יוֹם וְיוֹם יֵצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר וּמִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וּמִתְנַבֵּל עָלָיו בְּנִכְלֵי עֲרֻמוּמִיּוֹת שֶׁלֹּא לְצוּדוֹ בְּרִשְׁתּוֹ. וְכִמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוּם לְבִרְכָה, 'לֹא מִצָּאוּ לְעֹשְׂרִים שָׁנָה מִפִּילוֹ לְשִׁלְשִׁים וְכוּ' לֹא מִצָּאוּ לְשִׁבְעִים מִפִּילוֹ לְשִׁמּוֹנִים' וְכוּ', עַל כֵּן צְרִיכִין לְצַעֵק תְּמִיד אֵלָיו יִתְפַּרֵּךְ. וְגַם כִּי הִישׁוּעָה בְּעֵצְמָה מֵה שְׁזָכוּ לְנִצַּחַת הַמַּלְחָמָה גַם כֵּן עֲדִין אֵינָה בְּשִׁלְמוֹת כְּפִי גִדְל מַעֲלַת קִדְשַׁת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְכִפִּי הַתְּכֵלִית הַשְּׁלֵמוֹת שְׁצָרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַשִּׁיג, עַל כֵּן צְרִיכִין לְצַעֵק הַרְבֵּה לְהַשִּׁים יִתְפַּרֵּךְ בְּכָל עֵת, אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לְסַיֵּם בְּהוֹדָאָה (שְׁזֵה בְּחִינַת מֵה שְׂמַנְעֲנָעִים עוֹד הַפַּעַם בְּסוֹף הַהֲלָל בְּהוֹדוֹ לָהּ).

כִּי כְּפִי גִדְל הַסַּפְּנָה שִׁישׁ בּוֹהַ הָעוֹלָם מֵה גִדְלוֹ חֲסִדֵי ה' עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֵט מֵאִיזָה יִשׁוּעָה וְנִצְחוֹן כָּל שֶׁהוּא שְׁזוּכָה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת, וְכִמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוּם לְבִרְכָה, 'הֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו' וְכוּ', וְעַל כֵּן תִּכְרָף אַחַר סִיּוּם הַהֲלָל צוֹעֲקִים שׁוֹב הוֹשְׁעָנוֹת בְּקוֹלוֹת וְצַעֲקוֹת מְרוֹת וּבְכִכְיָה רַבָּה. כִּי אֲדַרְבֵּה, כְּפִי

מה שזכינו לקבל ישועות רבות כאלה על פן גם עתה הושיעה
 מיניך ועננו כי רחוק ממנו ישועה שלמה ואמתית עדין, (וזה
 שמסים ויהיו דברי אלה אשר התחננתי וכו', הינו שתתקבל
 התפלה בשלמות כל כך עד שיתגלה הדעת לכל עמי הארץ
 שיידעו כי ה' הוא האלהים אין עוד)

פא

אף־על־פי שהאדם הוא כמו שהוא אף־על־פי־כן יהיה חזק
 בדעתו במקום אשר הוא שם לדבר דבורי תפלה
 והתבודדות שהם בחינת שלמות לשון הקדש, שעל־ידי־זה
 מכניעין הרע הכולל של תאות נאוף כנ"ל אות ס"ח. וכונתו
 בזה, כדי שיוכה על־ידי־זה להכניע ולשבר הרע שלו כדי שישוב
 להשם יתברך בודאי טוב לו, כי בודאי לא יהיה נאכזר שום
 דבור בעלמא ובכרבות הימים ירחם עליו השם יתברך ויתקבצו
 כל הדבורים דקדושה שהוציא מפיו, ועל־ידי־זה יכניע ויכיל
 הרע הכולל של תאות נאוף ואז מפילא בקל יכול לביטל אחר־
 כך גם שאר כל התאוות. והעקר שיהיה חזק בזה מאד ימים
 ושנים אף אם יעבר עליו מה, ועל־ידי־זה יזכה לתשובה
 והעוונות יתהפכו תחלה לשנגות (עץ פנים), ואז אחר־כך
 הצדיקים שכתבו וכו' לתכלית שלמות לשון הקדש יעלו ויבררו
 דבוריו הקדושים ועל־ידי־זה יוכל בכחם להתהפך לטוב גמור.

וְזֶה: "שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי כִשְׁלֹת בַּעֲוֹנֶיךָ", הִינּוּ שְׁעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה יִתְהַפְּכוּ הָעוֹוֹנוֹת לְשִׁנּוּת בְּחִינַת מְכַשְׁלָה אֶךְ עַל-יְדֵי מַה תּוֹכּוּ לָזֶה, עַל זֶה מְסִים הַכְּתוּב: "קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֵל ה'". עִמָּכֶם דִּיקָא כִּי אִפְלוּ בְּמִקוּמוֹת נְמוּכִים וּמְגֻשְׁמִים שְׁאַתָּה שָׁם צְרִיכִים שְׁתַּדְּעוּ שְׁגַם שָׁם יֵשׁ לָכֶם בַּח לָקַח דְּבָרִים מֵאֲשֶׁר עִמָּכֶם וְלָשׁוּב אֵל ה', וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְהַפְּכוּ הָעוֹוֹנוֹת לְשִׁנּוּת וְאַחַר-כֵּן בְּקַל מַעֲלִים אוֹתָם לְטוֹב גְּמוּר בְּכַח הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים כִּנ"ל, וְזֶה 'אִמְרוּ אֵלָיו כֹּל תִּשְׂא עֵינֶיךָ וְקַח טוֹב', שְׁיִמְחַל הָעוֹוֹנוֹת לְגַמְרֵי עַד שְׁיִתְהַפְּכוּ לְטוֹב גְּמוּר (שָׁם, הַלְכוֹת חֲדָשׁ הַלְכָה ד'):

פב

כִּנְגַד אֲרִיכוֹת הַגְּלוּת שֶׁל עֲכָשׁוּ שְׁנִקְרָא גְלוּת אָדוּם, בְּחִינַת הַתְּגַבְרוֹת קָלֶפֶת עֲמֹלֵק שְׁמַרְחִיק אֶת הָאָדָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שְׁמַרְחִיק, אֵין עֲצָה וְאֵין חֲכָמָה וְאֵין תְּבוּנָה כִּי אִם לְהַרְפּוֹת בְּתַפְּלָה וְתַחֲנוּנִים וְצַעֲקוֹת וְזַעֲקוֹת וְשׁוּעוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִי שְׁעוֹר וְעַרְךָ, "עַד יִשְׁקִיף וַיִּרְא ה' מִן הַשָּׁמַיִם". כִּי תַפְּלָה לְמַעַלָּה מֵהַכֹּל וְכוּלָּל כֹּל הַחֲמֻשִׁים שְׁעָרִים דִּקְדָּשָׁה.

כִּי תַפְּלָה הִיא בְּחִינַת: "עֵדֶן עֵינֶיךָ לֹא רָאתָה" שְׁהוּא שְׁרָשׁ הַתּוֹרָה שְׁמֻשָּׁם שְׁרָשׁ כֹּל מַעֲיֵנוֹת הַחֲכָמָה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. כִּי הַתַּפְּלָה הִיא בְּחִינַת: "נָתִיב לֹא יִדְעוּ עֵיט" בְּחִינַת

שַׁעַר הַחַמְּשִׁים שָׁאִין מִי שֶׁהִשִּׁיג אוֹתוֹ. הֵינּוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַפְּלָה וּמְתַחֵיק בְּכָל עֵז לְהִרְבוֹת בְּתַפְּלוֹת וְשִׁיחוֹת בֵּינֵנו לְבֵין קוֹנוֹ הוּא מְעוֹדֵר עֵין הָעֵלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחַמְּשִׁים בְּחִינַת: "נְתִיב לֹא יָדְעוּ עֵיט". כִּי אִין שׁוּם שֶׁכָּל שִׁיּוּכָל לְהִשִּׁיג וּלְהִכִּין עַד הֵיכָן מִגִּיעַ הַבַּח שֶׁל תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל אֶפְלוּ שֶׁל הַפְּחוֹת שְׁבַפְּחוֹתִים, בְּפֶרֶט מֵה שְׁמַתְפַּלֵּל כָּל אֶחָד עַל צְרוֹת נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא רְחוּק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. כִּי אֶפְלוּ הַמְּלֵאךָ הַקָּדוֹשׁ שְׁמֻקְבֵּל תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְקוֹשֵׁר מֵהֶם כְּתָרִים לְקוֹנוֹ אֵינּוּ יוֹדְעִים לְהִכִּין לְהַעֲלוֹת הַכְּתָר הַגּוֹרָא הַזֶּה, רַק הוּא מוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ שִׁיעֵלָה מֵעֲצָמוֹ וַיֵּשֶׁב בְּרֹאשׁ קוֹנוֹ כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֵם לְבִרְכָה. וְעַל כֵּן בְּגֵאֻלָּה הָאֲחֵרוֹנָה כְּתִיב: "בְּכַבֵּי יָבוֹאוּ וּבְתַחֲנוּגִים אוֹבִילִם". כִּי הַגְּלוּת הַזֶּה הוּא בְּבַחֲחִינַת: "וְתִרְדַּ פְּלֵאִים" בְּחִינַת הַתְּגַבְּרוֹת שַׁעַר הַחַמְּשִׁים שֶׁל הַטְּמֵאָה, עַל כֵּן עַקֵּר הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שְׁלֻעֵתִיד הוּא רַק עַל־יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהוּא גַם כֵּן מְבַחֲחִינַת שַׁעַר הַחַמְּשִׁים כְּנ"ל (שָׁם, הַלְכוֹת הַעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְגִבּוֹת חוֹב, הַלְכָה ג):

פג

מֵעַנְיָן מְחַאָה הַמְּבֹאֵר בְּדִין חֻזְקַת קְרִקְעוֹת, שְׁכָל זְמַן שֶׁהוּא מוֹחָה אִז אִין חֻזְקַת הַמְּחֻזֵּיק מוֹעִילָה בְּלוּם, מוֹכֵן הֵיטֵב אִיד שְׁצָרִיד כָּל אָדָם לְהַתְּחִיזֵק בְּכָל פְּעַם בְּתַפְּלָה וְתַחֲנוּגִים וְהַתְּבוֹדְרוֹת וְצַעֲקָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִהְיֶה אִיד שִׁיְהִיָּה אֶפְלוּ אִם

יעבר עליו מה. כי אפלו אם רואה שאינו פועל חס ושלום בתפלתו, ואדרבה, הרע מתגבר עליו ביותר אף-על-פי-כן ידע ויאמין שפועל הרבה בתפלתו וצעקתו. כי על כל פנים צעקתו ותפלתו הוא בחינת מחאה הנ"ל, כי קדשת כל אחד מישראל הוא בחינת קדשת ארץ ישראל, וכשהרע מתגבר על האדם בתאוות ומדות רעות, וזה בחינת שרוצים לגרשו חס ושלום, מהסתפח בנחלת השם שהוא ארץ-ישראל. וכל מה שחותר לשוב לקדשתו אין מניחין אותו מעצם ההתגברות שמתגברין בו והוא אינו מתגבר נגדם כראוי. ועל כן כשמתגבר אף-על-פי-כן בתפלה וצעקה להשם יתברך אזי לא יוכלו לגרש ולכבש חלקו בארץ-ישראל חס ושלום, בשום אופן. כי תפלתו וצעקתו הוא בחינת מחאה שעל-ידיה אין יכולה הסמטרא-אחרא להחזיק בנחלתו, חס ושלום, בשום אופן, כי אין חזקה מועלת בשיש מחאה נגדה (שם, הלכות חזקת משלמין הלכה ה):

פד

גדל המעלה לעשות מתורות תפלות כנ"ל בסימן ב', כי עקר הפגם של כל העברות הוא בהצורפי אותיות של התורה הקדושה שיש בדבר הזה שעבר עליו ופגם בו. ועל-ידי התפלה שעושה מהתורה יתקן הכל, כי יחזר ויתקן ויעשה הצורפים ויחזירם על מכוונם ביותר שאת. כי עקר שרש כל הצורפים

הַקְדוּשִׁים נִתְהוּיִם עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה כִּי הַתְּפִלָּה הַיָּה שְׂרֵשׁ הַתּוֹרָה, כִּי כָל הַתְּפִלָּה הַיָּה כְּלוּלָה בְּעֵשְׂרֵה מִיַּי נְגִינָה שְׁבַע־יָסֵד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, סֵפֶר תְּהִלִּים שְׁכָלוּל מִכָּל הַתְּפִלוֹת, וְעֵשְׂרֵה מִיַּי נְגִינָה הֵם בְּחִינַת טַעָמִים בְּחִינַת נְגִינוֹת הַטַּעָמִים. וְהַטַּעָמִים הֵם תְּכֵלִית שְׂרֵשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל כָּל בְּחִינַת "טַעָמִים נִקְדוֹת תְּגִין אוֹתִיּוֹת" שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה כְּמוֹכֵן בְּתַקוּנֵי זֶהר, הֵינּוּ שְׁכָל הַצְּרוּפִים שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שְׁנִתְהוּיִם עַל יְדֵי הַנִּקְדוֹת הַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַטַּעָמִים שֶׁהֵם שְׂרֵשׁ הַכֹּל, וְהַטַּעָמִים בְּחִינַת נְגִינָה בְּחִינַת עֵשְׂרֵה מִיַּי נְגִינָה בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנ"ל. נִמְצָא שֶׁעַקֵּר הַתְּהוּוֹת כָּל הַצְּרוּפִים הַקְדוּשִׁים שְׁמֹהֵם נֶאֱרָגָה כָּל הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה כַּנ"ל. וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לְשׁוֹם הַשְּׂגָה בְּתוֹרָה כִּי אִם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת דִּהֵינּוּ לְהַתְּפַלֵּל שְׁיִזְכֶּה לְקַיֵּם כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שְׁלוּמֵד. מִכָּל שְׁכֵן כְּשִׂידַע בְּעֵצְמוֹ שֶׁעָבַר עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה הוּא צְרִיךְ בּוֹדָאֵי לְהַתְּפַלֵּל הַרְבֵּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ שְׁיִמְחַל לוֹ עַל הָעָבֵר וְשְׁיִזְכֶּה מַעֲתָה עַל כָּל פְּנִיִם לְקַיֵּם כְּכֹל הַכְּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת. כִּי עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה יִתְתַקֵּן הַכֹּל כַּנ"ל (שָׁם, הַלְכוֹת נִקְי שְׁכִינִים, הַלְכָה ד')

פה

עַקֵּר הַתְּשׁוּבָה הוּא תְּפִלָּה. כִּי תְּשׁוּבָה הוּא בְּכַחֲנֵיהָ לְמַעֲלָה מִהַתּוֹרָה שֶׁשָׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְמוֹכָה וְזוֹדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין

לזְכוּת וְלִזְוָה זֹכִין עַל יְדֵי תַפְלָה, כִּי תַפְלָה הוּא גַם בֵּן בְּחִינַת
לְמַעַל מֵהַתּוֹרָה כַּמְבָאָר בְּפָנִים וְכַנ"ל. וְעַל בֵּן מִי שְׂרוּצָה לְשׁוּב
לְהֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ בְּאַמַּת עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה הוּא עַל־יְדֵי תַפְלָה,
דְּהֵינּוּ שְׂיִתְפַּלֵּל תָּמִיד לְהֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ שְׂיִמְחַל וְיִסְלַח לוֹ עַל מַה
שֶׁפָּגַם וְיִרְחַם עָלָיו מַעֲתָה וְיִצְיִלְהוּ מַעֲוֹנוֹת. כִּי בְּאַמַּת כָּל אָדָם
הוּא בְּסַפְּנָה גְדוּלָה וְעִצּוּמָה בְּזַה הָעוֹלָם, וּבְפֶרֶט הַבַּעַל תְּשׁוּבָה
שְׂכָבֵר נִכְשָׁל בְּמָה שְׂנִכְשָׁל וּבְכָל יוֹם יִצְרוּ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו
וְכו' וְאִיךָ יִזְכֶּה לְשׁוּב, כִּי תִכְף כְּשְׂרוּצָה לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שְּׂצָרִיךְ
לְהִתְגַּבֵּר מִתְגַּבְּרִין עָלָיו בְּיוֹתֵר. עַל כֵּן הָעֵקֶר הוּא תַפְלָה
וְהַתְּבוּדוֹת שְׂצָרִיךְ לְהַרְגִיל אֶת עִצּוּמוֹ לְהַתְּבוּדֵד בְּכָל יוֹם בֵּינוּ
לְבֵין קוֹנוֹ וְלְהַפִּיל תְּחִנָּתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ הַמְּלֵא רַחֲמִים בְּכָל
עַת שְׂיִזְכְּרוּ לְשׁוּב בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּאַמַּת. וְאַפְלוּ אִם רוּאָה
שְׂאִינוּ פּוֹעֵל עֲדִין בְּתַפְלָתוֹ כִּי עֲדִין מִתְגַּבְּרִין עָלָיו בְּיוֹתֵר, אַף־עַל־
פִּי־כֵן יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ וְיִתְפַּלֵּל תָּמִיד לְהֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ אוּלַי יְחוּם
אוּלַי יִרְחַם. כָּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "קְוֶה אֶל ה'" וְכו' וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה, וְאִם לֹא נִתְקַבְּלָה תַפְלָתְךָ חֲזוּר וְקוּוֹה. וְכָל זְמַן
שְׂאִין הָאָדָם חֲזוּק בְּדַעְתּוֹ שֶׁתָּמִיד יִקְוֶה לֵה' וְיַעֲתִיר אֵלָיו אַף אִם
יַעֲבֵר עָלָיו מַה עֲדִין אֵין תְּשׁוּבָתוֹ שְׁלֵמָה. כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֵד
יוֹם, אוּלַי יְבוֹא עָלָיו גְּפוּיִן אוֹ מְכָשׁוּל וְכו' וּמִי יוֹדֵעַ אִם יַעֲמֵד
בְּקִשְׂרֵי הַמְּלַחְמָה. אֲבָל אִם הָאָדָם חֲזוּק בְּדַעְתּוֹ שְׂאֵפְלוּ אִם חֵם
וְשְׁלוֹם, לֹא יַעֲמֵד בְּגְפוּיִן וְאַפְלוּ אִם יִהְיֶה חֵם וְשְׁלוֹם אִיךָ שְׂיִהְיֶה,

אף-על-פי-כן יקנה תמיד להשם יתברך בבחינת: "ואציעה שאול הנד", אז הוא בטוח בודאי שבודאי יזכה לתשובה שלמה. כי סוף כל סוף ישוב להשם יתברך מאחר שחזק בדעתו שלא יפל משום דבר שבעולם. (שם, הלכות אונאה, הלכה ג):

פו

אמרו רבותינו זכרונם לברכה: גאלה הראשונה היא אחריה הפסק אבל גאלה אחרונה לא יהיה אחריה הפסק. כי גאלה ראשונה הוא בחינת תורה, כי אז זכו ישראל לקבל את התורה. וגאלה אחרונה הוא בחינת תפלה שזה עקר בחינת דוד ומשיח. וזה כל ענין החמשה ספרים שבתהלים שהם כנגד חמשה חמשי תורה כי כל תפלותיו של דוד שהוא ספר תהלים שכלול מכל תפלות ישראל הכל הוא רק בשביל שיזכה לקיים את התורה בשלמות, ורק על-ידי-זה זוכין לגאלה שלמה שאין אחריה גלות (שם):

פז

כל זמן שאין האדם זוכה לתפלה בשלמות, אז עדין אין לו מקום לה' ועדין הוא נע ונד ומטלטל. ואפלו אם עוסק בתורה, עדין אינו בטוח שישאר קיים על עמדו, כי מי ידע מה יעבר עליו. כמו שאנו רואים כמה וכמה אנשים שעסקו בתורה

בַּהֲתַמְדָּה גְדוֹלָה כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים וְאַחֲר־כֵּךְ נִתְרַחֲקוּ מִהַתּוֹרָה
וּנְפְלוּ לְמָה שֶׁנִּפְּלוּ רַחֲמָנָא לְצִלָּן.

עַל כֵּן עָקַר הַמְּקוֹם וְהַמַּעֲמֵד דִּקְדוּשָׁה הוּא תִּפְלָה. כִּי עַל־יְדֵי
תִּפְלָה זֹכִינ׳ לְהַשְׁאֵר קַיָּם עַל עֲמֻדוֹ תָּמִיד אֶפְלוֹ אִם יִהְיֶה
אִיךְ שְׂיִהְיֶה. כִּי אִם אֵינּוּ זֹכֵה רַק לַתּוֹרָה לְבַד, אַף־עַל־פִּי
שֶׁבִּוּדֵי טוֹב מְאֹד וְזֶה עָקַר הַתְּכַלִּית, כִּי הֵם חִינּוּ וְאֶרְךְ יָמֵינוּ,
אַף־עַל־פִּי־כֵן אַחֲר־כֵּךְ כְּשֶׁנּוֹפֵל חֵם וְשָׁלוֹם, מִן הַתּוֹרָה אֵז אֵין לוֹ
בַּמָּה לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ. אֲבָל כְּשׁוֹזֵכָה לְתִפְלָה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה
לְעוֹלָם אֶפְלוֹ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה. כִּי עַל־יְדֵי תִּפְלָה יְכוּלִין
לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ תָּמִיד אֶפְלוֹ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי אַף־
עַל־פִּי שֶׁהוּא רַחוּק מִכָּל הַקְּדוּשׁוֹת וּמִכָּל הַתּוֹרָה וְאֵינּוּ יְכוּל
לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּשׁוֹם דְּבָר, אַף־עַל־פִּי־כֵן אִם יִתְלָה עֵינָיו
לְמָרוֹם וְיִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ מִמְּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם עַדִּין יֵשׁ לוֹ
תִּקְוָה. בְּבַחֲיִנַת מַה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּשֶׁבִיל כָּלֵל
יִשְׂרָאֵל: "מִבְּעַתִּי בֵּינּוֹן מְצוּלָה וְאֵין מַעֲמֵד" וְכוּ', וְסִיִּם אַחֲר־כֵּךְ:
"וְאֵנִי תִּפְלָתִי לָךְ ה' עַת רְצוֹן". כִּי עַל יְדֵי תִּפְלָה וְתַחֲנוּגִים לְהַשֵּׁם
יִתְבַּרְךְ יְכוּלִין לְחַזֵּק אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד, כִּי תִּפְלָה הִיא בְּחִינַת
מַעֲמֵד וּמְקוֹם אֶפְלוֹ בֵּינּוֹן מְצוּלָה חֵם וְשָׁלוֹם, שְׂאִין שָׁם שׁוֹם
מַעֲמֵד. וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּרָנָם לְבִרְכָה, 'אֵין
עֲמִידָה אֵלָא תִּפְלָה' כִּי תִּפְלָה הוּא עָקַר הַמַּעֲמֵד שֶׁל כָּל אֶחָד.
וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוּצֶה לְהִיּוֹת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּאֵמַת צְרִיד לְאַהֲזוֹ

בְּשִׁנְיָהֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי שִׁנְיָהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים אֲשֶׁר אִם יִפְּלֹ
חַס וְשְׁלוֹם, הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ כַּנֶּ"ל (שם):

פח

הַיִּצָּר הָרַע וְהַסְּמָרָא אַחְרָא הֵם בְּחִינַת אוֹנָאָה, שְׁמָאֲנִין וּמְטָעִין
אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּכַמָּה מִיְּנֵי אוֹנָאוֹת וְטָעִיּוֹת בְּלִי שְׁעוֹר וְעָרְךָ,
עַד שְׂמַחְלִיפִין עוֹלָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם עוֹבֵר חַס וְשְׁלוֹם, וּמִתְעִין אֶת
הָאָדָם מִחַיִּים טוֹבִים חַיִּים נִצְחִיִּים לִילֶךְ אַחֲרֵיהֶם "כִּצְאֵן לְמַטְבַּח
וְיִכַּל" לְדַרְכֵי שְׂאוֹל וּמַר מְמוֹת אֶפְלוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמִכָּל שְׂכֵן
בְּעוֹלָם הַבָּא. וְאִין אוֹנָאָה גְּדוּלָה בְּעוֹלָם כְּאוֹנָאוֹת הַיִּצָּר הָרַע.

וְעַקֵּר הָעֵצָה וְהַתְּחַבּוּלָה לְהַנְּצֵל בְּשִׁלְמוֹת מֵהָאוֹנָאָה הַגְּדוּלָה
וּמִרָה הַזֹּאת הוּא רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים. כִּי אִם
הָאָדָם חָזַק וְאִמְיָץ בְּדַעְתּוֹ שְׂתַמִּיד יִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְפַּרֵּךְ
שְׂיִקְרְבֵהוּ לְעַבּוֹדָתוֹ בְּאֵמֶת יִהְיֶה אִיךָ שְׂיִהְיֶה, אִזּוּ בּוֹדָאֵי לֹא יוֹכַל
הַיִּצָּר הָרַע לְאוֹנוֹתוֹ וּלְהַטְעוֹתוֹ עוֹד בְּשׁוֹם אֶפְן. וְזֶה בְּחִינַת אִין
אוֹנָאָה לְקַרְקָעוֹת. כִּי קַרְקָעוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה שְׂהִיא בְּחִינַת
אִמוּנָה שְׂנִקְרָאת אֶרֶץ, כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב: "שְׂכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אִמוּנָה",
כְּמוֹכָא בְּדַבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה.

וְזֶה גַם כֵּן בְּחִינַת סְמִיכוֹת גְּאֻלָּה לְתְּפִלָּה. כִּי עַקֵּר תְּקוּתָנוּ
וּסְמִיכְתָנוּ לְגֻאֻלָּה שְׂלָמָה בְּמִהְרָה בְּיַמֵּינוּ בְּכֻלְלִיּוֹת וּבְכַפְרִטְיוֹת
הוּא רַק עַל־יְדֵי תְּפִלָּה כַּנֶּ"ל. כִּי אֶפְלוּ אִם נִתְּפַס הָאָדָם בְּמָה

שְׁנַתְּפֶם חֵם וְשִׁלּוּם, עֲדִין יֵשׁ לוֹ תַקְוָה וּסְמִיכָה וּמַעֲמֵד עַל־יָדַי תִּפְלָה וְתַחֲנוּנִים וּבִקְשׁוֹת, אֲפֹלוּ בְהִיוֹן מְצוּלָה וְאִין מַעֲמֵד, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "קוֹה קוֹיְתִי אֶל ה' וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שׁוֹעֲתִי וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׁאוֹן מִטֵּיט הִיוֹן וַיִּקָּם עַל סֹלַע רַגְלִי כּוֹנֵן אֲשֶׁר־י" וכו', שְׁעַל־יָדַי שִׁשׁוּעֲתִי לְהִשָּׁם יִתְבַּרַךְ תָּמִיד בְּקוּוֹי אַחַר קוּוֹי עַל־יָדַיִזוּה וְזִכִּיתִי "וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׁאוֹן מִטֵּיט הִיוֹן וַיִּקָּם עַל סֹלַע רַגְלִי", כִּי עַקֵּר הַתְּקוּמָה וְהַעֲמִידָה וְהַסְּמִיכָה הוּא עַל תִּפְלָה לְהִשָּׁם יִתְבַּרַךְ, וְכִמוֹ שְׁכַתּוֹב: "עוֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעֲרֵיךָ יְרוּשָׁלַיִם", כִּי יְרוּשָׁלַיִם שֵׁם הַבַּיִת־הַמְּקֻדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית הַתִּפְלָה שֵׁם עַקֵּר בְּחִינַת הַעֲמִידָה כְּנ"ל (שם):

פ"ט

עַקֵּר הַתִּפְלָה הִיא בְּחִינַת רְצוּנוֹת וְכִסּוּפִים חֲזָקִים לְהִשָּׁם יִתְבַּרַךְ בְּדַבְּקוֹת וּבִטּוֹל גְּמוּר אֶל אוֹר הָאֵין־סוּף, עַד שְׁכָא לְדַבּוּרִים, שֶׁהִשָּׁם יִתְבַּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּפּוֹתַח פִּיו לְפָרֵשׁ שִׁיחַתוֹ לְפָנָיו. וְזוֹה בְּחִינַת: "לְאָדָם מַעֲרִכֵי לֵב וּמָה' מַעֲנָה לְשׁוֹן". וְהַעֲקֵר הוּא שִׁיעֲשֶׂה מִתּוֹרוֹת תִּפְלוֹת כְּמִבְּאֵר בְּמָקוֹם אַחַר, הֵינּוּ שִׁיתְפַּלֵּל לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ שִׁיזְכֶּה לְהַשְׁיֵג וּלְקַיֵּם אֶת הַנְּסֻתָר מִמְּנוֹ, הֵינּוּ מָה שֶׁלֹּא זָכָה לְהַשְׁיֵג וּלְקַיֵּם עֲדִין. וְאִזּוּ כְּשׁוֹזְכָה לַפְּעַל בְּקִשְׁתּוֹ לְהַשְׁיֵג וּלְקַיֵּם גַּם בְּחִינַת זוּ זוֹה בְּחִינַת שְׁעוּשָׂה מִתְפַּלָּה תּוֹרָה, הֵינּוּ שְׁעוּשָׂה מִתְפַּלָּה (שֶׁהוּא דְבַקּוֹת לְאִין סוּף שְׁאִין כּוּ תְּפִיסָה, שְׁזוֹה

בחינת נסתר שגם בו אין לו תפיסה עדין) תורה (הינו נגלה) ואז צריך להתפלל שישגי עוד מדרגה גבוהה מזו הן בהשגת התורה והעקר בקיום התורה, וכן ממדרגה למדרגה עד אין סוף. כי על ידי תפלה יכולין לעלות מתכלית תכלית דיוטא התחתונה עד תכלית מעלה העליונה עד אין סוף (שם, הלכות מתנה, הלכה ה):

צ

כל מה שרואה האדם שהדינים שהם שרש בחינת התגברות היצר מתגבר עליו ביותר, הוא דיקא צריך להתגבר ביותר להרבות ולהפציר בתפלה ועתר יותר ויותר, בכדי להמשיך הצדקה והחסד העליון ולהמתיק ולבטל תקף הדינים. ועל פן עקר ההתבודדות שהוא שיחה בינו לבין קונו נאמר אצל יצחק ביותר כמו שכתוב: "ויצא יצחק לשוח בשדה" מחמת שהוא מבחינת הדין ובו נאמר: "ויעתר יצחק לה'", ועל פן הזהירו רבותינו זכרונם לברכה, ביותר להיות זהיר בתפלת המנחה דיקא שהוא פגוד יצחק (שם):

צא

מבאר בדברי אדוננו מורנו ורבינו זכרנו לברכה, (לקוטי א' סימן ב') שעקר הפלי זין של איש הישראלי הוא התפלה. ומי שזכה לחרב התפלה, כמו שכתוב: "בחרבי ובקשתי", ופרש

רש"י, 'בתפלתו ובקשתו' - צריך לידע איך ללחם עם החרב להיות קולע אל השערה ולא יחטיא, שלא יטה לימין או לשמאל עין שם, הינו שלא ימעה חס ושלום, שהתפלות הם לריק חס ושלום, מחמת שזה כמה שצועקים ואינם נושעים שזה בחינת נוטה לשמאל. וכן אל ימעה לומר, מה לנו להרבות בתפלה מאחר שעקר הישועה הוא רק בחסדו לבד, אם כן נסמך רק על חסדו שזה בחינת נוטה לימין שלא פראוי. כי באמת צריכין להרבות מאד בתפלה תמיד ולידע האמת שאין אנו פדאים לפעל בתפלתנו, כי אם בחסדו, ואף-על-פי-כן אנו צריכין לעשות את שלנו להרבות בתפלה תמיד, והשם יתברך יעשה את שלו וימשיך עלינו חסדו למענו ויושיענו מהרה למען שמו (ועין לעיל באות מ"ז).

והנה מבאר שם (בלקוטי א' סימן ב' הנ"ל), שעל-ידי תקון הברית זוכין לתפלה. ועל כן יוסף ששמר את הברית זכה לבכורה שהוא בחינת עבודת התפלה, כי הבכור נוטל פי שנים שזה בחינת חרב התפלה שיש בה פי שנים, שתי בחינות; 'שבחו של מקום ושאלת צרכיו' בחינת חרב פיפיות שתי פיות ונטלה מראובן על-ידי שחלל יצועי אביו, כי כל הפוגם בברית נוטלין ממנו התפלה, עין שם.

וזה בחינת מצות מילה בחינת חתוף ופריעה. ומובא שקלפת הערלה והפריעה הם בחינת קלפת עשו וישמעאל, הינו כי

הם בְּחִינַת פָּנִים הַבְּרִית וְהֵם שְׁנֵי מִינֵי קְלָפוֹת שְׁמִבְלָבְלִין דַּעַת
 הָאָדָם מִלְּהֶתְחִזֵּק בַּתְּפִלָּה. כִּי עָשׂוּ עִמָּלֶךְ הוּא בְּחִינַת קְלַפַּת
 הָעֶרְלָה הַגְּמוּרָה, כִּי הוּא כִּפּוּר בַּעֲקָר וְאִינוּ מוֹדָה בַּתְּפִלָּה כָּלֵל
 וּמְטַעֵה לֵב הָאָדָם שֶׁכָּל הַתְּפִלוֹת הֵם לְרִיק וְאֵינָם מוֹעִילִים חֵם
 וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ "וַיְבֹז עָשׂוּ אֶת הַבְּכוֹרָה" שֶׁהוּא בְּחִינַת
 עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה בְּנֶ"ל. וְעַל־יְדֵי שְׁחֻתְכִין אֶת הָעֶרְלָה הַחוּפָּה עַל
 הַבְּרִית, עַל־יְדֵי־זוּה מְבַטְלִין קְלַפְתּוֹ הִרְעָה וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת תְּקוּן
 הַבְּרִית, שֶׁעַל־יְדֵי־זוּה זוֹכִין לְהֶתְחִזֵּק בַּתְּפִלָּה תָּמִיד. אֲבָל עַדִּין יֵשׁ
 קְלַפָּה שְׁנִיָּה שֶׁהוּא קְלַפַּת עוֹר הַפְּרִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלַפַּת
 יִשְׁמַעְאֵל שְׁמֹשֶׁם נִמְשָׁךְ מַעוֹת אַחֵר בְּלֵב לְהִתְרַשֵּׁל בַּתְּפִלָּה חֵם
 וְשָׁלוֹם, מַחֲמַת שְׁנֵדָמָה לוֹ שֶׁכִּבְר שָׁמַע הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ בְּוֹדָאֵי אֶת
 תְּפִלָּתוֹ, בְּפִרְט כְּשֶׁרֹאָה אֵיזָה צְמִיחַת קֶרֶן יִשׁוּעָה שְׂאֵז נִדְמָה לוֹ
 שֶׁכִּבְר נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ וְהוּא מִתְרַשֵּׁל לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר, וְזֶה נִמְשָׁךְ
 מִבְּחִינַת קְלַפַּת יִשְׁמַעְאֵל שֶׁנִּקְרָא בֵּן עַל שֵׁם "כִּי שָׁמַע ה' אֶל
 עֲנָנְךָ", וְתַרְגוּמוֹ: 'אֲרִי קִבֵּל הַשֵּׁם יֵת צְלוֹתֶיךָ'. וְעַל־יְדֵי מַצּוֹת
 פְּרִיעָה מְבַטְלִים גַּם הַקְּלַפָּה הַזֹּאת וְזוֹכִין לְהֶתְחִזֵּק בַּתְּפִלָּה תָּמִיד
 וְלִהְיוֹת מוֹדָה עַל הָעֵבֶר עַל הַצְּמִיחַת קֶרֶן יִשׁוּעָה שֶׁרֹאָה וְלַצֶּעֶק
 לְעֵתִיד לְבוֹא, כִּי עַדִּין לֹא נִגְמְרָה הַיִּשׁוּעָה וְעַדִּין אָנוּ צְרִיכִין
 הִרְבֵּה יִשׁוּעוֹת מְאֹד כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ, עַד שְׁנֻכָּה לְבוֹא לְמָה שְׂאָנוּ
 צְרִיכִין לְבוֹא אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל זֶה בָּאנוּ לְעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל כֵּן צְרִיכִין
 לְהִרְבּוֹת בַּתְּפִלָּה תָּמִיד.

וְזֶה בַּחֲנִינֵת "וַיֵּשֶׁב מִרְדְּכָי", וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וּזְכוּנֵם לְבִרְכָה,
 "שֵׁשֶׁב לְשִׁקּוֹ וּלְתַעֲנִיתוֹ" כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁכָּבַר רָאָה יְשׁוּעָה
 נִפְלְאָה כּוֹאֵת, שֶׁהִרְכִּיבוּהוּ עַל סוּם הַמֶּלֶךְ וְקִרְאוּ לְפָנָיו וְכוּ', אַף־
 עַל־פִּי־כֵן לֹא נִתְרַשַׁל עַל־יְדִיָּוָה מִתַּפְּלָתוֹ, וְכֵן אֵצֶל אֶסְתֵּר כְּתִיב
 "וְתוֹסֵף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לְפָנָי הַמֶּלֶךְ וְכוּ' וַתִּכְבַּד וַתַּתְּחַנֵּן לוֹ לְהַעֲבִיר
 אֶת רַעַת הַמֶּן" וְכוּ'. וְזֶה מִרְמֹז עַל כָּלֵל כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם
 בַּחֲנִינֵת אֶסְתֵּר, שֶׁאֵפְלוּ כְּשֵׁרוֹאִין יְשׁוּעוֹת וְנַסִּים גְּדוֹלִים וְנִפְלְאִים,
 שֶׁהִסְטֵרָא אַחֲרָא בַּחֲנִינֵת הַמֶּן עִמְלֵק כְּבַר נִפְלָה מְאֹד וַתְּלוּ אוֹתוֹ
 וְאֵת בָּנָיו עַל הָעֵץ, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵינִם מִסְתַּתְּפִקִים בְּזֶה וְעַדִּין הֵם
 עוֹמְדִים וּמִתְפַּלְלִים וּבּוֹכִים וּמִתְחַנְּנִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא
 לְפָנָי אָבִיו, לְהַעֲבִיר אֶת רַעַת הַמֶּן שֶׁהוּא סְטֵרָא־אַחֲרָא לְגַמְרִי,
 שִׁיזְכוּ לְהַטְהֵר לְהַתְקַדֵּשׁ לְגַמְרִי. וּבִאֲמַת כְּשֶׁהָאָדָם מִתְרַשַׁל
 בַּתְּפִלָּה מִחֲמַת שְׁנֵדָמָה לוֹ שֶׁכָּבַר פֶּעַל בַּתְּפִלָּתוֹ הִרְבֵּה שָׁזָהוּ
 בַּחֲנִינֵת קִלְפַת יִשְׁמַעְאֵל קִלְפַת הַפְּרִיעָה כְּנ"ל, עַל־יְדִיָּוָה חֵם
 וְשָׁלוֹם, נִתְעַכֵּב גַּמֵּר יְשׁוּעָתוֹ וַיִּתְאַרְךָ גְּלוֹתוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר
 שֶׁנִּתְרַשַׁל בַּתְּפִלָּה. וְאִזּוֹ יַחֲזוֹר וַיִּתְעוֹרֵר בַּחֲנִינֵת קִלְפַת עֵשׂוֹ הַרְשָׁע
 שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת קִלְפַת הָעֶרְלָה וַיֵּאֱמַם וַיִּמְמַטֵּם לְבוֹ לְגַמְרִי
 מְלֵה־תַחֲזוֹק בַּתְּפִלָּה. וְעַל כֵּן בִּאֲמַת 'מֹל וְלֹא פָרַע פְּאֵלוֹ לֹא מֹל' כִּי
 עַל־יְדִיָּוָה חֵם וְשָׁלוֹם, חוֹזֵר וְנִעוֹר גַּם קִלְפַת הָעֶרְלָה הַנ"ל, עַל כֵּן
 צְרִיכִין לְהַעֲבִיר שְׁנֵיהֶם כְּדִי לְזַכּוֹת לְהַתְחַזֵּק בַּתְּפִלָּה תָּמִיד כְּנ"ל

(שם, הלכות נחלות, הלכה ר')

צב

צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּאִמוּנָה שְׁלֵמָה לְהֵאֱמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּח לַפְּעַל כָּל דְּבַר בְּתַפְלָתוֹ וְשִׁיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוּנּוֹ. כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִיּוֹנֵי חֲלִישוֹת הַדַּעַת בְּלֵב הָאָדָם בְּעִנְיָן זֶה כַּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ, וְרַב בְּנֵי אָדָם נִדְמָה לָהֶם שְׂאִין לָהֶם כַּח לְזוֹה וְעַל כֵּן אֵינָם מִתְחַזְּקִים בְּתַפְלָה. וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בִּיגִיעָה וְעִבּוּדָה גְּדוֹלָה מְאֹד בְּעִנְיָן הַזֶּה. וְעַקֵּר הִיגִיעָה הוּא בְּהִתְחַלָּה בְּכַחֲנִית כָּל הַתְּחִלּוֹת קָשׁוֹת, הֵינּוּ בָּעֵת שֶׁמִּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְבּוֹדֵד. כִּי אִזּוֹ עֲדִין לֹא רָאָה שׁוֹם פְּעֻלָּה עַל־יְדֵי תַפְלָתוֹ וְהִתְבּוֹדְרוֹתוֹ.

אָבֵל כְּשׁוֹזְכָה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל כַּחוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכּוֹנָה וּלְהִתְבּוֹדֵד עַד שְׁזוֹכָה לַפְּעַל אִיזָה דְּבַר בְּתַפְלָתוֹ, כְּגוֹן שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל אִיזָה דְּבַר וְנִעְנָה אִזּוֹ הוּא מִתְחַזֵּק בְּזֶה לְהֵאֱמִין גַּם בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּח לַפְּעַל בְּתַפְלָתוֹ, מֵאַחַר שְׂרׁוּאָה שְׁגָם תַּפְלָתוֹ שָׁמַע הַשֵּׁם יִתְבַּרַּךְ וְנִעְנָה, וְאִזּוֹ נִעְשָׂה אֶצְלוֹ כְּלִי שְׁלֵמָה לְקַבֵּל הַשְּׁפַע עַל יְדֵי דְבוּרֵי הַתַּפְלָה. כִּי עַקֵּר הַתְּהוּוֹת הַכְּלִי הוּא עַל־יְדֵי הָאִמוּנָה, דְּהֵינּוּ עַל־יְדֵי שְׂמֵאֱמִין גַּם בְּעַצְמוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרַּךְ שׁוֹמֵעַ גַּם תַּפְלָתוֹ.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁהַבְּכוֹר נֹטֵל פִּי שָׁנִים. וּמוֹכָא בְּכַתְבֵי הָאֲר"י זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, כִּי בְּכָל הַהוֹלְדוֹת יֵשׁ בָּהֶם חֵלֶק מֵהוֹלְדֵת

הַבְּכוֹר, הֵינּוּ כִּי כָּל הַהוֹלְדוֹת וְכָל הַהִשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין עַל־יְדֵי תַּפְּלָה, וְהוֹלְדַת הַבְּכוֹר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַפְּעֻלָּה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁפּוֹעֵל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי עַל־יְדֵי תַּפְּלָתוֹ, שְׁעַל־יְדִירְיָה נִתְחַזַּק אֱמוּנָתוֹ לְהַתְּפַלֵּל תַּמִּיד וְנַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ כְּלִי וְכו' בַּנ"ל, וְעַל כֵּן נוֹמַל הַבְּכוֹר פִּי שְׁנַיִם בְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ, כִּי בְּכָל מָה אֲשֶׁר נִמְצָא וְנוֹלָד וְנִשְׁפָּע לוֹ עַל־יְדֵי תַּפְּלָה יֵשׁ בְּזוֹה חֵלֶק מִהַפְּעֻלָּה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁפּוֹעֵל בְּתַפְּלָתוֹ שְׁזוֹה בְּחִינַת הוֹלְדַת הַבְּכוֹר, וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק כְּנֶגֶד כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְעַל כֵּן בְּאֵר רַבְּנוּ זְכוֹרֵנוּ לְבִרְכָה, שֶׁהַבְּכוֹרָה הוּא הַתַּפְּלָה וְעַנְיָן פִּי שְׁנַיִם שְׁלוֹקָה הַבְּכוֹר הוּא עַנְיָן הַשְּׁתֵּי בְּחִינּוֹת שֵׁישׁ בְּהַתְּפַלָּה; שְׁבָחוּ שֶׁל מְקוֹם וְשֵׁאלַת צְרָכָיו בַּנ"ל, כִּי סְדוֹר שְׁבָחוּ שֶׁל מְקוֹם קוֹדֵם וְאַחֲרֵי־כֵן שֵׁאלַת צְרָכָיו הוּא גַם כֵּן עַנְיָן זוֹה. כִּי עַל־יְדֵי שְׁמֻזְכִּירִין בְּשְׁבָחָיו יִתְבַּרֵּךְ שֶׁהוּא אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ וְכו' גּוֹמַל חֲסִדִים טוֹבִים שְׁגֻמַּל עִמָּהֶם חֲסֵד וְשָׁמַע תַּפְּלָתָם תַּמִּיד שְׁעַל־יְדֵי־זוֹה נִתְיַחַד שְׁמוֹ בְּעוֹלָם, עַל־יְדִירְיָה נִתְחַזַּק אֶצְלוֹ הָאֱמוּנָה בְּעַצְמָנוּ שִׁירָחַם גַּם עָלֵינוּ וַיִּשְׁמַע תַּפְּלָתָנוּ בְּשֵׁאלַת צְרָכֵינוּ.

וְזוֹה שְׁכָתוּב: "פַּעַל פְּעֻלַּת בְּיַמֵּיהֶם בְּיַמֵּי קֶדֶם וְכו' צִוָּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב" וְכו', הֵינּוּ כְּמוֹ שְׁפַעֲלַת בְּיַמֵּי אֲבוֹתֵינוּ וְעִשִּׂיתָ לָהֶם נִסִּים וְיִשׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת, כֵּן צִוָּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב גַּם עִתָּה. אִךְ לְפַעְמַיִם יָכוֹל הַבַּעַל דְּבַר לְהַחֲלִישׁ דַּעַת הָאָדָם, שֶׁאֶף־עַל־פִּי שְׁאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ פָּעְלוּ הַרְבֵּה בְּתַפְּלָתָם, אֲבָל אִישׁ גְּרוֹעַ כְּמוֹךָ

אִיךְ אֶפְשֶׁר שְׁתַּפְּעַל בְּתַפְלָתְךָ. אֲבָל בְּאֵמֶת לֹא כֵן הוּא. כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וַיֵּשׁ בַּח בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לַפְּעַל בְּקִשְׁתּוֹ בְּרַחֲמִים אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ אִם יִתְפַּלֵּל אֵלָיו בְּאֵמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קְרוֹב הַשֵּׁם לְכָל קוֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת", וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם שְׂיִשִּׁים אֶל לְבוֹ וּלְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ מֵהַשְׁפָּמָה פְּעָמִים קָרָא מִצָּרָה אֶל הַשֵּׁם וְעָנָה אוֹתוֹ וְהוֹשִׁיעוּ, וְעַל-יְדִיָּוָה יִתְחַזַּק גַּם עִתָּה בְּתַפְלָה וְה' יוֹשִׁיעוּ כִּנְ"ל. (שם):

צג

לְכֹאזָרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל עֲנַן הַתְּבוּדוֹת וְשִׁיחָה בֵּינוּ לְבִין קוֹנֵנו, שְׁצָרִיךְ כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם לְשַׁפֵּךְ שִׁיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִזְכְּהוּ לְקָרְבוֹ לְעַבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמִבְאֵר לְעִיל כְּמֵה פְּעָמִים, וְכֵן מִצָּאנוּ שְׁפָל הַצְּדִיקִים הַקְּדָמוֹנִים עָסְקוּ גַם כֵּן בְּזֶה וַיִּסְדּוּ עַל זֶה כְּמֵה תְּפִלוֹת לְזִכוֹת לְהַנְצִיל מֵהַיָּצַר הָרַע, וְשִׂיזְכוּ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְיִרְאָה וּלְאַהֲבָה אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל סֵפֶר תְּהִלִּים מְלֵא מִזֶּה וְכֵן הַתְּפִלוֹת מֵאַנְשֵׁי כְּנַסֵּת הַגְּדוֹלָה, כְּגוֹן הַשִּׁיבְנוּ וְכִיּוֹצֵא.

וְלְכֹאזָרָה קֶשֶׁה, הֲלֹא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנוּם לְבִרְכָה, 'הַפֵּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאֵת שָׁמַיִם' וְאִם כֵּן אִיךְ שָׁיךְ עַל-זֶה תְּפִלָּה מֵאַחַר שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַר הַבְּחִירָה רַק לָנוּ. אִיךְ בְּאֵמֶת זֶה בְּעַצְמוֹ עָקַר הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם. כִּי אִי אֶפְשֶׁר לְזִכוֹת

בְּשִׁלְמוֹת לְמֵאִם בָּרַע וּלְבַחַר בְּטוֹב וּלְכוּא לְמָה שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לְכוּא בְּזֶה הָעוֹלָם עַל־יְדֵי בְּחִירָתוֹ, כִּי אִם עַל־יְדֵי שְׂרִיפָה בְּתַפְלוֹת וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחוֹת בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵי הַרְבֵּה מְאֹד מְאֹד לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ, שְׂיִזְכְּרוּ לְקָרְבוֹ לְעַבּוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ עֵקֶר הַתַּפְּלָה. כִּי "עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֹסֵיד אֱלֹהִים לְעַת מְצֵא רַק לְשִׁטְף מִיַּם רַבִּים אֵלָיו לֹא יִגְיעוּ". שְׁלֵא יִשְׁטַפוּהוּ שִׁטְף מִיַּם רַבִּים הַיְדוּנִים שֶׁהֵם תְּאוּבָתָיו בְּיִשּׁוּן דְּהֵאֵי עֲלֵמָא הַשׁוֹמְפִין בְּכָל עַת. וְכַבֵּר נִשְׁטַפוּ רַבִּים רַבִּים מְאֹד עַל יַדֵּם רַחֲמֵנָא לְצַלֵּן, וְאִין חֲכֻמָּה וְאִין תְּבוּנָה וְאִין עֲצָה לְעִמּוֹד בְּנִגְדָם רַק עַל־יְדֵי תַפְּלָה וְתַחֲנוּנִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִצְיֵלְהוּ מֵהֵם.

כִּי אַף־עַל־פִּי שֶׁהָאָדָם הוּא בַעַל בְּחִירָה אַף־עַל־פִּי־כֵן הָעֵקֶר הוּא תַפְּלָה וְתַחֲנוּנִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה. כִּי הַבְּחִירָה הוּא בְּהַשְׁכָּל שְׂיִישׁ לוֹ כַּח לְבַחַר בְּטוֹב וּלְמֵאִם בָּרַע. אִךְ שְׁכָל הָאָדָם אִין לוֹ כַּח כִּי אִם לְהַכְנִיעַ וּלְכַטֵּל הַתְּאוּוֹת וְהַקְּלָפוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת הַבָּאִים מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כְּלָיִם שְׁשֵׁם יֵשׁ כְּמָה וְכְמָה נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁהֵם נִיצוּצֵי הַשְׁכָּל. כִּי כָּלֵם בְּמַחְשָׁבָה אֲתַבְּרִירו. אָבֵל יֵשׁ בְּלִבּוֹלִים וּסְטָרִין אַחֲרָנִין וּמְנִיעוֹת מֵהַקְּדוּשָׁה הַבָּאִים מִבְּחִינַת חָלָל הַפְּנוּי, שְׁשֵׁם אִי אֶפְשָׁר לְמַצֵּא אֱלֹהוֹתוֹ עַל־יְדֵי שׁוּם שְׁכָל וְחֲכֻמָּה כִּי אִם עַל־יְדֵי אִמוּנָה לְבַד (כְּמַבְאָר בְּלִקוּטֵי מוֹהֲרָ"ן חֶלֶק א' סִימָן ס"ד), שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּפְּלָה וְתַחֲנוּנִים וְזַעֲקוֹת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִצְיֵלְהוּ מֵהַקְּלָפוֹת וְהַיִּצָר הָרַע הַנִּמְשָׁכִין מֵשֵׁם.

וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה, בְּכֹל יוֹם יֵצְרוּ שָׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאֵלְמָלָא הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ הֵיךְ הָיָה גּוֹפֵל בְּיָדוֹ. כִּי מֵהֵיטֵר הָרַע הוּא הַנְּמֻשָּׁךְ בְּשִׂרְשׁוֹ מִשֵּׁם מִבְּחִינַת חָלָל הַפְּנוּי, אִי אֶפְשָׁר לְהַנְצִל בְּשׁוּם אַפֵּן עַל יְדֵי בְּחִירַת הָאָדָם בְּשִׁכְל עֲצָמוֹ לְבַד, כִּי אִם עַל-יְדֵי סִיעָתָא דְשִׂמְיָא, וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְהִרְבוֹת מְאֹד מְאֹד בַּתְּפִלָּה וְתַחֲנוּגִים לְהַנְצִל מִמֶּנּוּ. כִּי שֵׁם אֵין מוֹעִיל שׁוּם שִׁכְל. אֲדַרְבָּא, עַל-יְדֵי שִׁכְל וְחֻכְמָה נִשְׁקָעִין שֵׁם בְּיוֹתֵר חֵם וְשָׁלוֹם, (כְּמִבְּאָר שֵׁם בְּדַבְּרֵיו וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה, בְּסִימָן ס"ד) רַק הָעֵקֶר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה.

וּבִבְאֻמַּת זֶה בְּעֲצָמוֹ הוּא עֵקֶר יְסוּד כַּח הַבְּחִירָה. דְּהֵינּוּ מַה שֵּׁיִש לְהָאָדָם כַּח הַבְּחִירָה לְבִטּוֹל שִׁכְלוֹ לְגַמְרֵי וְלִסְמוֹךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד וְלְהִרְבוֹת בַּתְּפִלָּה וְתַחֲנוּגִים לְהַשִּׁים יִתְבָּרֵךְ. כִּי הֵיטֵר הָרַע מְעַקֵּם לֵב הָאָדָם כֹּל כֶּף עַד שֶׁגַּם זֶה קָשָׁה עַל הָאָדָם. אֶף-עַל-פִּי כִּי שְׂבֻאֻמַּת הוּא דְבָר קָל מְאֹד לְשׁוּחַ בְּכֹל פְּעַם אֵת כֹּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל נַפְשׁוֹ. אֶף-עַל-פִּי-כֵן הַבַּעַל דְּבָר מְבַלְבֵּל וּמְעַקֵּם דַּעַת הָאָדָם כֹּל כֶּף עַד שֶׁעַל-פִּי רַב עֲנִין זֶה שֶׁל תְּפִלָּה וְהַתְּבוּדָה קָשָׁה עַל הָאָדָם לְקַיֵּם יוֹתֵר מִכֹּל הָעֲבוּדוֹת קְשׁוֹת. וְכֹל זֶה מִחֻמַּת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה שְׂאִין לוֹ אֱמוּנָה בְּשִׁלְמוֹת שְׂוִיהַ עֵקֶר וְיִסוּד הַכֹּל כְּמֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה, בְּאֵ חֲבִיקוֹק וְהַעֲמִידֵן עַל אַחַת "וְצִדִּיק בְּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה". וְעַל כֵּן בְּזֶה בְּעֲצָמוֹ עֵקֶר כַּח הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם. כִּי מִי שְׂוֹכַח לְבַחֵר בְּחַיִּים

אַמְתִּיּים, הוּא בּוֹחֵר הָעֵקֶר בְּדַרְךְ אַמוּנָה וּתְפִלָּה בְּבַחֲנֵית: "דַּרְךְ אַמוּנָה בְּחֵרְתִּי". וְאִזּוֹ בְּשֵׁישׁ לֹא אַמוּנָה שְׁלָמָה וּמְרֻבָּה בַתְּפִלוֹת וְשִׂיחוֹת לִפְנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ שְׂיִזְכֶּהוּ לָשׁוּב אֵלָיו בְּאַמֶּת, שְׁעַל־יְדִירִיזוּה מִמֵּתִיק וּמִבְּטָל כָּל הַקְּלָפוֹת וְסִטְרָא אַחְרָא הַנְּמֻשְׁכִּין בְּשֵׁרֶשׁן מִבַּחֲנֵית הַצְּמֻצִים שֶׁל חֲלָל הַפְּנוּי, אִזִּי עוֹזְרוֹ הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ שְׂיִזְכֶּה לְעַבֵּד אוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וּמֵאִיר עֵינָיו בְּתוֹרָתוֹ עַד שְׂיִזְכֶּה לְהִבִּין בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה מֵה שְׂאֵפְשֶׁר בְּשִׁכָּל אֲנָשִׁי לְהִבִּין. וְעַל־יְדִירִיזוּה מִכְּנִיעַ וּמִבְּטָל כָּל הַקְּלָפוֹת וְסִטְרָא אַחְרָא הַנְּמֻשְׁכִּין בְּשֵׁרֶשׁן מִבַּחֲנֵית שְׂבִירֵת כְּלִים וּמַעְלָה מִשָּׁם כָּל נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה, וּמַחֲמַת שְׂבִיחֵית שְׂבִירֵת כְּלִים בְּעֶצְמוֹ נִמְשָׁךְ גַּם בֶּן בְּשֵׁרֶשׁוֹ מִתְקַף הַצְּמֻצִים שֶׁל בַּחֲנֵית חֲלָל הַפְּנוּי כְּמִבְּאָר בְּפָנִים.

וּכְבָּר נִתְבָּאָר שְׂאִי אִפְשֶׁר לְהִמְתִּיק בְּשִׁלְמוֹת זֶה הַצְּמֻצִים שֶׁל חֲלָל הַפְּנוּי (עַד שְׂיִתְבְּטְלוּ גַם אֵלּוֹ הַקְּלָפוֹת וְהַמְּנִיעוֹת וְכוּ' שְׂיִנְקַתֶּם מִשָּׁם) כִּי אִם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה שְׁהוּא בַּחֲנֵית אַמוּנָה. עַל־כֵּן עֵקֶר יִסוּד שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהֵם בַּחֲנֵית שִׁכָּל הוּא גַם כֵּן רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְאַמוּנָה בַּחֲנֵית: "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אַמוּנָה". וְעַל כֵּן בּוֹה עֵקֶר יִסוּד כָּל כַּח הַבְּחִירָה כַּנֵּ"ל (שָׁם, הַלְכוֹת פְּקֻדוֹן הַלְכָה ג' אוֹת ו')

צד

כָּל הַרוּצָה לְגֵשֶׁת אֶל הַקְּדוּשׁ לְזָכוֹת לְהִתְקַרֵּב לְהַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ, הָעֵקֶר לְהִרְבוֹת בַּתְּפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוּנּוֹ כְּמִבְּאָר כְּבָר

כַּמָּה פְּעָמִים. אֲבָל גַּם זֶה בְּעֶצְמוֹ כָּבֵד עַל הָאָדָם מְאֹד וְנִדְמָה לוֹ שְׂאִין לוֹ שׁוֹם דְּבוּרִים וְאִינוּ יוֹדֵעַ מִמָּה לְהִתְחִיל לְדַבֵּר. וּבְרַב פְּעָמִים נִדְמָה לוֹ שְׁלֵבוֹ בַּל עָמוּ וְאִם יְדַבֵּר אִיזוֹ דְּבוּרִים הֵם גַּם בֵּן בְּלִי שׁוֹם הַתְּעוֹרְרוֹת הַלֵּב. וְעַל כֵּן צְרִיכִין בְּתַחֲלָה לְעִמּוֹד כְּאֵלֶם. רַק יִשְׁתַּוְּקַק וְיִצְפֶּה וְיִתְּלֶה עֵינָיו לְמָרוֹם שִׁישְׁפִיעַ לוֹ דְּבוּרִים חֲמִים כְּגַחְלֵי אֵשׁ וְיֵיטֵב דַּעְתּוֹ הֵיטֵב, הֵיכֵן הוּא בְּעוֹלָם וְלִהְיוֹן נִתְעָה, וְגִדֹל עֵצֶם הִרְחַמְנוּת שִׁישׁ עַל נַפְשׁוֹ שְׁנִתְרַחַק כָּל כֶּךָ מֵאֲבָיו שְׁבִשְׁמַיִם. רַק אַף־עַל־פִּי־כֵן צְרִיךְ לְחַפֵּשׁ וְלִמְצֹא בְּעֶצְמוֹ גַּם הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שִׁישׁ בּוֹ עֲדֵין וְכֹחַ וְזִכּוֹת הַצְּדִיקִי אֲמַת הַנְּשָׁעֵן עֲלֵיהֶם בְּכַדֵי שְׁלֵא יִפִּיל אוֹתוֹ הָרַע שְׁלוֹ, לְיֵאֵשׁ עֶצְמוֹ לְגַמְרֵי חֵם וְשְׁלוֹם, אֲבָל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲמֹד כְּדָל וּכְרֵשׁ וּכְאֵלֶם לֹא יִפְתַּח פִּיו. וְלַעֲמֹד וְלִצְפוֹת וְלִהְשַׁתְּוֹקַק שִׁישְׁפִיעַ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּבוּרִים חֲמִים, בְּכַדֵי שְׁיֻכַּל לְהַמְשִׁיךְ עַל עֶצְמוֹ קִדְשֵׁת הַתּוֹרָה שְׁיֻכַּח מֵעֵתָה לְקַבֵּל וּלְקַיֵּם אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה. עַד אֲשֶׁר עַל־יַדֵּיהָ בְּעֶצְמוֹ זֹכָה אַחֲרֶיהָ לְהַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹל וּמְדַבֵּר בְּחַמִּימוֹת דְּקִדְשָׁה, בְּבַחֲיִנַת: "נִאֲלַמְתִּי דוּמְיָה הַחַיִּשִׁיתִי מִטּוֹב" וְכו', וְעַל־יַדֵּיהָ דוֹקֵא "חֵם לְפִי בְּקִרְבִי בְּהִגִּינִי תִכְעַר אֵשׁ דְּבַרְתִּי בְּלִשׁוֹנִי".

וְזֶה בְּחִינַת חֲשֵׁמ"ל שְׁדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֹנָם לְבִרְכָה, 'עֵתִים חֲשׁוֹת עֵתִים מְמַלְלוֹת' וְדָרְשׁוּ עוֹד 'חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְלוֹת'. הֵינּוּ שְׁעָקֵר תְּקוּן הַדְּבוּר הוּא עַל־יַדֵי שְׁחָשִׁים וְשׁוֹתְקִין תְּחִלָּה

כְּאֵלֶם לֹא יִפְתַּח פִּיּוֹ. רַק מִשְׁתוֹקְקִין בְּרָצוֹן חֹק לְהִשָּׁם יִתְבַּרֵּךְ
 וּמְרַחֲמִין עַל עֲצָמוֹ בְּרַחֲמָנוֹת גָּדוֹל כְּאִשֶּׁר כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנִפְשׁוֹ
 גָּדֹל הַרְחָמָנוֹת שֶׁעָלָיו בְּכָל עֵת. וְעַל־יְדִיזוּהַ דִּיקָא נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי
 הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ עַד שְׁמַתְחִילִים לְצַפְצֹף וּלְדַבֵּר קֶצֶת, בְּבַחֲיִנַת:
 "וּמַעַפֵּר אִמְרַתְךָ תְּצַפְצֹף". עַד שְׂזוּכָה אַחֲרֶיךָ לְדַבּוּרִים חֲמִים
 בְּגַחְלֵי אִשׁ בַּחֲיִנַת חֵיוֹת אִשׁ מְמַלְלוֹת. וְעַל־יְדִיזוּהַ זוּכָה אַחֲרֶיךָ
 לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקִּדְשָׁה וְלִבְחִינַת קַבְּלַת הַתּוֹרָה בְּשִׁלְמוֹת.

וְזוֹה בַּחֲיִנַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְבִרְכָה, מִנְצֵפ"ךְ צוֹפִים
 אָמְרוּם. כִּי מִנְצֵפ"ךְ הֵם בַּחֲיִנַת חֲמִשָּׁה גְבוּרוֹת שֶׁהֵם בַּחֲיִנַת
 אִשׁ וְהֵם שָׂרֵשׁ חֲמִשָּׁה מוֹצְאוֹת הַפֶּה, שְׁזוּהַ בַּחֲיִנַת הַדַּבּוּרִים
 חֲמִים בְּגַחְלֵי אִשׁ, שְׂזוּכִים לְזוֹה עַל־יְדֵי שְׁשׁוֹתִיקִים תַּחֲלָה וְצוֹפִים
 וּמִיַּחֲלִים וּמְחַכְּמִים לְחֶסְדֵי הַשֵּׁם, בְּבַחֲיִנַת: "וְאָנִי בַּה' אֲצַפֶּה
 אוֹחִילָה לְאֵלֶיךָ יִשְׁעֵי". בַּחֲיִנַת: "טוֹב וַיַּחֵל וְדוּמָם לְתִשׁוּעַת ה'",
 עַל־יְדִיזוּהַ דוּקָא זוּכִים לְשִׁלְמוֹת הַדַּבּוּרִים הַנ"ל. וְזוֹה גַם כֵּן
 בַּחֲיִנַת: "אֵין אָמַר וְאֵין דְּבָרִים" וְכו', בַּחֲיִנַת הַשְׁתִּיקָה וְהַעֲדָר
 הַדַּבּוּר רַק עַל־יְדֵי הַתְּקוּהַ וְהַיַּחּוּל שְׁזוּהַ בַּחֲיִנַת: "בְּכָל הָאָרֶץ יֵצֵא
 קוֹם" מְלִשׁוֹן קוּוִי וַיַּחּוּל לְחֶסְדֵי הַשֵּׁם, וְעַל־יְדִיזוּהַ וּבִקְצָה תָּבֵל
 מִלֵּיהֶם. וְזוֹה גַם כֵּן בַּחֲיִנַת מַה שֶּׁבְסֻדְרַת הַבְּרִיאָה הַחֲשָׁד וְהַלִּילָה
 קוֹדֵם לְאוֹר. כִּי הַחֲשָׁד הוּא בַּחֲיִנַת חֲשִׁכַת הַדַּעַת וְהַעֲדָר הַדַּבּוּר
 שְׁזוּהַ בַּחֲיִנַת הַשְׁתִּיקָה שְׁקוֹדֵם לְדַבּוּר בַּחֲיִנַת ח"ש מ"ל הַנ"ל. כִּי
 בְּלִילָה אֵז הוּא בַּחֲיִנַת הַשְׁתוֹקְקוֹת וְכִסּוּפִין לְהִשָּׁם יִתְבַּרֵּךְ

בבחינת: "על משפכי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי" וכו', ונאמר: "אזכרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה" וכו'. ואחר-כך זוכין על-ידי-זה לאור יום שהוא שלמות הדבורים שהם עקר האור בבחינת: "פתח דבריך יאיר".

והכלל כי אי אפשר לדחק את השעה כלל. כי תכף בשרוצין להתקרב להשם ותברך באמת או צריכין לזהר מאד מהריסה שלא לדחק את השעה חס ושלום, כי רב ההרפתקאות חס ושלום, הוא רק על-ידי-זה, שזה בחינת אזהרת "פן יהרוס" שהזהירים לישראל בשעת מתן תורה. רק צריכין להמתין ולחכות הרבה לתשועת השם, שזה בחינת 'הבא לטהר מסייעין לו' אומרים לו המתין דיקא, וצריכין להרבות רק בתפלה ותחנונים להשם ותברך. וגם בזאת אסור לדחק את השעה שירצה שיפעל בקשתי תכף. שזה בחינת: 'אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום'. ואם יתן השם ותברך יתן, אם לא ימתין עוד וירבה עוד להתחנן לפניו. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, לענן חזוק התפלה, "קוה אל ה'" ואם לא נתקבלה תפלתך חזר וקוה. אך אפלו בדבורי התפלה בעצמם גם כן אי אפשר לדחק את השעה, שזה בחינת מה שהיה רוצה כל אחד שתכף שנכנסם להתבודד ולפרש שיחתו לפני השם ותברך, אזי יפתח פיו ותכף ומיד ידבר דבורים הרבה לפני השם ותברך דבורים שלמים ורחמים כגחלי אש ובהתעוררות גדול.

ומחמת שלאו כל אדם זוכה לזה, ובכל פעם נדמה להאדם שאין לו דבורים ואין לו שום התעוררות כלל, על-ידייה הוא מתרשל לגמרי גם מתפלה ותחנונים. על פן צריכין לידע זאת היטב, כי גם זה הוא בחינת 'דוחק את השעה'. כי אי אפשר להמשיך שלמות הדבורים הנ"ל כי אם על-ידי השתקה והיחול שקדם הדבור. כי צריכין תחלה לדם ולשתק רק להמתין ולהתגעגע ולכסף ולהשתוקק לחסדי ה' שישפיע לו דבורים שלמים. ואחר-כך זוכה על-ידייה בעצמו לפרש שיחתו לפני השם יתברך בהתעוררות גדול ככל אשר עם לבבו, שזה בחינת ח"ש מ"ל בחינת עתים חשות עתים ממללות חיות איש ממללות פנ"ל.

ועיין בספר "עלים לתרופה" מכתב קס"ב, שכתב שם בזה הלשון: שצריך כל אחד לילך בזה להתחיל בכל פעם לקיים ענין בחינת חשמ"ל הנ"ל, דהינו להתחיל לשתק ולחרש לפני השם יתברך בתשוקה גדולה אליו יתברך וברחמנות גדול על עצמו שנתרחקתי כל כך, עד שאיני יודע כלל מהיכן להתחיל לדבר בבחינת: "כי אין מלה בלשוני הן ה' ידעת בלה נאלמתי לא אפתח פי" וכו', כי כבר נדמה לי שהתחלתי כמה פעמים ועדין אני רחוק כל כך וכו', כאשר יודע כל אחד בנפשו. והשם יתברך מלא רחמים רבים תמיד, ועל-פי רב יחוס עליו ויפתח פה לאדם כמוך ממש. ממש כמו אלם הפותח לדבר

וּכְמוֹ שֶׁדִּבְרַנּוּ עַל פְּסוּק "בּוֹרֵא נִיב שְׁפָתַיִם" (עַן לְעִיל אוֹת ע"ו),
 שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹרֵא מִמָּוֶשׁ מִחֲדָשׁ נִיב שְׁפָתַיִם, שְׁנוּכָל לְפָרֵשׁ
 שִׁיחַתְּנוּ בְּעֵצִים הַהִתְרַחֲקוּת אִיךְ שֶׁהוּא אֶפְלוֹ אִם הָיָה כֵּן אֲלָפִים
 פְּעָמִים כִּי לְגַדְלָתוֹ אֵין חֵקֵר.

וּבַפֶּרֶט כִּי בְּאֵמַת אָנוּ מֵאֲמִינִים וּמַעֲט יְכוּלִים לְרֹאוֹת וּלְהִבִּין
 שְׂאֵרֵי-עַל-פִּי-כֵן אִיךְ שֶׁהוּא בּוֹדֵאי לֹא נֶאֱבָד שׁוֹם דְּבוּר
 וְשׁוֹם צְעָקָה אֶפְלוֹ מִשְׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת מִמָּוֶשׁ, כִּנְשַׁמֵּעַ מִפִּי אֲדוֹנֵנוּ
 מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ כִּמָּה פְּעָמִים, וְאָנוּ צְרִיכִין לְהֶאֱמִין בְּזֶה
 בְּאֵמוּנָה שְׁלֵמָה. בַּפֶּרֶט כִּי כָּל אֶחָד יְכוּל לְהִבִּין בְּעֵצְמוֹ שֶׁאִם לֹא
 הָיָה מִתְחִזֵּק בְּאֵלוֹ הַצְּעָקוֹת וְהַכְּסוּפִים טוֹבִים וְכו' בּוֹדֵאי הָיָה
 גָּרוּעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי אֵין קִץ לְהַתְּגַרוֹת הַבַּעַל דְּבַר
 שְׂרוּצָה לְהֶאֱבִיד וּלְעַקֵּר אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי חֵם וְשְׁלוֹם, כֹּאֲשֶׁר
 כָּבַר שְׁקֵעוֹ כִּמָּה נְפֹשׁוֹת עַל-יְדֵי-זֶה. וְהַעֲקָר עַל-יְדֵי שְׁלֹא הַתְּחִזְקוּ
 בְּכָל הַנ"ל.

וּבִרְוֵךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁחֲמַל עָלֵינוּ בְּדוֹר הַיְתוֹם הַזֶּה וּבְדוֹר הַחֲדָשׁ
 הַזֶּה, עַל יֵאלוֹ הַדּוֹרוֹת נֶאֱמַר בְּיוֹתֵר "וַיִּתְרַד פְּלֹאִים וְאֵין
 עוֹזֵר לָהֶם", שֶׁנֶּאֱמַר עַל דּוֹרוֹת הַלָּלוּ מִהַגְּלוּת הַמֶּרְ הַזֶּה, כֹּאֲשֶׁר
 אָנוּ רוֹאִים וּמְבִינִים מִרְחוֹק מַה שְׁנַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַרַע
 הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ, לוֹיֵלֵא הַשֵּׁם שֶׁהָיָה לָנוּ וְשִׁלַּח לָנוּ אֲדוֹנֵנוּ
 מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ אוֹר חֲדָשׁ נוֹרָא וְנִשְׁגָּב כְּזֶה, שְׁעֵשֶׂה וְעוֹשֶׂה
 עִמָּנוּ מַה שְׁעוֹשֶׂה וּמְחִזְקֵנוּ בְּרַחֲמָיו בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם כֹּאֲלֵה.

על פן עלינו להודות ולהלל להשם יתברך תמיד ולילך בארחותיו הקדושים להתחיל בכל עת מחדש לקיים בכל הני"ל, וגדול השם ולגדלתו אין חקר והכל יתהפך למוֹבָה עֵינֵי שָׁם):

צה

עקר פֶּחַ מַלְכוּת דְּקַדְשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מְשִׁיחַ, הוּא עַל-יְדֵי הַדְּבֹר בְּכִינַת מַלְכוּת פֶּה. כִּי הַמְּלֶכֶת מְנַהֵג כָּל מַלְכוּתוֹ רַק עַל-יְדֵי הַדְּבֹר וְכָל נִצְחוֹן שֶׁל הַמַּלְכוּת דְּקַדְשָׁה שֶׁהוּא מַלְכוּת מְשִׁיחַ הוּא עַל-יְדֵי הַדְּבֹר. וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיִּסְדַּר דָּוִד הַמְּלֶכֶת, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁהוּא שָׂרֵשׁ מַלְכוּת מְשִׁיחַ וְהָיָה לוֹחֵם מַלְחָמוֹת הַשֵּׁם כָּל יְמָיו בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, וְנִצַּח בָּלֵם עַל-יְדֵי הַדְּבֹר פֶּה, דִּהְיָנוּ עַל-יְדֵי רַבּוּי תְּפִלוֹת וְתַחֲנוּנִים וְשִׁירוֹת וְתַשְׁבָּחוֹת בְּלִי שְׁעוֹר עַד שֶׁכָּלֵל בָּלֵם בְּרוּחַ קְדָשׁוֹ בְּסֵפֶר תְּהִלִּים הַקְּדוֹשׁ, וְעַל פֶּן זָכָה בְּאֵמַת לְמַלְכוּת נִצְחִי שֶׁהוּא מַלְכוּת מְשִׁיחַ. וְעַל פֶּן בָּרַב מְזֻמְרֵי תְּהִלִּים מִתְּחִיל בְּהֵם לְמַנְצַח, וּפְרָשׁ רַש"י, שֶׁעָשָׂה הַמְּזֻמֹּר בְּשִׁבְלֵי הַלְוִיִּים שִׁיאֲמָרוּהוּ שֶׁהֵם מְנַצְחִים בְּשִׁיר וְכו'. וְכֵן פְּרוּשׁוֹ גַם עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּפִשְׁטוּת, כְּמִזְהִיר וְאוֹמֵר לְכָל מִי שְׂרוּצָה לְכַנֵּס לְלַחֵם מַלְחָמוֹת הַשֵּׁם, שֶׁכָּל אָדָם מְכָרַח בְּזֶה כִּי רַק בְּשִׁבְלֵי זֶה נִבְרָא, וְרוּצָה לְנַצַּח הַמַּלְחָמָה בְּשְׁלֹמוֹת, יֹאמֵר מְזֻמֹּר זֶה אוֹ מְזֻמֹּר זֶה בְּפֶה מְלֵא. וְהֵבֵן הַיִּטָּב.

וּכְמוֹ כֵּן הוּא לְעֵינֵי הַתְּבוּדוֹת שֶׁהוּא גַם כֵּן בְּחִינַת אֲמִירַת
 תְּהִלִּים כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אֲחֵר, כִּי עַל־יְדֵי הַדְּבוּרִים
 הַקְּדוּשִׁים יִנָּצַח הַכֹּל בְּיָדָיו. גַּם דָּוִד אָמַר לְמִנְצַחַת עַל עֲצָמוֹ
 כַּמִּנְשֵׂא וּמְחַזֵּק עֲצָמוֹ וְאוֹמֵר: "לְמִנְצַחַת מִזְמוֹר לְדָוִד" - הֵינּוּ לְדָוִד
 שֶׁמִּנְצַחַת כָּל הַמְּלַחְמוֹת עַל־יְדֵי דְבוּרוֹ, אוֹמֵר עִתָּה זֶה הַמְּזוֹמֵר. וְכֵן
 צָרִיךְ כָּל אָדָם אֲפֹלוּ בְּמִדְרַגָּתוֹ הַשְּׁפֵלָה לִידַע וּלְהֶאֱמִין שֶׁבְּיָדָיו
 הוּא מִנְצַחַת הַרְבֵּה עַל־יְדֵי כָּל דְבוּר וְדְבוּר שֶׁל שִׂיחָה וְהַתְּבוּדוֹת
 וְכו', שְׂאוֹמֵר, כִּי זֶהוּ נִצְחוֹן נִצְחוֹן שֶׁנֶּשְׂאָר לְעוֹלָמֵנו עַד וּלְנִצְחַת
 נִצְחִים. וְאִם יִהְיֶה חֶזֶק בְּזֶה שְׂעֵד שֶׁתִּצָּא נִפְשׁוֹ מִמֶּשׁ יַעֲסֵק בְּזֶה,
 יִהְיֶה אִיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְיַעֲבֹר עָלָיו מֵה, בְּיָדָיו יִנָּצַח הַמְּלַחְמָה בְּחֶסֶד
 הַגָּדוֹל. וְכֵמוֹ שֶׁבְּמִלְחָמָה גִּשְׁמִית הַעֶקֶר הוּא חֶזֶק הַלֵּב שֶׁל אֲנִשֵּׁי
 הַחֵיל שֶׁלֹּא יֵאָבְדוּ לְבָבָם, וְיֵשׁ עַל זֶה כֹּפֶה לְמוֹדִים לְחֶזֶק לֵב
 אֲנִשֵּׁי הַצָּבָא הַיּוֹצֵאִים בְּמִלְחָמָה, כִּמוֹ כֵּן הוּא מִמֶּשׁ בְּעֵינָיו זֶה גַם
 כֵּן שֶׁצָּרִיכִין לְחֶזֶק אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת מְאֹד וְלִידַע וּלְהֶאֱמִין
 וּלְהַזְכִּיר זֹאת בְּעֲצָמוֹ גַם כֵּן בְּפֶה מְלֵא, שֶׁאִיךְ שֶׁהוּא יֵשׁ כֹּחַ גָּדוֹל
 מְאֹד לְהַדְּבוּר לְנִצְחַת כָּל הַמְּלַחְמוֹת דְּקִדְשָׁה. שְׂזֶה בְּחִינַת לְמִנְצַחַת
 שֶׁמְזַכֵּיר בְּכָל פְּעַם. כִּי צָרִיכִין לְחֶזֶק אֶת עֲצָמוֹ הַרְבֵּה בְּשְׂרוּצָה
 לְעַסֵּק בְּתַפְלָה וְשִׂיחָה וְדְבוּר בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְהֶאֱמִין שֶׁבְּיָדָיו
 יִנָּצַח עַל־יְדֵי־זֶה אִם יִהְיֶה חֶזֶק לְעַסֵּק בְּזֶה כָּל יְמָיו כִּנְ"ל. וְאִיךְ
 שֶׁיִּהְיֶה אֲפֹלוּ אִם לֹא יִזְכֶּה לְנִצְחַת הַמְּלַחְמָה בְּשִׁלְמוֹת חַס וְשְׁלוֹם,
 אַף־עַל־פִּי־כֵן כִּבְרַת נִצְחַת הַרְבֵּה עַל־יְדֵי הַדְּבוּרִים הַקְּדוּשִׁים בְּעֲצָמָם

שֶׁדָּבַר וּבִקֵּשׁ מֵהַשָּׁם יִתְפַּרֵּד לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, כִּי כָּל מִה שֶׁעוֹשִׂים
בְּשִׁבְלֵי נִצְחוֹן דִּקְדוּשָׁה זֶה נִשְׁאָר לְעוֹלָם אִפְלוּ אִם לֹא זָכָה חֵם
וְשָׁלוֹם, לְגַמֵּר פְּעֻלָּתוֹ בְּשִׁלְמוֹת, כִּי לִית רְעוּתָא טָבָא דְאִתְאַבֵּיד
בְּפִרְט דְּבוּרִים וְקוֹלוֹת שֶׁל תְּפִלָּה שְׂוֶה יָקָר מִן הַכֹּל.

עו

הַדְּבוּר־פֶּה יֵשׁ לוֹ כַּח גְּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאֲנִי רוֹאִים בְּמִה
שֶׁתִּקְנֶנּוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, שְׁמִי שֶׁחָלַם לוֹ
חֵלֹם לֹא טוֹב יְמִיכְנוּ בְּאִפִּי תִלְתָּא דְלִימְרֵי לֵה חֲלָמָא טָבָא חֲזוּת
כְּמִה פְּעָמִים, וּבִזְוֶה רוֹאִים נִפְלְאוֹת תְּקִיפוֹת הַדְּבוּר, שֶׁאִף־עַל־פִּי
שֶׁבְּאֵמֶת חָלַם לוֹ חֵלֹם רַע אִף־עַל־פִּי־כֵן עַל־יַדִּי שֶׁהַמִּיטִיבִים
אוֹמְרִים לוֹ בְּפִיהֶם חֲלָמָא טָבָא חֲזוּת כְּמִה פְּעָמִים, בְּזֶה יֵשׁ לָהֶם
כַּח שְׂוִיהֵי הַחֵלֹם בְּאֵמֶת טוֹב וְלַהֲפֵךְ מִרַע לְטוֹבָה. נִמְצָא
שֶׁרוֹאִים בְּזֶה כְּמִה גְּדוֹל כַּח שֶׁל הַדְּבוּר הַקְּדוּשׁ, כִּי הַדְּבוּר יֵשׁ
לוֹ כַּח גְּדוֹל מְאֹד לַהֲפֵךְ אֶת הָאָדָם עֲצֻמוֹ גַּם בֵּן מִרַע לְטוֹב, כִּי
עָקָר נִצְחוֹן לְמִלְחָמָה הוּא עַל־יַדִּי הַדְּבוּר שֶׁהוּא עָקָר הַכְּלִי זֶוּן שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין פִּחְנוּ אֶלָּא בְּפֶה וְכִנְ"ל, וְזֶה עָקָר הַכְּלִי זֶוּן שֶׁל
מְשִׁיחַ (כְּמוֹ שְׁמִבְּאָר בְּלִקְוִטֵי א' סִימָן ב') וְשֶׁל כָּל הַצְּדִיקֵי אֵמֶת שֶׁכָּל
כְּלִי זֶוּנָם הוּא רַק עַל־יַדִּי תְּפִלָּה וְהַדְּבוּר הַקְּדוּשׁ.

וְכֵן עָקָר בְּטוֹל הַשִּׁכְחָה וְלִזְכוּת לְזַכְרוֹן דִּקְדוּשָׁה לְאִדְבָקָא
מִחֲשַׁבְתָּהּ בְּעֵלְמָא דְאִתִּי בְּכִלְלוֹת וּבְפִרְטוּיֹת בְּשִׁלְמוֹת הוּא

רק על־ידי הדבור, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, זכור בפה. וכמו שרואין בחוש גם בענין למוד הפשוט שעל־ידי שחוזר משנתו הרבה פעמים בפה מלא על־ידי־זה זוכר למודו תמיד, וכן הוא גם בן לענין זכרון בעלמא דאתי הנ"ל, שעקר העצה לזכות לזה הוא לחזור הזכרון הזה בדבור פיו להיות רגיל בכל יום לדבר בפה מלא מענין הזכרון הזה, מה יהיה התכלית ממני לעולם הבא מה יהיה סופי, וכי באתי הנה לקבע עצמי חס ושלום, בזה העולם, הלא הכל יודעים שאין שום קביעות בזה העולם העובר והרץ והפורח מאד, ולא באתי הנה כי אם להכין עצמי לעלמא דאתי וכו', ועל בן צריכין ללמוד הרבה ספרי מוסר הבנויים על יסודות אמונתנו הקדושה, פי הספרי מוסר הקדושים מזכרין היטב את תכלית עולם הבא וכן צריכין להתבודד הרבה בכל יום ולדבר עם עצמו בפה מלא מתכלית עולם הבא כנ"ל, כי הדבור יש לו כח גדול להזכיר את האדם. וזה בחינת פי מדי דברי בו זכור אִזְכְּרֶנּוּ עוֹד. (שם):

עז

מבאר בדברי רבותינו זכרונם לברכה, שהפליגו מאד במעלת קרבן מנחה שהיא קרבן העני שאף־על־פי שאינו יכול להביא פר ואיל וכבש וכו', אף־על־פי־כן מצא לו השם יתברך תקנה שיביא עשירית האיפה קמח שהיא חביבה מאד בעיני

השם יתברך, כי נאמר בה "ונפש כי תקריב קרבן מנחה", לרמוז שמועלה עליו הכתוב באלו הקריב נפשו. ובמדרש רבה פרשת צו אמרו לענין מעלת קרבן מנחה, 'ולא עוד אלא שכל הקרבנות אינם באים חצים וזה באה חציה - מחציתה בבקר ומחציתה בערב, ולא עוד אלא מי שמקריב אותה מעלה עליו הכתוב באלו מקריב מסוף העולם ועד סופו וכו', עין שם. גם אמרו במדרש רבה לד"ך, כל הקרבנות גלה הקדוש-ברוך-הוא לאברהם אבינו - עגלה משלשת ועז משלש ותור וגזל שהם בחינת פרים וכו' ועופות חוץ מעשירית האיפה, ויש מאן דאמר שם שגלה לו גם קרבן עשירית האיפה רק ברמז.

וכל זה מרמז לענין תפלת העני המבאר בזהר הקדוש פרשת בלק דף קצ"ה, שהיא יקרה מאד בעיני השם יתברך עין שם. פי עקר הקרבן עתה הוא תפלה, פי על-ידי-זה עקר התשובה בחינת "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'" ואמרו רבותינו זכרונם לברכה, אינו מבקש מכם אלא דברים. פי צריך האדם לדעת בשמרגיש עניותו ושפלותו בגשמיות וברוחניות, אפלו בשלא יוכל להתפלל ולפרש שיחתו לפניו יתברך בשלמות פראוי, אף-על-פי-כן בשיתגבר להתפלל ולשוח לפניו יתברך איד שיוכל מתוך מרירות דמרירות עניותו וגלותו בגשמיות ורוחניות אפלו בבחינת: "תפלה לעני כי יעמך ולפני ה' ישפך שיחו", כמו השופך מים, בבחינת: "שפכי כמים לבך", אפלו אם נדמה לו,

שהוא בלי שכל ובלי כוונה הראוי, אף-על-פי-כן את כל אשר עם לבבו שופך שיחו לפניו יתברך, וגם אם התפלה הזאת בעצמה מערכת בפסלת ובמחשבות מקלקלות הרבה, שבודאי אינה ראויה לעלות חס ושלום, אף-על-פי-כן רבים רחמיו יתברך כל כך, שאפלו אידך שהוא מאחר שמתגבר להתפלל מתוך מרירות דמרירות עניותו ודלותו, הקדוש ברוך הוא מרחם עליו ומקבלה, ולא עוד אלא שתפלה זאת דוקא מגיע תקינה עד אין קץ מסוף העולם ועד סופו, כי תפלה כזאת דוקא יקרה מאד יצל השם יתברך. והוא סוד שאי אפשר להשיג כלל עד היכן מגיעים רחמיו יתברך, כל זמן שאין האדם מייאש עצמו מהצעקה והתפלה.

וכל הגאולה האחרונה תלויה בזה כי בזה תלוי עקר תקונו התשובה, לבלי לייאש עצמו אפלו בדלי דלי דלות וכו', ועל כן זה הסוד לא נתגלה אפלו לאברהם אבינו רק ברמז, כי אי אפשר לגלות זה הסוד בפרוש עד היכן רחמיו ורבוני סליחתו מגיע שזה בחינת: "ואל אלקיניו כי ירבה לסלח" שדרשו במדרש ויקרא זה עשירית האיפה, הינו כנ"ל רק כל אחד צריך להבין בעצמו שיחוס על עצמו ואל יתיאש עצמו מן הרחמים לעולם כי "חסדי ה'לא תמנו ולא כלו רחמיו". ועצם החסד הזה מתגלה בכל דור ודור על ידי הצדיקים שממשיכים בחינת התנוצצות משיח, שעושה עצמו תמיד עני ואביון בחינת: "ואני

עני ואביון" שאמר דוד, בְּחִינַת 'עני ורוכב על החמור', והוא עוסק לתקן ולהושיע לְכָל הָעֲנִיִּים בְּבְחִינַת: "יחוס על דל ואביון" וכו', והם מְרַמְזִים לָנו יְקָרַת הַ"תּפִּלָּה לְעֵנִי פִי יַעֲמָף" בְּצַרְתּוֹ, אִפְלוּ אִם תּפִּלַּת הָעֵנִי הַזֹּאת אֵינָה בְּשִׁלְמוֹת, עַד הֵיכֵן מֵגִיעַ תְּקוּנָהּ. וְזֶה בְּחִינַת קָרְבַּן מְנַחֵה שְׁבֹאָה חֲצִיָּה (הֵינּוּ תּפִלַּת הָעֵנִי שְׂאִינָה בְּשִׁלְמוֹת וּמַעֲרַכַת בְּמַחְשְׁבוֹת מְקַלְקְלוֹת הַרְבֵּה אַף־עַל־פִּי־כֵן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ־הוּא מְקַבֵּלָה בַּ"ל) וְכִי שְׂמֻקְרִיב אוֹתָהּ מַעֲלָה עָלָיו הַכֶּתוּב כְּאֵלוּ מְקַרִּיב מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, הֵינּוּ בַּ"ל (שֵׁם, הַלְכוּת תּפִּלַּת הַמְנַחֵה, הַלְכָה ז):

צח

עַקֵּר שְׂמִירַת הַזְכָּרוֹן, הֵינּוּ לְזִכֹּר הַיֵּטֵב אֶת אֱלֻקוֹתוֹ וְאֲדֻגּוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ וְלֹא יִשְׁפַח אוֹתוֹ לְעוֹלָם הוּא עַל־יְדֵי דְבוּרִים קְדוּשִׁים, כִּי הַדְּבוּרִים הֵם כְּפִלִּים לְקַבֵּל עַל יָדָם הַתְּנוּצָצוֹת אוֹר אֵין סוּף יִתְבַּרֵךְ, וְכָל מֵה שְׂמַרְבֵּה לְדַבֵּר בְּיוֹתֵר דְבוּרִים קְדוּשִׁים הוּא מְמַשֵּׂיךְ הַתְּגִלּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יוֹתֵר וְזוֹכֵה לְזִכֹּר אוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּיוֹתֵר. וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְדַבֵּר דְבוּרִים הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתּפִלָּה וְאֵל יַחֲרֹשׁ וְאֵל יִשְׁקֹט וְאֵל יִתֵּן דְּמֵי לוֹ, כִּי צְרִיכִים דְבוּרִים קְדוּשִׁים הַרְבֵּה מְאֹד כְּדֵי שְׂזִיבָה לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁל הַתְּנוּצָצוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ וּלְקַשְׁרוֹ הַיֵּטֵב בְּמִחוּ וּלְבוֹ וְלֹא יִשְׁפַח אוֹתוֹ לְעוֹלָם.

צט

מְבַאֵר בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן רל"ז - עֵקֶר הַתְּחַבְּרוֹת שְׁנֵי דְבָרִים
שָׁהֵם כְּמוֹ שְׁנֵי הַפְּכִים הוּא עַל־יְדֵי נִגּוּן, וְזֶה בְּחִינַת מֶה
שְׂאֵמְרָה לְאֵה כְּשֶׁנּוֹלָד לוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְנִגּוּנָא, הַפְּעַם
יְלֹוּה אִישִׁי אֱלִי. וְזֶה סוּד מֶה שְׁמֻנְגָנִים בְּכָלִי זְמַר עַל חֲתָנָה עֵינ
שָׁם. וְעַל בֵּן עֵקֶר הַחֲבוּר וְהַדְּבָקוֹת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְרוֹמֵם
וְנִשְׁגָּב מְאֹד מִזֶּה הָעוֹלָם הַשְּׁפֵל וְהַגָּשְׁמִי וְהַנְּמוּךְ מְאֹד אֶפְלוּ לְמוֹ
שְׁחָטָא וְנִתְרַחַק מְאֹד מֵאֲבִיו שְׁבַשְׁמִים, הוּא רַק עַל־יְדֵי סִפְר
תְּהִלִּים שְׂיִסַּד דְּוֹד הַמְּלָךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שְׂאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ, זְכוּנָם
לְבִרְכָה, שְׁפִלּוּל מִכָּל הָעֵשְׂרָה מִיְי נִגְיָה. וְכֵן רוֹאִים בְּחֻוֹשׁ
שְׂאֵפְלוּ הָאָדָם הָרַחוּק מְאֹד מֵהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּמִנַּח בְּדִיוֹטָא
הַתְּחַתּוֹנָה מְאֹד, עַל פִּי רַב עַל־יְדֵי נִגּוּן שְׁמֻנְגָן וְכוּנְתוֹ לְשָׁמַיִם
נִתְעוֹרַר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וּמְזִכִּיר אֶת עֲצָמוֹ הַיֵּכֵן הוּא בְּעוֹלָם, כִּי
עַל־יְדֵי נִגְיָה עֵקֶר הַתְּחַבְּרוֹת שְׁנֵי דְבָרִים שָׁהֵם כְּמוֹ שְׁנֵי הַפְּכִים
כַּנ"ל. בֵּן עַל־יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים שְׁפִלּוּל מִכָּל הָעֵשְׂרָה מִיְי נִגְיָה
בְּוֵדָא יְכוּלִים לְהִתְדַבֵּק וּלְהִתְחַבֵּר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מְקוֹם
שֶׁהוּא כַּנ"ל. וְזֶה גַם בֵּן בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְזְמֵרָה שָׁהֵם בְּחִינַת נִגְיָה
שְׂאוּמְרִים קִדְם קְרִיאַת־שְׁמַע וְתַפְלָה, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לְדַבֵּק
עֲצָמוֹ בְּהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּשַׁעַת קְרִיאַת־שְׁמַע וְתַפְלָה שְׂאוּ עֵקֶר
הַדְּבָקוֹת כְּיָדוּעַ (שָׁם, הַלְכוֹת נְשִׂיאת כַּפַּיִם הַלְכָה ה'):

ק

לְכַאוֹרָה קָשָׁה, מֵאַחַר שֶׁבִּיאַמַּת כָּל הַיְסוּרִים וְהַחֲסוֹנוֹת שֵׁישׁ
 לְהָאָדָם הַכֵּל הוּא לְטוֹבָתוֹ, אוֹ לְזָכוֹתוֹ עַל יָדָם לְחַיִּים
 נְצַחִים אוֹ כְּדֵי שֶׁיִּנְצַל עַל־יְדֵיָהּ מִצָּרוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלוֹת כִּידוּעַ. וְכִמּוֹ
 שֶׁאִמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנָם לְבִרְכָה, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לֵאמֹר 'כֹּל מִה דְּעֵבֵד
 רַחֲמָנָא לְטַב עֵבֵד', אִם כֵּן לָמָּה הִזְהִירוּ אוֹתֵנוּ חַכְמֵינוּ וְזָכוֹנָם
 לְבִרְכָה, לְהִתְפַּלֵּל עַל צָרָתוֹ וְחֲסוֹנוֹתָיו. אֵךְ בִּיאַמַּת אַף־עַל־פִּי־כֵן
 הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל חֲסוֹנוֹתָיו, כִּי קִדְּם שֶׁמִּתְפַּלֵּל הָאָדָם
 בְּיָדָיו הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה כָּל מִה שֶׁבָּא עַל הָאָדָם וְאִפְלוּ יְסוּרִים חִס
 וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין לוֹ עֲדוּן פְּלִים וְצַנּוּרוֹת לְקַבֵּל עַל יָדָם שֶׁפַּע הַחֲסֵד,
 וְאִם יֵרֵד הַחֲסֵד קִדְּם תְּקוּנֵי הַכְּלִים יִהְיוּ בְּכַחֲנִיַּת רַבּוּי הַשְּׂמוֹן הַגּוֹרֵם
 כְּבוֹי הַנֵּר וְאִזּוֹ הַחֲסֵד נִתְהַפֵּךְ לְדִין קָשָׁה חִס וְשָׁלוֹם, וְיֻכַּל לְבוֹא לוֹ
 עַל־יְדֵיָהּ הַזֶּקֶ וְהַפְּסֵד חִס וְשָׁלוֹם, מִמְּקוֹם אַחֵר. וְעַל כֵּן כָּל זְמַן
 שֶׁאֵין הָאָדָם מִתְפַּלֵּל עַל חֲסוֹנוֹתָיו אִזּוֹ הֵם לוֹ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה. אֲבָל
 עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה מִמְּתִיק הַדִּינִים וּמִתְקַן פְּלִים וְצַנּוּרוֹת לְקַבֵּל עַל יָדָם
 שֶׁפַּע הַחֲסֵד כִּי עֵקֶר תְּקוּנֵי הַכְּלִים הוּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה (עֵין פְּנִים), וְאִזּוֹ
 דִּיקָא אַחֵר שֶׁהִתְפַּלֵּל כְּרָאוּי תְּבוֹא לוֹ הַשְּׁפַע בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי וּבְרִיאוֹת
 הַגּוֹף בְּאֵין מַחֲסוֹר דְּבַר רַק לְטוֹבָה וְלְבִרְכָה, בְּאִפְּן שֶׁלֹּא יִזִּיק לוֹ
 הַשְּׁפַע כָּלֵל מֵאַחַר שֶׁכִּבֵּר נִתְקַנּוּ עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה פְּלִים וְצַנּוּרוֹת
 לְקַבֵּל עַל יָדָם שֶׁפַּע הַחֲסֵד (שֵׁם, הַלְכוֹת מִילָה הַלָּכָה ה'):

קא

(סֵפֶר הַמִּדּוֹת מְאֻדָּנָנו מוֹרְנו וְרַבְּנו הַקְּדוֹשׁ מוֹהֲרָ"ן, זָכַר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, אוֹת יִשׁוּעָה סִימָן ג' - עַל יְדֵי הַתְּבוּדוֹת כֹּא יִשׁוּעָה. וְעַיִן שָׁם גַּם אוֹת הַתְּבוּדוֹת - הַשִּׁיחָה שְׁאֲדָם מִשִּׁיחַ בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵו הַשִּׁיחָה הַזֹּאת נַעֲשֶׂה אַחֲרֶיכֶּךָ גְּאֻלָּה וַיִּשׁוּעָה לְבָנָיו. (וְעַיִן בְּרֵאשִׁית רַבָּה סֵדֶר וַיֵּצֵא פְּרָשָׁה ע', שְׁכַתְּבֵ שָׁם עַל תְּפִלָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדֵי וְכו') נִטַּל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא שִׁיחָתָן שֶׁל אָבוֹת וַעֲשָׂאָן מִפְּתַח לְגֻאֲלָתָן שֶׁל בָּנִים)

קב

מְבֹאָר בְּלִקוּטֵי מוֹהֲרָ"ן חֶלֶק א' סִימָן רמ"ו, דַּע, שֵׁישׁ עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה בְּתֵי דִינִין (עַיִן אֲדָרָא רַבָּא נְשֵׂא דָף קל"ו וְכֹאֲדָרָא זֹטָא דָף רצ"ג) וְכַנְגֵד כָּל בֵּית־דִּין וּבֵית־דִּין יֵשׁ פְּדִיוֹן מִיַּחַד לְהִמָּתִיק הַדִּין שֵׁישׁ שָׁם. עַל כֵּן לַפְּעָמִים אֵינוֹ מוֹעִיל הַפְּדִיוֹן שְׁעוֹשִׂין, כִּי לֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵעַ כָּל הָעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה פְּדִיוֹנוֹת וְאִפְלוּ אִם יוֹדֵעַ אוֹתָם אֵינוֹ עוֹשֶׂה כָּלָם, וְעַל כֵּן כְּשֵׁאִינוֹ עוֹשֶׂה הַפְּדִיוֹן הַמִּיַּחַד לְאוֹתוֹ הַדִּין עַל־יְדִיזָה אֵינוֹ מוֹעִיל.

אֲךְ דַּע, שֵׁישׁ פְּדִיוֹן אֶחָד שְׁכוּלָל כָּל הָעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה בְּתֵי דִינִים וְיִכוּל לְהִמָּתִיק כָּל הָעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה בְּתֵי דִינִים. וְלֹא הַפְּדִיוֹן צָרִיךְ עַת רְצוֹן, בְּחִינַת הַתְּגַלּוֹת מִצַּח הַרְצוֹן כְּמוֹ בְּשִׁבְתָּ

בַּמְנַחָה בְּחִינַת: "וְאֲנִי תִפְלְתִי וְכוּ' עַת רְצוֹן" וְכוּ'. אֲךָ אֶפְלוּ
 הַצְדִּיקִים לֹאוּ כָּל אֶחָד יוֹדַע זֶה הַפְּדִיּוֹן. וְלֹא נִמְצָא כִּי אִם חָד
 בְּדָרָא שִׁדַּע זֶה הַפְּדִיּוֹן. וּפְעָמִים אֶפְלוּ כְּשׂוּהַ הַצְדִּיק עוֹשֶׂה פְּדִיּוֹן
 אֶף-עַל-פִּי-כֵן אִינוּ מוֹעִיל. וְזֶה מַחֲמַת כִּי גַם לְמַעַלְהַ תְּאֲבִים מְאֹד
 לְפְדִיּוֹן כְּזֶה, כִּי לֹאוּ בְּכָל פַּעַם בָּא לָהֶם מְלֻמְפָּה פְּדִיּוֹן כְּזֶה
 שְׂיֻכַּל לְהַמְתִּיק כָּל הָעֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַה בְּתֵי דִינִים בְּבַת אַחַת. וְעַל
 כֵּן כְּשֶׁבֵּא לָהֶם זֹאת הַהִמְתָּקָה הֵם מְשַׁתְּמָשִׁים עִמָּה לְצַרְדֵּי דְבָר
 אַחֵר, דְּהֵינּוּ שְׁעַל-יְדֵי-זֶה הַפְּדִיּוֹן וְהַהִמְתָּקָה נַעֲשִׂין גָּרִים. כִּי כָּל
 זְמַן שֵׁישׁ עֶבְרִים בְּעוֹלָם חָרוֹן אֶף בְּעוֹלָם. וְכַשְׁמַמְתִּיקוּן הַדִּין
 וְהַחָרוֹן אֶף נִמְתַּק הָעֶבְרִים וְנַעֲשִׂין גָּרִים.

וְזֶה הָיָה עֲבוֹדַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, כָּל יְמֵי חַיָּו וְגַם
 לְאַחַר מוֹתוֹ. כִּי הִשְׁתַּדַּל לְקָרֵב הָעֶרְבָרֵב כְּדִי לַעֲשׂוֹת גָּרִים,
 וְגַם בְּמוֹתוֹ נִקְבַּר מוּל בֵּית פְּעוֹר כְּדִי לְהַמְתִּיק הָעֶבְרִים, כְּדִי
 שְׂיִהְיוּ נַעֲשִׂין גָּרִים וְעַל כֵּן נִסְתַּלַּק בְּשֵׁבֶת בַּמְנַחָה שְׂאֵז הוּא עַת
 רְצוֹן, כְּדִי לְהַמְתִּיק כָּל הָעֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַה בְּתֵי דִינִים כְּנֹ"ל כְּדִי
 לַעֲשׂוֹת גָּרִים, כִּי כָּל עֲבוֹדַת מֹשֶׁה לְהַמְתִּיק הַחָרוֹן אֶף שֶׁל
 הָעֶבְרִים לְרְצוֹן. וְעַל כֵּן מְסַפֵּר "מֹשֶׁה" הוּא מְמַצֵּעַ בֵּין מְסַפֵּר
 "שְׂמֹד" לְמְסַפֵּר "רְצוֹן" כִּי הוּא עוֹמֵד תָּמִיד לְהַמְתִּיק הַשְּׂמֹד
 לְהַפְּכָה לְרְצוֹן כְּנֹ"ל וְכוּ'.

וְעַיִן גַּם בְּלִקוּטֵי א' סִימָן י' מוּבָא שָׁם, כִּי "מֹשֶׁה" גִּימַטְרִיא
 "חָרוֹן אֶף" וּמוּבָן גַּם כֵּן עַל-פִּי מְאָמֵר זֶה. וּמְבָאָר ב' לִקְוֵי

הַלְכוּת" הַלְכוּת בְּרַפְת הַשְׁחַר הַלְכָה ה' אוֹת כ"ב עַל־פִּי מֵאָמַר
 זֶה גָדֹל יִקְרַת הַהִתְבּוֹדָרוֹת, שְׁעַל־יְדֵי שְׁטוּעַן הָאָדָם וּמִשִּׁיחַ
 וְשׁוֹפֵךְ אֶת לְבוֹ לִפְנֵי יִתְבַּרֵךְ וּמִגְלָה דַעְתוֹ וּרְצוֹנוֹ, שְׂרוּצָה מְאֹד
 לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ רַק מִה יַעֲשֶׂה, הַשְּׂאוֹר שְׁבַעֲפָה מְעַבֵּב
 כַּמֵּאֵמַר הַתַּנָּא: 'גְּלוֹי וְיִדְוַע לִפְנֵיךְ שְׂרָצוֹנֶיךָ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וּמִי
 מְעַבֵּב, הַשְּׂאוֹר שְׁבַעֲפָה מְעַבֵּב', וּמִבְּקִשׁ וּמִתְחַנֵּן לִפְנֵי יִתְבַּרֵךְ
 שְׂיִזְכֶּה לְכַפֵּל וּלְהַכְנִיעַ אֶת הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁהוּא הַשְּׂאוֹר שְׁבַעֲפָה,
 עַל־יְדֵי־זֶה מוֹסִיף כַּח וְאִמּוֹן לְהַצְדִּיק הָאֵמֶת שְׁעוֹסֵק תְּמִיד עַל־יְדֵי
 הַפְּדִיּוֹן הָעֲלִיּוֹן הַנִּלְשָׁן שְׁנִמְשָׁךְ מִמִּצַּח הַרְצוֹן הָעֲלִיּוֹן, לְהַמְתִּיק
 הַחֲרוֹן אַף, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה מְקַרֵּב הַרְחוּקִים שְׂיִשׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 וּמַעֲלָה אוֹתָם מִשְׁמֵד לְרְצוֹן, וְעַל־יְדֵי הַשִּׁיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הַנִּלְשָׁן
 הָאָדָם זוֹכֶה לְהַתְחַזְּקוֹת הַרְצוֹן וּמִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ גַּם בֵּן הָאָרֶת
 מִצַּח הַרְצוֹן הַנִּלְשָׁן לְכַפֵּל מֵאֵתוֹ הַשְּׂאוֹר שְׁבַעֲפָה הַנִּלְשָׁן. וְאִם יִהְיֶה
 חָזֵק בְּזֶה מְאֹד אִזּוּ בְּוֹדָאֵי סוּף כֹּל סוּף יִתְקַן הַכֹּל עַל־יְדֵי כַּח
 הַצְדִּיק הַגָּדוֹל שְׁעוֹסֵק בְּפְדִיּוֹן הָעֲלִיּוֹן הַכּוֹלֵל הַנִּלְשָׁן הֵן בְּחִיּוֹ וְהֵן
 לְאַחַר מוֹתוֹ כִּי שֵׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל.

וְעַיִן שֵׁם עוֹד (אוֹת ס"ה): אֲשֶׁר עַל כֵּן חָלִילָה לְהַמְכִּיא הַפְּדִיּוֹן
 לְהַרְהֵר אַחֲרֵי הַצְדִּיק הַגָּדוֹל הַעוֹשֶׂה הַפְּדִיּוֹן הָעֲלִיּוֹן הַכּוֹלֵל
 הַנִּלְשָׁן, אַף שְׁעַדְדוֹן לֹא הִגִּיעַ אֵלָיו יִשְׁעוֹתוֹ, כִּי בְּוֹדָאֵי הוּא לֹא
 לְטוֹבָה נִפְלְאָה כִּי נַעֲשֶׂה בְּעַלִּי תִשׁוּבָה כַּנִּלְשָׁן, וְזֶה צְרִיךְ כֹּל אָדָם
 כִּי זֶה עֵקֶר הַיִּשׁוּעָה וְהַרְחֻמִּים לְזִכּוֹת לְשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ

וּלְהַנְצִל מֵעוֹנוֹת. וְגַם הֵלֵא בְּאֵמַת צָרִיךְ כָּל אָדָם לִישׁוּעוֹת רַבּוֹת מְאֹד וּבּוֹדָאֵי בְּהַמְתָּקָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת שֶׁיְהִיו נַעֲשִׂים עַל יְדֵהּ בְּעֵלְי תְּשׁוּבָה כְּלוּלִים כָּל הַיְשׁוּעוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת. כִּי כָּל הַצְּרוֹת חֵם וְשָׁלוֹם, הֵם מֵהַסְתַּרְת פְּנִים מִבְּחִינַת חֲרוֹן אַף הַנְּ"ל, כִּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "הֵלֵא עַל כִּי אֵין אֱלֹהֵי בְּקַרְבִּי", שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וְחֲרוֹן אַף "מִצְאוּנֵי הַרְעוֹת הָאֵלֶּה". וְעַל־יְדֵי הַפְּדִיּוֹן הַנְּ"ל נִמְתַּק הַכֹּל, וּמִמּוֹלָא יְהִיו נִמְשָׁכִין עַל־יְדֵי־זֶה בְּהַמְשָׁךְ הַזְּמַן כָּל הַיְשׁוּעוֹת שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶם בְּכָל מִינֵי הַרְחָבוֹת וְשְׁלָמוֹת לְנַצַּח, אֲךָ שְׁצָרִיכִים לְהַתְמַהֵמָה, וְהַמְאֲמִין לֹא יַחוּשׁ.

וְזֶה "יִחַל יִשְׂרָאֵל אֶל ה' כִּי עִם ה' הַחֶסֶד", הֵינּוּ שְׁבוֹדָאֵי יַעֲשֶׂה חֶסֶד, אֲךָ "וְהִרְבָּה עִמּוֹ פְּדוּת", הֵינּוּ שֵׁישׁ עִמּוֹ הִרְבָּה פְּדוּת וַיְשׁוּעוֹת שְׁצָרִיךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת הָאָדָם עַל כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְמַלְאֵת לוֹ חֶסְרוֹנוֹ מִיַּד וְצָרִיךְ רַק לְיִחַל וּלְהַמְתִּין לִישׁוּעַת הַשֵּׁם, עַד שֶׁיִּפְדָּה אוֹתוֹ מֵהַצָּרָה הַיּוֹתֵר גְּדוֹלָה וְאַחֲר־כֵּן יוֹשִׁיעוּ גַם בְּזֶה. וְהַעֲקָר מֵה שֶׁהוּא יִתְפַּרֵּךְ פּוֹדָה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עוֹנוֹתָם עַל־יְדֵי הַפְּדִיּוֹן הָעֲלִיּוֹן הַנְּ"ל. וְזֶה בְּחִינַת: "וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עוֹנוֹתָיו", שֶׁזֶה בְּחִינַת עֲשִׂית גָּרִים שְׁעַל־יְדֵי הַפְּדִיּוֹן הָעֲלִיּוֹן הַנְּ"ל (זֶה גַם כֵּן בְּחִינַת 'וְהִרְבָּה עִמּוֹ פְּדוּת' וְהֵינּוּ הַפְּדִיּוֹן הַגְּדוֹל הַנְּ"ל שְׁבוֹלַלֵת כָּל הַפְּדִיּוֹנוֹת שֶׁל כָּל הָעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה בְּתֵי דִינִים).

וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְיִחַל לַה', וְכֹל מֵה שֶׁיִּתְחַזַּק יוֹתֵר לְקוֹוֹת לַה' וּלְכַל לְדַחַק אֶת הַשְּׁעָה וּתְתַקְרַב יְשׁוּעָתוֹ יוֹתֵר,

קצב הַשְׁתַּפְּכוֹת א הַנְּפִשׁ

כִּי עַל־יְדֵי הַקּוּוֵי וְהַבְּטָחוֹן בְּעֶצְמוֹ תִצְמַח יְשׁוּעָתוֹ בְּקִרְוֹב וְכו',
וְעַיֵן שָׁם עוֹד. וּמִמִּילָא מוֹבֵן שְׁצַרְיָד הָאָדָם לְהַרְבוֹת בְּשִׂיחָה בֵּינוּ
לְבֵין קוֹנוֹ הַנ"ל כְּדֵי לְהוֹסִיף כַּח וְאִמּוּן לְהַצְדִּיק הָאֵמֶת שְׁעוֹסֵק
בְּזֶה הַפְּדִיּוֹן הָעֲלִיּוֹן הַכּוֹלֵל הַנ"ל שְׁעַל יָדוֹ נִמְתַּק וְנִתְתַּקֵּן הַכֵּל
כַּנ"ל. וְנִרְאֶה לְעֵנִיּוֹת דַּעַת הַמַּעֲתִיק שְׁמוּכֵל זֶה מוֹבֵן שֶׁרֶשׁ
הַדְּבָרִים מֵה שֶׁהֵבֵאתִי לְעִיל אוֹת הַקֶּדֶם מ"סֵפֶר הַמְּדוּת",
שֶׁהִשִּׁיחָה שְׁאָדָם מִשִּׁיחַ בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ נַעֲשֶׂה אַחֲר־כֵּךְ גְּאֵלָה
וְיִשׁוּעָה לְבָנָיו, כִּי בּוֹדָאֵי יִכּוֹל לְזַכּוֹת עַל־יְדִי־זֶה שֶׁתְּבוֹא יְשׁוּעָתוֹ
בְּהַמְשִׁךְ הַזְּמַן גַּם אֵלָיו בְּעֶצְמוֹ כַּנ"ל, אֵךְ אֵף אִם לֹא יִזְכֶּה לָזֶה
בְּעֶצְמוֹ בּוֹדָאֵי תְּבוֹא עַל־יְדִי־זֶה הַגְּאֵלָה וְהִישׁוּעָה לְבָנָיו.

אִמֵר הַמַּעֲתִיק: רֵאִיתִי לְחַבֵר סוֹף הַסֵּפֶר בְּתַחֲלָתוֹ, וְלַהֲעֲתִיק מַצִּיחַ הַדְּבָרִים הַיּוֹצֵאִים
מִהַדְרֹשׁ הַנִּפְלָא מִסֵּפֶר "לְקוּשֵׁי הַלְכוֹת" (אֲרַח חַיִּים הַלְכוֹת רֵאשׁ חֲדָשׁ הַלְכָה ה')
שֶׁנִּתְּסַדַּף עַל הַמַּאֲמֵר "תְּהִלִּים מִסְגֵּל לְחִשׁוּבָה" בְּלִקוּשֵׁי תַנְגֵּנָא סִימֵן ע"ג שֶׁנַּעֲתַק בְּתַחֲלַת
הַסֵּפֶר הַזֶּה אוֹת א', וְעַל הַמַּאֲמֵר "הַתְּבוֹדָרוֹת הוּא מַעֲלָה עֲלִיּוֹנָה מְאֹד" בְּלִקוּשֵׁי תַנְגֵּנָא סִימֵן
כ"ה שֶׁנַּעֲתַק בְּהַסֵּפֶר הַזֶּה אוֹת ב', שֶׁמְדַבֵּר בּוֹ הַרְבֵּה מִגְּדֵל מַעֲלַת הַזִּכָּה לְפָרֵשׁ שִׁחְתּוֹ
לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ לְבָקָשׁוֹ שְׁיִקְרְבוּ לְעַבּוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִגְּדֵלַת הַעֲנֵן לְעִשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת
וְזֶה הוּא תְּכֵן דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים בְּהַלְכָה הַנ"ל.

א

עַל־כֵּי הַמַּאֲמָרִים הָאֵלֶּה הַנ"ל יִתְבָּאֵר עֲנֵן רֵאשׁ־הַשָּׁנָה וְיוֹם־
הַכַּפּוּרִים וְסִכּוֹת וְאַרְבַּעַה מִיָּנִים וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא וְשְׁמִינֵי

עֲצַרְתָּ וְכוּ'. כִּי כָּל עֲבוֹדָתְנוּ בַיָּמִים הָאֵלֶּה שְׁמֵרָא שִׁי הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינֵי עֲצַרְתָּ הִכָּל בְּשִׁבִיל הַמְּלָכוֹת דְּקִדְשָׁה לְבָנוּתָהּ פְּרָצוּף שְׁלָם וְלִיחֻדָּה עִם זַעִיר אֲנַפִּין כְּמִבְּאֵר בְּכּוֹנוֹת, הֵינּוּ שְׁפָל כּוֹנְנֵתְנוּ בַיָּמִים הָאֵלֶּה לְבָנוֹת אֶת הַתְּפִלָּה לְהַקִּים אוֹתָהּ מְנַפִּילָתָהּ, כִּי עִבְשׁוּ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מְלָכוֹת דְּוָד נִפְלָה מְאֹד כְּמֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּהּ, "כֶּרֶם זֹלַת לְבַנֵּי אָדָם", אֵלּוּ דְבָרִים הַעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזוֹלְזִים בָּהֶם וּמֵאֵי נִהְיוּ תְּפִלָּה. וְזוֹה עֵקֶר כָּל עֲבוֹדָתְנוּ בַיָּמִים הַלְלוּ לְהַקִּים אֶת הַתְּפִלָּה בְּחִינַת מְלָכוֹת וְלְבָנוּתָהּ בְּנֵן שְׁלָם.

וְהִנֵּה יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינּוֹת תְּפִלוֹת; יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁהִיא לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וְהִיא טְפִילָּה לְהַתּוֹרָה וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינָה אַחַת עִם הַתּוֹרָה מִמֶּשׁ וְגַם הִיא גְבוּהָה מֵהַתּוֹרָה, הֵינּוּ כִּי יֵשׁ תְּפִלָּה שְׁמֵתִפְלִין עַל צָרְכוֹ, דְּהֵינּוּ עַל פְּרִנְסָה וּבְנִים וְחַיִּים וְרַפּוּאָה וְכוּ' וְזֹאת הַתְּפִלָּה נִקְרָאת חַיֵּי שְׁעָה וְהִיא לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וּמְפִלָּה אֵלֶיהָ.

כִּי בּוֹדָאי מִי שְׁמֵתִפְלִל עַל צָרְכֵי גּוֹפּוֹ וְאֵינוֹ מֵתְבַּנֵּן כְּלָל בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה, רַק הוּא מֵתְפִלֵּל שְׂיִתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוּנֵי וְכוּ' לְהַנְאֹתוֹ וְלְצַרְךָ גּוֹפּוֹ, זֹאת הַתְּפִלָּה בּוֹדָאי אֵין לָהּ שְׁלָמוֹת כְּלָל. כִּי מִי שְׂאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַתְּכִלִּית הָאַחֲרוֹן הָאֲמִתִּי לְמָה לוֹ חַיִּים. וְמָה הַנַּחַת רוּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵתְפִלָּתוֹ שְׁמֵתִפְלֵל שְׂיִתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פְּרִנְסָה וּמְמוֹן בְּשִׁבִיל לְמֵלֶאֱת תַּאוֹת בְּטָנוּ,

ויכול להיות שיהיה בבחינת עשר שמור לבְעָלְיו לרעתו, ועל כן על תפלות כאלו קורא תגר בזהר הקדוש 'צווחין ככלבין הב לן חיי הב לן מזוני' וכו' (אמר המעתיק: בזה יכולין אנו לפרש כפשוטו מה שאמרו רבותינו וזכרונם לברכה, (מסכת יומא י"א:): ודברת בם, ולא בתפלה, הינו על תפלות פאלה, עין שם בפרוש רש"י ותוספות).

כי אין להשם יתברך נחת מתפלה שהיא בשביל צרכי הגוף, כי אם בשעה המתפלל מתכוון בתפלתו בשביל קיום התורה שיהיה לו בני חיי מזוני, כְּדִי שְׂיִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִקְיָם תּוֹרָתוֹ וּמְצוּוֹתָיו בְּאַמְתּוֹ. ואם פּוֹנְתוֹ בְּאַמְתּוֹ בְּשָׂבִיל זֶה בּוֹדָאֵי יֵשׁ לַהֲשֵׁם יִתְבָּרַךְ נַחַת רוּחַ מִתְּפִלָּה זֹאת. רק אף-על-פי-כן תפלה פּוֹנְתָה הִיא לַמְטָה מֵהַתּוֹרָה וּמִתְּפִלָּה אֱלֹהִים. כי הלא העקר הוא התורה רק הוא מתפלל על צרכי הגוף בכדי שיוכל לקיים על-ידי-זה את התורה, ועל כן תפלה פּוֹנְתָה הִיא טִפְלָה לַהַתּוֹרָה וְלַמְטָה מִמֶּנּוּ. ועל הַמְּאִרֶיךָ בַּתְּפִלָּה פּוֹנְתָה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָה, 'מִנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בַּחַיֵּי שָׁעָה'. כי הלא אף-על-פי-כן לַעֲת עֵתָה הַתְּפִלָּה זֹאת הִיא בְּשָׂבִיל צְרִכֵי הַגּוּף שָׂזָה חַיֵּי שָׁעָה, רק שְׂצָרִיכִין אוֹתָהּ בְּשָׂבִיל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא חַיֵּי עוֹלָם. על כן בּוֹדָאֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּעֲצָמָה בּוֹדָאֵי גְדוּל מִתְּפִלָּה פּוֹנְתָה, וְתִפְלָה פּוֹנְתָה צָרִיךְ שְׂמִירָה גְדוּלָה שְׁלֵא יִתְאַחֲזוּ בָּהּ הַחַיּוֹצוֹנִים, הינו כי מֵאַחַר שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צְרִכֵי הַגּוּף רַק שְׂכּוֹנְתוֹ בְּשָׂבִיל הַתּוֹרָה. על כן בְּקַל תּוֹכַל הַסְּמָרָא אַחְרָא לַהַתְאַחֲזוּ בּוֹ וְלַהֲטוֹת פּוֹנְתוֹ בְּשָׂבִיל צְרִכֵי הַגּוּף בְּעֲצָמוֹ.

וְעַל כֵּן כִּשְׁהַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הִיא בְּבְחִינַת זֹאת, זֶה בְּחִינַת מַה שְּׁמִבְּאֵר בְּכּוֹנֵנוֹת, שֶׁהַמַּלְכוּת דְּבוּקָה בְּכִיכּוֹל עִם זְעִיר אֲנָפִין אַחֲזֵר בְּאַחֲזֵר כְּדֵי שְׁלֹא יִינָקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים, כִּי בְּחִינַת זְעִיר אֲנָפִין הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה כְּמוֹכֵן בְּכּוֹנֵנוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה וּבִשְׂאֵר מְקוֹמוֹת. הֵינּוּ כִּי אִזּוֹ אֵין לְהַמְלִיכוֹת שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה פְּרִצוּף בְּפָנָי עֲצֻמָּה רַק הִיא דְּבוּקָה עִם הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת זְעִיר אֲנָפִין, וּבְלֹא הַתּוֹרָה אֵין לָהּ עֲגִיז וְחִשְׁבִּיבוֹת כְּלָל כִּנ"ל וְגַם צְרִיכָה שְׁמִירָה, שְׁלֹא יִתְאַחֲזוּ בָּהּ הַחִיצוֹנִים כִּנ"ל.

אַבְל עֵקֶר שְׁלֵמוֹת בְּנִין הַתְּפִלָּה הִיא כִּשְׂאֵרָם מִתְּפִלָּל רַק עַל צְרִיכָה נִשְׁמָתוֹ לְבַד. דְּהֵינּוּ שְׁכָל תְּפִלּוֹתָיו לְזִכּוֹת לְיִרְאַת הַשֵּׁם וְלַעֲבוּדָתוֹ יִתְפַּרֵּד וְלְזִכּוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שְׁלֵמָה, כִּי לֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר אֲלֵא הַמַּעֲשֶׂה. וְתְּפִלָּה כְּזֹאת אֵינָה מְפִלָּה לְלִמּוּד הַתּוֹרָה אֲדֵרְבָּא, הִיא עֵקֶר קִיּוּם הַתּוֹרָה מֵאַחַר שְׁמִבְּקֵשׁ רַק לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שְׁנֵה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתּוֹרָה. וְזֹאת הַתְּפִלָּה הִיא שְׁנֵה לְהַתּוֹרָה וּגְבוּהָה מִמֶּנָּה בְּכִיכּוֹל, כִּי הִלֵּא הָעֵקֶר הַכּוֹנֵנָה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הִיא כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, וְזֶה כָּל כּוֹנֵנוֹת בְּתְּפִלּוֹתוֹ, שְׁמִבְּקֵשׁ רַק לְיִרְאַה אֶת הַשֵּׁם וּלְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׂאֵמֵר דְּוֹד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם: "אַחַת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת ה'" וְכו'. נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שְׁנֵיהֶם שְׁוִים בְּקוֹמָתָם וְאִף גַּם הַתְּפִלָּה גְבוּהָה יוֹתֵר בְּבְחִינַת אִשֶׁת חֵיל עֲמֶרֶת בְּעֵלָהּ וּבְבְחִינַת: "רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאַת ה'", דְּהֵינּוּ תְּפִלָּה כְּזֹאת שֶׁהִיא בְּחִינַת: "אִשָּׁה יִרְאַת

ה" היא ראשית ולמעלה מהחכמה שהיא התורה, כי על ידה זוכין לקיים את התורה שזה העקר.

וזה בחינת כל פונת הנסירה שאנו עוסקים בראש-השנה להמתיק הדינים ולבטל אחיזת החיצונים, שיניקתם מתקוף הדינים חס ושלום, כדי לגסר את המלכות שלא תהיה בבחינת אחור באחור, רק שתהיה פרצוף שלם בפני עצמו ותתיחד בבחינת פנים בפנים כמבאר בכתבי האר"י זכרוננו לברכה. הינו כנ"ל שאנו עוסקין אז להמשיך שלמות תקון התפלה בעולם שכל אחד ואחד יהיה עקר תפלתו רק על היראה, ליראה את השם הנכבד והנורא ולקיים מצוותיו בשלמות, ועל כן מתחילין בראש-השנה ובכך תן פחדך וכו' שזה עקר שלמות התפלה כנ"ל.

ב

והנה ראש-השנה הוא ראשון לעשרת-ימי-תשובה ואז צריכין להמשיך הדרך של תשובה בעולם, שיזכו כל באי עולם לשוב להשם יתברך. וזה ממשיכין על-ידי שעוסקין לבנות קומת התפלה בשלמות, דהינו שנוכח להרבות בהתבודדות להתפלל תמיד להשם יתברך שנוכח לקיים את התורה כנ"ל. שזה עקר שלמות התפלה שהוא לעשות מהתורות תפלות, הינו להתפלל על קיום התורה, כי דיקא על-ידיה זוכין לתשובה. כי על-ידי

תִּפְלֶה יְכוּלִין לַפְעַל הַכֹּל, כִּי אֶף־עַל־פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְכִבֵּר
 נִתְפַּס בְּתַאוּוֹתָיו הָרַעוּת עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְצִאת מִשָּׁם,
 אֶף־עַל־פִּי־כֵן הַדְּבוּר בִּידוֹ וְאִם יִרְבֶּה לְדַבֵּר דְּבוּרֵי תִפְלָה
 וְתַחֲנוּנִים וְיִתְפַּלֵּל הָרַבָּה לְהֵשֵׁם יִתְבַּרְךְ שְׂיִזְכֶּה לְשׁוּב וּלְקַיֵּם אֶת
 כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, שְׁזֶה בְּחִינַת שְׁעוֹשִׁים מֵהַתּוֹרוֹת תִּפְלוֹת שְׁכָל
 תִּפְלוֹתָיו הֵם עַל קִיּוֹם הַתּוֹרָה, בְּוִדָּאֵי יַעֲזֹר רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ
 עָלָיו עַד שְׂיִפְתַּח לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה, וְיִזְכֶּה סוּף כָּל
 סוּף לְשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ וִירַחֲמֵהוּ.

וְעַל כֵּן מִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּסִמְנֵי א' שְׂאֵמִירַת תְּהִלִּים מִסְגָּל
 לְתְּשׁוּבָה. כִּי כָל סֵפֶר תְּהִלִּים נִתְיַסַּד רַק עַל דְּרָךְ זֶה, וְכְמוֹ
 שְׂאֵמֵר דָּוִד בְּעֶצְמוֹ: "אֲחַת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת ה' וְכוּ" לַחֲזוֹת בְּנַעַם
 ה'", וְכָתִיב: "הוֹרֵנִי הַשֵּׁם דְּרָכְךָ אֱהַלֵּךְ בְּאַמְתְּךָ" וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה
 הָרַבָּה פְּסוּקִים. וְאֶפְלוּ כָּל הַתִּפְלוֹת שֶׁהַתִּפְלֵל לְהַנְצִיל מִשׁוֹנְאָיו,
 כָּל כּוֹנְנָתוֹ לְהַנְצִיל מִשׁוֹנְאֵי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם הַיֵּצֵר הָרַע וְחִילוֹתָיו כִּי כָּל
 הָאוֹיְבִים וְהַשׁוֹנְאִים נִמְשָׁךְ גַּם בֵּין מֵהֶם. הַכֹּלל שְׁכָל כּוֹנְנַת דָּוִד
 הַמְּלֶכֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּסֵפֶר תְּהִלִּים הוּא לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ
 שְׂנִזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וּלְהַנְצִיל מִכָּל הַשׁוֹנְאִים וְהַמוֹנְעִים
 וְהַמְעַכְּבִים מִלְּעַבֵּד אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, כִּי כָּל
 סֵפֶר תְּהִלִּים הוּא מֵהַתְּבוּדוֹת שֶׁל דָּוִד הַמְּלֶכֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם. וְעַל
 כֵּן הֵם חֲמוּשָׁה סְפָרֵי תְּהִלִּים כְּנֶגֶד חֲמוּשָׁה חֲמוּשֵׁי תּוֹרָה, הֵינּוּ
 שְׁעֵשֶׂה מֵתּוֹרוֹת תִּפְלוֹת שְׁזֶה עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתִּפְלָה שֶׁהִיא

בְּעֶצְמָהּ בְּחִינַת דָּוָד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאַנִּי תַפְלָה". וְעַל כֵּן עָקַר
הַתְּעוֹרְרוֹת הַתְּשׁוּבָה הִיא עַל־יְדֵי אַמִּירַת תְּהִלִּים כִּי עָקַר
הַתְּשׁוּבָה זוֹכֵן עַל־יְדֵי שְׁעוֹשֵׁין מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת
תְּהִלִּים כַּנ"ל.

אָבֵל דָּרָךְ זֶה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִמָּקוֹם
גָּבוֹה מְאֹד, מִבְּחִינַת חֲדוּשֵׁי תוֹרָה הַנִּמְשָׁכִין מֵאוֹרֵיתָא
דְּעִתִּיקָא סְתִימָאָה. כִּי כְּמוֹ שֶׁהֲרֹפֵא הַמְּמַחֵה כְּשׁוֹצֵה לְרַפְּאוֹת
אִיזָה חוֹלֵאת שְׁבֹאֲדָם, אִי אֶפְשָׁר לִידַע בְּשִׁלְמוֹת מֵהוּת הַחוֹלֵאת
כִּי אִם כְּשֶׁבָקִי הֵיטֵב בְּחֻכְמַת הַנְּתוּחַ וְיודַע כֹּל פְּרִטֵי קוֹמַת
הָאָדָם וְתַכּוּנַת כֹּל אֵיבְרֵיו וְגִידֵיו וְעוֹרְקָיו בְּשִׁלְמוֹת וְאִיךְ כֹּל
הָאֵיבְרִים הַפְּנִימִיִּים וְהַחֻצוֹנִיִּים עֲרוּכִים וּמְסֻדְרִין זֶה אֶצֶל זֶה,
וְתַכּוּנַת פְּרִקְיָהֶם וְקִשְׁרֵיהֶם וְחַבּוּרֵיהֶם אִיךְ כֹּל אֵיבֵר וְעֵצִים וְכו',
מְקֻשָּׁר וּמְחַבֵּר זֶה בְּזֶה וְזֶה בְּזֶה עַל־יְדֵי קִשְׁרֵי הַגִּידִים וְהַעוֹרְקִים
וְכו', וְאִיךְ הַדְּמִים רְצִים בְּהֶם, וְשָׂאֵר כֹּל תַּכּוּנַת הַגּוּף הַכּוֹלֵלִים
בְּחֻכְמַת הַנְּתוּחַ. וְאִזּוֹ דוֹקָא כְּשֶׁהֲרֹפֵא בְּקִי בְּכֹל זֶה הֵיטֵב אִזּוֹ יָכוֹל
לִפְנֵם לְהִבִּין מֵהוּת הַחוֹלֵאת וְלַעֲסֵק בְּרַפּוּאָתוֹ.

כְּמוֹ כֵּן צְדִיקוֹ הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים הַעוֹסְקִים בְּרַפּוּאֵת חֵלִי נַפְשׁוֹת
יִשְׂרָאֵל, אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲסֵק בְּרַפּוּאָתָם כִּי אִם בְּשִׁיּוּדָעִים
בְּשִׁלְמוֹת מֵהוּת חֵלִי הַנֶּפֶשׁ, וְזֶה עַל־יְדֵי שִׁיּוּדָעִים בְּחִינַת תַּכּוּנַת
קוֹמַת הָאָדָם הָעֵלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּכּוּנַת קוֹמַת הַתּוֹרָה
שֶׁנִּקְרָאת אָדָם. כִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת קוֹמַת הָאָדָם שֶׁהֵם רַמ"ח

[=מאתים ארבעים ושמונה] מצוות עשה ושם"ה [=שלוש מאות עשרים וחמש] מצוות לא תעשה שהם כנגד רמ"ח איברים ושם"ה גידים שפקומת אדם. וכמו שהאיברים והגידים שבאדם ערוכים ומסדרים ומקשרים זה בזה כנ"ל, כמו כן צריכין לידע בבחינת קומת התורה סדר הקשר והחבור של כל רמ"ח מצוות עשה ושם"ה מצוות לא תעשה, וכל המצוות דרבנן הפלולים בהם לידע היטב איך הם ערוכים ומסדרים ומקשרים זה בזה וזה בזה, ואז יכולים לידע סגלת כל מצוה ומצוה ומדה ומדה לאיזה רפואה היא מסגלת ביותר ואיך לרפאות חלי הנפש. ואז דוקא כשמשכיחין חדושי תורה כאלו שיודעים על ידם בחינת תכונת קומת התורה כנ"ל, אז יכולין להמשיך הדרך הקדושה לעשות מתורות תפלות, הינו שנוכל לשפך לבנו כמים נכח פני השם לקיים מצוה זאת בכדי שנוזפה על-ידיה למה טובה זאת ועל-ידיה נוזפה לבוא לתקון דבר זה ולמדרגה זאת.

כמו למשל בשאחד רוצה לבקש מהשם יתברך שיוזכה לקיים מצות ציצית בשלמות, אם אינו יודע סגלת הציצית, איזה מדה יזכה לשפר על-ידי ציצית ולאיזה מעלה יזכה על ידה וכו', אז בודאי אינו יכול לבקש להאריך בתפלה עד שישבר לבו, עד שיעורר רחמי השם יתברך, כי אינו יכול לבקש רק רבנו של עולם זכני לקיים מצות ציצית בשלמות. אף-על-פי שבודאי גם זה טוב מאד, אשרי שיאחזו בה לבקש על כל מצוה מהשם יתברך

אף-על-פי-כן עדין אינו זוכה לעשות תפלתו רחמים ותחנונים שהוא זה שזוכה לחדש בה דבר. אבל עקר התפלה השלמה שעושים מתורה הוא מהדושי אוריתא שזוכין לידע על ידם סגלת המצוות. כמו במשל הציצית שזכרנו. פשידע האדם שציצית מסגל לשבר תאות נאוף ולזכות על-ידי-זה לעצת הצדיקים ולאמונה שלמה ולתפלה ולארץ ישראל ולעשות נסים וכו' כמו שמבאר בספר "לקוטי מוהר"ן סימן ז'. הנה על-פי דרך זה בודאי יכול לסדר תפלות רבות באריכות נפלא על מצות ציצית. כי כל אחד כפי מה שידע בנפשו כמה הוא רחוק מתקון הברית וכל מה שעובר עליו בענין זה בכל פעם כמה וכמה הוא צריך להפציר להשם יתברך שיושיעו לקים מצות ציצית בתקונה כדי להנצל מתאות נאוף, שהיא העומדת עליו בכל יום לכלותו חס ושלום, להרחיקו מחי החיים.

וכן פשיזכר כמה הוא רחוק מאמונה שלמה שהוא יסוד כל התורה בלה וכו', וכן כמה הוא רחוק מתפלה וכו' וכן כמה וכמה עצות רעות של המהפכים האמת וכו' מתנברים עליו וכמה ישועה ורחמים הוא צריך לזכות לעצות אמתיות שהם עצות צדיקים. הן על כל אלה בודאי יוכל לשפך שיחו בתפלתו, שיעשה מתורה זאת המדברת מסגלת מצות ציצית לפרש את כל אשר עם לבבו על-ידי-זה. וכיוצא בזה בשאר מצוות התורה וחדושי תורה כאלו נמשכין מבחינת אוריתא

דַּעֲתִיקָא סְתִימָאָה שְׁהִיא בְּחִינַת שְׂרֵשׁ הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה. וְשֵׁם שְׂרֵשׁ שֶׁל הַשְּׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶם שֶׁהֵם כָּלֵל כָּל הַחֲדוּשֵׁי תּוֹרָה שְׁמֹמְשִׁיכִים הַצְּדִיקִים, וְשֵׁם גַּם שְׂרֵשׁ שֶׁל הַשְּׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם כָּלֵל שְׂרֵשׁ כָּל סֵדֵר הַתְּפִלָּה שְׁהִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים. וְעַל כֵּן עַל־יְדֵי הַצְּדִיקֵי אָמֶת שְׁמֹמְשִׁיכִים חֲדוּשֵׁי תּוֹרָתָם מִשָּׁם, עַל־יְדֵי־זוֹה מִמְשִׁיכִין זֶה הַדְּרָךְ לַעֲשׂוֹת מִחֲדוּשֵׁי תּוֹרָתָם תְּפִלוֹת שְׁזֶה עֵקֶר שְׁלֹמוֹת הַתְּפִלָּה וְעַל־יְדֵי־זוֹה לַתְּשׁוּבָה כַּ"ל.

וּבְשִׁבִיל זֶה תּוֹקְעִין שׁוֹפֵר בְּרֵאשֵׁי־הַשָּׁנָה. כִּי עַל־יְדֵי הַשׁוֹפֵר מִמְשִׁיכִין חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה כְּאֵלוֹ, שְׁנֹכַח עַל יָדָם לְהִקִּים אֶת הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת שְׁעַל־יְדֵי־זוֹה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה, כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפֵר וְגַם שׁוֹפֵר הוּא בְּחִינַת יְרָאָה בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "יְרֵאת ה' הִיא תִתְהַלֵּל", וּבְשִׁבִיל זֶה נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּקוֹל שׁוֹפֵר לְהוֹרוֹת שְׁעֵקֶר שְׁלֹמוֹת הַתּוֹרָה הִיא כְּשׁוֹזְכָה לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרָה תְּפִלָּה שְׁהִיא בְּחִינַת יְרָאָה שְׁנִתְּנָלָה עַל־יְדֵי הַשׁוֹפֵר כַּ"ל. וְהִנֵּה יָדוּעַ כְּשֶׁרוֹצִים לַעֲלוֹת מִדְּרָגָא לְדְרָגָא צְרִיכִין לְסַלֵּק הַמּוֹחִין שְׁמַקְדָּם, כְּמוֹ שְׁמִצִּינוּ בְּגִמְרָא רַבִּי זִירָא בְּדִ הוּי סַלֵּק לְאַרְצֵי־יִשְׂרָאֵל הוּהוּ מִתְּעַנָּה כְּדִי לְשַׁבַּח הַתּוֹרָה שֶׁל חוּץ־לְאַרְץ וְלִזְבוֹת לְקַבֵּל הַמּוֹחִין שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל.

וְזוֹה בְּחִינַת הַמְּבֹאֵר בְּכַתְבֵי הָאֶרֶץ זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה, מִהַשָּׁנָה וְהַדּוֹר מִיטָא דְאִפִּיל עַל זְעִיר אֲנַפִּין שְׁהוּא הַתּוֹרָה כַּ"ל,

ואחר־כֵּן נִתְעוֹרַר עַל־יְדֵי הַשׁוֹפָר שְׁעַל־יְדֵי־זוֹה נִנְסַרְת וּנְבִנִית
 הַמְּלֻכּוֹת כִּי בְּרֵאשִׁי־הַשָּׁנָה שְׁצָרִיכִין לְזִכּוֹת לְתַשׁוּבָה עַל־יְדֵי
 שְׁנוּכָה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, וְדֶרֶךְ זֶה צָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִמְּקוֹם
 גְּבוּהָ מְאֹד מִבְּחִינַת חֲדוּשֵׁי אֲוִרִיתָא דְעֵתִיקָא סְתִימָאָה כַּנ"ל, עַל כֵּן
 מִפִּיל עַל־יְדֵי זְעִיר אֲנִפִין דּוּרְמִיטָא וְשָׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הַסְּתַלְקוֹת
 הַמְּחִין שְׁמֻקְדָּם כְּדֵי לְזִכּוֹת לְמַחִין גְּבוּהִים בְּיֹתֵר עַל־יְדֵי הַשׁוֹפָר,
 דְּהֵינּוּ לְהַמְשִׁיךְ חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה הַנ"ל מִבְּחִינַת עֵתִיק כְּדֵי שְׁנוּכָה עַל
 יָדָם לְבָנוֹת קוֹמַת הַמְּלֻכּוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת
 תְּפִלוֹת, שְׁעַל־יְדֵי־זוֹה עֵקֶר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בְּעוֹלָם שְׁצָרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ
 עֵתָה בְּרֵאשִׁי־הַשָּׁנָה כַּנ"ל. וְגַם כִּי לֹחֲוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת נִשְׁתַּבְּרוּ עַל־יְדֵי
 חֲטָא הַעֲגָל וְאִז עָלָה מִשָּׁה לְרַצּוֹת אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְאִז גִּילָה לּוֹ
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ־
 עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶם. הֵינּוּ שְׁגָלָה לּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
 שְׁעַל יְדֵי שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שְׁמֻמְשִׁיכִין מִשְׁלֹש־עֶשְׂרֵה
 מִדּוֹת הַתּוֹרָה, דְּהֵינּוּ שְׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, עַל־יְדֵי־זוֹה זֹכִין
 לְהַכְנִים קִיּוֹם הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל לְהַשִּׁיבָם כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
 בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה כַּנ"ל. וְעַל כֵּן בְּרֵאשִׁי־הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם רֵאשׁוֹן
 לַעֲשֶׂר־תִּימֵי־תַשׁוּבָה, שְׁנַנְמְרִים בְּיוֹם כְּפּוֹרִים שֶׁהֵם עֲשָׂרָה יָמִים
 הַאֲחֵרוֹנִים מֵאַרְבָּעִים יוֹם הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁבָּהֶם נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ
 לְמִשָּׁה, כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְכַרְכָּה, תּוֹקְעִין אִז בַּשׁוֹפָר
 שֶׁהוּא גַם כֵּן לְהַמְשִׁיךְ תַּקּוֹן הַנ"ל לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת כַּנ"ל.

ג

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת זְכוּנוֹת שׁוֹפְרוֹת שְׂאוּמְרִים בְּתַפְלַת מוֹסֵף
 שֶׁל רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה, שֵׁישׁ בָּהֶם הִרְבֵּה פְּסוּקִים מִתּוֹרָה נְבִיאִים
 וּכְתוּבִים. הֵינּוּ שְׁעוֹשִׂים אֹז מִפְּסוּקֵי תנ"ךְ תְּפִלָּה שְׁנֵיהֶם בְּחִינַת
 שְׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה. וְעַל כֵּן אוֹמְרִים אוֹתָם בְּתַפְלַת מוֹסֵף וְגַם
 עֵקֶר תְּקִיעַת שׁוֹפָר הוּא בְּמוֹסֵף. כִּי כָּל עֲנִין תְּפִלַּת מוֹסֵף נִתְיַסַּד
 עַל דְּבַר זֶה שְׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת. הֵינּוּ כִּי מַחֲמַת שְׁאִין אָנוּ
 יְכוּלִים לְהִקְרִיב הַקְּרָבָנוֹת בְּפֶעַל שְׁאִינוֹ צְרִיכִים לְהִקְרִיב, עַל כֵּן
 אָנוּ מִתְּפַלְלִים לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ שִׁיבְנֶה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ
 וְנִקְרִיב לְפָנָיו אֶת קְרָבָנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כַּמְצוּהָ עָלֵינוּ בְּהַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה, שְׁנֵיהֶם בְּחִינַת שְׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, הֵינּוּ מִהַמְצוּהָ שֶׁל
 הַקְּרִבַת קְרָבָן מוֹסֵף שְׁאִין אָנוּ זֹכִין עֵתָה לְקַיְמָה, עוֹשִׂין מִזֶּה
 תְּפִלָּה. וּבְזֶה אָנוּ מְמַשִּׁיכִין הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, דְּהֵינּוּ
 שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא רְחוּק מִקְיּוּם אִיזוֹה מְצוּהָ, הֵן
 מְצוּוֹת עֲשֵׂה הֵן מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, צְרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׂם יִתְבָּרַךְ
 שִׁיזְכֶּה לְקַיְמָה. וְכִמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי שְׁאִינוֹ מִתְּפַלְלִים שְׁנוֹכְהָ לְהִקְרִיב
 הַקְּרָבָן מוֹסֵף עַל-יְדֵיזוֹה נּוֹפֵה סוֹף כָּל סוֹף לְשׁוּב לְאַרְצֵנוּ
 וּלְהִקְרִיב שֶׁם קְרָבָנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּפֶעַל מִפּוֹשׁ, וְלַעֲת עֵתָה זֹאת
 הַתְּפִלָּה בְּעֲצֻמָּה נַחֲשֶׁבֶת בְּמִקּוּם קְרָבָן. כְּמוֹ כֵּן הוּא לְעִנֵּין הַדֶּרֶךְ
 הַנִּלְל לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, עַל-יְדֵיזוֹה נּוֹפֵה סוֹף כָּל סוֹף

בְּדַאי לָשׁוּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁלְמוֹת. וְגַם כָּל זְמַן שֶׁאֵין אָנוּ זֹכִים
 עֲדוֹן לְגֵאלֵת הַנֶּפֶשׁ בְּשִׁלְמוֹת אֶף-עַל-פִּי-כֵן הַתְּפִלָּה בְּעֶצְמָה שֶׁאֵנוּ
 מִתְּפַלְּלִים עַל קִיּוֹם הַתּוֹרָה גַּם זֶה חָשׁוּב וּמְקַבֵּל אֵצֶל הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ מְאֹד וְנִחְשָׁב כְּאִלוֹ עֲשִׂינוּ מִה שֶׁמִּטָּל עֲלֵינוּ. וְעַל כֵּן עֵקֶר
 מִצְוֹת תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ הַדְּרֹךְ הַזֶּה לְעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת
 תְּפִלוֹת כַּנֶּ"ל הוּא בְּשַׁעַת תְּפִלַּת מוֹסֵף:

וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בוֹ תּוֹסֶפֶת קִדְשָׁה, בְּשַׁבַּת וְרֵאשִׁי-חֹדֶשׁ
 וְיוֹם-טוֹב וְרֵאשִׁי-הַשָּׁנָה וְיוֹם כְּפוּרִים מִתְּפַלְּלִים מוֹסֵף, כִּי
 כָּל הַיָּמִים הָאֵלּוּ הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְשַׁבַּת הוּא בְּחִינַת מַעֲיֵן עוֹלָם
 הַבָּא שֶׁאֵזַר יְהִיָּה יוֹם שֶׁכֵּלּוּ שַׁבַּת יוֹם שֶׁכֵּלּוּ תְּשׁוּבָה כַּמּוּבָא
 בְּדִבְרֵי וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה, לְקוּמֵי א' סִימָן ו', וְשַׁבַּת הוּא בְּחִינַת
 וְשַׁבַּת עַד הַשֵּׁם אֱלֹהֶיךָ. וְכֵן כָּל הַיָּמִים מוֹכִים הֵם יְמֵי דִין, כְּמוֹ
 שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּפֶסַח נְדוּנִין עַל הַתְּבוּאָה בְּעֶצְרַת נְדוּנִין וְכוּ'
 בְּחֹג נְדוּנִין וְכוּ' וְיְמֵי דִין הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי וְזָכוּנוּ
 לְבִרְכָה, לְקוּמֵי א' סִימָן ל'. רֵאשִׁי-חֹדֶשׁ הוּא שְׂרֵשׁ הַתְּשׁוּבָה
 כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה, לְקוּמֵי א' סִימָן ו', שְׁמֹדָה שֶׁאָמַר
 הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הִבִּיאוּ עָלַי כְּפָרָה עַל שִׁמְעַמְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ, מִזֶּה
 נִשְׁתַּלְשַׁל תְּשׁוּבָה בְּכָל הַנְּבִרָאִים בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ. וְרֵאשִׁי הַשָּׁנָה וְיוֹם
 כְּפוּרִים הֵם בְּדַאי יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְעֵקֶר הַמְּשַׁכֵּת דְּרֹךְ הַתְּשׁוּבָה הוּא
 עַל-יְדֵי שְׁעוּשֵׁין מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת שֶׁזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת מוֹסֵף כַּנֶּ"ל,
 וְעַל כֵּן בְּכָל הַיָּמִים הָאֵלּוּ מִתְּפַלְּלִין תְּפִלַּת מוֹסֵף.

ד

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַדָּשׁ. וְעַקֵּר תְּקוּן שֶׁל רֹאשׁ־הַדָּשׁ הוּא לְמַלְאוֹת
 פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שִׁיְהִיו שְׁנֵיהֶם שְׂוִים בְּקוֹמַתָם בְּחִינַת וְהָיָה
 אֹר הַלְּבָנָה כְּאֹר הַחֲמָה. וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי שְׁעוּשֵׁין מִתּוֹרוֹת
 תְּפִלוֹת, הֵינּוּ שְׂמַתְפַּלְלִין רַק עַל קִיּוֹם הַתּוֹרָה וְעַל־יְדֵי־זֶה נִבְלָלִין
 תּוֹרָה וְתַפְּלָה בִּיחַד שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדוֹד בְּחִינַת חֲמָה וְלִבְנָה
 בְּיָדוּעַ, וְשְׁנֵיהֶם שְׂוִים בְּקוֹמַתָם וְשְׁנֵיהֶם מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּכֶתֶר אֶחָד,
 כִּי תִכְלִית שְׁנֵיהֶם אֶחָד הוּא, כִּי תִכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים
 טוֹבִים, וְזֶה תִכְלִית הַתְּפִלָּה מֵאַחַר שֶׁכָּל תְּפִלָּתוֹ הִיא לְזָכוֹת לְקַיֵּם
 אֶת הַתּוֹרָה לָבוֹא לְיַד מַעֲשֵׂה שְׁזָהוּ הָעַקֵּר וְהַתְּכִלִית. וְעַל כֵּן
 נִקְבַּע רֹאשׁ־הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ הַדָּשׁ כִּי זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת חֲמָה וְלִבְנָה
 יַחַד. כִּי הַשָּׁנִים נִמְנָים לַחֲמָה וְהַחֲדָשִׁים נִמְנָים לְלִבְנָה כְּמוֹכָא, כִּי
 אִזּוּ בְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂר־תִּימֵי־תְּשׁוּבָה שְׂאֲנֹ
 מִתְחִילִין בְּהַתְּעוֹרְרוֹת לְתְּשׁוּבָה עַל־יְדֵי שְׁעוּסָקִים לְהַקִּים קוֹמַת
 הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, עַל כֵּן אִזּוּ נִבְלָל חֲמָה וְלִבְנָה יַחַד
 כִּי שְׁנֵיהֶם שְׂוִים, כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי שְׁעוּשֵׁים מִהַתּוֹרוֹת
 תְּפִלוֹת כְּנ"ל.

וְהֵנָּה כְּבָר מְבֹאָר שֶׁזֶה בְּחִינַת חֲמֹשֶׁה סְפָרֵי תְהִלִּים כְּנֶגֶד חֲמֹשֶׁה
 חֲמוּשֵׁי תּוֹרָה, שְׁעַקֵּר הַתְּעוֹרְרוֹת לְתְּשׁוּבָה הוּא עַל־יְדֵי־זֶה.
 וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל בְּסִימָן א' כִּי הָאֲרַבְעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי

תְּשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ אֹתִיּוֹת שֵׁשׁ בְּשֵׁמוֹת שָׁנִים־
עֶשֶׂר שְׁבַמֵי יְהוָה, עֵינַי שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת שְׁנַיִם־עֶשֶׂר רָאשֵׁי חֳדָשִׁים בְּנֶגֶד
שְׁנַיִם־עֶשֶׂר שְׁבַמֵי יְהוָה, כִּי הַכֹּל אַחַד, כִּי שָׂרֵשׁ הַתְּשׁוּבָה הוּא רֹאשׁ
חֹדֶשׁ כַּנִּל. כִּי רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, הֵינּוּ בְּחִינַת
תְּהִלִּים שִׁסְדֵי דָּוִד, שְׂזוּכִין עַל יְדוֹ לַתְּשׁוּבָה. וְעַל כֵּן הֵם שְׁנַיִם־עֶשֶׂר
רָאשֵׁי חֳדָשִׁים בְּנֶגֶד שְׁנַיִם־עֶשֶׂר שְׁבַמֵּים שֵׁשׁ בָּהֶם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ
אֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה, שְׂזוּכִין לְבֹא
אֵלֵיהֶם עַל־יְדֵי תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד, שֶׁכֹּל זֶה הוּא בְּחִינַת
רֹאשׁ־חֹדֶשׁ כַּנִּל. וְזֶה: "שְׁבַמֵי יְהוָה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם
הַשֵּׁם" - לְהוֹדוֹת דִּיקָא, בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹדוֹת וְהִלָּל
לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ־חֹדֶשׁ כַּנִּל.

וְעַקֵּר זֶה הַתְּקוּן שֶׁל רֹאשׁ־חֹדֶשׁ בְּחִינַת תְּהִלִּים וְאֹתִיּוֹת שְׁבַמֵי
יְהוָה נַעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה שְׁנֹקֵבַע בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנִּל. וְזֶה
שֶׁמֶסְמִיד "כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כְּסָאוֹת לְמִשְׁפָּט", הֵינּוּ בְּחִינַת רֹאשׁ־
הַשָּׁנָה שָׂאוּ יוֹשְׁבֵים כְּסָאוֹת לְמִשְׁפָּט וְאוֹ צְרִיכִין לְעַסֵּק בְּתְּקוּן
זֶה. וְזֶה: "כְּסָאוֹת לְבֵית דָּוִד", שֶׁהַתְּקוּן שֶׁל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה נִתְּקַן
עַל־יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, הֵינּוּ עַל־יְדֵי תְּהִלִּים. וְעַל כֵּן עוֹסְקִים
אֶז כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאַמִּירַת תְּהִלִּים כַּמְבָאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּל, כִּי עַקֵּר
הַתְּקוּן שֶׁל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה וְעִשְׂרֵת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְהִקְיָם אֶת הַתְּפִלָּה
וְלִזְכּוֹת לַתְּשׁוּבָה, וְזֶה זוֹכִין עַל־יְדֵי תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת
הַתְּבוּדָּה וְלַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרָה תְּפִלוֹת כַּנִּל.

ה

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם כַּפּוּר, שָׂאז נִכְנַם הִכְהֵן גְּדוֹל לִפְנֵי וּלְפָנִים שְׂשָׁם
 עוֹמֵד הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת שֶׁהֵם הַתּוֹרָה בְּשִׂרְשָׁהּ. וְשָׁם גַּם עָקֵר
 מְקוֹם עֲלִיַת הַתְּפִלָּה בְּשִׂרְשָׁהּ, כִּי הַתְּפִלוֹת עוֹלִין דְּרָךְ שָׁם כִּפְדוּעַ.
 וְשָׁם בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים עָקֵר תְּכֵלִית שְׁלָמוֹת הַקִּדְשָׁה, כִּי זֶה עָקֵר
 שְׁלָמוֹת הַקִּדְשָׁה כְּשֶׁנִּכְלָלִין תּוֹרָה וְתְּפִלָּה בְּיַחַד שְׂוֵה זוֹכִין עַל־יְדֵי
 שְׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת כַּ"ל, וְעַל כֵּן שָׁם בְּמְקוֹם הָאָרוֹן שָׁם
 הוּא תְּכֵלִית הַיַּחֲדוּ כִּפְדוּעַ כִּי שָׁם מְתִיחֵדִין תּוֹרָה וְתְּפִלָּה בְּיַחֲדוּא
 שְׁלִים. וְעַל כֵּן מִמְּשִׁיךְ הִכְהֵן גְּדוֹל מִשָּׁם זֶה הַשֵּׁכֶל הַעֲלִיִּין לַעֲשׂוֹת
 מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה עָקֵר הַתְּשׁוּבָה וְעָקֵר הַפְּלִיחָה
 וְהַמְּחִילָה. וְעַל כֵּן בְּיוֹם־הַכַּפּוּרִים נִתְּנוּ הַלּוּחוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת, וְאִז
 נִתְּרָצָה הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ לְמוֹשֶׁה וְנִתְּקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ, וְאָמַר לוֹ: "סִלַּחְתִּי
 כְּדַבְּרֶיךָ", כִּי אִז נִתְּחַבֵּר וְנִתְּיַחַד הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה יַחַד, כִּי זוֹכִין
 לְהַמְּשִׁיךְ אִז הַתְּקוּן לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְּתַקֵּן
 הַכַּל כַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת הַיּוֹדֵיִים שֶׁל יוֹם כַּפּוּרִים שְׁפּוֹרְטִין בְּהוֹדוּי כָּל
 הַחַטָּאִים וּמִתְּחַרְטִין עֲלֵיהֶם וּמִבְּקָשִׁים מֵהַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ: "יְהִי
 רִצּוֹן מִלִּפְנֵיךְ שְׁלֵא אֲחַמָּא עוֹד", נִמְצָא שְׁעוֹשִׂין מִהַתּוֹרָה תְּפִלָּה,
 דְּהֵינּוּ מִכָּל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה שְׁעֵבֵר עֲלֵיהֶם הוּא מִתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם
 לְהַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ שְׁיִצִּילוּ לְהַבֵּא וַיִּמְחַל לוֹ עַל הָעֵבֵר, שְׁכָּל זֶה הוּא

בְּחִינַת תְּפִלָּה שְׁעוֹשִׁין מֵהַתּוֹרָה. נִמְצָא שְׁבָכָל יוֹם שֶׁל יוֹם־
הַכַּפּוּרִים עוֹסְקִים לַעֲשׂוֹת מֵתּוֹרָה תְּפִלָּה עַל־יְדֵי רַבּוּי הַיּוֹדוּיִים
שְׂאוּמְרִים אֵז. כִּי אִזְ צְרִיכִין לְקַדֵּשׁ כִּי אִזְ יוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל אַרְבָּעִים
יוֹם אַחֲרוֹנִים שָׂאוּ עֵקֶר גָּמַר הַתְּקוּן שֶׁל חֲמָא הָעֵגֶל שְׁעָבְרוּ עַל
הַתּוֹרָה, שְׁעָקֵר הַתְּקוּן עַל־יְדֵי שְׁעוֹשִׁים מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת שָׁזָה
בְּחִינַת שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שְׁנַתְּגַלוּ לְמוֹשֶׁה אִזְ,
הַנִּמְשָׁכִין מִשְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶם בְּשִׁבּוּל
הַתְּקוּן כַּנֵּ"ל (וְעַל כֵּן מִתְּפִלָּיִם בְּיוֹם־הַכַּפּוּרִים חֲמֵשׁ תְּפִלוֹת כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ
חֲמֵשֵׁי תּוֹרָה, שָׁזָה בְּחִינַת חֲמֵשׁ סְפָרֵי תְהִלִּים כְּנֶגֶד חֲמֵשֵׁי תּוֹרָה כַּנֵּ"ל).

וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּסוֹף תְּפִלַּת נְעִילָה שְׁבַע פְּעָמִים "ה' הוּא
הַאֱלֹהִים", הֵינּוּ שָׁה' וְאַלְקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת זְעִיר אֲנִפִּין
וּמַלְכוּת בְּחִינַת תּוֹרָה וְתְּפִלָּה כִּידוּעַ פְּלָה חָד, הֵינּוּ כַּנֵּ"ל. וְעַל כֵּן
אוֹמְרִין זֹאת שְׁבַע פְּעָמִים, זֶה בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בְּחִינַת: "שְׁבַע בְּיוֹם
הַלְּלִיתִיד" וְכֵן הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת שְׁבַעָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "חֻצְבָה
עַמּוּדֶיהָ שְׁבַעָה". וְזֶה: "שְׁבַע בְּיוֹם הַלְּלִיתִיד עַל מוֹשֶׁפְּטֵי צְדָקָד'
שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁבַע בְּיוֹם הַלְּלִיתִיד
נַעֲשֶׂה מֵהַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מוֹשֶׁפְּטֵי צְדָקָד וְזֶה בְּחִינַת - מְזַקֵּק
שְׁבַעָתִים, שְׁבַע פְּעָמִים שְׁבַע, בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי
תְּשׁוּבָה אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה אוֹתִיּוֹת הַשְּׁכָבְטִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּהִלִּים
בְּחִינַת תְּפִלוֹת הַנֶּעֱשִׂים מֵהַתּוֹרָה. וְאִזְ נִתְקַנִּים וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה
כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יְהִיָּה שְׁבַעָתִים כַּנֵּ"ל. (וְעַל כֵּן מְקַדְּשִׁין

במוצאי יום פפורים הלכנה ומתפללים והיה אור הלכנה וכו' פנ"ל). וכל זה זוכין ביום פפורים, סוד יוכל הגדול שער החמשים ששם הוא בחינת שופר גדול, שהוא בחינת שער העליון מחמשים שערי בינה, שישגי אותו משיח שישגי אוריתא דעתיקא סתימאה, שמשם נמשך זה השכל האמת לעשות מהתורות תפלות פנ"ל, שעל־ידי־זה ישובו כל ישראל להשם יתברך לעולם ועד.

ו

וזה בחינת ספה, פי ספה הוא בחינת להקים סבת דוד הנופלת ולזכות לסבת שלם. ועקר סבת דוד הנופלת הוא בחינת התפלה שנפלה בעונותינו הרבים, פי כל עסק דוד המלך, עליו השלום, היה תפלה פמו שפתיב: "ואני תפלה", הינו להקים את התפלה מנפילתה. פי עכשו התפלה היא בחינת: "פרם זלת לבני אדם" אלו דברים העומדים פרמו של עולם ומאי ניהו? תפלה' (הינו בחינת אלו התפלות העושים מהתורות שנעשה מהם שעשועים גדולים למעלה, פמבאר שם בלקוטי תנינא סימן כ"ה) ובני אדם מזולזלים בהם, ועל פן התפלה הוא עכשו בחינת סבת דוד הנופלת, ובסבות עוסקים להקימה. וזה בחינת שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, על מצות ספה, צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי, זה בחינת אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה, זה שיודע לחדש בה דבר, וזה זוכין דיקא פשעושין

מתורות תּפלות שאז זוכין בנדאי לחדש דבר בתּפלתו בכל פעם (ועני במכתבי מורנו הרב רבי נתן, זכר צדיק לברכה, שנת תקצ"ה ראשי-חדש חשוון, שזה בחינת סכה חדשה, שצריכה הסכה להיות חדשה דוקא, כי סכה ישנה יש פוסלים וזה בחינת תּפלה חדשה עני שם).

וזה בחינת ספת שלם, הינו לעשות שלום ויחוד גמור בין תורה לתּפלה שהם בחינת זעיר אנפין ומלכות ששם עקר היחוד והשלום, ושם בפסכה נכנסים כל השבעה רועים מאברהם עד דוד הכל בשביל בחינה זאת, כי ההתחלה מתּפלה והסוף הוא תּפלה, כי עבודת האבות התחילה מתּפלה פי עדין לא היו שום תורה. ועל כן אברהם תקן שחרית וכו', אבל עדין לא היה בתכלית השלמות מחמת שעדין לא נתנה תורה לעשות ממנה תּפלה. ומשה ואהרן הם התורה ויוסף הוא המביא את התורה לבחינת דוד לעשות ממנה תּפלה להוליד מעשים טובים, כי יוסף הוא בחינת הצדיק יסוד עולם בחינת צדיק ח"י עלמין ח"י ברכאין דצלותא, שהוא הבחינה המחבר שניהם, משה ודוד, תורה ותּפלה לעשות מהתורה תּפלה. ועל כן 'משה יוסף דוד' בגימטריא תּפלה פי דיקא שלשתם הם בחינת שלמות התּפלה. כי עקר שלמות התּפלה בתכלית הוא פשעושיין מתורה תּפלה שזה נעשה עלידי שלשת הצדיקים האלה כנ"ל, ועל כן נסתלקו שלשתם בשעת תכלית שלמות עליית התּפלה שהיא בשבת במנחה בעת רעוא דרעוין בבחינת: "ואני תּפלתי לך ה' "

עת רצון" שאומרים אז. וזהו: "ענני באמת ישעך"; אמת, זה בחינת התורה בחינת תורת אמת, הינו על ידי האמת שאזכה לעשות מתורה תפלה, על ידי זה בודאי תענני ויהי לי לישועה. וזהו ענין ומרת יה, ענין זה בחינת התורה בחינת ה' עז לעמו יתן; ומרת יה זה בחינת תפלה, הינו כשאזכה לדבר תורה ותפלה, דהינו לעשות מהתורה תפלה אז בודאי ויהי לי לישועה. ועל כן כל אלה השבעה רועים שהם בחינת שלמות התפלה נכנסים בספה כי בספות עוסקים בזה כנ"ל.

וגם אלו השבעה רועים הנ"ל הם שרש השנים עשר שבטי יה, כי השנים עשר שבטים הם בחינת שנים עשר גבולי אלכסון, בחינת שתיים עשרה פשוטות הנמשכין משבע כפולות מבחינת שבעה ימי הבנין פירוע, ועל כן יש בשמות השנים עשר שבטים ארבעים ותשע אותיות שבע פעמים שבע, כי שרשם בחינת שבעה רועים. וארבעים ותשע אותיות השבטים הם בחינת ארבעים ותשעה ימי הספירה בחינת ארבעים ותשעה שיערי תשובה שהם בחינת תהלים שהוא בחינת שעושין מתורות תפלות כנ"ל.

ובספות עוסקין בזה ועל כן נכנסים לספה כנ"ל, כי התקון של ארבעים ותשעה ימי הספירה שעל ידי זה קבלו התורה ביום החמישים בשבועות, נפגם אחר כך על ידי חטא העגל ואז חזר ונמשך זהמת הנחש שנפסקה במתן תורה. ועתה

בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עוֹסְקִין לְתַקֵּן הַתְּקוּן שֶׁל חַטָּא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן
 וְהַתְּקוּן נִשְׁלָם בְּיוֹם כְּפוּרִים שָׂאוֹ הוּא גָמַר מִן אַרְבָּעִים יָמִים
 הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁנִּתְגַּלָּה אִז הַתְּקוּן שֶׁל שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים
 שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִשְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶם, שֶׁהוּא
 בְּחִינַת לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת כִּנ"ל. וְעַל כֵּן אַחַר יוֹם כְּפוּרִים
 עוֹשִׂים שְׁבַעַת יָמֵי הַסְּפּוֹת וְנִכְנָסִים בְּהַסְּפָה הַשְּׁבַעָה רוּעִים, וְכֹזֶה
 מִמְּשִׁיכֵין מִחֲדָשׁ הַתְּקוּן שֶׁל שְׁבַע שְׁבָתוֹת שֶׁל סְפִירַת הָעֵמֶר,
 וְאַחֲרֵיכֵן הוּא שְׁמִינֵי עֶצְרַת שֶׁהוּא כִּנְגַד שְׁבֻעוֹת שֶׁנִּקְרָא גַם כֵּן
 עֶצְרַת, וְאִז מְסִימִים גַּם כֵּן הַתּוֹרָה וְנִגְמַר אִז הַתְּקוּן שֶׁהַתְּחַלְנוּ בּוֹ
 מִרֵּאשֵׁי־הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא לְתַקֵּן וּלְהַשְׁלִים כִּלְל בְּחִינַת הַתּוֹרָה
 וְהַתְּפִלָּה עַל־יְדֵי שְׁפוּלָלִים אוֹתָם יַחַד וְעוֹשִׂים מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת
 כִּנ"ל. וְטוֹב אַחֲרֵית דְּבַר מִרֵּאשִׁיתוֹ, כִּי הַתְּקוּן שֶׁל אַרְבָּעִים
 וְתִשְׁעָה יָמֵי הַסְּפִירָה שֶׁנִּגְמַר בְּשְׁבֻעוֹת, נִפְגַּם כִּנ"ל, מִחֲמַת שְׁלֹא
 קִבְּלָנוּ אִז רַק הַתּוֹרָה, וְלֹא נִתְגַּלָּה עֲדוֹן הַתְּקוּן שֶׁל שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה
 מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת כִּנ"ל.
 אֲבָל מִרֵּאשֵׁי־הַשָּׁנָה וְיוֹם־כְּפוּר עַד עֵתָה עוֹסְקִים לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת
 תְּפִלוֹת וְזֶה עֵקֶר הַתְּקוּן כִּנ"ל. וְזֶה גַם כֵּן הַבְּחִינָה שֶׁהַסְּפָה צְרִיכָה
 שְׁתִּהְיֶה 'צִלְתָּה מְרֻבָּה מִחֲמַתָּה'. כִּי חֲמָה הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה,
 וְצֵל הוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, וְהַסְּפָה מְעַרְבֶת מִחֲמָה וְצֵל, הֵינּוּ
 מִתּוֹרָה וְתְּפִלָּה אֲבָל הֵצֵל צְרִיךְ שִׁיְהִיָּה מְרֻבָּה כִּי הָעֵקֶר הִיא
 הַתְּפִלָּה שְׁמִתְפַּלְלִים עַל קִיּוֹם הַתּוֹרָה, וְתְּפִלָּה כְּזֹאת הוּא בְּחִינַת

מַעֲשֵׂה בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה מִמַּשׁ, עַל כֵּן הָעֵקֶר כִּי צָרִיךְ שְׂיִהְיֶה מַעֲשָׂיו מְרִבִּין מִחֻכְמָתוֹ שֶׁזֶה בְּחִינַת צְלָתָהּ מְרַבֶּה מִחֻמְתָּהּ כַּנֶּ"ל.

ז

וְעַל כֵּן בְּהוֹשָׁעֵנָא רַבָּא שָׂאזי נִגְמַר הַתְּקוּן אוֹמְרִים אִזְ כָּל סִפְרֵי תְהִלִּים. כִּי זֶה עֵקֶר הַתְּקוּן שָׂאנוּ עוֹסְקִים מֵרֵאשִׁי-הַשָּׁנָה עַד עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ אֲמִירַת תְּהִלִּים בְּעוֹלָם וּלְעַסֵּק בְּהַתְּבוּדוֹת וּלְעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּהִלִּים כַּנֶּ"ל.

ח

וְזֶה בְּחִינַת הַפְּגוּמֹת שֶׁל הַח"י נִעְנוּעִים עִם הַלּוּלָב וּמִיָּנוּ. כִּי הֵם ח"י נִעְנוּעִים כַּנֶּגֶד ח"י בְּרַכָּאן דְּצִלוֹתָא. וּמִבְּאֵר בְּכַתְבֵי הָאֵר"י זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, שְׁפָנִית הַנִּעְנוּעִים הוּא כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ הָאֵרָה מִהַמְּחִין שְׁבִרָאשׁ לְתוֹךְ הַשְּׂשִׁיבָה קְצוּוֹת, כְּדִי שְׂיִהְיֶה כַח לְהַמְּחִין שְׁבִשְׂשִׁיבָה קְצוּוֹת לְהַאִיר לְתוֹךְ הַמְּלָכוֹת. הֵינּוּ כִּי כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה זֶה בְּחִינַת שְׂמֵאֲרִין הַמְּחִין שְׁבִשְׂשִׁיבָה קְצוּוֹת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה לְהַמְּלָכוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, וְזֶה יִפְּלוּ בְּשִׂמְתִּפְלֵל סַתָּם לְקַיֵּם כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה. אֵךְ תְּפִלָּה כְּזוֹ אֵינָה יְכוּלָה לְהִיּוֹת בְּבְחִינַת רַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים, כִּי אֵינּוּ יְכוּלִים לְהַאֲרִיךְ בָּהּ עֲדִין וּלְשַׁפֵּךְ לְבוֹ כַּמּוּם נִכַח פְּנֵי הַשָּׁמַיִם, עַד שְׂיִעוֹרֵר רַחֲמָיו וְיַתְּבַרֵךְ בְּשִׁלְמוֹת עַל-יְדֵיהֶּם, עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הָאֵרָה

ממחין שְׁפָרָאשׁ, הינו מבחינת חדושי תורה שנמשכין מבחינת אוריתא דעתיקא סתימאה שהם בחינת שרשי התורה, ועל-ידי זה יודעים סגלת כל מצוה ומצוה מה יכולין לזכות על ידה. ואז על-ידי חדושי תורה כאלו נמשך בשלמות זה הדרך לעשות מתורות תפלות ולשפך לבו כמים לפני השם, שזכה לקיים כל מצוה כראוי כנ"ל במה שבארנו בענין השופר עין שם.

ט

וזו בחינת ההקפות של שמחת תורה, שמשקיפין עם התורה ואומרים אז תחנונות ובקשות, אנא השם הושיעה נא. להורות שהתורה עדין בבחינת מקיפין אצלנו, וכל עסקנו לבקש ולהתחנן מהשם יתברך להכניס המקיף לפנינו, דהינו שעושים מהתורות תפלות, שקיום התורה והמצוות שלא זכינו עדין בשלמות והוא בבחינת מקיף אצלנו, נזכה לקיים בשלמות, וזה כל בקשתינו אנא השם הושיעה נא. ועל פן שמחים אז מאד, כי כשזוכין לתפלות שלמות כאלו שנעשים מהתורות משם עקר השמחה כמובן ב"לקומי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ב, שנעשה ונשמע שהם בחינת תורה ותפלה, הם עקר השמחה, בחינת מה שדדרשו חכמינו זכרונם לברכה, על הפתרים של נעשה ונשמע שעתיד הקדוש-ברוך-הוא להחזירם לנו, עליהם נאמר: "ושמחת

עולם על ראשם" (שבת פ"ח) ועקר שלמות השמחה הוא על־ידי היראה שהוא בחינת תפלה בחינת וגילו ברעדה עין שם.

י

וזה ענין נסוד המים בחג, כי זה בחינת: "וישאבו מים וישפכו לפני ה'" הנאמר בשמואל; ופרש רש"י ששפכו לבם כמים, הינו בחינת שלמות התפלה שנשלם בסבות כנ"ל. וזה בחינת שמחת בית השואבה שהוא על שם שכתוב: "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה" ותרגומו: 'ותקבלון אולפן חדת', הינו בחינת החדושי תורה הנ"ל הנמשכין מבחינת עתיקא סתימאה, והם בחינת מעיני הישועה ממש בחינת נחל נובע מקור חכמה, כי נובעים מהם עצות וישועות נפלאות בלי גבול וקץ, שיכולים להושיע לכל אפלו יהיה מי שיהיה. ומחדושי תורה כאלו בשזוכים לעשות מתורות תפלות, על־ידי־זה זוכין לשפך לבו כמים לפני השם, כל אחד ואחד כפי אשר יודע נגעי לבבו ומכאוביו איך הוא רחוק מהשם יתברך, ולאיוה מדות רעות ותאוות רעות ובלבולים רעים נפל בעוונותיו, וכל מה שעובר עליו בכל יום ובכל עת, שהכל יוכל למצא בתוך תפלות אלו שעושה מהתורות האלה הנ"ל ולפרש שיחתו לפניו יתברך ברחמים ותחנונים על כלם, כבן המתחמא לפני אביו, שכל זה הוא בחינת שאיבת מים הנ"ל. וזה ושאבתם מים בששון, כי

כְּשֶׁזוֹכֵין לְהַמְשִׁיד דְּרָדָּךְ זֶה בְּשִׁלְמוֹת הוּא בּוֹדֵאי שְׂמֻחָה שָׂאִין לָהּ
קֶזֶן בְּחִינַת וְגִילוֹ בְּרַעְדָּה הַנ"ל בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם כַּנ"ל לְעִנְיָן
הַשְּׂמֻחָה שֶׁל שְׂמֻחַת תּוֹרָה וְהַתְּקוּפוֹת.

יא

וְזֶה (יְרֵמְיָה ל"א) "עַד מָתִי תִתְחַמְקִין הַבַּת הַשׁוֹכֵבָה כִּי בָרָא
הַשֵּׁם חֲדָשָׁה בְּאַרְצָן נִקְבָה תְּסוּכֵב גְּבָר", וּפְרָשׁ רַש"י הַפְּסוּק
לְעִנְיָן תְּשׁוּבָה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: תִּתְחַמְקִין - תִּסְתְּרִי מִמֶּנִּי, שְׂאֵת בּוֹשָׁה
לְשׁוֹב אֵלֵי מִפְּנֵי דְרַבְּדָּה. הִנֵּה חֲדָשָׁה גְּבֵרָת בְּאַרְצָן, שֶׁהִנְקָבָה
תַּחְזוֹר אַחַר הַזְּכָר לְבָקְשׁוֹ שִׁישְׂאָנָה לְשׁוֹן אִסּוּכְבָה בְּעִיר אֲבִקְשָׁה
וְכו', עַד כָּאֵן לְשׁוֹן רַש"י. וְלִכְאוּרָה מָה עִנְיָן נִקְבָה תְּסוּכֵב גְּבָר
שֶׁהִנְקָבָה תַּחְזוֹר אַחַר הַזְּכָר וְכו' לְעִנְיָן תְּשׁוּבָה? אֵךְ עַל־פִּי הַנ"ל
מִבְּאֵר הַיֵּטֵב, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה זָכָר וּנְקֵבָה שְׂרָשֵׁם לְמַעְלָה בְּמָקוֹם
גְּבוּהָ מְאֹד, שְׂכָל הַיְחֻדִים הָעֲלִיוֹנִים תְּלוּיִים בָּהֶם, כַּמּוּכָן בְּכָל
סִפְרֵי הַזֵּהָר הַקְּדוֹשׁ וְכַתְּבֵי הָאֵר"י זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה. וְהֵם בְּחִינַת
הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא וְכַנְּסַת יִשְׂרָאֵל, וְהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שְׂבִכְתָּב
וְתוֹרָה שְׂבַע־עֲלֻפָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וְתַפְלָה. כִּי תַפְלָה הוּא
בְּחִינַת תּוֹרָה שְׂבַע־עֲלֻפָּה, כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתַּפְלָה הוּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה
מִהַתּוֹרָה תַּפְלָה וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל־יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה
שְׂבַע־עֲלֻפָּה, שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת כָּל הַחֲדוּשִׁין דְּאוּרִיתָא שְׂכָלָם
נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מוֹשֶׁה, שִׁזְכָּה לְהַתְּחַדְּשׁוֹת הַתּוֹרָה

בתכלית השלמות שהוא בחינת אוריתא דעתיקא סתימאה. ועל־
ידי חדושים אלו יהיה נמשך זה הדרך בשלמות בעולם לעשות
מהתורות תפלות כנ"ל.

ואז לא נתביש לשוב להשם יתברך אפלו אם עשינו מה
שעשינו, ואפלו אם אנחנו עכשו כמו שאנו יודעים בעצמנו
כל אחד ואחד, אף־על־פי־כן על־פי הדרך הזה לעשות
מהתורות תפלות הנמשך עתה מבחינת התנוצצות משיח
שמתנוצץ לבוא במהרה בימינו, כי בודאי לא יתמהמה עוד חס
ושלום, כמו שהתמהמה עד הנה. על־פי דרך זה אנו יכולין כלנו
איך שהוא לשוב להשם יתברך, מאחר שכל תשובתנו ותקותנו
ותוחלתנו להשם יתברך הוא רק על־ידי תפלה, שאנו מצפים
ומבקשים ומתחננים מהשם יתברך שישׁיב אותנו אליו ועזרנו
ויושיענו בגבורתו הגדולה ובחסדיו הנפלאים לקיים את כל
התורה מעתה. על כן בודאי עתה אין לנו לפל בדעתנו
מלהתפלל לשוב להשם יתברך מחמת שמעשינו אינם כהגון, כי
הלא אדרבא זהו בעצמו בקשתינו מהשם יתברך שהוא יעזרנו
לתקן מעשינו, ובזה אנו יכולים לעסק תמיד, עד שירחם עלינו
מן השמים למלאות בקשתינו. ובאמת מו שהוא חזק בדרך הזה
להרבות בהתבודדות ולעשות מהתורות תפלות ולהרבות
בתפלות כאלו תמיד, סוף כל סוף בודאי ישוב להשם יתברך
כאשר הכנתי מפי אדוננו מורנו ורבנו הקדוש.

וְזֶה שְׂצוּעַק הַנְּבִיא: "עַד מָתִי תִתְחַמְקִין הַבַּת הַשׁוֹכְבָה", הִינוּ
 שֶׁהַנְּבִיא קוֹרֵא תִגָּר וְצוּעַק וְקוֹרֵא בְּקוֹל גָּדוֹל אִים וְנוֹרָא עַל
 מַה שְּׂאֵנוּ נּוֹפְלִין בְּדַעְתָּנוּ בְּכָל פְּעַם מְלָשׁוּב מַחְמַת רַבּוּי מְעַשְׂנוּ
 הָרַעִים, שֶׁהִינּוּ שׁוֹנִים בְּאוֹלָתָנוּ פְּעָמִים אִין מִסְפָּר פִּידוּעַ, שָׂרַב
 הַמְתַּרְחָקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מַחְמַת נְפִילוֹת הָאֱלֹהִים, מֵאַחַר
 שְׂרוּאִים שְׁזָה כְּמָה שֶׁחֲפָצִים לָשׁוּב וּבְכָל פְּעַם נּוֹפְלִים יוֹתֵר,
 וְהַפְּעַל דְּבַר מִתְנַגֵּר וּמִתְנַגֵּר עֲלֵיהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּמַחְמַת זֶה
 נִתְרַשְׁלוּ יְדֵיהֶם מְלָשׁוּב עוֹד פְּאֵלוּ אָפֶס תְּקוּהַ חֵס וְשְׁלוֹם. וְעַל זֶה
 צוּעַק הַנְּבִיא: "עַד מָתִי תִתְחַמְקִין", עַד מָתִי תִסְתְּרִי מִמֶּנּוּ שְׂאֵת
 בּוֹשָׁה לָשׁוּב אֵלַי מִפְּנֵי דְרָבָה, 'הִנֵּה חֲדָשָׁה נִבְרָאת בְּאַרְצִי',
 שֶׁהַנְּקֵבָה תִּחְזֹר אַחַר הַזְּכָרִים, הִינוּ שֶׁהַנְּקֵבָה הָאִשָּׁה יִרְאֵת הַשֵּׁם
 שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה, רוֹדֶפֶת אַחַר הַתּוֹרָה, שְׁזָה הִיא רַק
 כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת. כִּי מַה שֶּׁעֲכָשׁוּ דְרָבּוּ שֶׁל אִישׁ לַחֲזוֹר
 אַחַר אִשָּׁה זֶהוּ מַחְמַת קִטְנוּתָהּ בְּמַעֲלָהּ, כִּי עֲכָשׁוּ הַתְּפִלָּה
 בְּקִטְנוּת וְרַב הַתְּפִלוֹת הֵם צְרִכֵי הַגּוֹף וְאִז אִין לְהַתְּפִלָּה פְּתִחוֹן
 פֶּה לְרֹדֵף אַחַר הַתּוֹרָה וּלְתַבַּע אוֹתָהּ, כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא לְצִרְכֵי
 הַגּוֹף אִין לָהּ שְׁלֵמוֹת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְכו' בְּנ"ל בְּתַחֲלַת
 הַדְּרוֹשׁ, וְעַל כֵּן בּוֹדָאִי אִין זֶה דְרָבָה הַטּוֹב וְהָאֵמֶת לֹאמֹר אֶלְמוֹד
 תּוֹרָה כְּדִי שְׂאוּכַל לְהַתְּפַלֵּל עַל צְרִכֵי הַגּוֹף, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת
 'אַל תַּעֲשֵׂם קְרֹדִים לַחֲתוֹךְ בְּהֵם', כִּי עַקֵּר בּוֹנְתוֹ עַל צְרִכֵי הַגּוֹף רַק
 מַחְמַת שְׂמִתְבִּישׁ לְשֵׂאֵל עַל צְרִכֵי, עַל כֵּן הוּא לֹאמֹד כְּדִי שְׂיִשְׂאֵל

צָרְכוֹ. וְזוֹ בּוֹדָאי מִגְּנֵה מְאֹד עַל כֵּן אֵין נֹאֵה בְּתַפְּלָה כְּזוֹ
שֶׁהַתַּפְּלָה תִּבְקַשׁ אֶת הַתּוֹרָה כִּנְ"ל.

אָבֵל הַתַּפְּלָה שְׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת שֶׁהוּא לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, אִזּוֹ
הַתַּפְּלָה נִבְנִית בְּשִׁלְמוֹת גְּדוֹל. וְאִזּוֹ בּוֹדָאי אֵינָה מִתְּבַשְּׁט
הַתַּפְּלָה בְּחִינַת אִשָּׁה לְרֹדֵף אַחַר בְּעֵלָהּ, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה בְּבַחֲיִנַת:
"נִקְבָּה תְּסוּבֵב גְּבַר" בְּחִינַת: "הַחֲזִיקוּ שְׁבַע נְשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד"
וְכו'. כִּי תַפְּלָה שְׁלֵמָה כּוֹאֵת בּוֹדָאי תּוֹכֵל לְרֹדֵף אַחַר הַתּוֹרָה
וּלְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ: לְמַד וְעַסֵּק בְּתוֹרָה בְּשִׁבְלוֹ כְּדֵי שְׂאוּכַל לַעֲשׂוֹת
מִתּוֹרוֹת תַּפְּלוֹת אֱלוֹ, כִּי כָּל כְּוָנָתִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאִי, וְעַל-יְדֵי
דְרָךְ זֶה אֵין לָךְ לְהַתְּבַשֵּׁשׁ לְשׁוֹב אֵלַי תְּמִיד יִהְיֶה אִיךְ שִׁיְהִיָּה כִּי
רַחֲמֵי לֹא כָּלִים, וּבְכָל פַּעַם תּוֹכֵל לָבוֹא בְּתַפְּלָה וְתַחֲנוּגִים
לְבַקֵּשְׁנִי שְׂאֶקְרַבְךָ מֵעַתָּה. וּבּוֹדָאי יוֹעִילוּ דְבַרְיֶךָ סוּף כָּל סוּף, כִּי
דְרָךְ זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּאֻלָּה הָאֲחֵרוֹנָה שְׂאֵין לָהּ הַפְּסָק, שֶׁהוּא
בְּחִינַת מַעֲיָנִי הַיְשׁוּעָה שְׂאֵינִי נִפְסָק לְעוֹלָם כִּנְ"ל, כִּי הוּא דְרָךְ
שְׂדַרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם: אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מִשֶּׁה אֲהַרֵן
יוֹסֵף דָּוִד וְכָל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוּמוֹנִים שְׁעַסְקוּ בְּתַפְּלָה וְהַתְּבוֹדָדוֹת
הַרְבֵּה לְהַתְּקַרֵּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִךְ בְּתַחֲלָה לֹא הָיוּ יְכוּלִים עֲדוּן
לְזַכּוֹת לָזֶה בְּשִׁלְמוֹת לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תַּפְּלָה, מִחֲמַת שְׁעַדוּן לֹא
הָיָה תּוֹרָה בְּעוֹלָם וְהַכְּרָחוּ לְעַסֵּק בְּתַפְּלָה הַרְבֵּה כָּל הָאֲבוֹת עַד
מִשֶּׁה, שְׂזָכָה בְּרַבּוּי תַּפְּלוֹתָיו בְּחִינַת "תַּפְּלָה לְמִשֶּׁה" לְהַמְשִׁיךְ

תּוֹרָה.

אֲבָל עֲדִין לֹא הִגִּיעָה הָעֵת לְחֹזֵר וּלְהַכְנִים הַתּוֹרָה לְתוֹךְ
הַתְּפִלָּה וּלְכַבֵּשׁ דֶּרֶךְ זֶה בְּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת,
וְעַל כֵּן הָיָה מָה דִּהְיֶה שְׂקָלְקְלוֹ הָעֶרְב־רֵב וְהַחֲטִיאוּ גַם אֶת
יִשְׂרָאֵל וְכו', עַד שֶׁבֵּא דוֹד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁהוּא מְשָׁלִים
אֶת הַשְּׂבָעָה רוּעִים וְהוּא הִיָּה שְׂרֵשׁ נִשְׁמַת מְשִׁיחַ וְהוּא הַתְּחִיל
לְעוֹרֵר זֶה הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, שְׂזָהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים
וְכו' כַּנִּל. אֲבָל הָעֵקֶר הַגָּמֵר יִהְיֶה בִּימֵי מְשִׁיחַ שְׂאֵז יִתְחַדֵּשׁ
הַדֶּרֶךְ הַזֶּה לְגַמְרֵי, וְעַל־יְדֵי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה לֹא נִבּוֹשׁ וְלֹא נִפְלָם
לְעוֹלָם, כִּי אִיךְ שֶׁהוּא נָשׁוּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ כַּנִּל. וְזֶה בְּחִינַת:
"תַּחַת אֶהְבְּתִי יִשְׁמַנּוּנִי וְאֲנִי תְּפִלָּה", הִינּוּ אֶהְבָּה זֶה בְּחִינַת
הַתּוֹרָה בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד. וַכְּמוֹ שֶׁפָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה, בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן ל"ג עַל פְּסוּק:
"יֹאמֵם יִצְוֶה ה' חֶסֶדוֹ", שְׁכָל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת אֶהְבָּה
וְחֶסֶד וְכו' עֵינֵי שֵׁם, וְזֶהוּ תַּחַת אֶהְבְּתִי שְׁכָל מָה שְׂאֲנִי זוֹכֶה
לְבְּחִינַת אֶהְבָּה בְּחִינַת מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, כֹּל מָה שְׂאֲנִי רוֹצֶה
לְהַתְּחִיל לַעֲסֵק בְּאִיזָה תּוֹרָה וּמְצוּוֹה שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶהְבָּה -
יִשְׁמַנּוּנִי, שֶׁהֵם מִתְגַּרְמִים וּמְשַׁמְיָנִים בִּי וְרוֹצִים לְהַפִּיל אוֹתִי חֶסֶד
וְשְׁלוֹם, וְאֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ מָה לַעֲשׂוֹת כְּנֶגֶד הַתְּגָרוֹת כּוֹאֵת. עַל כֵּן
"וְאֲנִי תְּפִלָּה", הִינּוּ כֹל עֵסְקִי שְׂאֲנִי עוֹשֶׂה מִהַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת
אֶהְבָּה אֲנִי עוֹשֶׂה מִמֶּנָּה תְּפִלָּה וְעַל־יְדֵי־זֶה אֲנִי מְצַפֶּה לִישׁוּעָה
עֲדִין שְׂאִזְכֶּה לָשׁוּב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ בְּאַמְתָּ.

וְעַתָּה תִּרְאֶה נִפְלְאוֹת מֶה שְׂמוּכָא בְּזֶהר הַקְּדוּשׁ, שְׁבַסְכוֹת הוּא
 בְּחֵינִת: נִקְבָּה תְּסוּבָב גְּבַר בְּחֵינִת: "וְהַחֲזִיקוּ שְׁבַע נְשִׁים
 בְּאִישׁ אֶחָד" עֵינ שֵׁם. וְזֶה הוּא עֲנִין הַהֶקְפּוֹת עִם הַלּוֹלָב סְבִיב
 הַסֶּפֶר תּוֹרָה, וְאוֹמְרִים תְּפִלוֹת וְהוֹשְׁעוֹת סְבִיב הַתּוֹרָה בְּבְחֵינִת:
 "נִקְבָּה תְּסוּבָב גְּבַר" הַנ"ל, הֵינּוּ שְׂאֵנו מִמְּשִׁיכֵי הַתּוֹרָה לְתוֹךְ
 הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, כִּי אִזּוּ בְּסִפּוֹת, עוֹלָה הַתְּפִלָּה
 עַל־יְדֵי שְׁעוֹסְקִין אִזּוּ לְהַמְשִׁיךְ הַדְּרֵךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת,
 שְׁזֶה הוּא בְּחֵינִת: "נִקְבָּה תְּסוּבָב גְּבַר", בְּחֵינִת: "וְהַחֲזִיקוּ שְׁבַע
 נְשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד" כִּנ"ל. וְזֶהוּ: "וְהַחֲזִיקוּ שְׁבַע נְשִׁים" בְּחֵינִת
 תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחֵינִת 'אִשָּׁה יִרְאֵת ה'" בְּחֵינִת: "שְׁבַע בְּיוֹם
 הַלֵּלְתִיךָ" וְכו', וְזֶהוּ שְׂמִסִּים הַכְּתוּב: "לֶחֱמֵנו נֹאכַל וְשִׂמְלוֹתֵינוּ
 נִלְבַּשׁ", כִּי הַלֶּחֶם וְהַשְּׂמֹלָה שֶׁהוּא הַפְּרִנָּסָה הַנִּמְשָׁךְ עַל־יְדֵי
 תְּפִלוֹת פְּשׁוּמוֹת שֶׁל צְרִכֵי הַגּוֹף, עֵקֶר הַפְּרִנָּסָה נִמְשָׁךְ מִהַתּוֹרָה,
 כִּי תְּפִלָּה כּוֹזֵאת אֵין לָהּ שׁוֹם כַּח לְהַשְׁפִּיעַ כִּי אִם מֶה שְׂמִקְבֶּלֶת
 מִהַתּוֹרָה שְׂמִשֵּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכו', אֲבָל תְּפִלָּה שְׁעוֹשִׂין
 מִהַתּוֹרָה, זֹאת הַתְּפִלָּה הִיא בְּעֶצְמָהּ תּוֹרָה וְאֶצְלָה כָּל
 הַהַשְׁפָּעוֹת, מֵאַחַר שֶׁכָּל עֶסְקָה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שְׂמִשֵּׁם כָּל
 הַהַשְׁפָּעוֹת וְזֶה לְחֵמֵנו - דִּיקָא - נֹאכַל, וְשִׂמְלוֹתֵינוּ נִלְבַּשׁ. וְזֶה
 "רַק יִקְרָא שְׂמֵךְ עֲלֵינוּ אֶסְף אֶת חֲרָפְתֵנוּ", דִּהֵינּוּ לְהַעֲלוֹת
 הַתְּפִלָּה מִחֲרָפוֹת וּבְזִיוּנוֹת מְזִילוֹתָא דְגְלוֹתָא מִבְּחֵינִת "כֶּרֶם זֹלֹת"
 וְכו' 'אֵלוּ דְבָרִים' וְכו'. וְתְּפִלָּה כּוֹזֵאת הִיא בְּחֵינִת: "אִשָּׁת חֵיל

עֲמַרְתָּ בַעֲלָהּ. בְּחִינַת: "רְבוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְאֵת עֲלִיתָ עַל בְּלָגָה" בְּחִינַת: "בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ". כִּי יֵשׁ אִשָּׁה שֶׁבַעֲלָה צָרִיךְ לְפָרְנֶסָה לְהֵבִיא לָהּ כָּל צָרָכֶי הַפְּרִנָּסָה וְהִיא רַק מִתְקַנֶּת הַמַּאֲכָל בְּבִשּׁוּל וְאִפִּיָּה וְכו', וְזֶה הַתְּפִלָּה הַפְּשׁוּמָה שֶׁל צָרָכֵי הַגּוּף שֶׁכָּל הַשֹּׁפֵעַ שֶׁל הַתְּפִלָּה מֵבִיא לָהּ בַּעֲלָה שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, רַק שֶׁעָקֹר גָּמַר בִּשּׁוּל הַשֹּׁפֵעַ צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה כְּדֵי שְׂתוּכַל לִירֹד לְהַעֲלוֹם לְפָרְנֶס אֶת הָעוֹלָם. אֲבָל יֵשׁ אִשֶּׁת חֵיל שֶׁכָּל עֲשִׂירוֹת שֶׁל בַּעֲלָה וְחִיּוּתוֹ מְמַנָּה בְּחִינַת: "בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָה". וְזֶה בְּחִינַת הַתְּפִלוֹת שֶׁעוֹשִׂים מִהַתּוֹרוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁכָּל חִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵיהָ, דְּהֵינּוּ עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכוּ"ל.

וְזֶהוּ שֶׁנֶּסְמָךְ שֵׁם בִּירְמִיָּה אַחַר פְּסוּק "עַד מָתִי תִתְחַמְּקִין" וְכו', "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' וְזָרַעְתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְכו' זָרַע אָדָם וְזָרַע בְּהֵמָה" וּפִרַשׁ רַש"י: 'הַטּוֹבִים וְהַסְּכָלִים שֶׁבָּהֶם אֲנִי אֹזְרָעִים כֻּלָּם לְהִיּוֹת זָרַע שְׁלִי'. "זָרַע אָדָם וְזָרַע בְּהֵמָה" תִּרְגָּם יוֹנָתָן: אֶקְמִינּוּן כְּבָנֵי אִנְשָׁא וְאֶצְלַחִינּוּן כְּבַעֲרָא, שְׂאִין עוֹנוֹתִיָּה נִפְקְדִין עֲלֶיהָ. הֵינּוּ אָדָם זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת: "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם", בְּחִינַת שֵׁם מ"ה הַקְּדוּשׁ, בְּהֵמָה זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, כִּי בְּהֵמָה בְּגִימַטְרִיא שֵׁם ב"ן הַקְּדוּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹכָא, כִּי עָקֹר הַתְּפִלָּה שְׂיִשִּׁים עֲצָמוֹ כְּבְהֵמָה כְּמוֹ שְׂאִין בּוֹ שׁוֹם דַּעַת לְשִׁית עֲצוֹת לְנִפְשׁוֹ, רַק יִבְקֹשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים בְּבְחִינַת: "כְּאִיל

תֵּעָרֵג עַל אֶפְיָקוּ מַיִם" וְכִמּוֹ שֶׁפְּתוּב: "גַּם בְּהִמּוֹת שְׂדֵה תֵּעָרֵגוּ אֵלַיךְ", בְּחִינַת: "כְּסוּם עֲגוּר בֶּן אֲצַפְצַף אֶהְיֶה בַּיּוֹנָה". וְעַל־יָדַי בְּחִינָה זֹאת שֶׁיִּזְרַע אֶת יִשְׂרָאֵל זֶרַע אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה יַחַד, הֵינּוּ שֶׁיַּעֲשׂוּ מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ יְשׁוּעָה לְכָל־ם אֲפִלוּ לְאוֹתָם שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהִמּוֹת מִמֶּשׁ עַל־יָדַי מַעֲשִׂיהֶם, כִּי עַל־יָדַי דְּרָךְ זֶה יִזְכּוּ גַם הֵם לְתִשׁוּבָה וְלִסְלִיחַת עוֹנוֹת, בְּחִינַת: "אֶקְמִינוּן כְּבָנֵי אִנְשָׁא וְאֶצְלַחִינוּן כְּבָעִירָא שְׂאִין עוֹנוֹתֵיהָ נִפְקָדִין עֲלֶיהָ", כִּי עַל־יְדֵי־זֶה עֵקֶר הַתִּשׁוּבָה וְסְלִיחַת עוֹנוֹת כִּי הוּא בְּחִינַת שְׁלִשְׁעֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה עֵקֶר הַסְּלִיחָה וְהַתְּקוּן וְכַ"ל. וְזֶה שֶׁנֶּסְמָךְ שָׁם: "הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְכִרְתִּי אֶת בַּיִת יִשְׂרָאֵל" וְכו' הֵינּוּ כַּ"ל, כִּי עַל־יָדַי דְּרָךְ זֶה נִזְכָּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בְּחִינַת: "וְנָתַתִּי אֶת תּוֹרָתִי בְּקִרְבְּם וְעַל לִבָּם אֶכְתָּבֶנָּה". לֵב זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כִּי עֲבוּדָה שְׁפֵלֵב זֶה תְּפִלָּה, הֵינּוּ שֶׁתְּהִיָּה נִכְתָּבַת הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ הַלֵּב עַל־יָדַי שֶׁיִּכְתְּבוּ מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵב, וְעַל־יְדֵי־זֶה נָשׁוּב אֵלָיו יִתְפָּרֵךְ בְּאֵמַת וַיִּקְרַב אוֹתָנוּ בְּרַחֲמָיו בְּחִינַת: "וְהִיִּיתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם".

יב

וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב וְלֵאמֹר וְרַחֵל. רַחֵל זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שְׁבַע־לְפָה שְׁהִיא בְּרַחֵל לִפְנֵי גּוֹזוּיָהּ, שֶׁהַכֹּל גּוֹזוּיִם וּפּוֹסְקִים מִמֶּנָּה

הַלְכוּת (כְּמוֹ שְׂמֵבֵאֵר בְּ"לְקוּמֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן י"ב). לֵאמֹר זֶה
 בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת: "וְעֵינַי לַאֲהָרַבּוֹת", שְׁהִיְתָה בּוֹכָה שְׁלֹא
 תִּפְּלַח בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו בְּבְחִינַת: "בְּבִכֵּי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹכִילִם".
 יַעֲקֹב זֶה בְּחִינַת פְּלִיאוֹת הַתּוֹרָה בְּחִינַת: "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה
 מוֹרְשָׁה קְהֵלֵת יַעֲקֹב", הֵינּוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב. כִּי תּוֹרָה
 שְׂבֻכְתָּב וְתּוֹרָה שְׂבֻעֲלִפָּה הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה בְּחִינַת יַעֲקֹב
 וְרַחֵל כִּידוּעַ.

וּכְבָּר בְּאַרְנוֹ שְׁעַקֵּר הַתְּפִלָּה שְׁעוֹשִׂים מִתּוֹרָה הוּא עַל־יְדֵי תּוֹרָה
 שְׂבֻעֲלִפָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲדוּשֵׁן דְּאוּרִיתָא הַנִּמְשָׁכִים
 מִשְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת וְכוּ', שְׁעַל־יְדֵי־זֶה דִּיקָא יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת
 מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת. וְעַל כֵּן לֵאמֹר וְרַחֵל כְּחֵדָא חֲשִׁיבִי, כְּמוֹכָא
 בְּזִהְרֵי הַקְּדוּשׁ וּבְכִתְבֵי הָאָר"י זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָתָהּ. וְיַעֲקֹב שֶׁהוּא יְסוֹד
 הַתּוֹרָה הִיָּה כָּל עֲבוֹדָתוֹ בְּרַחֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שְׂבֻעֲלִפָּה, כִּי
 אִין שְׁלֵמוֹת לַתּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב בְּלֹא תּוֹרָה שְׂבֻעֲלִפָּה, וְאִי אֶפְשָׁר
 לְהוֹלִיד שֵׁם עֲבוֹדָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים מִתּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב כִּי
 אִם עַל־יְדֵי תּוֹרָה שְׂבֻעֲלִפָּה. כִּי מִתּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב בְּעֲצֻמָּה אִין
 יוֹדְעִים שׁוֹם מִצְוָה בְּשְׁלֵמוֹת כְּמוֹכָא כֹּל זֶה בְּמִקּוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן
 הִיָּה כָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בְּרַחֵל.

אַבְל בְּאַמַּת אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת בְּשְׁלֵמוֹת
 שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב וְרַחֵל, כִּי אִם עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים
 וְכַנ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת 'לֵאמֹר' כַּנ"ל. וּמַחֲמַת שְׁתּוֹרָה וְתְּפִלָּה הֵם

תלויים זה בזה, שאי אפשר לזכות לתורה כי אם על-ידי תפלה ואי אפשר לזכות לתפלה כי אם על-ידי תורה, כי צריכין ללמוד תורה כדי לידע על מה להתפלל, אבל גם לזכות ללמוד תורה צריכין תפלה. וכמו שאנו מתפללין בכל יום "והאר עינינו בתורתך ותן בלבנו בינה וכו' ללמוד וללמד" וכו' ומחמת זה אין יודעים מהיכן ההתחלה.

ועל כן אפלו יעקב אבינו, עליו השלום, לא היה יכול לעמוד על הדבר וסבר שהכרח להדבק תחלה ברחל שהיא בחינת תורה שבעל-פה, כי לכאורה נראה כד שצריכין להתחיל מעסק התורה וכנ"ל. וגם כי רחל היא בחינת עלמא דאתגליא פמובא, הינו כי הכל רואין מעלת חדושין דאורייתא הנמשכין מתורה שבעל-פה וחיבין בעיני כל מחמת שיש בהם חכמה ושכל גדול הנגלה לעין כל, והחכמה חשובה בעיני הכל. אבל לאה היא בחינת עלמא דאתפסיא פמובא, כי חשיבות ומעלת התפלה סתום ונעלם מעיני הכל, כי תפלה הוא רק בחינת ימונה ואי אפשר להבין ענין התפלה בשום שכל כלל, ועל כן נאמר על התפלה 'פרם זלת' ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה, 'אלו דברים וכו' ובני אדם מזולזין בהם'.

וזה בחינת: "ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה ועיני לאה רבות", כי יופי הדור התורה שבעל-פה הכל רואין וחשוב בעיני הכל, והכל רצין אל המושגת, אבל "ועיני לאה רבות"

שְׁהִיְתָה בּוֹכָה תָּמִיד, שְׁלֵא תִפֵּל בְּחֻלְקוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, וְזֶה רָמַז עַל
 בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל, עַל כֹּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁצָּרִיךְ לִכְבוֹת כֹּל
 כֶּף כָּמוֹ לְאֵה עַד שֶׁהָיוּ עֵינֶיהָ רַפּוֹת שְׁלֵא תִפֵּל בְּחֻלְקוֹ שֶׁל הַס"ם
 [הַסְּמ"ךְ מ"ם] חֶסֶם וְשְׁלוֹם, שֶׁהוּא שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ. אֲבָל מַעֲלַת
 וְחִשְׁבוֹת עֲנֵן זֶה שֶׁל תִּפְלָה אִין הַכֹּל רוֹאִין כִּי הִיא בְּחִינַת עֲלָמָא
 דְּאִתְבְּסִיא בְּנ"ל וְעַל כֵּן אֶפְלוּ בְּנֵי אָדָם הַכְּשָׁרִים אִין רְצִין אַחֲרֶיהָ
 כֹּף כֶּף וְאִדְרָבָא, מְוֹלְזִין בָּהּ בְּנ"ל, וְאֶפְלוּ יַעֲקֹב לֹא הָיָה יָכוֹל
 לַעֲמֹד עַל הַדְּבָר וְעָבַד בְּרַחֵל דִּיקָא בְּנ"ל. וְלִכֵּן הָאֲרָמִי בְּרַמְאוֹתוֹ
 הַגְּדוֹלָה רָצָה לְהַטְעוֹת אֶת יַעֲקֹב וּלְהַחֲלִיף לוֹ לְאֵה בְּרַחֵל, כִּי לִכֵּן
 לֹא יָדַע כָּלֵל מַעֲלַת הַתִּפְלָה, כִּי הוּא בּוֹדָאֵי וְזִיל בְּתִפְלָה לְגַמְרִי,
 וְעַל כֵּן סָבַר שְׂאִין בְּלֵאָה שׁוֹם חִשְׁבוֹת כָּלֵל וְסָבַר שְׂרַמָּה אֶת
 יַעֲקֹב מְאֹד בְּמָה שֶׁהַחֲלִיף לוֹ לְאֵה בְּרַחֵל.

אֲבָל בְּאֵמַת הַכֹּל מֵאֵת הַשֵּׁם הִיְתָה, כִּי מְאֹד עֲמָקוֹ מַחְשְׁבוֹתָיו
 יִתְפַּרֵּךְ, וּבְאֵמַת הַכֹּל הָיָה לְטוֹבָה גְּדוֹלָה, כִּי רַחֵל הִצְדֵּקַת
 מִסְרָה סִמְנִיָּה לְאַחֻתָהּ לְאֵה שְׁלֵא תִתְבַּיֵּשׁ. כִּי יַעֲקֹב מִסָּר
 הַסִּמְנִים לְרַחֵל בְּחִינַת: "הַצִּיבִי לְךָ צִיּוּנִים" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ
 זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, 'עֲשׂוֹ סִמְנִים לְתוֹרָה שְׁלֵא תִשְׁתַּבַּח וְלֹא תִתְחַלֵּף
 שְׁלֵא לְגַלוֹת פָּנִים לְתוֹרָה שְׁלֵא בְּהִלְכָה', וְכֹל הַסִּמְנִים הֵם
 בְּבְחִינַת תּוֹרָה שְׁבַע־לִפָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת רַחֵל שְׁשֵׁם כֹּל הַמְּסֻרַת
 וְהַסִּמְנִים. אֲבָל רַחֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שְׁבַע־לִפָּה מוֹסְרַת כֹּל
 הַסִּמְנִים לְאַחֻתָהּ לְאֵה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתִּפְלָה, וּמְלַמְּדַת אוֹתָהּ

איך לדבר עם יעקב שהוא כָּלל התורה ואיך לעשות מהתורה ותפלה, ואז באמת נכללין רחל ולאה יחד כי תורה שבעל-פה ותפלה שניהם בחינת אחת כנ"ל, ושניהם מתחברין עם יעקב שהוא יסוד כָּלל התורה. והכל כְּדֵי להוליד שניים-עשר שבטוי יה, שיש בהם ארבעים ותשע אותיות, שהם כנגד ארבעים ותשעה שערי־תשובה, שזהו בחינת תהלים, שכל זה הוא בחינת שעושים מהתורות תפלות כנ"ל. כי באמת בכל הדברים שאין יודעים מהיכן ההתחלה, כמו בענין תורה ותפלה הנ"ל, צריכין להתחיל משניהם, דהיינו ללמוד קצת היום ולעסוק בתפלה קצת היום, ואז אף-על-פי שפתיחלה עדין אינו יודע היטב סדר תפלה ואיך לעשות מתורה תפלה, אף-על-פי-כן השם יתברך מרחם עליו ומאיר עיניו ומוסר לו סימני ודרכי התורה ומלמד אותו לפי בחינתו איך לעשות מתורה תפלה, ואחר-כך על-ידי התפלה יודע להשיג את התורה יותר, וכן בכל פעם שכל אחד מחזיק את חברו התפלה את התורה והתורה את התפלה. וזהו סוד מה שפתיחלה רחל שהיא התורה שבעל-פה מוסרת סימניה ללאה שהיא התפלה כנ"ל.

וזה בחינת מה שאיתא בדברי רבותינו זכרונם לברכה, שרחל בעצמה שכבה תחת המטה ודברה הסימנים עם יעקב בעת שנזדווג עם לאה כְּדֵי שלא תתפיש לאה. ואיתא בכתבי האר"י זכרוננו לברכה, סוד גדול ונורא על זה, שקב הדבר בסוד

הַיְחודִים הָעֵלְיוֹנִים, שְׁבַעַת שְׁמוֹדוֹג הָאֹר הַנִּקְרָא יַעֲקֹב עִם הָאֹר
הַנִּקְרָא בְּחֵינַת לְאָה אֹז בְּחֵינַת רַחֵל תַּחַת הַמָּטָה וְכוּ', עֵינ שֵׁם
בְּעֵץ חַיִּים. וְעַל־פִּי דִרְבְּנו הַנַּ"ל מִכּוֹן הַיַּמֵּב הַסּוּד הַזֶּה לְעֵינ
תַּפְּלָה הַנַּ"ל (כִּידוּע בַּפְּנוֹת, שְׁכַל הַיְחודִים הָעֵלְיוֹנִים נַעֲשִׂין כְּפִי עֲבוֹדַת
הַתַּחַתּוֹנִים וּבְפֶרֶט עַל־יַדִּי תַפְּלָה שֶׁהוּא עֶקֶר שְׁלֵמוֹת הַיְחוד), הֵינּוּ כִּי בְּעַת
שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵלִי נִכְנַס לְהַתְּפַלֵּל תַּפְּלָתוֹ וְשִׁיחָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד
שְׂיֻכְבָּה לְהַתְּקַרֵּב אֵלָיו וּלְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו וְרוֹצֵה לַעֲשׂוֹת
מִתּוֹרָה תַּפְּלָה, אֲבָל עֲדִין אֵין מְלָה בְּלִשׁוֹנוֹ לְדַבֵּר כִּי עֲדִין אֵינוֹ
יֹדֵעַ דְּרַכִּי וְסִימְנֵי הַתּוֹרָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהַתְּפַלֵּל וּלְדַבֵּר וּלְשִׁיחַ,
אֹז בְּחֵינַת 'רַחֵל' שֶׁהִיא בְּחֵינַת 'תּוֹרָה שְׁבַע־לְפָה' בְּחֵינַת חֲדוּשֵׁין
דְּאוֹרֵיתָא מַעֲתִיקָא סְתִימָאָה, שְׁמָהֶם נִמְשָׁכִין הַדְּרָכִים לַעֲשׂוֹת
מִתּוֹרוֹת תַּפְּלוֹת כַּנַּ"ל, אֹז הִיא בְּעַצְמָה מְרַחֶמֶת עַל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי
הַזֶּה הַמְּתַפְּלֵל שֶׁהוּא בְּחֵינַת 'לְאָה' כַּנַּ"ל וּמוֹסֶרֶת לוֹ הַסִּימְנֵים
וְהַדְּרָכִים שֶׁל הַתּוֹרָה וּמְדַבֶּרֶת בְּעַצְמָה עִם דּוּדָה בְּחֵינַת 'יעֲקֹב'
בְּחֵינַת כָּלֵל שֶׁרַשׁ הַתּוֹרָה, כְּדִי שְׂיֻכַּל לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תַּפְּלָה כְּדִי
שְׂיֻזְדוֹגוֹ תּוֹרָה וְתַפְּלָה יַחַד כְּדִי שְׂיֻלְיָדוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים.

וְזֶה בְּחֵינַת הַדְּבּוּרִים הַנִּשְׁפָּעִים לְאָדָם בְּעַת שְׁנִכְנַס לְהַתְּבוֹדֵד
וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְפַּרֵּד, שְׁבַתְּחֵלָה אֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוֹם
דְּבוּר לְדַבֵּר, וּכְשֶׁהוּא חֹזֵק בְּדַעְתּוֹ וּמְכַרִּיחַ עַצְמוֹ אַף־עַל־פִּי־כּוֹן
לְדַבֵּר, אֵזִי עַל־פִּי רַב כְּאִים לוֹ דְּבוּרִים שְׁלֵא עָלוּ עַל דַּעְתּוֹ
שְׂיֻדְבֵר אוֹתָם. וְאֵלוֹ הַדְּבּוּרִים נִשְׁלָחִים לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְנִמְשָׁכִין

מבחינה הנ"ל. ועל פן עקר ההולדה על־ידי לאה שילדה ששה שבטים. כי עקר תולדותיהם של צדיקים שהם מעשים טובים הם על־ידי התפלה שהיא בחינת לאה עלמא דאתכסיא כנ"ל, וגם כל ההולדה של רחל היתה רק בזכות שמסרה סימניה לאחותה, כמו שדרשו רבותינו ז"ל על פסוק ויזכר אלהים את רחל, הינו שכל הולדות הצדיקים שמולידין מעשים טובים על־ידי התורה שזהו העקר כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה, עקר ההולדה הוא רק על־ידי שמוסרים הסימנים ללאה שהוא התפלה, הינו על־ידי שגם כל למוד תורתם הוא בשביל לזכות לעשות מתורתם תפלות כנ"ל. כי כל הצדיקים לא זכו למדרגתם בעבודת השם כי אם על־ידי התבודדות ותפלות וכו' כמבאר בשיחותיו הקדושות.

ועל פן זכה יעקב שגם השפחות נכללו בקדשה, כי שפחה גימטריא משנה עם הפוללים כמובא בכתבי האר"י זכרוננו לברכה, וכשאינן לומדין פראוי לשמר ולעשות ולקיים רק להתיהר ולקנטר, אז נאמר ושפחה כי תירש גברתה. אבל על־ידי למוד ששה סדרי משנה פראוי מבררין הטוב מן הרע על־ידי שמבררין המתר מן האסור וכו', ואז בחינת השפחה נכללת בקדשה תחת יד גברתה, כמו שהיה בקריעת ים סוף ראתה שפחה על היים וכו' ואי אפשר להוליד מן התורה הולדה דקדשה כי אם כשמכניעין הסטרא אחרא עד שנכללת השפחה בקדשה.

וְזֶה סוֹד הָאֲבוֹת שֶׁנִּשְׁאָו שְׂפָחוֹת. אֲבָל אֲבָרְהָם אָף-עַל-פִּי
שֶׁהִכְנִיעַ בְּחִינַת שְׂפָחָה בִּישָׂא עַל-יְדֵי שְׂמִסְרָה לֹּא שָׂרָה אֶת
שְׂפָחָתָהּ וְזֶכֶה אַחֲרֵכֶּךָ לְהוֹלִיד בְּקִדְשָׁה אֶת יִצְחָק, אָף-עַל-פִּי-כֵן
עָדִין לֹא נִתְּהַפְּכָה מֵרַע לְטוֹב לְגַמְרִי, וְעַל כֵּן גּוֹף הַהוֹלִדָּה שֶׁל
הַשְּׂפָחָה הָיָה הוֹלִדָּה דִּסְטְרָא-אַחְרָא שֶׁהוּא יִשְׁמַעְאֵל. אֲבָל יַעֲקֹב
אָבִינוּ עַל-יְדֵי שְׂזֻכָּה לְשִׁנְיָהם לְרַחֵל וּלְלֵאָה וּשְׁנֵיהֶם נִכְלְלוּ יַחַד
שְׁזָהוּ בְּחִינַת שְׁעוֹשֵׁין מִהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שְׁעַל-יְדֵי-זֵוּה עֵקֶר הַהִכְנָעָה
שֶׁל הַשְּׂפָחָה בִּישָׂא לְגַמְרִי עַד שְׁנִתְּהַפְּכָה מֵרַע לְטוֹב גְּמוּר, כִּי
עֵקֶר הַכְּנָעַת הַסְטְרָא-אַחְרָא בְּשִׁלְמוֹת הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שְׁעוֹשֵׁין
מִהַתּוֹרוֹת, שְׁעַל-יְדֵי-זֵוּה זְכוּ כָּל הַצְּדִיקִים לְמִדְרַגְתָּם בְּנִ"ל. עַל כֵּן
זָכָה יַעֲקֹב לִישָׂא אֶת הַשְּׂפָחוֹת בְּקִדְשָׁה גְּמוּרָה, עַד שְׂזֻכָּה לְהוֹלִיד
גַּם מֵהֶם הוֹלְדוֹת קְדוֹשׁוֹת וְנוֹרְאוֹת שֶׁהֵם שְׁבִטֵי יֵה. כִּי מִתּוֹרָה
בְּפָנֵי עֲצֻמָּה יֵשׁ לַפְּעֻמִּים יְנִיקָה לְהַסְטְרָא-אַחְרָא חֵם וְשָׁלוֹם,
שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂפָחָה בִּישָׂא שְׂמִכְנִים בְּדַעְתּוֹ לְלַמֵּד שְׁלֹא לְשִׁמְיָה
בְּנִ"ל וְאִזּוּ הוּא בְּחִינַת: "וְשִׂפָּחָה כִּי תִירֵשׁ גְּבִירָתָהּ" שֶׁהוּא בְּחִינַת
'מִשְׁנָה' וְכַמְרָמֹז בְּתַקּוּנִים, וְכֵן מִתְּפִלָּה בְּפָנֵי עֲצֻמָּה תוֹכֵל
הַסְטְרָא-אַחְרָא לְהִתְאַחוֹ שְׂמִכְנִים בְּדַעְתּוֹ לְהִתְפַּלֵּל לְצַדִּיק גּוֹפּוֹ
לְבַד וְכַנִּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנִּכְלַל תּוֹרָה וְתְּפִלָּה יַחַד וְכָל תְּפִלָּתוֹ שְׂיָקִים
אֶת הַתּוֹרָה כִּדֵּי שְׂיַדַּע לַעֲשׂוֹת תְּפִלוֹת מִהַתּוֹרָה, שְׂיֻכָּה לְשִׁמּוֹר
וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם, אִזּוּ נִכְלַל תּוֹרָה וְתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַיְחוּד וְאִזּוּ
'יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אוֹן' וְאִין לְהַסְטְרָא-אַחְרָא שׁוּם יְנִיקָה אֲדַרְבָּא,

הָרַע נִתְהַפֵּד לְטוֹב וְהַשְׁפָּחוֹת נִכְלָלִין בְּקִדְשָׁהּ. שְׂוֵה בְּחִינַת יַעֲקֹב, שְׂעַל-יְדֵי-זוֹה שׁוֹכֵה לְלֵאָה וּלְרַחֵל שָׁהִם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיַחַד עַל-יְדֵי-זוֹה זֹכֵה לְהוֹלִיד גַּם מִהַשְׁפָּחוֹת שְׂבִמְיֵי יְהוָה, כַּנֶּ"ל וְעַל-יְדֵי-זוֹה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה וְעֵקֶר הַסְּלִיחָה שֶׁל רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה וְיוֹם-הַכַּפּוּרִים שָׂאוּ עוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזִכּוּת וְכַנֶּ"ל.

יג

זוֹה בְּחִינַת יוֹם-טוֹב שְׂאִסּוּרִין בּוֹ כֹּל הַמְּלָאכוֹת כְּמוֹ בְּשֶׁפֶת לְבַד אֲכַל נֶפֶשׁ שְׂמֵתָר בְּיוֹם-טוֹב. כִּי עֵקֶר הַתְּכֵלִית שְׂבִשְׂבִיל זֶה נִבְרָא כֹּל אָדָם הוּא תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי זֶה עֵקֶר הַקִּיּוּם וְהַחַיּוּת וְהַתְּכֵלִית שֶׁל כֹּל אָדָם אֲשֶׁר בְּשִׁבְלוֹ נִבְרָאוּ כֹּל הָעוֹלָמוֹת וְהַכֹּל בְּשִׁבְלֵי הַתְּכֵלִית הַזֶּה, שְׂיִזְכֶּה לְעֵסֶק כֹּל יָמָיו בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְיִלְבֵּד מִדְּרָגָא לְדְרָגָא עַד מִדְּרָגָה עֲלִיוֹנָה שְׂיֵישׁ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה. וְאִם הָיָה אָדָם זֹכֵה לְזוֹה בְּשִׁלְמוֹת, אִזּוֹ הָיוּ מִתְּבַטְּלִים כֹּל הַיְגִיעוֹת וְהַמְּרָחוֹת שֶׁל כֹּל הָעֵסֶקִים וְהַמְּלָאכוֹת הַכְּלוּלִים בְּשִׁלְשִׁים וְתִשְׁעַ מְלָאכוֹת, כִּי כֹּל יְגִיעוֹת הַמְּלָאכוֹת שְׂבִשְׂבִיל הַפְּרָנְסָה הַכֹּל נִתְהוּהוּ מִחֲטֵא אָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׂפָנָם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה. כִּי הַמִּצְוָה שְׂנִצְצָטוּהָ שְׂלֵא לְאַכֵּל מֵעֵץ הַדַּעַת הָיָה בְּחִינַת תּוֹרָה כִּי בְּזֶה הָיָה כְּלוּל הַתּוֹרָה כְּיָדוּעַ. וְגַם הָיָה צְרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל אִזּוֹ בְּכַדֵּי לְהַשְׁלִים תְּקוּנָה הַפְּרִיָּאָה בְּשִׁלְמוֹת וְכִמוֹ שְׂפָרַשׁ רַש"י עַל פְּסוּק וְאָדָם אִין וְכוּ', וְהוּא בְּשִׁבְאָ אָדָם וְהַתְּפַלֵּל עַל הַגְּשָׁמִים יִרְדּוּ וְצִמְחוּ, עֵין שָׁם. וְהוּא

אֶכַל מִעֵץ־הַדַּעַת וּבִזָּה פָּנָם בְּבַחֲיִנַת תּוֹרָה וְגַם לֹא הָיָה יָכוֹל עוֹד לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלָּתוֹ, שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל בְּשִׁבּוּל תְּקוּן הָעוֹלָמוֹת וְעַל־יְדֵי־זֶה נִגְזַר יְגִיעַת הַפְּרָנְסָה וְשְׁלֵשִׁים וְתִשְׁעַ מְלָאכוֹת בַּחֲיִנַת בְּעֶצְבוֹן תֹּאכְלָנָה וְכו'.

וְעַל כֵּן גַּם עִכְשָׁו פֶּל אָדָם כְּפִי מָה שְׂזוּכָה לְעַסֵּק בְּתוֹרָה וְתִפְלָה בְּשִׁלְמוֹת יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵּן זוֹכָה לְבַטֵּל מִעֲצָמוֹ זְהֻמַּת הַנְּחָשׁ שְׂמִשְׁשָׁם נִמְשָׁךְ טְרַדַּת הַמְּלָאכוֹת, וְזוֹכָה שְׂתַהֲיָה מְלָאכְתּוֹ גַּעֲשִׂית עַל־יְדֵי אַחֲרִים, כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְעֵתִיד בְּזִמְנֵי שְׁפָל יִשְׂרָאֵל יַעֲסֻקוּ רַק בְּתוֹרָה וְתִפְלָה, כְּתִיב: "וְעַמְדוּ זָרִים וְרַעוּ צִאֲנֻכֶם" וְכו'.

כִּי זֶה פֶּלֶל גָּדוֹל שְׁפָל קִיּוּם הָעוֹלָם וְכֹל הַהֲשַׁפְּעוֹת אֵינָם נִמְשָׁכִים כִּי אִם עַל־יְדֵי תּוֹרָה וְתִפְלָה. כִּי עֵקֶר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "וְאֵהָיָה אֲצִלוֹ אֱמוּנָה", וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה: 'אַל תִּקְרִי אֱמוּנָה אֵלָּא אֱמוּנָה'. וְגַם עִכְשָׁו כָּל קִיּוּם הָעוֹלָם וְכֹל חַדוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית שְׁבָכַל יוֹם הַכֹּל הוּא רַק עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה. אֲךָ כָּל הַחַיּוֹת וְהַהֲשַׁפְּעוֹת הַנִּמְשָׁכִין עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה אֵינן נִגְמָר צִיּוּרָם בְּשִׁלְמוֹת וְאֵינן יוֹרְדִים לְהָעוֹלָם, כִּי אִם עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה. כִּי הַתְּפִלָּה הִיא עֵקֶר הַפְּלִי שֶׁעַל יְדֵיהָ נִגְמָר צִיּוּר הַשְּׁפַע לְטוֹב וְנִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מָה שְׂזוּכָה לְעַסֵּק בְּתוֹרָה וְתִפְלָה וְהַעֲקָר לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כְּכ"ל, כְּמוֹ כֵּן זוֹכָה עַל־יְדֵי־זֶה לְהִמְשִׁיךְ כָּל הַהֲשַׁפְּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת וְלְבַטֵּל מִמֶּנּוּ יְגִיעַת וְטְרַדַּת הַמְּלָאכוֹת כְּכ"ל.

וְזֶהוּ הַחֲלוּק שֶׁבֵּין שַׁבַּת וְיוֹם־טוֹב, שְׁבוּי־טוֹב מִתָּר מְלֹאכֶת
אֶכֶל נֶפֶשׁ וּבִשְׁבַת גַּם זֶה אִסוּר. כִּי שַׁבַּת הוּא בְּחִינַת
עֲלֵמָא דְאֵתִי שְׂאֵז יִתְבַּטַּל הַכֹּל וְלֹא יִשָּׂאֵר רַק תּוֹרָה וּתְפִלָּה
שְׂיִזְכוּ הַצַּדִּיקִים לְעֵתִיד, עַל כֵּן אִזּוּ בְּשַׁבַּת מִתְבַּטְּלִין כָּל הַשְּׁלֵשִׁים
וּתְשַׁע מְלֹאכֹת לְגַמְרִי, כִּי מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם רַק עַל־יְדֵי תּוֹרָה
וּתְפִלָּה, שְׁנִמְשָׁךְ קִדְשָׁתָם אִזּוּ מִהֶקְדָּשָׁה שֶׁל לְעֵתִיד וְנִשְׁלָמִין
וְעוֹלִין אִזּוּ בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְהַשְּׁלֵמוֹת, וְעַל כֵּן שַׁבַּת הֵיגֵן גַּם עַל
אָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. אֲבָל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם
זָכַר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא הַגְּאֻלָּה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהָיָה עַל־יְדֵי מֹשֶׁה,
שְׂזָכְרֵנוּ עַל יְדֵהּ לְקַבֵּלַת הַתּוֹרָה, אֲבָל בְּחִינַת עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה
בְּשְׁלֵמוֹת לֹא נִתְבַּרֵר אִזּוּ עַד שֶׁיָּבֹא מֹשֶׁיִּח שֶׁעַל יָדוֹ תִּהְיֶה
הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה. כִּי בְּכֻלְיֹת הָעוֹלָם גְּאֻלָּה רֵאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה
הֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדוֹד שְׂזָה בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה. עַל כֵּן בְּיוֹם־
טוֹב מִתְרִין עֵדִין מְלֹאכֶת אֶכֶל נֶפֶשׁ, הֵינּוּ בְּחִינַת הַמְּלֹאכֹת שֶׁהֵם
סְמוּכִים לְאַכִּילַת הָאָדָם שְׂזָה בְּחִינַת גְּמֵר צִיּוֹר הַשְּׁפַע לְהַחְיֹת
הָאָדָם שְׂזָה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַתְּפִלָּה כְּנ"ל. כִּי הַמְּלֹאכֹת שֶׁהֵם
רְחוּקִים עֵדִין מֵאֶכֶל נֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת הַתְּהוּוֹת וְהַמְּשַׁכֵּת הַשְּׁפַע
הַנַּעֲשֶׂה עַל־יְדֵי הַתּוֹרָה כְּנ"ל.

וְעַל כֵּן בְּיָמֵי הַחֹל שְׂאֵז יֵשׁ אַחֲזִיָּה לְהַחְיֹזֵנִים וְצָרִיכִים יִגְעָה
גְּדוּלָּה לְכַרֵּר וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, עַל־כֵּן יֵשׁ אִזּוּ
יִגְעַת כָּל הַשְּׁלֵשִׁים וּתְשַׁע מְלֹאכֹת שְׂשׁוֹלְטִין בְּיָמֵי הַחֹל, מַחֲמַת

שָׂאוּ אִין שְׁלֹמוֹת לְהַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וְצָרִיכִין יִגְיעָה לְבָרָם לְבַטֵּל מֵהֶם אַחֲזִית הַחִיצוֹנִים. וְכֹל זְמַן שֵׁישׁ בְּרוּר צָרִיכִין מְלֹאכּוֹת בְּיָדוֹעַ. וּבִשְׁבֹת מַחֲמַת קִדְשָׁת עֲצוּמוֹ שֶׁל יוֹם נִתְבַּטְּלִין אַחֲזִית הַחִיצוֹנִים לְגַמְרֵי וְעוֹלִים הַתּוֹרָה וְתַפְּלָה בְּשְׁלֹמוֹת גְּדוֹל, עַל בֵּן אֶז בְּטֹלִין כָּל הַמְּלֹאכּוֹת. אֲבָל בְּיוֹם־טוֹב אִין נִמְשַׁכֵּת הַקִּדְשָׁה מֵעֲצוּמוֹ שֶׁל יוֹם כִּי אִם בְּבַחֲזִינַת עֲלִיּוֹת הַתּוֹרָה שְׂזֻכֵינוּ אֶז לְקַבֵּל אַחַר הַגְּאֻלָּה רֵאשׁוֹנָה, אֲבָל הַתְּפִלָּה עֲדִין לֹא נִתְבָּרַר בְּשְׁלֹמוֹת. וְעַל בֵּן דְּרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנָם לְבִרְכָה, שְׂבָנֵי אָדָם מוֹלְזִין בָּהּ כִּי שְׁלֹמוֹת עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה יִהְיֶה רַק לְעֵתִיד עַל־יַדֵי מְשִׁיחַ כַּנ"ל. נִמְצָא שְׂגָם בְּיוֹם־טוֹב אַף־עַל־פִּי שֵׁישׁ לָנוּ כַּח אֶז לְהַעֲלוֹת גַּם הַתְּפִלָּה בְּשְׁלֹמוֹת יוֹתֵר וּבַעֲלִיָּה יִתְרָה מַחֲמַת תּוֹסְפוֹת קִדְשָׁת יוֹם־טוֹב, אֲבָל עֲדִין אֵינָה מִתְבָּרַרַת וְעוֹלָה בְּשְׁלֹמוֹת כְּמוֹ בְּשֹׁבֵת, עַל בֵּן יֵשׁ אֶז עֲדִין מְלֹאכּוֹת אֲכָל נֶפֶשׁ שֵׁהֶם הַמְּלֹאכּוֹת שֶׁל גַּמַר צִיּוֹר הַשֶּׁפַע שְׂנַמְשֶׁךְ עַל־יַדֵי תְּפִלָּה, שֶׁהַתְּפִלָּה צָרִיכָה בְּרוּר עֲדִין כַּנ"ל.

וּבִאֲמַת מַחֲמַת שֶׁהַתְּפִלָּה אֵינָה בְּשְׁלֹמוֹת עַל בֵּן גַּם הַתּוֹרָה אֵינָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֹמוֹת, וְעַל בֵּן בִּימֵי הַחֹל יֵשׁ אַחֲזִיָּה לְהַחִיצוֹנִים גַּם בְּהַתּוֹרָה וְצָרִיכִין יִגְיעָה לְבָרָם כַּנ"ל. וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנָם לְבִרְכָה: לֹא זָכָה - נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם מוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, כִּי תּוֹרָה וְתַפְּלָה, שְׂנִיָּהֶם תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה רַק אַף־עַל־פִּי־כֵן אִין גּוֹנֵעַ הַפְּגָם כָּל כֶּךָ בְּהַתּוֹרָה כְּמוֹ בְּהַתְּפִלָּה וְאִין בְּנֵי אָדָם

מִזִּלְזָלוּיִן בָּהּ כָּל כֶּד, וְעַל כֵּן בְּיוֹם-טוֹב שָׁיֵשׁ בּוֹ תוֹסֵפּוֹת קִדְשָׁה מְרֻבָּה עַל כֵּן בְּהַתּוֹרָה אֵין גּוֹגֵעַ אִזְּ שׁוֹם חֶסְרוֹן וּפְגָם כִּי אִם בְּהַתְּפִלָּה, וְעַל כֵּן אִסּוּרִים בּוֹ כָּל הַמְּלָאכּוֹת חוּץ מֵאֲכֹל נֶפֶשׁ כַּנֶּ"ל.

וְזֶה שְׂמֵכָאֵר בְּכַתְּבִים שֶׁבִשְׁבַּת מְקַבְּלִין תוֹסֵפֶת אִזְּ גְדוֹל בְּיֹתֵר בְּתוֹךְ לְבוּשֵׁין, אֲבָל בְּיוֹם-טוֹב תוֹסֵפֶת הָאִזְּרֵי הוּא קָטָן מִשְׁבַּת אֲבָל הוּא בְּלֹא לְבוּשֵׁין וְכָל זֶה מִחִמַּת הַנֶּ"ל, כִּי בְּשַׁבַּת גַּשְׁלָם גַּם עֲלִית הַתְּפִלָּה וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה יִכּוּלִין לְקַבֵּל כָּל הָאִזְּרוֹת הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים בְּתוֹךְ לְבוּשֵׁין, שְׁנַעֲשִׂין וּנְגַמְרִים עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי שַׁבַּת נִקְרָאת כְּלָה עַל שֵׁם שְׁכֻלּוּלָה מִהֶבֶל כַּמּוֹבָא. כִּי אֱמוּנָה וְתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קִדְשַׁת שַׁבַּת כְּלוּל מִכָּל הָאִזְּרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, כִּי כָּל הָאִזְּרוֹת שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְקַבֵּל עַל-יְדֵי שׁוֹם דַּעַת יִכּוּלִין לְקַבֵּל עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבַּת כַּנֶּ"ל. אֲבָל בְּיוֹם-טוֹב שֶׁתוֹסֵפֶת קִדְשַׁת עֲצוּמוֹ שֶׁל יוֹם הוּא רַק בְּבְּחִינַת תּוֹרָה, עַל כֵּן אִין מְקַבְּלִין אִזְּ אִזְּרֵי גְבוּהַ כָּל כֶּד וְהוּא בְּלֹא לְבוּשֵׁין כִּי עֵקֶר הַלְּבוּשֵׁין וְהַפְּלִים נְגַמְרִים עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכַנֶּ"ל. וְהִנֵּה עֵקֶר עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה הוּא רַק כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה וְזֶה שְׁקוּרִין בְּתוֹרָה כְּשֶׁעַת הַתְּפִלָּה, וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם שָׁיֵשׁ בּוֹ תוֹסֵפֶת קִדְשָׁה בְּיֹתֵר שְׂאֵז עוֹלָה הַתְּפִלָּה בְּעֲלִיָּה גְדוֹלָה בְּיֹתֵר עַל כֵּן קוֹרִים בּוֹ קְרוּאִים בְּיֹתֵר, עַד שֶׁבִשְׁבַּת שְׂאֵז עֵקֶר שְׁלֵמוֹת עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה כַּנֶּ"ל, עַל כֵּן קוֹרִין בּוֹ

שָׁבַע גְּבֵרֵי שָׁהֵם כִּנְגַד הַשְּׁבָעָה רוּעִים, שְׁעַל יָדָם עוֹלִים הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בְּשִׁלְמוֹת כִּנְ"ל. וְזֶה שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבִרְכָה, הַטַּעַם שֶׁל הַקּוֹרְאִים בַּתּוֹרָה מִשּׁוּם בְּפוּל מְלָאכָה, שְׁפִיּוּם שֵׁישׁ בּוֹ אִסּוּר עֲשִׂית מְלָאכָה בְּיֹתֵר קוֹרְאִין בַּתּוֹרָה מִסֵּפֶר גְּבֵרֵי בְּיֹתֵר, הֵינּוּ כִּנְ"ל, כִּי אִסּוּר מְלָאכָה בְּשַׁבַּת יוֹם־טוֹב הוּא כְּפִי עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה בְּשִׁלְמוֹת וּכְמוֹ כֵּן לְפִי עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה הֵם מִסֵּפֶר הָעוֹלִים לַתּוֹרָה גַּם כֵּן, כִּי תוֹרָה וְתְפִלָּה הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וּבָיוֹם שְׁאִין עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה בְּשִׁלְמוֹת וְעַל כֵּן יֵשׁ בּוֹ עֲדִין אַחֲזִית הַחִיצוֹנִים, עַד שְׁצָרִיכִין עֲדִין לַעֲשׂוֹת מְלָאכּוֹת כִּנְ"ל גַּם הַתּוֹרָה אִין לָהּ שִׁלְמוֹת כָּל כָּד, אֲךָ בְּשַׁבַּת קִדְשׁ שְׁאֵז עוֹלָה הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בַּתְּכִלִּית הַשִּׁלְמוֹת עַל כֵּן כָּל הַמְּלָאכּוֹת בְּטוֹלוֹת בּוֹ לְגַמְרֵי וְקוֹרְאִין בּוֹ שְׁבָעָה גְּבֵרֵי כִּנְ"ל.

י

וְזֶה: "הָאֵיזִינוּ הַשְּׁמַיִם וְכוּ' יַעֲרַף כַּמְטָר לְקַחֵי" וְכוּ', שְׁבוּדָאֵי יִכְנָסוּ דְבָרֵי בְּאֻזְנֵיהֶם וּכְעִין שְׁפָרַשׁ רַש"י שֶׁם לְעִנְיָנוּ. וְהַטַּעַם כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא, וְאֶתְפַּלֵּל בְּשֵׁם ה' וְאֶעֱשֶׂה מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת וְעַל־יְדֵי־זֶה בּוּדָאֵי "יַעֲרַף כַּמְטָר לְקַחֵי תִּזַּל כִּפְּטַל אִמְרַתִּי" וַיִּכְנָסוּ דְבָרֵי בְּלִבְבְּכֶם כִּפְּטַל וְכַמְטָר וְתִזְכּוּ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי עַקֵּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל־יְדֵי־זֶה שְׁעוֹשִׂין מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת וְכוּ"ל.

כִּי כָּל שִׁירַת הָאֲזִינוּ נֶאֱמָרָה כְּדִי לְזִכּוֹת בְּאַחֲרִית הַיָּמִים לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שֵׁם בְּעֵנָן: 'אֲנֹכִי הַסֵּתֵר אֶסְתִּיר פָּנָי וְכוּ' וְעֲנִתָּה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעַד כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ'. כִּי שִׁירַת הָאֲזִינוּ זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁירָה וְזִמְרָה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִיְּנֵי נְגִינָה, שֶׁבָּהֶם יֶסֶד דָּוִד הַמְּלֶכֶת, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, סֵפֶר תְּהִלִּים. הֵינּוּ שְׁעַלְיָדָי הַשִּׁירָה הַזֹּאת כָּלֵל מִזֶּשֶׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אֶת כָּלֵל הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ בְּחִינַת שִׁירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה, וְעַל־יְדִיזָה הָאֵיר לָנוּ הָאָרֶה זֹאת לְזִכּוֹת לַעֲשׂוֹת מִהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת, שְׁעַל־יְדִיזָה עֵקֶר קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, בְּחִינַת וְעֲנִתָּה הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ' כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ וְכוּ' כַּנֶּ"ל.

וְזֶה: (יְרֵמְיָה ג') "בְּיָמִים הַהֵמָּה לֹא יֵאמְרוּ עוֹד אַרְוֹן בְּרִית ה' וְכוּ' בְּעַת הַהִיא יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַיִם כְּפֶסֶא ה' וְכוּ' וְלֹא יִלְכוּ עוֹד אַחֲרֵי שְׂרָרוֹת לִבָּם הָרַע". יְרוּשָׁלַיִם הוּא יְרָאָה שְׁלֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנֶּ"ל, כִּי שֵׁם הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בֵּיתוֹ בֵּית תְּפִלָּה, הֵינּוּ שְׁעַקֵּר שְׁלֵמוֹת הַתּוֹרָה יִהְיֶה כְּשֶׁתְּבוֹא לְתוֹךְ בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם דִּהְיִנוּ לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שְׁעַל־יְדִיזָה זֹכִיךְ לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם כִּי לֹא הַמְּדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר אֱלֵא הַמַּעֲשֶׂה.

וְזֶה: "קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'" - דְּבָרִים דִּיקָא, כִּי בְּדַאִי קָשָׁה מְאֹד לְזִכּוֹת לְתִשְׁבָּה כִּי מֵאַחַר שְׁגָם קִדָּם שִׁחְמָא וְנִתְלַכְלַךְ בְּעוֹנוֹת וְנִלְכַּד בְּמִצְוֹרוֹת הַיֵּצֵר הָרַע לֹא הָיָה לוֹ

פַּח לְעֹמֵד בְּנִגְדּוֹ, מִכֹּל שָׁפֵן אֵיךְ יִכּוֹל לְעֹמֵד בְּנִגְדּוֹ אַחֲר־כֶּךָ
 בְּשִׁכְבְּךָ נִתְפַּס בְּמָה שְׁנִתְפַּס, עַל בֵּן עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי
 אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּבוּדוֹת, וְהַעֲקָר בְּשִׁעוּשֵׁין
 מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת בְּנִ"ל שֶׁאֵין יִכּוֹל לְדַבֵּר בְּפִיו עַל כָּל פְּנִים וְלִבְקֹשׁ
 מִהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁיִּזְכֶּה
 לְקִיּוּמָה וְלָשׁוּב אֵלָיו וּבִפְרָט עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁכָּבֵר עָבַר עֲלֵיהֶם,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה זֹכֵין לְתְּשׁוּבָה בְּדַאי בְּבְחִינַת קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים
 וְשׁוּבוּ אֶל הַשֵּׁם בְּנִ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת "רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה'", הֵינּוּ שְׁצָרִיכִין לְהַקְדִּים
 יִרְאֵת חֲטָאוֹ לְחֲכָמָתוֹ בִּי תְּכֵלֶת תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים
 טוֹבִים, אֵךְ בְּמָה יִזְכֶּה לָזֶה, עַל זֶה סִיִּם "תְּהַלְתוּ עוֹמְדֵת לְעַד"
 הֵינּוּ עַל יְדֵי תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁעוּשֵׁים מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת יִזְכֶּה
 לָזֶה וְזֶהוּ: "שִׁכַּל טוֹב לְכָל עֲשִׂיהֶם", בִּי זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שִׁכַּל
 הָעֲלִיִּין מִבְּחִינַת אֲוִרִיתָא דְעֵתִיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁכַּל
 טוֹב, בִּי בְּדַאי הִיא שִׁכַּל טוֹב וּנְפֵלָא לְהַמְשִׁיךְ קִיּוּם הַתּוֹרָה עַל-
 יְדֵי בְּחִינַת: "תְּהַלְתוּ עוֹמְדֵת לְעַד", שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּהִלִּים לְעִשׂוֹת
 מִתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת וְזֶהוּ: "תְּהַלְתוּ עוֹמְדֵת לְעַד" בִּי זֹאת הַבְּחִינָה
 עוֹמְדֵת לְעַד, בִּי עַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁתִּהְיֶה
 גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לְעַד וְלִנְצַח. בִּי אֵי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל זֹאת הַבְּחִינָה
 לְעוֹלָם בְּחִינַת: "וְכִרְתִּי לָהֶם וְכו' לֹא כְּפָרִית" וְכו' וְזֶה בְּחִינַת:
 "וְהָיָה יוֹם אֶחָד יוֹדֵעַ לָה' לֹא יוֹם וְלֹא לִלְלָה", בִּי תְּפִלָּה כְּזֹאת

הַשְׁתַּפְּכוֹת יד הַנֶּפֶשׁ רַלֵּט

הוא למעלה מהזמן כי היא לא יום שהוא תורה ולא לילה
שהוא תפלה כי היא כלולה משניהם, ואז יתקיים מה שכתוב
אחריו והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום שהוא יהיה ה' אחד
ושמו אחד.

התעוררות להתבודדות (בין רבינו הקדוש לתלמידיו)*

אלף (פלוני בן פלוני) מקורכי ותלמידי הַיָּקָר. קורא אני ומבקש ממך, עצור נא לרגעים ספורים והקשב היטב לדברי - מדבר אני למזכותך הנצחית.

דע לך שהרבה עבודה היה לי לפני שקרבתך, מעט תוכל להבין ולהרגיש כמה נסים נעשו למענך שהתקרב. ובכן אחד מהתנאים שבזאת מקרב אני את מקורכי הוא שלא יתנו לאחרים שידמו אותם ולא ירמו הם את עצמם.

בבר שמעת זה רבות וגם הבנת שעקר עצתי ודרכי שעלידו יכולים לקבל את כל תקוני, ושיוכל האדם לתקן את הכל, ולהגיע למה שצריך להגיע הוא רק 'התבודדות', זאת אומרת, שיקבע האדם לעצמו מקום מיוחד שיוכל להשיח שם את לבו לפני השם יתברך, ולבקש עלי כל הדברים שצריך ברוחניות ובגשמיות, ולהתודות על כל הדברים שפגם בשוגג ובמזיד, באונס ובכזון, ולהודות להשם יתברך על כל הטובות הרוחניים והגשמיים. **זאת** פעלתי אצל הקדוש יתברך הוא, שהאדם הזה שיקים זאת בפשיטות גמור לעמוד כל יום שעה לפני השם יתברך בתפלה, אף כשאין לו בעת הזאת שום התעוררות, אף אם לא יוכל לדבר שום דבר, ורק זאת שכריח את עצמו לכסוף לדבר לפניו יתברך - יזכה לכל טוב, ולא יהיה עליו שום דין למעלה. כי בזאת יתקן הכל, נפשו רוחו ונשמתו וכל העולמות התלויים בו מומן אדם הראשון עד ביאת הגואל, ודבר זה הוא אמת ויציב נכון וקיים, וערב אני על כך.

גם זאת מודיע אני לך שבתקון קל זה שיוכלים בשעה זו לזכות לכל טוב, לא ישקטו הבעל דבר ויניח עצמו לסתור זאת בכל האופנים שבידו - בחסר אמונה בדבר נשגב זה, בחסר זמן להסיתוך לעסק בדברים אחרים בשעה זו העקר לעקור ממך נהג זה. **ובכן** אחי כלכבי רחם על עצמך פתח את עיניך הבן כמה אמלל רוצה היצר לעשות אותך עד שתשאיר חלילה ערום ויחף ושלא תוכל לקבל את תקוני הגדולים המגיעים עד אין סוף על ידי שעה קמנה אחת.

יודע אני שמוכן אתה להקריב הרבה למען השם יתברך אולם בעקר העקרים שכל כך קל לקימו ונתתן אתה עצמך שירמוד? ובכן השלף את כל עניני המזון, כל עסקך, כל מחשבותיך, ורוץ והצל עצמך ואז תודה להשם שיעצך עצה טובה אמן. ברשות רבך - נחל נובע מקור חכמה

*נכתב ע"י הרב יצחק כרייטר הי"ד, מחשובי חסידי ברסלב כפולין לפני השואה.

מיוסד על שיחותיו ותורתיו של רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב ז"ע.